

Jānis Miezītis

Būt latvietim

Izdevējs – Biedrība «Latvietis»

© Biedrība «Latvietis» 2008

© Jānis Miezītis

Par pareizrakstību rūpējās
Jānis Kušķis

Leonarda Inkina makets

Baibas Eichenbergas
vāka noformējums

Grāmatā izmantoti K. Kalsera, B. Eichenbergas, L. Inkina, G. Birkmaņa, G. Oškalnas, J. Aļņa, F. Čekstera, E. Birkmanes, E. Zauera, A. Keiša, V. Bandera, B. Barones, R. Silanža, H. Andersona un laikraksta «*Latvietis Latvijā*» attēli un zīmējumi.

ISBN 9984-9685-8-8

Šī grāmata ir J. Miezīša iepriekš izdotās grāmatas «*Saruna, kas neļauj aizmigt*» rediģēts un papildināts izdevums.

Kopš minētās grāmatas uzrakstīšanas ir pagājis laiks, Latvija ir iestājusies Eiropas Savienībā, pievienojusies NATO, un notikušas citas pārmaiņas. Laikam ejot, dažas lietas vairs neatbilda mūsdienu reālītai, un tāpēc izdodam iepriekšējās grāmatas rediģētu un papildinātu izdevumu.

Izdevēja vairāk izsmeļošu skaidrojumu par šīs grāmatas izdošanas nepieciešamību un tajā izmantoto latviešu valodas rakstību lasiet grāmatas beigās.

Bet, ja nejutat vajadzību vai kāda cita cēloņa dēļ to neizlasīsiet – neuztraucieties. Šīs grāmatas vērtība nav izdevēja pēcvārdā, bet gan tās saturā, un izdevēja teiktais tikai skaidro izdošanas cēloņus, bet nemaina grāmatas saturu.

Izdevēja pienākumi ierobežojas tikai ar nodaļu secības izvēli, papildinājumu ievietošanu un dažiem īsinājumiem, vāka un iekšlapu noformējumu, kā arī ar grāmatas izdošanu un izplatīšanu.

Leonards Inkins

Ievads

Ja esat laimīgi un pilnībā apmierināti ar savu dzīvi, netērējiet laiku, lasot šo rakstīto. Ja tā nav, tās nedaudzās stundas, ko atņems jūsu dzīvei šī grāmatiņa, nebūs liels zaudējums, bet var būt arī ieguvums.

Mums visiem ir izsniegtas uzturēšanās atļaujas uz šīs zemes. Citiem īsāku, citiem ilgāku laiku. Šodien pasaulē nomira vairāk nekā 200 000 cilvēku. Rītdien notiks tas pats. Un parīt...Nē, televīzijā un presē par to neviens neko neziņos, jo tas jau nav nekas sevišķs. Tā ir ikdienas statistika. Šo cilvēku uzturēšanās laiks uz šīs zemes bija beidzies, un viņi aizgāja. Tā gada laikā no dzīves šķīrās apmēram 80 miljoni cilvēku.

Nav svarīgi, kādēļ katrs no šiem ļaudīm šodien ir miris. Svarīgi ir tas, kādēļ katrs no viņiem dzīvoja. Kādēļ mēs katrs šeit dzīvojam. Ar kādu mērķi, uzdevumu, ar kādu sūtību mēs atrodamies uz zemes. Un vai pareizi izmantojam šo sev atvēlēto laiku?

Tomēr šis nebūs apcerējums par pareizā dzīves mērķa un jēgas meklējumiem. Vai gan ir iespējams kādu iemācīt pareizi dzīvot? Es pats nevaru būt drošs, ka pareizi dzīvoju. Vai es varu kādam cilvēkam likt pieņemt savus ideālus, manas dzīves vērtības? Noteikti ne! Pārāk bieži tie, kas cenšas citus pamācīt, paši neievēro šīs pamācības. Un gadās, ka kādu egoistisku vai savtīgu nolūku dēļ kāds cenšas mums iestāstīt arī tādas lietas, kas ir visai tālas no patiesības.

Patiesība... Cik bieži tā mums ir tepat līdzās, bet mēs aizsteidzamies tai garām, domājot par tāliem ceļiem, plašiem apvāršņiem un cēliem mērķiem. Cik bieži tā mūs uzrunā vienkāršiem vārdiem caur tautas gudrību, bet mēs to meklējam biezu grāmatu kaudzēs un sarežģītās filozofijas mācībās. Cik

bieži tā nostājas mūsu priekšā, bet mēs aizbēgam no tās savā neticībā, savās problēmās, savos maldos.

No visa, ko dzirdam, redzam un piedzīvojam, mēs veidojam savu «patiesību». Un atbilstoši šai «patiesībai» mēs tad arī dzīvojam. Savu dārgāko, nozīmīgāko mēs nesam paslēptu dziļi savā apziņā. Rādīt to citiem – tas nozīmē ļaut savu svētumu aplūkot neticīgām un ļaunām acīm.

Kad satiekas cilvēki ar dažādiem dzīves uzskatiem vai pretējām pārliecībām – sākas strīdi. Šo strīdu iznākums, diemžēl, nav patiesība. Pa lielākai daļai strīda dalībniekus vispār neinteresē patiesība. Savstarpējo attieksmi, kas valda strīdā, varētu raksturot šādi: «Lūk, pierādi man, izklaidē mani, bet es klausīšos, viltīgi smīnēšu, meklējot tevis teiktajā vājākās vietas, lai, pēc tam to visu apšaubot, paspīdētu ar savu gudrību».

Mēs aizmirstam, ka patiesībai nav vajadzīgi mūsu strīdi un tā eksistē bez mūsu «pierādījumiem». Arī mūsu emocijas patiesībai ir vienaldzīgas. Ne jau tādēļ lidmašīna spēj pacelties gaisā, ka tās konstruktors to dedzīgi no visas sirds ir vēlējis, par to sapņojis un ilgojis. Lidmašīna spēj lidot tādēļ, ka tās projektētājs ir veicis pareizus, aerodinamikas likumiem atbilstošus aprēķinus un iestrādājis tos lidmašīnas konstrukcijā. Savukārt, nekāda konstruktora daiļrunība un emociju pārbagātība nespēs pacelt lidmašīnu gaisā, ja šie aprēķini būs izdarīti nepareizi.

Tikai patiesība ir tas pamats, uz kuŗa mēs droši varam būvēt savas dzīves ēku. Liekot patiesības vietā maldus, mūsu dzīvei nav pamata. Jebkuŗa celtnie, kuŗai nav pamata, sabrūk. Un ir labi, ka sabrūk! Labāk ir, ja sabrūk sākumā, nevis tad, kad mēs to jau esam uzbūvējuši ļoti augstu.

Ilūzijas, meli un maldi – tas viss ir kaut kas tāds, kas reāli neeksistē. Pieņemot to, mēs savu enerģiju, savu intelektuālo

potenciālu, visu savu dzīvi novirzām uz nepareizām sliedēm. Arī cīnoties pret iedomātu ienaidnieku, aizstāvēt iedomātus upurus un dzenoties pakal šķietamiem labumiem, var izniekot savu dzīvi. Bet patiesība atriebjas par sevis neievērošanu. Jo lielāka ir aplamība, ko mēs esam godā cēlušī, jo bargāka atriebība no patiesības nāk pār mūsu galvām. Jo ilgāk mēs uzticamies maldiem, jo sāpīgāka ir vilšanās.

Izvēloties ideālus savai dzīvei, mēs lielā mērā izvēlamies savu likteni. Gandrīz visas ciešanas un nelaimes mūsu dzīvē ir patiesības atriebība par aplamībām mūsu uzskatos. Tāpēc nestrīdēsimies, bet ieklausīsimies cits citā un, savstarpēji daloties zināšanās un pieredzē, tuvināsim savus uzskatus reālajai patiesībai.

Cilvēka apziņā uztvertā patiesība nekad nebūs absolūta, cilvēka apziņā uztvertā patiesība nekad nebūs pilnīga. Pilnīga ir tikai pasaule. Mūsu patiesība tāpat kā mūsu garīgais «es», atrodas attīstībā. Es neuzskatu, ka man piederētu kāds patiesības monopols vai arī savā apziņā es būtu sasniedzis kādus īpašus augstumus. Es vienkārši centīšos pastāstīt, ko esmu ieraudzījis un sapratis.

Jānis Miezītis

Esi sveicināts pie mana ugunskura!

Nepaej gaŗām, jo vakars jau tumst, un tālāk ezmala ir krūmiem aizaugusi. Tev būs grūti tur atrast piemērotu apmeŗšanās vietu. Telti celt nav vērts, jo nakts ir silta un arī debesīs nav neviena mākonīŗa. Nē, nekādas neērtības tu man nesagādāsi. Kurināmā pietiks līdz saullēktam, un ugunskuram ir pilnīgi vienalga, cik ļauŗu tas silda. Iekārtojies ērtāk, liec somu pagalvī! Ja vēlies, vari paklāt sev apakŗā telti. Uz rīta pusi no zemes nāk drēgnums. Lūk, arī ūdens katliņŗ sāk vārīties. Drīz dzersim tēju.

Iztiksim bez iepazīŗšanās ceremonijas. Rīt katrs no mums ies tālāk savu ceļu. Tāpat redzu, ka esi gados jauns. Par tādiem mēdz teikt – viņam visa dzīve vēl priekŗā. Seja tev nopietna, skatienā piesardzība – tātad neesi no bezrūpīgo muļķu saimes, kas iet caur dzīvi trallinādami un savu senču naudu tērēdami. Neuztraucies! Kaut arī mana bārda jau sirma, es nepiederu pie tiem ziņkārīgajiem veŗiem,

kas mēdz par visu izprašāt, lai pēc tam uzbāztos ar nelūgtiem padomiem. Arī slavas dziesmas tiem laikiem, kad «zāle bija zaļāka un debesis zilākas», es nemēdzu dziedāt. Bet parunāties par dzīvi mēs varam.

Lūk, viņus ezera pāri eglēm kāpj mēness. Tā atspulgs tumšajā dzelmē peldas jau tūkstošiem gadu. Šonakt nav vēja un debess kā nosēta zvaigznēm. Tiešām piemērots brīdis, lai pārdomās kavētos un pārdomās dalītos. Tas labi, ka esam sveši cilvēki, kuŗus gadījums savedis kopā uz brīdi. Paziņu, draugu vai kollēģu lokā parasti nopietnas runas nesanāk. Tur katrs cenšas paspīdēt ar savu gudrību, tēlot sevis cienīgu lomu. Un tad pārāk bieži ir tā, ka viens negrib dzirdēt patiesību, bet otrs gatavs melot. Arī ar tiem praktiskajiem cilvēkiem, kuŗi meklē iepazīšanos un kontaktus tikai ar kādu noteiktu mērķi vai aprēķinu, nekādas patiesas, vaļsirdīgas un godīgas sarunas nenotiek. Ja es, piemēram, gribu pārdot tev savu veco auto, es taču vaļsirdīgi nestāstīšu, cik tas ir sagraabējis, cik lielus naudas līdzekļus prasīs ritošās daļas remonts vai cik bēdīgā stāvoklī tam ir motors. Ja man nav veca auto, ko tev pārdot, es varu censties padarīt tevi par kādas sev tuvas politiskās partijas vai reliģiskās organizācijas biedru vai atbalstītāju. Arī tad mūsu saruna būs tālu no patiesības. Savukārt tev, zinot, ka es esmu liels priekšnieks, var rasties vēlēšanās tēlot piekrišanu un apbrīnu par katru manu vārdu, pat neiedziļinoties tajā, ko teikšu. Un otrādi – zinot, ka esmu tikai kļaidonis un neveiksminieks, tev gribēsies apstrīdēt visu un tu meklēsi iebildumus, vēl pirms būsi sapratis manis teikto.

Paliekot savstarpēji nepazīstami, mēs būsim tikai divi cilvēki pie ugunskura. Un tu varēsi netraucēti domāt par to, ko tev teikšu, jo nebūs jālauza galva, kāpēc, ar kādu aprēķinu es to visu saku. Šāda aprēķina gluži vienkārši nebūs. Un atceries – mani neinteresē, kas esi, kā gadījies šonakt šai vietā un

kurp tālāk no rīta dosies. Man vienalga, ko domāsi par šonakt dzirdēto rīt, parīt un vai vispār kādreiz par to domāsi.

Bet runāju es tādēļ, ka dzirkstis, kas no ugunsкура skrej pretī zvaigznēm, dzen projām miegu. Un mēness pār ezeru novilcis mirdzošu taku, pa kuŗu domas klejo cauri gadiem pretī tam laikam, kad arī man «visa dzīve vēl bija priekšā». Un es redzu tevi kā sevi toreiz, un tad man tik daudz kas ir sakāms tam jaunajam zēnam starp tālo pagātni un šo nakti pie ezera.

Man gribas stāstīt par to, ko viņš toreiz nezināja, nesaprata un par ko pat nedomāja. Un arī tu droši vien neesi domājis. Bet tā nebūs saruna par pagātni. Nevar izžāvēt šodien pļauto sienu ar vakardienas sauli. Tāpēc parunāsim par šodienu, par dzīvi, ko dzīvojam, par nākotni.

Par pasauli, kurā mums jādzīvo

Iztēlosimies, ka zivis, kas dzīvo ezerā, spētu domāt. Vai tās mums mācētu pastāstīt, kas ir ezers? Tās spētu plaši pastāstīt, kādas būtnes un augi mīt ezerā, kādas pārmaiņas notiek ezerā atbilstoši gadalaikiem, bet tās nespētu pastāstīt, kas ir ezers. Jo, lai to saprastu, ir jāspēj palūkoties uz ezeru citādi.

Līdzīgi ir arī ar cilvēkiem. Ikdienas steigā parasti domājam tikai par savām problēmām, pienākumiem, rūpēm un vajadzībām. Mēs aizmirstam pasauli, kurā dzīvojam, un neprotam novērtēt savu lomu tajā. Ja mums rokās nonāk kāds nepazīstams

darba rīks vai priekšmets, mēs vispirms mēģinām saprast, kam tas domāts un kā tas pareizi jālieto. Bet kādam mērķim esam radīti paši un kā būtu pareizi likt lietā savus spēkus un spējas, un kādi mērķi mums būtu jāsasniedz – par to bieži

vien mēs pat nepadomājam.

Mēs urbjam un kaļam šo zemi, kas ir mūsu mājvieta. Mēs sūkņējam no tās naftu, rokam akmeņogles un citus derīgos izrakteņus. Mēs spridzinām to ar atombumbām un citiem ieročiem. Mēs izgatavojam ļoti daudz nevajadzīgu krāmu, lai apmierinātu savas mirkļa iegribas un radītu šķietamu komfortu. Ar saviem atkritumiem piesārņojam jūras un okeānus.

Notiek zemestrīces, kuŗas mērām ballēs un klasificējam. Saskaitām nopostītās pilsētas, bojā gājušo cilvēku tūkstošus un to visu saucam par statistiku. Ir vienkārši katrai parādībai vai notikumam izdomāt savu izskaidrojumu un nosaukt to kādā vārdā. Tad turpmāk var šo vārdu lietot, neiedziļinoties saturā, nozīmē un izcelsmē. Mēs esam izdomājuši daudzus it kā gudrus vārdus un lietu vai parādību izskaidrošanu aizstājam ar to nosaukšanu šajos vārdos. Piemēram, mēs runājam par zemes gravitācijas spēka pārvarēšanu vai cilvēka ārstēšanu ar hipnozi tik viszinīgi, it kā runa būtu par karbonādes ēšanu vai deguna izšķaušanu. Kaut arī mūsu zinātnei gan gravitācijas lauka, gan hipnozes patiesā būtība vēl joprojām ir līdz galam neatminēta mīkla.

Ja kāds apgalvo, ka zina, kā radusies pasaule, – viņš melo. Labākajā gadījumā – tikai iedomājas, ka zina. Neviens cilvēks šo brīdi nav redzējis un tāpēc var tikai minēt, kas un kā notika. Atkarībā no izglītības, iztēles un prāta spējām cilvēki par sev nesaprotamām lietām un parādībām izsaka visdažādākos minējumus. Zinātnieki un dabas pētnieki savus minējumus sauc par hipotezēm. Tas skan solīdi. Nevienā hipotezē nav nekā slikta līdz brīdim, kamēr atceramies, ka tas ir tikai iztēles radīts minējums. Ja to aizmirst un par hipotezi nosauktu kļūdainu minējumu ieliek par pamatu kādai teorijai vai mācībai, tad, runājot līdzībās, ēka bez pamata sabrūk. Tā notiek ar visām mācībām, ja to pamatā ielikti meli vai maldi.

Labi ir, ja šāda uz meliem vai maldiem celta ēka sabrūk ātri. Slikti, ja izdodas to uzcelt milzīgu, līdz tā sagrūst.

Komūnisti savai mācībai – ēkai par pamatu ielika ateisma un materiālisma hipotezi. Un uz tās uzbūvēja pamatīgu ēku – ļaunuma imperiju. Viņi sagrāba lielu daļu zemeslodes ar milzīgām dabas bagātībām, uzcēla stingri apsargātu robežu un nošķīra to no pārējās pasaules. Bet par kalpiem un vergiem tur strādāja miljoniem dažādu tautību cilvēku. Vairāk nekā pusgadsimtu, iznīcinot daudzus cilvēkus, cēla «komūnisma gaišo ēku». Un tad šis milzis uz māla kājām sabruka. Skumji, ka daudzi vēl joprojām brīnās, kāpēc tas notika. Atrodas pat tādi muļķi, kas domā, ka uz tiem pašiem pamatiem varētu mēģināt celt visu atkal.

Komūnistu ideologiem patika krāpties ar vārdiem. Lai attaisnotu savus noziegumus pret cilvēci, viņi tos nosauca dažādos vārdos. Piemēram, **laupīšanu** nosauca par **ekspropriāciju** un **nacionālizāciju**. **Zemnieku iznīcināšanu**, atņemot tiem mantu un pašus izsūtot, nosauca par **deportāciju**. Arī tagad dažādu rangū un amatu darboņi turpina mūs muļķot ar dažādiem vārdiem, nevārdiem un svešvārdiem. Tāpēc nevajag kautrēties un, līdz ko ir tāda iespēja, pajautāt, ko šie vārdi patiesībā nozīmē.

Diemžēl ar komūnistiskā režīma krišanu latviešu stāvoklis nav uzlabojies. Un tas arī nevarēja notikt, jo komūnistiskā ideoloģija bija tikai izkārtne, kuŗas aizsegā šovīnisti iekaroja un verdzināja pasauli. Mainījušies ir tikai lozungi un tehniskās iespējas, bet mērķi un tikumi tie paši. Jo ļaunums rodas tur, kur kāda cilvēku grupa vēlas dzīvot uz citu rēķina, tur, kur kāda tauta cenšas paverdzināt un iznīcināt citu tautu. Tur, kur kāda valsts cenšas pakļaut citu valsti, kāda viena cilvēku šķīra – uzkundzēties pārējai tautas daļai. Lūk, tas ir visu karu, bruņoto konfliktu un masu slepkavību patiesais cēlonis! Tie ir

tie paši labi aizmirstie mērķi, tikai tagad prasmīgāk paslēpti aiz krāšņiem lozungiem un svētulīgām runām. Cīņa par pasaules kundzību turpinās.

Cilvēcei ir superjaudīgi datori, kodolieroči, ķīmiskie, bakterioloģiskie, psīchotropie ieroči un milzīgs pētījumu materiāls par to, kā manipulēt ar cilvēku apziņu, kā izspiegot, apmulķot un dezinformēt. Ir visas iespējas bez rupja spēka lietošanas, tikai ar psīcholoģiskām un ekonomiskām metodēm vien lielāko cilvēces daļu padarīt par vergiem, kam nav savas gribas un savu domu.

Mulķīgi domāt, ka savos seifos un slepenajos archīvos politiķi un militāristi slēpj ko cēlu, godājamu vai slavas un apbrīnas cienīgu! Tur stingrā slepenībā glabājas materiāli, kas varētu izskaidrot un liecināt par daudzām apkaunojošām sazvērestībām, zemiskām nodevībām un ciniskiem aprēķiniem. Maz cerību, ka šie dokumenti kādreiz nāks atklātībā. Vienīgi kādas stichiskas dabas katastrofas dēļ...

Vai tiešām mēs esam ieradušies šai pasaulē tikai tāpēc, lai cits citu pazemotu, mulķotu un nogalinātu? Lai cīnītos savā starpā?

Debesis virs mūsu galvām ar zvaigznēs rakstīto bezgalības un mūžības zīmi aicina saprast, ka pasaulē ir kas lielāks, varenāks un svarīgāks par mūsu kaislībām un ķīviņiem. Varbūt mūsu vidū ir pārāk daudz tādu cilvēku, kas nekad nav nakšņojuši pie ugunsкура un lūkojušies zvaigznēs? Bet varbūt viņi gluži vienkārši nespēj saskatīt šo zvaigznēs rakstīto zīmi un redz tikai gaišus punktņus uz tumša fona? Jo redzēt vēl nenožīmē ieraudzīt. Jāņem vērā, ka **«pusaklam apvārsnis liekas šaurs, aklais to pat neredz, bet pasaules izmēri tādēļ nesarūk».**

Par mācībām un mācīšanos

Iedomājies, ka tavā priekšā tiek atvērtas durvis un tu ieej plašā noliktavā, kur atrodas visdažādākās mantas. Te ir gan darba rīki un ieroči, firmīgs apģērbs un apavi, ēdieni un dzērieni, rotas lietas, sporta preces un visdažādākā sadzīves tehnika. Viss tas tev nākotnē var lieti noderēt. Un tev tiek teikts: «Ņem no tā visa tik, cik vien spēj panest! Nekādu ierobežojumu nav. Arī jāmaksā par to nekas nav. Tas, ko tu promejot paņemsi sev līdzi, turpmāk piederēs tev un nevienam nebūs tiesību to atņemt.»

Un ko šādā situācijā dari tu? Vispirms tu iepazīsties ar citiem noliktavā ienākušajiem jauniešiem un, paņēmuši no noliktavas plaukta kādu alus kasti, jūs uztaisiet jautru baļļuku. Pēc tam, pirmajā somā kas gadās pa rokai, tu samet dažas cigarešu kārbīņas, kādu paciņu kartupeļu čipsu un dodies prom. Viss. Lai pūst un rūsē tās mantas noliktavas plauktos! Tev tāpat ir labi. Nospļauties par tādu noliktavu un visām mantām, kas tajā iekšā! Bet, pats galvenais – tu esi pamatīgi iegriezis tiem laipnajiem, smaidīgajiem onkuļiem un tantēm, kas tik pakalpīgi pavēra tavā priekšā šīs noliktavas durvis. Viņi noteikti tagad ir ļoti pārsteigti. Viņi kaut ko tādu no tevis negaidīja. Viņi ir šokā!

Bet onkuļi nav pārsteigti. Viņi nez kādēļ izskatās visai apmierināti un steidz tev un citiem jauniešiem izdalīt apliecības par noliktavas apmeklējumu. Viņi smīnot ieraksta tavu vārdu noliktavu apmeklējušo personu sarakstā.

«Bet tagad, ejiet vien, bērniņi tālāk», viņi saka: «Lūk, visa dzīve jums priekšā! Kāds plašums, kāda brīvība! Visi ceļi un bezgalīgo iespēju apvāršņi jums atvērti. Visa pasaule ir pie jūsu kājām! Ejiet!»

Un tu, kopā ar pārējiem, lepmi par savām iespējām dodaties

ceļā. Bet tad atklājas, ka jums trūkst daudzu svarīgu un vajadzīgu lietu. Kurpes un apģērbs nav piemērots šim tālajam ceļam. Tie pāris somā ieliktie aliņi drīz vien ir izdzerti, arī čipsu paka apēsta. Ko darīt?

Un tu ej atpakaļ pie tiem laipnajiem, smaidošajiem onkuļiem,
 kas kādreiz tik pakalpīgi tavā
 priekšā vēra bagātīgās
 noliktavas durvis
 un sūdzi
 viņiem

savas bēdas. Taču tagad šie onkuļi vairs nesmaida. «Tā ir tava problēma», viņi saka: «Šeit, ārpus noliktavas sienām nekas nav par velti. Viss maksā tik, cik tas maksā! Bet savu iespēju ieiet noliktavā tu jau esi izmantojis. Sorry! (Piedod! angl.)»

Nē, nav jau tā, ka tās būtu beigas. Tev atkal tiek piedāvāta iespēja. Ja nospodrināsi onkulim kurpes, saņemsi glāzi gāzēta ūdens. Ja salabosi noliktavas jumtu, būsi nopelnījis pusdienas. Dari, ko onkuļi liek, un kaut ko jau tev vienmēr atmetīs. Tikai tas dzīves plašums un bezgalīgo iespēju apvāršņi velti gaidīs tevi un tev līdzīgos.

Jebkuŗa mācību iestāde – skola, kolledža, institūts, akadēmija, savā ziņā ir šāda vērtīgu mantu noliktava. Tikai šeit neglabājas materiālas lietas, bet garīgas vērtības. Būt par skolēnu vai studentu – tas nozīmē, ka tev ir dota vienreizīga iespēja paņemt no šīs dārgumu krātuves tik, cik vien tu spēj «panest». Un šīs lietas nav mazsvarīgas. Tās ir jaunas zināšanas, jaunas prasmes, jauna informācija. Tā ir tavu garīgo spēju jauna attīstības pakāpe. Tie ir darba rīki un ieroči, kuŗus nākotnē izmantos tavs prāts, lai cīnītos par vietu zem šīs saules. Sen pagājuši tie laiki, kad kaut ko vērā ņemamu dzīvē varēja izcīnīt tikai ar fizisku spēku un lielu rungu rokā. Mūsdienās personisko labklājību un vietu sabiedrībā izcīna ar garīgiem ieročiem un garīgiem darba rīkiem. Ja tev ir zināšanas un prasmes par ko citi ir gatavi maksāt naudu, darba tirgū tu izvirzīsies priekšā simtiem un varbūt pat tūkstošiem sev līdzīgo. Jo lielāku naudu par tavām zināšanām un prasmēm kāds gatavs samaksāt, jo vairāk tu pārspēj citus.

Jebkuŗa uzņēmējdarbība, ko tu savā dzīvē izvēlēies uzsākt un arī pati šī izvēle, balstīsies tikai uz tiem garīgajiem ieročiem un instrumentiem, kuŗus tu būsi paņēmis sev līdzī no skolas, kolledžas, institūta. Arī no šajās mācību iestādēs apgūtās mākas patstāvīgi iegūt informāciju no dažādiem avotiem un pilnīgot savas zināšanas. Lai veiksmīgi vadītu uzņēmumu, ir

nepieciešamas zināšanas likumdošanā, ekonomikā, tirgzinībās un vēl daudzās citās jomās. Lai pērkot un pārdodot iegūtu, nevis zaudētu naudu, ir vajadzīga prasme rēķināt. Tie visi ir instrumenti, ar ko tu dzīvē vari izvirzīties starp tūkstošiem sev līdzīgo. Bet konkurence ir milzīga. Uz zemeslodes dzīvo vairāk nekā 6,5 miljardi cilvēku. Un gandrīz visi viņi grib garšīgi un pietiekami ēst, ģērbties, braukt lepnās mašīnās un dzīvot ērtās mājās. Bet šādu labumu visiem nepietiek. Par spīti tam, ko tev cenšas iestāstīt dažādi cilvēktiesību aizstāvji, vienlīdzības šajā pasaulē nekad nav bijis, nebūs un arī nevar būt. Visiem var būt izdoti vienādi likumi, bet prasme izmantot šos likumus savā labā mums ir atšķirīga.

Neredzamās, garīgās mantas, kuŗas tu, izmantojot piedāvāto izdevību, būsi zinību krātuvēs paņēmis jaunībā, tavā dzīves laikā pārvērtīsies materiālajos labumos. Ja mēs spētu saskatīt materiālos labumus, kas slēpjas aiz garīgajām mantām, mūsu attieksme pret mācībām būtu pavisam citāda. Bet mēs to nespējam. Bieži mēs pat nezinām, ko īsti gribam. Bet tiem, kas nezin, ko dzīvē grib sasniegt, dzīve atstāj to, kas citiem paliek pāri. Katrs, kas ir spiests pārtikt no tā, kas citiem paliek pāri, zināmā mērā šiem citiem ir ieguvums.

To labi saprot arī tie onkuļi, kas, pieņemot likumus par izglītību un bērnu tiesībām, tavā un citu jauniešu priekšā ir pavēruši zinību krātuvju durvis. Jums gan it kā tiek dota iespēja iegūt izglītību, bet vienlaicīgi arī daudz kas tiek darīts, lai tu un tev līdzīgie šo iespēju pilnā mērā neizmanto. No vienas puses jūs visu mācību laiku pavada monotoni, apnicīgi, pat kaitinoši

aicinājumi mācīties, mācīties, vēl labāk mācīties. Bet no otras puses tiek darīts viss, lai grautu jūsu apziņā zināšanu un mācību procesa nozīmi.

Padomā, kā daudzajās skolēnu sadzīvei veltītajās filmās ir attēloti tie zēni un meitenes, kas cenšas labi mācīties? Parasti viņi ir kaut kādi neveikli, brillaini dīvaiņi, bez humora izjūtas, kas savu nepilnvērtības kompleksu cenšas kompensēt ar zubrīšanos. Lai negatīvo iespaidu vēl vairāk pastiprinātu, filmu sižetos tiek iestrādāta dažāda muļķīga vai nelietīga rīcība no šādu zubrītāju puses. Viņi ir «sūdzbībeles», glēvuļi, skauģi. Viņi kritiskos brīžos nodod savus biedrus un izmanto negodīgus paņēmienus, lai izvirzītos citu vidū.

Bet kā ir attēloti tie skolotāji, kas skolās cenšas nodrošināt disciplīnu, kārtību un normālam mācību procesam atbilstošu vidi? Viņi ir valdonīgi, histēriski, uzpūtīgi, bezjūtīgi tiranni, kas visādi cenšas pazemot un salauzt nabaga bērnus, liekot savas varaskāres apmierināšanai pildīt neskaitāmas, bezjēdzīgas prasības un pienākumus.

Un kādi šajās filmās ir pozitīvie varoņi? Gandrīz vienmēr viņi ir jautri, atraktīvi, izdomas bagāti un bezrūpīgi jaunieši, kas sevi īpaši neapgrūtina ar mācībām. Jo viņiem tāpat viss agrāk vai vēlāk izdodas. Galvenie centieni un intereses, šiem varoņiem parasti ir kaut kur ārpus mācībām un skolas noteiktajiem reglamentiem. Viņu dziļo jūtu pasauli un labos nodomus filmas sākumā parasti nespēj saprast ne skolotāji, ne vecāki, ne skolas biedri. Un tad, filmas gaitā, šie varoņi, ignorējot despotisko pedagogu prasības, skolā pieņemtās uzvedības normas, apzinīgo skolas biedru nosodījumu, mūžīgi darbā aizņemto un neko no dzīves nesaprotošo vecāku brīdinājumus, brīnumainā kārtā pārvar visus šķēršļus un pierāda savu taisnību. Viņi ir uzvarējuši un filmas beigās visi viņiem aplaudē.

Galvenais, ko šādi veidoto filmu sižetu neskaitāmās variācijas cenšas ieprogrammēt tavā un citu jauniešu zemapziņā ir tas, ka

mācības skolā nebūt nav galvenais, bet jebkuŗu mācību iestādi vajag uzskatīt par vietu, kur, kārtojot savstarpējās attiecības un demonstrējot savu unikālo personību, jautri un bezrūpīgi pavadīt laiku.

Kā tu domā, kādēļ jauniešiem domātajā literātūrā, preses izdevumos, televīzijas uzvedumos, filmās ir tik daudz erōtikas un tik bieži tiek runāts par seksuāliem jautājumiem. Kādēļ par spīti visiem formālajiem aizliegumiem jaunieši bez grūtībām internetā var iepazīties ar ārkārtīgi plašu pornografijas klāstu? Ne jau izglītošanas nolūkos tas tiek darīts! Erōtikas un seksa propaganda ir ļoti iedarbīgs veids, kā novirzīt jūsu uzmanību no mācībām un nereti jūs pašus padarīt par precī seksa tirgū. Jūs tiekat virzīti uz to, lai, nonākuši zināšanu krātuvēs, nenodarbotos ar zināšanu vākšanu, bet būtu aizņēmti paši ar sevi – ar savām attiecību spēlītēm un izklaidēm.

Jauniešu vidū izplatās smēķēšana, alkohola lietošana, narkōmanija. Arī tas nenotiek nejauši. Šo vielu lietošana veido it kā savdabīgu atlasī. Vienam tas var kļūt par nāvīgu slazdu, citam, pateicoties individuālajai nervu sistēmas izturībai un tuvu cilvēku palīdzībai, izdodas no šī slazda izbēgt ar lielākiem vai mazākiem veselības bojājumiem. Katrā ziņā, zaudētājs ir katrs jaunietis, kuŗš sācis lietot kādu no šīm vielām. No «brīvā tirgus ekonomikas» viedokļa visizdevīgāk ir jauniešus pieradināt pie smēķēšanas. Nikotīns ātri izdalās no organisma un rada nepieciešamību to ievadīt atkal un atkal, vidēji divdesmit reizes dienā. Turklāt, iedarbības ziņā tas nav tik antisociāls. Bet pats galvenais – no smēķēšanas atkarīgais vergs tik ātri nezaudē darba spējas, kā lietojot citus draņķus.

Tev saka, ka valsts cīnās pret smēķēšanu, alkoholismu un narkōmaniju jauniešu vidū? Muļķības! Tā nav cīņa, bet gan reklāmas kampaņa, kas darbojas pēc «aizliegtā augļa principa», padarot šo vielu lietošanu vēl pievilcīgāku. Nopietnās cīņas uz dzīvību un nāvi notiek nežēlīgi, slepeni un klusi. Par tām

netiek bazūnēts laikrakstos, žurnālos un televīzijā. Ar mūsdienu augsti attīstītajām tehnoloģijām, kad ar zemes pavadoņiem var novērot pat atsevišķu cilvēku, kuŗš strādā savā sakņu dārzā, opija magoņu un narkotisko kaņepju lauku atrašanās vietas noteikt nav problēma. Noklausīšanās un izsekošanas tehnika savukārt ļauj pilnībā atklāt un likvidēt visus narkotiku izplatības tīklus un narkomanu perēkļus. Ja pasaules mērogā valstis, pasludinot narkotiku ražotājus un izplatītājus ārpus likuma, uzsāktu vienotu un nežēlīgu cīņu, narkotiku tirdzniecība visā pasaulē tiktu likvidēta nepilna gada laikā. Bet kādēļ gan iznīcināt to, kas nes milzīgu peļņu uz cilvēku muļķības un atkarības rēķina? Daži «brīvā tirgus» ideologi pat ir izteikuši priekšlikumu, ka visas narkotikas būtu jālegalizē, lai «atņemtu noziedznieku aprindām nesamērīgi lielo peļņu» un novirzītu to valsts kasē.

Bet atgriezīsimies pie izglītības. Papildus tam, ka nemanāmi tavā un citu jauniešu apziņā tiek mazināts izglītības nozīmīgums, vēl arī pats mācību process jums ir padarīts maksimāli apgrūtināošs un garlaicīgs. Aplūkosim kaut vai tādus interesantus priekšmetus, kā ķīmija un fizika. Palasot šo priekšmetu mācību grāmatas pamatskolām, ir grūti atrast vēl garlaicīgāku un sarežģītāku attiecīga līmeņa lasāmvielu. Definīcijas, formulas, svešvārdu un speciālo terminu pārpilnība. (Bet pamatskolu programmas taču būtu jāizstrādā tā, lai radītu vispārēju priekšstatu un interesi par attiecīgo priekšmetu!) Tas ir apmēram tas pats, kas mantu noliktavā vērtīgas mantas iesaiņot iespējami neglītās kastēs, kuŗas tad novietot uz augstiem plauktiem, lai tev par tām nerastos interese un arī piekļūt tu tik viegli tur nevarētu.

Situācija ar citiem mācību priekšmetiem nav labāka. Piemēram, svešvalodu apguvē galvenais uzsvars tiek likts uz gramatiku. Un pamēģini tikai apšaubīt gramatikas nozīmi svešvalodu apgūšanā! Svešvalodu speciālisti tevi nolinčos. Bet, lai pasaka man šie svešvalodu speciālisti, kā tas nākas,

ka pasaulē ir daudz cilvēku, kas ļoti labi un tekoši runā angļu, spāņu vai ķīniešu valodā un tajā pašā laikā neko nav dzirdējuši par tādu gramatiku?! Vēl vairāk – viņi vispār neprot ne lasīt, ne rakstīt. Un kā latviešu un krievu bērni, pagalmā kopā spēlējoties, tik ātri iemācās gan latviešu, gan krievu valodu? Neticu, ka viņi savā starpā pārrunā lietvārdu vai darbības vārdu locīšanu tagadnes, pagātnes un nākotnes formās. Acīm redzot, kaut kas mums skolās ieviestajā svešvalodu mācīšanas metodikā tomēr nav pareizs. Sarunvalodas un gramatikas mācīšana nav sabalansēta. Bet varbūt, tieši otrādi – viss ir pareizi? Jo, kaļot galvā gramatikas likumus, ātri vien zūd interese par jebkuru svešvalodu. Un bērni aiziet no skolas, nepaņemot sev līdzi vērā ņemamas svešvalodas zināšanas. Iespēja iegūt šo nozīmīgo prasmi savā garīgajā bagāžā paliek neizmantota. Nākotnē visi šie jaunieši uz profesijām, kur nepieciešamas svešvalodas zināšanas, ir konkurēt nespējīgi.

Gandrīz katru dienu tev no saviem vecākiem vai skolotājiem nākas dzirdēt apnicīgus mudinājumus mācīties, bet šeit un tūlīt nekādu īpašu labumu no šīs mācīšanās tu neizjūti. Jo tiem, kas ignorē pedagogu prasības un nemācās, ir tādas pašas skolēnu tiesības un vieta klasē kā apzinīgajiem. Arī pati mācīšanās ir garlaicīga, nogurdinoša, grūta, bet apkārt ir tik daudz pievilcīgāku, interesantāku un kārdinošu lietu. Vai gan kāds brīnums, ja tev rodas iekšējs protests un neapmierinātība ar šādu stāvokli? Un šis protests vēršas vispirms jau pret tiem, kuri aicina nodarboties ar šo apnicīgo mācīšanos. Tā rodas jaunieši, kas demonstratīvi ignorē skolas kārtības noteikumus un neklausa ne skolotājus, ne savus vecākus. Viņi smēķē, lieto alkoholu, narkotikas, nemācās, piedalās dažādās kriminālās aktivitātēs, bēg no skolas, klaiņo. Pašiem viņiem liekas, ka ar šādu rīcību viņi kādam ir metuši izaicinājumu, apliecinājuši savu pārkumu pār sabiedrības morāles normām, «stulbajiem likumiem», ieriebuši, iespītējuši «apnicīgajiem skolotājiem».

Bet tā tas nav. Īstenībā viņi ir izdarījuši tieši to, ko no viņiem gaida un uz ko viņus visu laiku slepeni virza. Viņi ir atteikušies no sev nākotnē tik noderīgajām zināšanām. Jā, viņi to ir izdarījuši nedaudz asākā formā, kā citi, bet vienalga, tā ir labprātīga izstāšanās no *spēles*, to pat tā īsti neuzsākot. Tā ir atteikšanās no savām nākotnes iespējām citiem par labu, jo tā ienesīgā vieta sabiedrībā, ko katrs šāds jaunietis būtu varējis ieņemt, jau nepaliks tukša.

Papildus tam, viņi ir izdarījuši visu, lai pievienotos pašam zemākajam, pašam beztiesiskākajam sabiedrības slānim – noziedzniekiem. Šāda veida protestējošu dumpinieku parādīšanās nav nekāds pārsteigums. Viņiem jau viss ir iepriekš sagatavots – attiecīgās juridiskās normas, tiesa, policija, nepilngadīgo likumpārkāpēju ieslodzījuma vietas, cietumi. Noziedzniekiem jau sen šajā sabiedrībā ir ierādīta sava vieta un loma. Nepateicīgā «grēkāžu» un «peļamo zēnu» loma.

Var teikt, ka būt par noziedznieku – tā arī savā ziņā ir profesija. Un Krimināllikumā mēs varam izlasīt šai «profesijai» piederošo amatu aprakstus, kā arī uzzināt par katram «darbam» noteikto «atlīdzību». Atšķirībā no citām profesijām, kur par darbu cilvēki saņem garantētu samaksu, noziedznieka profesijā strādājošajiem kā atlīdzība tiek paredzēti dažādi ieslodzījuma termiņi un citi soda veidi. Tādēļ noziedzību par savu «pamatprofesiju» izvēlas tikai truli un garīgi neapdāvināti ļautiņi. Viņi nesaprot, ka būt par noziedznieku nozīmē dzīvot nepārtrauktā nedrošībā un bailēs.

Pēkšņi un negaidot jebkurš noziedznieks var tikt atmaskots un notiesāts, bet visi viņa nelikumīgi iegūtie naudas līdzekļi un šķietamā labklājība atņemta. Noziedznieki taču ir tie, kas dod iespēju savas algas pelnīt gan tiesnešiem un advokātiem, gan cietumsargiem un policistiem. Bez tam arī noziedznieku pasaulē zināšanas un prasmes ir ļoti nozīmīgas. Šeit nereti tas ir pat izdzīvošanas jautājums. Tādēļ tie, kuņģi priekšlaicīgi pamet

mācības skolā, arī noziedznieku pasaulē uz veiksmi nevar cerēt. Nekas vairāk par primitīva ierindas noziedznieka likteni, kuŗa galvenā mājvieta ir cietums, tādus negaida. Ar noziedzīgām darbībām iedzīvoties bagātībā izdodas tikai dažiem cilvēkiem, kam noziedzība ir īpatnēja «blakus nodarbošanās», kuŗā viņi panākumu gūšanai ļaunprātīgi izmanto gan tās pašas mācību iestādēs iegūtās zināšanas, gan savu pamatprofesijā ieņemamo amatu vai dienesta stāvokli.

Bet, atstāsim noziedzniekus viņu liktenim. Neizmantojot savas iespējas viņi, ir izdarījuši izvēli. Tev un man šī viņu izvēle ir vienaldzīga. Mums vienaldzīga ir jebkuŗa cilvēka izvēle, ja vien tā kaut kādā veidā neskaŗ mūs un mūsu personiskās intereses. Vienaldzība pazūd, ja kāds izvēlas kļūt par konkurentu mums. Vienalga, vai tas būtu labi atalgots darbs, peļņa biznesā, panākumi mīlestības lietās vai godalgota vieta kādā konkursā. Jo vairāk spējīgāku un spēcīgāku konkurentu, jo mazākas un grūtāk piepildāmas ir mūsu pašu izredzes. Vai tad tas nebūtu jauki, ja mēs pašu bīstamāko konkurentu domas, centienus un intereses kaut kādā veidā varētu novirzīt citā virzienā? Tā laipni, nemanāmi un ar smaīdu. Tā, lai vismaz daļa no viņiem paši atteiktos no šīs iespējas – būt mūsu konkurenti. Un arī mūsu ienaidnieki lai viņi nekļūtu, jo ienaidnieks taču ir visniknākais, vissīvākais konkurents.

Jā, izrādās, ka katrā no mums sēž tāds «laipns onkulis», kuŗš nevienam negrib varmācīgi atņemt viņa iespējas, bet labprāt ir gatavs padarboties, lai zināmos gadījumos citi šīs savas iespējas neizmantotu.

Tādi esam mēs un tāda ir sabiedrība, kuŗā mēs dzīvojam. Ko darīt? Mācīties par spīti visam! Ja kaut kas tev sagādā grūtības, tad tas ir vēl viens pamudinājums, lai tu to paveiktu. Visā pasaulē ir tikai viens vienīgs cilvēks, kuŗš šajā lietā tik tiešām var tev palīdzēt. Un viņa rīcībā ir daudzas iespējas, kuŗas var un vajag izmantot. Šis cilvēks esi tu pats.

Vai dabā ir labais un sliktais?

Tev bērnībā droši vien neskaitāmas reizes ir nācies dzirdēt: «Tā nedari, tas ir slikti!» vai: «Dari tā, tas ir labi!» Šīs pamācības mums ar laiku tā apnīk, ka rodas iekšējs protests un gribas par spīti darīt tieši pretēji gādīgās mātes vai tēva ieteikumam. Atsevišķos gadījumos mēs tādēļ nokļūstam sarežģītās vai pat bīstamās situācijās. Tomēr visbiežāk nekas ļauns nenotiek, un mēs, apmierināti ar sevi, dzīvojam tālāk.

Jāteic, ka labais un sliktais, ko tik bieži, mūs audzinot, piemin vecāki, dabā nepastāv. Vasarā zied puķes un mūs silda saule. Ziemā visu klāj sniegs. Bet tāpēc jau vasara nav labāka par ziemu! Katram gadalaikam tāpat kā visam citam dabā ir sava vieta un nozīme. Jēdzieni «labs» un «slikts» izsaka tikai cilvēka attieksmi pret lietām vai parādībām. Bieži vien ar vārdu «slikts» mums tiek izteikts arī brīdinājums. Taču šis brīdinājums parasti attiecas nevis uz tiešo darbības mirkli, bet gan uz vēlākām sekām, ko piedzīvosim tikai nākotnē. Brīdī, kad mums tiek izteikts brīdinājums, mēs neko sliktu nejūtam, ar savu rīcību varbūt pat esam ļoti apmierināti un tādēļ ātri iemācāmies šādi izteiktu brīdinājumu neņemt vērā. Piemēram, ja kāds teic, ka smēķēt ir slikti, viņš ar to nedomā pašu smēķēšanas procesu, bet gan tās negatīvās sekas un to kaitējumu, ko nākotnē mūsu organismam var nodarīt ieelpotais nikotīns vai cigarešu dūmos esošās vēzi izraisošās vielas. Mēs turpretī braši ievēlam dūmus no cigaretes, eleganti tos izpūšam caur muti, degunu, un tas mums iznāk visai efektīgi. Neko sliktu mēs šajā brīdī nejūtam un esam ļoti apmierināti ar sevi. Brīdinājums paliek neievērots.

Ja par kādu cilvēku mums teic, ka «viņš ir slikts», arī tas

nozīmē brīdinājumu. Mūs cenšas brīdināt, ka draudzība vai darījuma attiecības ar šo tipu viņa negatīvo rakstura īpašību dēļ var mums nodarīt kaitējumu. Mūs var apkrāpt, apzagt, fiziski pazemot vai pat nogalināt. Un atkal šis brīdinājums reti kad tiek ņemts vērā, jo parasti jau sliktie cilvēki pirmajā tikšanās reizē mums pie rīkles neķežas un arī naudas maku uzreiz necenšas atņemt. Tieši otrādi – sliktie cilvēki sākumā par sevi cenšas radīt vislabāko iespaidu. Šā patīkamā iespaيدا ietekmē mēs sākam šaubīties par vārdā «slikts» ietverto brīdinājumu un to neievērojam.

Kā liecina mūsu tautas folklorā, senajiem latviešiem cilvēka rīcības vērtējumā galvenais nav bijis labums vai sliktums. «Labo» un «slikto» kā galveno vērtējuma kritēriju mūsu zemē vēlākos laikos ieviesa kristīgā ticība. **Seno latviešu vērtējumā svarīgāk ir bijis, cik gudra vai dumja jeb muļķīga ir cilvēka**

rīcība. Un tas daudz vairāk atbilst visam dabā un sabiedrībā notiekošajam. Tautasdziesmā ir teikts:

*Gudru vīru, gudru vīru,
Gudru vīru daudz vajag!
Kariet, mātes, šūpulīšus,
Audzināt(i) gudrus vīrus!*

Pat velns latviešu mītoloģijā ir nevis ļaunuma, bet gan muļķības iemiesojums, jo viss sliktais un ļaunais ceļas tieši no muļķības. Iziet no mājas negaisā vai ziemas salā nepiemērotā apģērbā ir nevis slikti, bet gan dumji. Savukārt ģērbties vienmēr atbilstoši laika apstākļiem ir nevis labi, bet gan gudri. Dzīvot kā blēdim, slīņķim, zaglim, skauģim – tas ir nevis slikti, bet gan dumji. Būt godīgam, strādīgam, izpalīdzīgam, taupīgam – tas ir ne tikai labi, tas ir gudri. Draudzēties ar blēdi, zagli vai nelieti – gan pats piedzīvosi – ir ļoti dumji... Bet, ja izvairīsimies no šādiem tipiem, mēs būsim ne tik daudz labi, cik gudri darījuši.

Jebkuŗa mūsu rīcība (tāpat kā viss dabā) nav ne laba, ne slikta. Tā ir tikai rīcība. **Jo šī rīcība būs bijusi gudrāka, jo tās sekas būs mums labvēlīgākas.** Jo šajā rīcībā būs mazāk gudrības, jo sekas būs mazāk labvēlīgas. Saukt pašu rīcību par labu vai sliktu nozīmē sekas nolikt pirms cēloņa. Piemēram, ja kādam cilvēkam, kuŗš vēl tikai gatavojas lēkt pāri grāvim, apgalvojam, ka viņš tam noteikti tiks pāri, mēs sekas noliekam pirms cēloņa. Mēs apgalvojam kaut ko tādu, kas vēl nemaz nav noticis. Cilvēks notic mūsu apgalvojumam, bez īpašas apdomas bezrūpīgi ieskrienas, lec un... iekrīt grāvī. Ja sekas un cēlonis cilvēka apziņā nebūtu samainīti vietām, viņš būtu vairāk koncentrējies uz savu darāmo: būtu uzmeklējis grāvja šaurāko vietu, vairāk sasprindzinājis spēkus lēcienam un, iespējams, arī paveiktu iecerēto. Tā, lūk, mēs ar savu priekšlaicīgo apgalvojumu šo cilvēku esam apmuļķojuši. Līdzīgi, manipulējot ar «labā» un «sliktā» jēdzieniem, mūs ikdienā muļķo dažāda mēroga

blēži, krāpnieki un demagogi. Viņi izmanto to, ka vārdā «labs» iekļautās sekas mūsu apziņā pieņem kā kaut ko notikušu, kā kaut ko tādu, par ko vairs nav vērts strīdēties. Tāpēc tikpat vieglprātīgi kā kādreiz, lasot laikrakstus, mēs nosodījām «sliktos» strādnieku šķiras ienaidniekus, tagad, sekojot reklāmai, pērkam «labās» preces. Taču reklāma ir ļoti viltīga zinātne. Nereti tā darbojas ar tā saucamo antireklāmas metodi. Komercreklāmā šāds paņēmieni tiek stingri apkarots, bet politiskajā reklāmā to var sastapt ļoti bieži. Antireklāma efektu panāk, ja patiesībai, kuŗu grib diskreditēt, pievieno kādu visiem zināmu vai acīmredzamu aplamību. Cilvēki, smeļoties par aplamību, vienlaikus izsmej arī patiesību un pārstāj tai ticēt. Tā, piemēram, apgalvojot, ka smēķēt ir slikti, mēs sekas noliekam pirms cēloņa – un arī panākam šādu antireklāmas efektu. Smēķēšanas brīdī vēl neviens nekā slihta nejūt, bet mēs jau apgalvojam, ka «ir slikti». Šis apgalvojums attiecīgajā brīdī ir acīmredzama aplamība, visi par to smejas, un tāpēc arī neviens mums netic. Ja teiktu, ka smēķēt nav gudri, – mēs radītu pavisam citu iespaidu.

Cilvēkus tik viegli nevarētu apmulķot, ja visu, kas notiek pasaulē, viņi, līdzīgi mūsu senčiem, vērtētu ne tik daudz kā labu vai sliktu, bet gan kā gudru vai dumju. Būtu novērstas neskaitāmas ciešanas, personiskas traģēdijas, asinsizliešanas un varbūt pat atsevišķi karī.

Ar ko tad, piemēram, slepkavnieciskā komūnisma ideoloģija mulķoja cilvēkus un attaisnoja savus pasaules iekarošanas plānus? Ar internacionālismu. Viss internacionālais tika pasludināts par labu, bet viss nacionālais – par sliktu. Daudzi cilvēki, neiedziļinoties teiktajā, pieņēma šos apgalvojumus par patiesību un šīs «labās» patiesības vārdā sāka darīt briesmu darbus.

Bet kas tad ir «internacionāls»? Var teikt, ka tas ir kaut kas pāri ļaužu nacionālajai piederībai stāvošs. Tas ir kaut kas tāds,

kas ir kopīgs dažādu tautību cilvēkiem. Protams, tādas lietas ir. Mums visiem virs galvas ir zila debess, visus apspīd viena un tā pati saule, visiem mums ir divas rokas un divas kājas, visi mēs priekā smejamies, bet sāpēs un izmisumā no mūsu acīm rit asaras, visi mēs dzīvē gribam būt laimīgi utt. Šādus internacionālu lietu piemērus varētu minēt simtiem, bet vai tas būtu kas īpaši cildināms un par labu sludināms?

Bet tagad padomāsim, kas ir nacionāls. **Nacionāls ir viss, ko mēs mantojam no saviem senčiem un kas mūs dara atšķirīgus no citu tautību ļaudīm.** Tā ir valoda, kultūra, tās ir mūsu ķermeņa un psīches īpatnības, tikai mums – latviešiem raksturīgā mentalitāte. Tas ir kaut kas tāds, kas izveidojies un kļuvis raksturīgs mūsu tautai, tūkstošiem gadu dzīvojot šajā vietā pie Baltijas jūras. Ja latviešu tautai šos gadu tūkstošus būtu bijis lemts dzīvot Āfrikā vai Dienvidamerikas mūžamežos, mēs droši vien būtu citādi. Tātad tas, ko mēs saucam par nacionālu, lielā mērā ir kādas tautas gadu tūkstošos uzkrātā pieredze, dzīves gudrība un izdzīvošanas māksla, kas radusies, dzīvojot noteiktā ģeografiskā vietā un noteiktos klimatiskos apstākļos. Komunisma ideologi neuzdrošinājās to visu apzīmēt par dumju vai mulķīgu, jo tam būtu vajadzīgi pierādījumi. Tādēļ viņi to pasludināja par sliktu, kaitīgu, un tūdaļ atradās ļaudis, kas šāдай propagandai bija gatavi ticēt un rīkoties pēc viņu pavēles. Taču atteikties no savas nacionālās piederības un kļūt par «internacionālās revolūcijas kareivi» ir ne tik daudz slikti, cik dumji. Vēl vairāk – ne tu, ne es, ne arī kāds cits to pilnībā pat nav spējīgs izdarīt. Tāpat kā mēnesi, kas pār egļu zariem viņpus ezeram ceļas debesīs, neviens nevar aizbīdīt atpakaļ, arī tu, ja esi piedzimis par latvieti, nevari no tā atteikties. **Tu vari nodot savu tautu, vari kalpot svešu tautu interesēm un jūsmot par svešiem ideāliem, bet nekad sveša tauta tevi neuzņems kā savējo.** Labākajā gadījumā uzskatīs par sabiedroto, sliktākajā – par kalpu vai vergu... To ļoti labi parāda

tā pati komūnistu laika pieredze. Lai cik padevīgi un paklausīgi svešajai varai bija nodevēji no latviešu tautas vidus, nekas vairāk par vagara vai sulaiņa amatu viņiem netika piedāvāts. Lai kā tiktu cildināta šo cilvēku «internacionālā piederība,» viņu nacionālā piederība ne uz brīdi netika aizmirsta. To rāda fakti un slepenie archīvu dokumenti, kas tagad pamazām nāk atklātībā. Viņi bija tikai marionetes, ar kuŗām izrīkojās pēc principa: «Kad moris savu darbu padarījis, moris var iet.» Protams, ja «moris» pārāk daudz zināja, viņam bija jāiet uz viņsaui. «Kāds darbs, tāda alga,» – tā teiktu mūsu senči.

Ja tev nav slinkums, pamēģini kādu nedēļu vai mēnesi paraudzīties uz dzīvi ar seno latviešu acīm. Aizmirsti par «labo» un «slikto». Pirms kaut ko dari, padomā, vai tava rīcība ir gudra, – varbūt tad labums nāks pats no sevis. **Centies nebūt muļķis – varbūt tad arī sliktais neradīsies.** Atceries, ka tu citiem labs reizēm vari būt arī ar savu muļķību. Bet «muļķis pat baznīcā dabū pērienu».

Visiem labs tu nekad nebūsi. Ir cilvēki, kuŗi cenšas visiem izpatikt. Par tādiem saka: «Viņš ir tik labs, ka riebjas.»

Bet tagad nošķir savā apziņā labo no gudrā un slikto no dumjā! Pārstāj jaukt sekas ar cēloni! Noliec tos katru savā vietā un pamēģini atbildēt uz dažiem jautājumiem. Vai ir gudri atlikt uz rītdienu darbu, ko vari padarīt šodien? Vai ir gudri kādam solīt to, ko nespēsi pildīt? Vai ir gudri tikai tāpēc, ka tev ir slikts garastāvoklis, būt rupjam un censties izgāzt savas dusmas uz kādu? Vai būt skaudīgam, lepnam, slinkam ir gudri? Vai ir gudri stundām ilgi blenzt tālrāža ekrānā tikai tāpēc, ka tur «kaut ko rāda»? Vai ir gudri strīdēties ar muļķi un skrieties ar vēju?

Bezgala daudz šādu jautājumu tev būs jāatrisina, ja vien patiesi gribēsi uz savu dzīvi paraudzīties ar seno latviešu acīm. Bet, ja tas tev šķiet pārāk apgrūtināši, labāk nemaz nesāc to darīt. Arī muļķi šajā pasaulē ir noderīgi.

Ražotāji un neražotāji

Katram no mums ikdienā ir daudz dažādu vajadzību. Mums nepieciešamas mājas, apģērbs, apavi, pārtika, dažādi darba rīki un sadzīves piederumi. Senos laikos katrs cilvēks visu sev nepieciešamo sagādāja pats. Varētu teikt, ka viņš bija gan ražotājs, gan sava saražotā patērētājs. Attīstoties sabiedrībai, arvien vairāk pieauga cilvēka prasības pēc augstākas kvalitātes ražojumiem. Sākās ražošanas speciālizācija. Atsevišķi cilvēki speciālizējās kādu noteiktu ražojumu izgatavošanā, bet visu pārējo sev nepieciešamo ieguva maiņā. Tādā veidā viens ražotājs ar savu produkciju apgādāja citus ražotājus, vienlaicīgi viņu ražotās mantas iegūstot savā īpašumā.

Šāda maiņas tirdzniecība bija visai neērta, taču samērā godīga, jo izslēdza iespējas kaut ko iegūt, neko nedodot pretim. Stāvoklis mainījās, kad visu sāka pirkt un pārdot par naudu. Ir daudz dažādu cēloņu, kuŗu ietekmē saražoto preču cenas naudas veidā var mainīties. Izmantojot tikai cenu starpību vien, var gūt peļņu, reāli neko neražojot. Taču, attīstoties tirdzniecībai, nauda ieguva arvien plašāku lietojumu. Ar naudu sāka maksāt ne tikai par precēm, bet arī par pakalpojumiem. Naudu noguldīja bankās uz procentiem un no bankām ņēma naudas kredītus, maksājot par tiem procentus. Par naudu pārdeva augstmaņu titulus, tiesības uz privilēģijām un dažādus vērtspapīrus. Ik reizi, paplašinoties naudas lietojumam, nāca klāt arvien jaunas iespējas darbībās ar naudu iedzīvoties bagātībā, neko neražojot.

Kā tu domā, kādēļ bankas tik ļoti baidās no tā, ka naudas noguldītāji visi reizē pieprasīs savu naudu? Ļoti vienkārši. Tā nauda, ko bankas uz procentiem aizdod cilvēkiem, nav bankas nauda. Bieži vien, tā pat nav bankas noguldītāju nauda, bet

kredītos tiek izsniegta nauda, kas reāli vispār neeksistē. Tas ir arī viens cēlonis, kādēļ bankām tik ļoti patīk bezskaidras naudas norēķini.

Iedomājies, ka bankā naudas nav nemaz, bet tu tur noguldi piecus tūkstošus latu. Uz tava vārda bankā tiek atvērts noguldījuma konts un tu esi kļuvis par bankas klientu. Savukārt, es gribu no tevis pirkt traktoru par 5 tūkstošiem latu. Man šādas naudas nav un es dodos uz banku ņemt kredītu. Tiek noslēgts kredītīgums, kur banka apņemas man aizdot piecus tūkstošus latu, bet es apņemos zināmā laika posmā bankai atmaksāt gan šos piecus tūkstošus latu, gan vēl procentus par aizdevumu. Kad kredītīgums noslēgts, banka varētu man banknotēs izsniegt visus piecus tūkstošus latu, jo tu šādu summu bankā esi noguldījis un tādā šī nauda ir bankas rīcībā. Taču tā vietā, banka man izsniedz čeku par šiem pieciem tūkstošiem. Es ar šo čeku dodos pie tevis un nopērku traktoru. Tu čeku iesniedz bankā un tavam noguldījumu kontam tiek klāt pieskaitīti vēl pieci tūkstoši latu, kas faktiski nemaz nav reāla nauda, bet gan tikai manas kredītsaistības jeb tikai mans solījums atdot šo naudu bankai. Nākošajam klientam banka jau varēs izsniegt kredītu ar čeku par 10 tūkstošiem latu. Līdz ar to bankai aizdevuma procentus jau otro reizi pelnīs ne tikai pirmie pieci tūkstoši, bet arī šie otrie, reāli neeksistējošie pieci tūkstoši. Jo vairāk kredītsaistību mēs uzņemamies, jo lielāka peļņa no procentiem ir bankām. Un katrs šāds kredītsaistību līgums bankas seifā ir līdzvērtīgs ne no kā radītai naudai, kas nes peļņas procentus.

Cilvēce, lai nodrošinātu savu eksistenci un attīstību, nepārtraukti rada dažādas materiālas un garīgas vērtības. Zemnieki, rūpnieki, celtnieki, zinātnieki, pedagogi, mediķi, kultūras darbinieki – katrai šādai profesijai ir sava saražotā produkcija. Tā ir gan pārtika, ko ikdienā lietojam, gan jaunas

celtnes, jaunas mašīnas, jauni zinātniski atklājumi, jaunas tehnoloģijas, jauni izglītoti cilvēki, jaunas ārstniecības metodes, jaunas kultūras vērtības. Visi mēs izmantojam un patērējam šos labumus, bet ne visi no mums paši ražo. Sabiedrībā ir izveidojies ļoti liels neražotāju slānis, kas savām vajadzībām patērē krietnu daļu no saražotā, bet paši ar savu darbību neko jaunu, cilvēka dzīvei vajadzīgu nerada. Arī viņi katrs kaut ko dara, tikai viņu darbības rezultātā neveidojas nekādas cilvēcei nepieciešamas garīgas vai materiālas vērtības. Tādi neražotāji pēc savas būtības ir visi tirgotāji, kontroles, uzskaites un pārvaldes jomās strādājošie, tieslietu sistēmas un banku darbinieki, ar politiku, reklāmu, tukšu izklaidi un azartspēlēm saistīti darboņi. Neražotāji ir arī profesionāli politiķi, profesionāli revolūcionāri, profesionāli kaņavīri, dažādi finanču machinātori, blēži, zagļi, izspiedēji. Pie neražotājiem var pieskaitīt arī visus tos, kas nodarbojas ar cilvēcei kaitīgu produktu, piemēram, tabakas vai narkotiku ražošanu. Un visi viņi tiek nodrošināti ar labklājību, apģērbti un pabaroti no ražotāju darba.

Nē, es nesaku, ka valstij nav vajadzīgi tiesneši, politiķi, tirgotāji vai banķieri. Es neapgalvoju, ka visi neražotāji kopumā būtu kaut kas slikts, nosodāms vai likvidējams. Tā ir neatņemama mūsu sabiedrības daļa. Taču šī sabiedrības daļa neko cilvēcei vajadzīgu neražo, labākajā gadījumā tikai palīdz ražotājam. Pārvaldes, statistikas, finanču un tirdzniecības nozares valstī var uzskatīt tieši par šādām ražošanai svarīgām piedevām, bez kuŗām nebūtu iespējama saskaņota un mērķtiecīga ražotāju darbība mūsu attīstītajā sabiedrībā. Bet lielas neražotāju daļas eksistenci nodrošina sabiedrībā esošie negatīvie procesi. Noziedzība baro ne tikai noziedzniekus, bet arī revidentus, tiesnešus, policistus un advokātus. Agresīva valsts politika, kas vērsta uz citu tautu paverdzināšanu, svešu

teritoriju sagrābšanu un ietekmes jomu paplašināšanu, dod maizi ne tikai varaskāriem un negodīgiem politiķiem, bet arī kļūst par pamatu lielas armijas un visa militāri rūpnieciskā kompleksa parazitēšanai uz patieso, cilvēcei vajadzīgo ražotāju rēķina. Cik milzīgas ražošanas jaudas un iespējas atbrīvotos, ja valstīm vairs nebūtu jāuztur armijas un ar to saistītā rūpniecība, ja cilvēku godīguma un apzinīguma dēļ varētu likvidēt visas tiesību aizsardzības un kontroles iestādes, ja tiktu pārtraukta cilvēcei kaitīgo produktu ražošana! Šo milzīgo, visu laiku neauglīgi strādājošo darba spēku ieguldot mums nepieciešamu lietu un vērtību ražošanā, bads un nabadzība visā pasaulē izzustu īsā laikā. Sapnis par paradīzi zemes virsū būtu piepildījies.

Protams, tas ir nereāli. Lai cik augstu zinātnes un tehnikas attīstības līmeni mēs šobrīd būtu sasnieguši, nav iedomājama tāda cilvēku sabiedrība, kas spētu eksistēt bez policijas, armijas un tieslietu iestādēm. Tādēļ jāatzīst, ka cilvēces ceļš uz paradīzi ved nevis caur zinātnes un tehnikas attīstību, bet gan caur morālo izaugsmi un tikumisko pilnveidošanos.

Taču nesapņosim par paradīzi! Tas, ko varam ikdienā vērot, liecina, ka cilvēce iet tieši pretējā virzienā. Un te lieli nopelni ir nevis kaut kādam abstraktam ļaunumam, bet gan tai darbībai, ko liela neražotāju daļa veic visā pasaulē.

Kā izskaidrot, ka mākslas darbi dara bagātus nevis māksliniekus, kas tos rada, bet gan mākslas priekšmetu tirgotājus, kas tos pērk un pārdod? Līdzīgi ir ar ražojumiem arī citās jomās. Visur lauvas tiesu no peļņas sagrābj neražotāji. Piemēram, biržās cirkulējošo vērtspapīru kopējā vērtība daudzkārt pārsniedz pasaulē saražotā kopprodukta vērtību un biržas spekulanti gūst milzīgu peļņu. Bet zemniekam, kas ražo cilvēkiem vissvarīgāko – uzturu, par savu darbu ir viszemākie ienākumi. Nekautrējoties neražotāji runā, ka zemkopība ir

nerentabla, ka vienīgi valsts dotācijas un subsīdijas nodrošina zemniekus pret izputēšanu u.t.t. Iznāk, ka tā pārtika, ko visi ikdienā ēd ir tik nevērtīga un mazsvarīga, ka tās ražotāji pielīdzināmi gandrīz vai ubagiem, kam dotācijas var no labas sirds iedot, bet var arī neiedot. Un lēmēji par to, protams, ir neražotāji.

Šāda aplama situācija ir izveidojusies tikai tādēļ, ka faktiskā vara pasaulē ir neražotāju rokās. Viņiem ir visas iespējas, manipulējot ar likumiem, instrukcijām un cenu politiku, piespiest jebkuŗu ražotāju pārdot savu produkciju par tādu cenu, kādu viņi diktē, un vēl papildus uzlikt visādus maksājumus par pārspīlētām kvalitātes kontrolēm, sertifikāciju, tehnisko uzraudzību un citām tamlīdzīgām lietām, kas ražotājam faktiski nav vajadzīgas.

Tā nu ir iznācis, ka vieni šai pasaulē labumus ražo, bet citi uzmetušies par šo labumu dalītājiem. Tie, kas dala, jau nu neprasīs padomu tiem, kas ražo. Un tāpēc neražotāji naudas plūsmu novirza tām vajadzībām un nozarēm, kuŗas pēc viņu ieskatiem ir interesantākas un svarīgākas. Vispirms, tas ir viņu pašu atalgojums, tātad iespējas pelnīt neražojot. Otrkārt, tā ir izklaides industrija, sports, tūrisms, mode, komforts. Pusedienas savā galdā viņi uzskata kā kaut ko pašu par sevi saprotamu, tādēļ lauksaimniecībā strādājošo problēmas viņus neinteresē. Ja vērtību sadale notiktu pēc ražotāju ieskatiem, viss būtu citādi. Jebkuŗš lauksaimnieks vispirms domās par ražošanas vajadzībām, savu bērnu izglītošanu un tikai to, kas paliek pāri, ziedos izklaidei, komfortam, baudām.

Ekonomikas pamats ir ražošana. Diemžēl, mūsu pasaulē ir radīta tāda ekonomiska sistēma, kam pamatā ir manipulēšana ar naudu. Ar naudas plūsmu stimulē vai, tieši otrādi, bremzē ražošanas nozaru attīstību. Naudas plūsma nosaka, kuŗā zemeslodes reģionā sāksies uzplaukums, bet kuŗā – panīkums.

Naudā uzskaita saražoto un ar naudas palīdzību tirgojas. Naudā mēs vērtējam gan savas vajadzības un iegribas, gan dabai nodarītos postījumus. Mēs aprēķinām cenu visam, sākot no bikšu pogas un beidzot ar kosmisko raķeti. Cik gan vienkārši izrādās kādas rūpnīcas kaitējumu dabai sarēķināt latos vai dolāros un tad attiecīgo summu iemaksāt valsts kasē! Par naudu pārdod ne tikai mājas un mašīnas, bet pat valstu teritorijas. Es nešaubos, ja kāds entuziasts vēlēsies, viņš aprēķinās arī to, cik maksā zemeslode. Tikai neticu, ka viņš iespēju dzīvot

uz zemes būtu ar mieru mainīt pret lidojumu kosmosā uz šīs naudas kaudzes. Nauda pēc mūsdienu uzskatiem ir

visvarenākais un universālākais instruments, ar kuŗu var paveikt visu. Mīts par naudas varenību valda pār pasauli.

Bet naudai nepiemīt tā visvarenība, ko tai piedēvē. Patiesībā tie ir tikai raibi apdrukāti papīriņi. Kādreiz uz cariskās Krievijas naudas zīmēm bija rakstīts, ka šī nauda ir nosepta ar visu valstij piederošo īpašumu. Un tā arī bija. Tolaik jebkuŗā bankā cara Krievijas papīra banknoti brīvi varēja apmainīt pret zeltu. Bet mūsdienu naudai sen vairs nav reāla seguma. Ne ar valsts īpašumu, ne valstij piederošajām zelta rezervēm. Mūsdienu naudai vērtība ir tikai tik, cik mēs tai uzticamies un to ikdienā lietojam.

Nauda ir maiņas līdzeklis un vērtību mērs. Naudas vērtību nosaka tas, ko par šo naudu var nopirkt. Ja nauda zaudē uzticību un neviens par šo naudu neko negrib pārdot, naudai nav vērtības.

Bet pagaidām, izmantojot mūsu uzticību, daži cilvēki, cilvēku aprindas izmanto naudu kā ražošanas līdzekli, liekot naudai pelnīt naudu. Šie neražotāji ar viltīgām spekulācijām ir sagrābuši naudas veidā milzīgas bagātības. Un viņiem šķiet, ka tas dod tiesības par savu īpašumu uzskatīt gandrīz vai visu pasauli. Jebkurai savai iegribai šie ļaudis var atļauties izmest kaudzēm naudas. Viņus neinteresē ne zemeslodes resursu saprātīga izmantošana, ne dabas aizsardzība. Viņi uzskata, ka par visu var samaksāt ar savu naudu. Katrs no šiem naudas maisiem grib būt varenākais pasaulē. Un vienīgais šķērslis tam ir citu šādas varenības tīkotāju centieni. Tādēļ viņi slēdz savstarpējas vienošanās, dibina slepenas vai ne tik slepenas apvienības un dala ietekmes sfairas. Tautu intereses un valstu robežas ir šķērslis viņu plāniem tikai tik ilgi, kamēr kāda tauta vai valsts spēj saglabāt savu ekonomisko un politisko neatkarību. Tāpēc ir izdomāti daudzi dažādi paņēmieni, kā tautām un valstīm piederošo neatkarību atņemt.

Viens no tautu ekonomiskās paverdzināšanas veidiem ir tā saucamais *brīvais tirgus*, ko starptautiskais kapitāls piedāvā kā brīnumlīdzekli ikvienas valsts uzplaukumam un labklājībai. Pirmajā brīdī *brīvā tirgus* teorija liekas visai vilinoša: brīvā tirdzniecība radīs konkurenci, un ir cerība, ka preču cenas pazemināsies. Konkurenci izturēs tikai tie ražojumi, kas ir lētāki un kvalitatīvāki, – tārad ražotāji ir spiesti iesaistīties savstarpējā sacensībā par labāku un lētāku preču ražošanu. No *brīvā tirgus* sagaidām, ka tas pats rēgulēs piedāvājumu atbilstoši pieprasījumam u.t.t.

Diemžēl, tā ir tikai mums iestāstīta teorija. Praksē notiek citādi. Pirmkārt, šis *brīvais tirgus* nav nemaz tik brīvs, jo lielie uzņēmumi nekonkurē, bet gan, savstarpēji vienojoties, sadala tirgu un diktē savus noteikumus. Tā ir vienkāršāk un lētāk nekā konkurēt. Otrkārt, *brīvā tirgus* mērķis ir gūt peļņu, nevis

attīstīt ražošanu. Un peļņu var gūt arī, bremzējot ražošanu. Piemēram, ja Latvijā kāds ārzemju uzņēmums nopērk sev radniecīgas nozares uzņēmumu, tas vēl nebūt nenozīmē, ka ārzemju investors šeit attīstīs ražošanu. Varbūt ārzemnieki ir aprēķinājuši, ka izdevīgāk tagad nopirkt šo attīstīties sākušo Latvijas uzņēmumu un pārtraukt tā darbību, nekā nākotnē cīnīties ar to kā konkurentu starptautiskajā tirgū.

Pat jaunāko zinātnes un tehnikas izgudrojumu ieviešana ražošanā *brīvā tirgus* apstākļos uzņēmumiem ne vienmēr ir izdevīga. Pieņemsim, ka kāds no mums būtu izgudrojis elektrisko spuldzi, kas nekad neizdeg, vai zābakus, kas valkājot nenodilst. Vai tu domā, ka spuldžu un zābaku ražotāji par to priecātos un izgudrojumu tūlīt ieviestu ražošanā? Nekā tamlīdzīga! *Brīvā tirgus* apstākļos gan ražotājus, gan tirgotājus interesē, lai mēs pēc iespējas vairāk un biežāk pirktu elektriskās spuldzes un zābakus. Tāpēc šādus izgudrojumus visdrīzāk noliktu tumšā seifā mūžīgai glabāšanai. Tur, kur valda *brīvais tirgus*, visi tiecas pēc tūlītējas peļņas, jo tad naudu iespējams ātri laist apgrozībā un gūt jaunu peļņu. Projekti, kas atmaksāsies tikai pēc vairākiem desmitiem gadu, šā tirgus darboņus interesē visai reti. Un viņiem ir pilnīgi vienalga, ka sabiedrībai šie projekti varbūt ir ārkārtīgi nozīmīgi.

Ja valsts neaizsargā savu pilsoņu intereses, bet pilnībā paļaujas uz *brīvo tirgu*, neizbēgami tiek sagrauta tautsaimniecība un līdz ar to pilnībā likvidēta valsts ekonomiskā neatkarība. Diemžēl, tā notiek arī Latvijā. Lai izputinātu tautsaimniecību, mūsu valstī visu šo laiku pastiprināti iepludina produktus un preces par mākslīgi pazeminātām cenām. Bet tikko kāda ražošanas nozare ir sagrauta, cenas šiem ražojumiem iet augšā. Mums iestāsta, ka mūsu zeme ir mazvērtīga un mūsu saimniekošanas metodes nerentablas. Bet, kad mūsu zemnieki bankrotē, šī it kā mazvērtīgā zeme par dolāru papīršiem tiek

izpirkta. Ar mūsu pašu rokām šeit nākotnē ārvalstnieki nu jau uz viņiem piederošas zemes varēs celt savas ražotnes, veidot lauku saimniecības vai atpūtas centrus. Un tas viss tiek nosaukts gudros vārdos – par investīcijām mūsu ekonomikā. Pērkami žurnālisti apjūsmo jaunās darba vietas, ko šādas investīcijas mums it kā sagādāšot. Bet īstenībā mēs pamazām kļūstam par vergiem pašu zemē. Viņu vergiem.

Es to saku ne jau tādēļ, lai kritizētu pasaulē pastāvošo kārtību, bet gan lai mēs – latvieši labāk saprastu situāciju, kādā dzīvojam. Tā būtu liela kļūda – ap mums valdošo nepilnību, ļaunuma un netaisnības dēļ ienīst visu pasauli. **Mēs dzīvojam tieši tādā pasaulē, kādu esam pelnījuši. Ja mēs būtu pelnījuši paradīzi, tad mēs kā eņģeļi dzīvotu tur...** Spriedelēt, ko vajadzētu darīt, lai pārveidotu pasauli, arī ir muļķīgi. Šādus plāpātājus tautā sauc par pasaules lāpītājiem un viņu tukšās runas veltīgumu ļoti labi raksturo sakāmvārds: «Ja būtu milti, izceptu pankūkas, bet tauku nav.»

Taču par nevērtībām un netaisnībām ir jārunā. Tās ir jāzina un jāpazīst. Tikai tā mēs spēsim atrast pareizos risinājumus kā iespējami sekmīgāk pārvarēt to ļauno, negatīvo, kas mūs nomāc, sāpina un neļauj dzīvot tā, kā mēs vēlamies.

Mūsu kopējais produkts jeb blēžu ekonomika

Gandrīz visiem mums liekas, ka mēs zinām, kas ir ekonomikas zinātne. Un gandrīz visi mēs pamatoti uzskatām, ka ekonomika ir sarežģīta zinātne, kuŗu nav viegli saprast. Šīs grūtības pavairo vēl tas, ka reāli dabā ir sastopamas divas dažādas ekonomikas – tirgus ekonomika un blēžu ekonomika. Nereti abas šīs ekonomikas ir tik cieši savijušās savā starpā, ka grūti pateikt, kur sākas viena un kur beidzas otra. Par tirgus ekonomiku ir sarakstītas daudzas grāmatas, kuŗas katrs var nopirkt vai izlasīt bibliotēkā, bet par blēžu ekonomiku, ir ļoti ierobežota informācija. Tomēr kaut nedaudz zināt blēžu ekonomiku ir ļoti svarīgi, jo tieši šai ekonomikai mūsdienās ir vadošā loma ne tikai Latvijā, bet arī ārpus tās robežām.

Kāds tad ir blēžu ekonomikas pamatmērķis? Tā ir vērtību iegūšana, neko neražojot. Bet, tā kā vērtības nerodas no zila gaisa, tad ir tikai viens veids, kā tās, neko neražojot, iegūt. To var izdarīt aktīvi iesaistoties jau saražoto vērtību sadalē. Ar dažādiem paņēmieniem panākot, ka šīs vērtības tiek sadalītas nevis atbilstoši īsto vērtību radītāju, bet gan nestrādājošu blēžu interesēm. To panākt nav nemaz tik vienkārši. Arī ražotāji, vērtību radītāji nav tādi muļķi, kas no laba prāta atteiksies no sava darba augļiem. Tādēļ ir jārada vesela blēžu ekonomikas mērķiem piemērota kārtība, kas ļauj «likumīgā» ceļā pievākt to, ko citi ir saražājuši. Dibinot šādu kārtību, ir jāpanāk, lai cilvēki tai ticētu un domātu, ka šis ir vienīgais iespējamais vērtību sadales veids, kuŗa pastāvēšana ir gan visas sabiedrības, gan atsevišķu cilvēku interesēs. Taču faktiski šīs **blēžu ekonomikā balstītās kārtības pamatuzdevums ir nodrošināt to, lai**

samērā neliela cilvēku sabiedrības daļa varētu netraucēti apzagt lielāko sabiedrības daļu un šis apzagtais vairākums tajā pašā laikā būtu pilnīgi pārliecināts, ka šī apzagšana ir viņu interesēs. Lai maza sabiedrības daļa varētu mierīgi dzīvot greznībā uz lielākās sabiedrības daļas rēķina, bet šī lielākā sabiedrības daļa būtu pilnīgi pārliecināta, ka ar savu čaklo darbu viņi ceļ tikai un vienīgi savu labklājību un veido tikai savu gaišo nākotni.

Ļoti labs šādas sistēmas modelis savulaik bija sociālisms. Tika pasludināts, ka zeme un ražošanas līdzekļi pieder valstij, bet valsts – tie esam mēs visi. Tātad, atdodot saražotās vērtības valstij, mēs visi kļūstam bagātāki. Šādu loģiku ir grūti apstrīdēt. Atliek tikai čakli strādāt un gaidīt, kad vispārējais labklājības līmenis pakāpeniski un vienlīdzīgi celsies. Viss būtu bijis labi, ja vien cilvēki nebūtu sākuši ievērot, ka vieni šajā «vienlīdzīgajā» sabiedrībā tomēr ir vienlīdzīgāki par citiem. Darba spars pamazām apsīka. Lielā padomju imperija izjuka. Bija jāmeklē cits blēžu ekonomikas sistēmas modelis, kas nodrošinātu to pašu iespēju – nelielai cilvēku saujiņai parazitēt uz pārējo rēķina. Šodien mēs varam droši teikt – tas ir izdevies.

Mērķtiecīgi pārveidojot kapitālistisko tirgus ekonomiku, ir izdevies radīt drošu, blēžu parazitēšanas iespējām piemērotu kārtību. Kā galvenais cilvēku paverdzināšanas un izmantošanas instruments šajā kārtībā ir tā pati nauda. Dažādi manipulējot ar naudu un tās atbilstību saražotajām vērtībām, ir iespējams, neko neražojot, dzīvot pārtībā un greznībā. Pārtību un greznību sev nodrošināt var arī kādas valsts valdošais režīms izpārdodot šīs valsts stratēģiskās izejvielas, resursus un ražošanas iespējas citas valsts cilvēkiem vai uzņēmumiem. Tomēr ar to vien nepietiek. Ir jāpanāk, lai iespējami vairāk ļaužu ticētu šai sistēmai. Ir jāpanāk, lai mazie cilvēki būtu

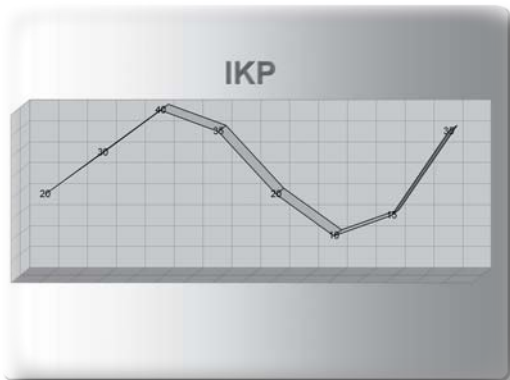
pārliecināti, ka viss, kas notiek, tiek darīts tieši viņu labā vai vismaz vispārējas labklājības vārdā. Tā kā vienkāršiem apgalvojumiem mūsdienās vairs neviens tā īsti ticēt negrib, visam notiekošajam ir jārada «zinātnisks pamatojums».

Te nu plašas iespējas sniedz ekonomikas zinātne, pareizāk sakot, manipulēšana ar šīs zinātnes jēdzieniem un puspatiesībām.

Piemēram, visos plašsaziņas līdzekļos plaši tiek skandināts, ka Latvijā pēdējā laikā visai strauji un iespaidīgi ir cēlies iekšzemes kopprodukts. Un tas it kā liecinot par mūsu valstī notiekošo straujo attīstību. Cilvēku vairākumam, kas ekonomiku pārzina visai pavisam, ir grūti pret to iebilst. Ir taču uzradušies daudzi t.s. investori, kas būvē šeit savus uzņēmumus, attīsta ražotnes.... Var jau teikt, ka šo iekšzemes kopprodukta celšanos zināmā mērā ir iespaidojusi cenu celšanās, bet ekonomikas zinātnieki jums uzreiz iebildīs, ka cenu celšanās no kopprodukta vērtības tiek atrēķināta un tāpat tā pārmaiņas neiespaido. Tiesa gan, viņiem būs pagrūti pierādīt, ka arī tie ražotāji, kas cenu celšanas nolūkā nedaudz maina sava ražojuma nosaukumu (tādējādi it kā radot jaunu produktu), neiespaido šī kopprodukta celšanos, bet gan jau viņi arī šeit izdomās, ko teikt.

Kas tad īsti ir šis «iekšzemes kopprodukts»? Iekšzemes kopprodukts (IKP) ir jēdziens ekonomikā, kas apzīmē visu saražoto preču un pakalpojumu vērtību kādas teritorijas ietvaros kādā laika posmā (parasti gadā).

Arī izlasot šādu definīciju, ne katrs uzreiz sapratīs, kur šeit ir paslēpta blēžu viltība. Bet tagad iedomāsimies, ka no viena paputējuša zemnieka kāds veiksmīgs uzņēmējs par simbolisku samaksu iznomā viņa lauku saimniecībā esošo tukšo lopu kūti un iekārto šeit kokapstrādes cechu. Čehs veiksmīgi sāk savu darbu un katru mēnesi saražo produkciju par daudziem tūkstošiem latu. Paputējušais zemnieks, savukārt, visa gada

laikā savā pie mājas
iekārtotajā sakņu
dārzā izaudzē
produkciju labi ja
pāris simtu latu
vērtībā. Tā kā
par kokapstrādes
cechu pārvērstā
lopu kūts atrodas
papatējušā zemnieka
saimniecības

teritorijā un viss tur saražotais arī attiecināms uz šo teritoriju, tad mēs ar pilnām tiesībām varam apgalvot, ka šīs zemnieku saimniecības «iekšzemes kopprodukts» tagad ir izaudzis milzīgos apmēros, gan procentuāli, gan naudā. Tajā pašā laikā zemnieks gan nekādu izaugsmi no tā nejūtīs un nezina vai būs priecīgs, ja mēs sāksim viņu apsveikt ar lielajiem panākumiem un grandiozajiem viņa saimniecības attīstības tempiem, par argumentu minot viņa «saimniecības iekšzemes kopprodukta milzīgo pieaugumu».

Lai izvairītos no šādām aplamībām, ekonomikas zinātne lieto tādu jēdzienu kā «nacionālais kopprodukts». Par nacionālo kopproduktu sauc kādai valstij piederošās rūpniecības gadā saražoto preču un pakalpojumu vērtību. Atšķirībā no iekšzemes kopprodukta, nacionālajā kopproduktā tiek ņemts vērā tas, kam pieder ražošanas faktori, nevis kur notiek ražošana. Ja Vācijai, ASV vai Krievijai pieder kāda ražotne Latvijā, tad arī tās peļņa attiecīgi pieder Vācijas, ASV vai Krievijas nacionālajiem kopproduktiem.

Tikai nedomā, ka tie diplomētie ekonomisti, kas mums visu laiku cenšas iestāstīt, ka Latvijā notiek kaut kāda attīstība un kā argumentu min iekšzemes kopprodukta celšanos, to nezina

vai nesaprot. Viņi kā blēžu ekonomikas sistēmas sastāvdaļa vienkārši pilda savu darbu. Viņi rada «zinātnisku pamatojumu» ar kuŗa palīdzību mums savas valsts izzagšana un izpārdošana jāuzņem kā ceļš uz progresu. Viņi ar šī iekšzemes kopprodukta palīdzību mums «zinātniski pierāda», ka, par sviesta maizi čakli strādājot svešām valstīm piederošu uzņēmumu ražotnēs, mēs celsim nevis citu, bet savu labklājību un gādāsim nevis citai, bet savai valstij – Latvijai strauju attīstību. Un tas ir tikai viens sīks piemērs, kā ekonomikas zinātne tiek padarīta par blēžu ekonomikas kalponi.

Visdīvainākais visā šajā lietā ir tas, ka gandrīz neviens no šiem blēžu ekonomikas ideologiem nejūt nekādu naidu ne pret mums, ne pret Latvijas valsti. Tieši otrādi, lielākā viņu daļa sevi uzskata par kārtīgiem latviešiem, savas zemes patriotiem. Viņi no sirds priecājas par Latvijas sportistu veiksmēm dažādās sacensībās un sāpīgi pārdzīvo neveiksmes. Viņi svinīgos brīžos ir gatavi izjusti nodziedāt «Dievs svētī Latviju» vai uzsaukt kādu tostu par Latvijas gaišo nākotni. Viņi var būt pat aizkustinoši rūpīgi un gādīgi vīri un tēvi savās ģimenēs. Bet, ko lai dara, ja blēži labi maksā par kalpošanu, turpretim, strādājot savas tautas vai valsts labā, šodien var nopelnīt tikai nepatikšanas?

Un kas tad gādā par šīm nepatikšanām? Tie ir tādi paši latvieši, blēžu sistēmas kalpi. Tā rodas burvju loks – cits citu kontrolējam, cits citu muļķojam, cits citu sodām par nepaklausību un piespiežam kalpot. **Sistēma strādā!**

Par profesionālītāti un daļēju taisnību

Katrs mēs dzīvē izvēlamies savu nodarbošanās veidu, savu speciālītāti, savu profesiju. Savu izvēli izdarām pēc mūsu spējām, interesēm un arī dažādiem materiālas dabas apsvērumiem. Ne reti notiek tā, ka cilvēks kaut kādu apstākļu dēļ zaudē iespējas vai interesi strādāt vienā arodā un viņam nākas mainīt savu nodarbošanos, savu profesiju. Virpotājs, elektriķis, ārsts, inženieris dažādu apstākļu dēļ var kļūt par zemnieku, celtnieku, mežstrādnieku.... Šeit iespējamās visdažādākās kombinācijas. Atsevišķos gadījumos, profesijas maiņas lietderība ir stipri apšaubāma. Notiek arī tā, ka profesijas izvēle ir pamatota nevis kādās iedzimtās vai izkoptās spējās, bet to diktē paredzamā peļņa. Pat neņemot vērā profesionālo zināšanu trūkumu, var gadīties, ka tās dotības un rakstura īpašības, ko no cilvēka prasa pārkvalificēšanās jaunajā profesijā, ir pārāk atšķirīgas no iepriekšējās.

Piemēram, darbam, kas saistīts ar smalku mehānismu remontu, ķirurģisku operāciju veikšanu vai kādu mākslas nozari, ir nepieciešama pirkstu veiklība, tātad šeit strādājošajiem ir jābūt labi attīstītai ķermeņa sīkajai muskulatūrai. Turpretim fiziski smagajos darbos, attīstītām jābūt lielo muskuļu grupām. Roka, kas radusi celt lielus smagumus, nav piemērota sīkiem darbiem. Un otrādi.

Par piemērotību vienai vai otrai profesijai mums nākas aizdomāties arī tad, kad vērojam biežo un visai dīvaino kadru maiņu mūsu valsts vadošajos amatos. Izrādās, ka mums ir tādi universāli speciālisti, kas spēj strādāt par valsts ministriem jebkuŗā nozarē – vienalga, vai tā būtu izglītība, ekonomika, valsts aizsardzība, iekšlietas vai kultūra. Skaidrojums jeb, pareizāk sakot,

attaisnojums, te ir ļoti vienkāršs. Šie cilvēki, lūk, esot profesionāli vadītāji, un vadītājiem neesot nekādas vajadzības pārzināt visos sīkumos savas nozares specifiku. Vadītājam esot jānodarbojas ar attiecīgās nozares vadības jautājumiem, bet profesionālos šīs nozares uzdevumus risina attiecīgie speciālisti.

Daļēja taisnība jau laikam šajā apgalvojumā ir. Apmēram tāpat kā tajā anekdotē, kur tiek pārbaudīta sūdzība par govi uz kaimiņa balkona. Ja balkons ir atrasts, bet govs uz tā nav, tad var teikt, ka sūdzībā minētie fakti daļēji ir apstiprinājušies. Daļēja taisnība būs arī tad, ja mēs teiksim, ka profesionālam pārdevējam ir pilnīgi vienalga kādu preci tirgot – ja tikai par to nāk nauda. Tomēr pastāv liela atšķirība prasmē tirgoties ar gaļu un zivīm, dāmu apakšveļu un parfimēriju vai sadzīves tehniku un automašīnām. Bet pat tirdzniecībā sekmes lielā mērā ir atkarīgas tieši no prasmes.

No vienas partijas uz otru ceļo politiķi. Reizēm viņi ir kreisie, reizēm centriskie vai labējie, bet reizēm viņi paši skaidri nemāk pateikt, kura politiskā spektra daļā viņus pieskaitīt. Gadās, ka konservatīvie pēkšņi kļūst par liberāļiem, bet tik pat labi var būt arī otrādi. Par tādu īstu profesijas maiņu gan laikam šādu deputātu staigāšanu uzskatīt nevar, jo, neskatoties uz savu pretrunīgo rīcību, viņi joprojām sevi uzskata par politiķiem. Un daļēja taisnība jau atkal ir arī šajā apgalvojumā. Ne jau tikai profesijas nosaukums paliek nemainīgs. Arī darba rīki taču paliek tie paši. Tā pati lunkanā mēle, tie paši iestudētie žesti, tā pati stilistu – publiskā tēla veidotāju ieteiktā frizūra un tas pats ģīmja plācenis zem šīs frizūras. Vienīgi tad, ja politiķa darbam kā piederīgas pieskaitām arī tādas lietas kā godaprātu, uzticību kādiem noteiktiem ideāliem un pienākuma apziņu pret savu tautu un Tēvzemi, kļūst redzams, cik šāda «pārkvalificēšanās» ir pret dabīga, amorāla un nejēdzīga. Politiķi nav mazi bērni, kas mācās un, pamazām atklājot sev pasauli, veido savu pasaules uzskatu. Politiķim, kas izvirza savu kandidātūru uz Saeimu, ir jābūt nobriedušam cilvēkam ar saviem

ideāliem un savu vērtību sistēmu, kuŗu tas savā politiskajā darbībā ir gatavs aizstāvēt un pārstāvēt. Laipošana un partiju piederības maiņa liecina par to, ka politiķim nav šo savu ideālu un savas pārliecības attiecībā uz valsts dzīves veidošanu. Iespējams, ka šādi ideāli un pārliecība viņam ir tikai attiecībā uz savu personisko labklājību un nākamais darbs valdībā ir izplānots tikai kā līdzeklis šo personiskās labklājības ideālu realizēšanā.

Arī savulaik kompartijas profesionālajiem revolūcionāriem, pret savu «darbu» bija līdzīga attieksme. Viņiem maz interesēja tas, cik laba vai slikta, demokratiska vai despotiska ir attiecīgās valsts iekārta, kuŗā viņiem jādarbojas. Viņu darbs bija taisīt revolūciju un valsts iekārtu gāzt. Nav jau īpašas atšķirības, vai kāds Saeimā iekļuvušais politiķis strādā pretēji mūsu valsts interesēm un ar savu rīcību nodara kaitējumu mums visiem kādu svešu interešu vārdā, vai viņš to pašu ir gatavs darīt par naudu savas personiskās labklājības vārdā. Iznākums ir viens un tas pats.

Tādēļ, **ļoti svarīgi būtu, lai mēs kārtējās vēlēšanās balsotu nevis par tiem apsviedīgākajiem, viltīgākajiem, vērienīgākajiem, glītākajiem un izslavētākajiem amatniekiem un aktieriem politikā, bet gan par tiem, kuŗi savu politiķa profesiju saista ar mūsu tautas kopējām interesēm, mums nozīmīgajiem ideāliem un ir tam visam uzticīgi.**

Meli un patiesība

Tikko piedzimuši, mēs nonākam saskarsmē ar šo pasauli, un mums katram veidojas sava atšķirīgā pieredze. Tas ir saprotami, jo augam nevienādos apstākļos. Mūs vienādi neaprūpē un vienādi nemīl. Viss, ko no dzimšanas brīža mums nākas piedzīvot, izjust un ieraudzīt, mūsu apziņā veido apjēgu par pasauli. Var teikt, ka ar saviem jūtu orgāniem mēs uztvešam informāciju un no tās mūsu apziņā veidojas pasaules attēls. Gadu gaitā mēs uzkrājam ar vien vairāk šīs informācijas un pasaules attēls mūsu apziņā kļūst arvien pilnīgāks. Veidojas tas, ko mēdz dēvēt par pasaules uzskatu. Pasaules uzskata veidošanās ir sarežģīts process.

Katru jaunu informāciju, kas nonāk mūsu apziņā, mēs vērtējam un šķirojam. Vispirms to salīdzinām ar iepriekš zināmo un piedzīvoto.

Ja jaunieguvums papildina vai atkārtoti apstiprina mūsu agrāko pieredzi, viss ir kārtībā. Tad šī jaunā informācija kļūst par vēl vienu ķieģelīti, ko ieliekam mūsu apziņas būvētajā pasaules ēkā. Citādi notiek, ja jauniegūtā informācija ir pretrunā ar mūsu līdzšinējo apziņā izveidoto pasaules modeli un tajā neiederas.

Tad mēs nonākam izvēles priekšā – vai nu, ņemot vērā jauno

informāciju, mainīt savu pasaules uzskatu, vai arī ignorēt, apšaubīt un atmet jauniegūto informāciju kā mums nederīgu. Cilvēkiem, kuŗu dzīves pieredze ir mazāka, mazāks ir arī to informācijas «ķieģeļiŗu» skaits, no kuŗiem apziņā būvēts pasaules modelis. Tāpēc viņiem ir vieglāk ņo pasaules modeli pārbūvēt, ņemot vērā jauno informāciju. Ja cilvēka dzīves pieredze ir lielāka, informācijas «ķieģeļiŗu» daudzums, no kuŗiem uzbūvēts viņa pasaules modelis, arī ir lielāks, un pašam modeļa īpaŗniekam liekas vērtīgāks un mīļāks. Protams, tad ir daudz grūtāk no ņis lielās un mīļās «ēkas» kaut ko izlauzt, to nojaukt vai pārbūvēt. Daudz vieglāk visu, kas tur neiederas, vienkāŗši atmet kā nederīgu un dzīvot tālāk bez bēdām. Tieŗi tādēļ daudziem gados vecākiem cilvēkiem ir tāda iesīkstējusi un stūrgalvīga turēŗanās pie saviem uzskatiem. Tiem, kas nevēlas saprast, neko arī nav iespējams pierādīt. Tiem, kas nevēlas redzēt, nav iespējams neko parādīt.

Mēs visi atrodamies uz vienas un tās pašas zemes, elpojam vienu un to paŗu gaisu, tomēr dzīvojam it kā katrs savā pasaulē, kur valda atŗķīŗīgi principi un dzīves vērtības. ņis mūsu galvās izveidotais pasaules modelis var vairāk vai mazāk atbilst dzīves īstenībai. Jo vairāk tas atŗķīŗas no reālas pasaules, kuŗā dzīvojam, jo vairāk nepatīkŗanu un problēmu mums radīŗies. Arī cīņoties par safantazētiem ideāliem un dzenoties pakaļ izdomātiem mērķiem, var izniekot savu dzīvi. Ne tikai ikdienas neveiksmes un nelaimes, bet arī sāpes un cieŗanas mums sagādā nepiepildāmi sapņi, ja mēs tos uzskatām par īstenojamiem.

Mūsu valodā pastāv arī tādi vārdi kā «reālitāte», «īstenība» un «patiesība». Ar ņiem vārdiem mēs cenŗamies pateikt, ka lieta vai notikums, par ko runā, tieŗām pastāv ne tikai mūsu iedomās, bet arī tajā lielajā pasaulē, kuŗā dzīvojam. Par ilūzijām, maldiem un nepatiesību mēs saucam visu to, kas

pastāv tikai mūsu iedomās, bet reālajā pasaulē nav sastopams. Varbūt iepriekš teiktais kādam liksies kā nevajadzīgi atkārtota ābece gudrība, bet atcerēsimies, ka pārāk bieži šo gudrību neievērošana dzīvē sagādā nepatīkamus brīžus. Arvien lielāka loma mūsu dzīvē ir meliem un nepatiesībai. Daži cilvēki ir iemācījušies ar viltu un māņiem saraust bagātības, gūt slavu, varu un citus labumus. Patiesībā mēs dzīvojam nepārtrauktos melos...

Informācija, ko mums ikdienā piedāvā visdažādākajos veidos, nav tas pats, kas **patiesība**. Lielākā daļa saņemamās informācijas īstenībā ir dezinformācija. Reklāmas, politiķu spēles plašsaziņas līdzekļos, lozungi, aicinājumi, uzsaukumi – tas viss ir ilūzijas, cerības un solījumi, kuņus mums ir izdomājuši citi un pametuši kā ēsmu, lai mūs aizvilinātu sev vēlamajā virzienā. Pat tad, ja arī stāsta patiesību, viņi nekad nestāsta **visu** patiesību. Bet no divām puspatiesībām patiesība nesanāk! «Ne vienmēr taisnība ir tam, kas kliedz skaļāk.» Aplamība, lai arī mums ļoti patīkama, lai arī atkārtota simtām reižu vai izkliegtā ar pilnu krūti, ir un paliek tikai aplamība. Un šādas aplamības kā ar āmuru neskaitāmas reizes visdažādākajos veidos mēģina iedzīt mūsu galvā. Vai tad jābrīnās, ka pusbalsī izteikts patiesības vārds paslīd garām mūsu apziņai nepamanīts?

Meliem pārpilnajā pasaulē radies pat tāds uzskats, ka patiesība ir kaut kas vājš un glēvs, kas nepārtraukti lūdz aizstāvību. Tie ir lieli maldi. Patiesībai nav vajadzīga aizstāvība. **Neviens nevar iznīcināt patiesību. To var tikai noslēpt.** Tāpat mākoņi var noslēpt mūsu acīm mēnesi vai sauli. Taču īstenībā ne jau mēnesi un sauli aizsedz mākoņi, bet tikai mūsu acu skatu. Mākoņi nevar mēnesi un sauli aizsegt, tāpat kā meli nevar iznīcināt vai izmainīt patiesību. Agri vai vēl, bet patiesība atgādinās par savu eksistenci, tāpat kā agri vai vēl, bet pie

debesīm parādīsies mēness un uzspīdēs saule. Patiesībai nerūp ne mūsu patika, ne nepatika. Tai nerūp mūsu prieki un ciešanas. Patiesībai nav vajadzīgi mūsu strīdi un pierādījumi, tā eksistē arī bez tiem. Par aplamībām, ko ceļam godā patiesības vietā, tā mums nežēlīgi atriebjas. Par aplamībām politikā tā atriebjas ar krīzi ekonomikā, par aplamībām mākslā – ar trulumu sadzīvē, par aplamību rūpnieciskajā darbībā – ar katastrofu ekoloģijā u. t. t. Jo lielāka ir aplamība, ko esam godā cēlušī, jo bargāka ir atriebība. **Gandrīz visas ciešanas un nelaimes personiskajā dzīvē ir patiesības atriebība par aplamībām mūsu uzskatos un rīcībā.** Tās ir problēmas, ko mēs paši sev radām. Jo katra aplamība jeb nepatiesība būtībā ir kaut kas tāds, kā nav, – ilūzijas, maldi. Reāli eksistē tikai patiesība. Kalpojot tam, kas reāli neeksistē, vai cerot uz to, kā pasaulē nav, mēs tikai izniekojam savu dzīvi, ciešot nevajadzīgus zaudējumus un neveiksmes.

Ko darīt, lai tā nenotiktu? Vispirms jāiemācās nebaidīties no patiesības un pieņemt to tādu, kāda tā ir. Nerunāsim par patiesībām, kas mums ir patīkamas un glaimo mūsu patmīlībai! Tās mēs dzīvē pieņemam bez kavēšanās, vēl vairāk – mēs ar tām lepojamies. Bet daudz svarīgāk ir pieņemt sev nepatīkamas patiesības un iemācīties ar tām ikdienā sadzīvot. Ir jāsamierinās ar to, ka mums ir varbūt kāda negatīva iedzimtība, kāds fizisks vai garīgs trūkums. Jāsamierinās ar savu vecāku trūkumiem un sliktajām īpašībām vai zemo stāvokli sabiedrībā. Ar kaunēšanos vai noliegšanu te neko nevar mainīt. Bet, pieņemot šādas nepatīkamas patiesības, mēs, pirmkārt, mainīsim savu reakciju uz šīm lietām un, otrkārt, ikdienā rēķinoties ar saviem trūkumiem, iemācīsimies rīkoties tā, lai tas viss mums sagādātu mazāk problēmu un nepatīkšanu. Mēs neiesim mācīties mūziku, ja mums «lācis uz auss uzkāpis,» mēs necentīsimies apgūt gleznošanas māku, ja nespējam atšķirt krāsas, neiesim

strādāt par bārmeņiem, ja mums ir nosliece uz alkoholismu, nemeklēsim ķildas, ja neprotam kauties u.t.t. **Tikai pareizi izvērtējot savas vājās puses un sliktās īpašības, mēs varam izdarīt pareizu profesijas un dzīvesveida izvēli.** Arī tad, ja esam nolēmuši pārvērtēt savus trūkumus un pārveidot sevi, vispirms šie trūkumi ir jāatzīst.

Sabiedrība mūs audzina sevis noliegšanas garā. Mums cenšas iestāstīt, ka jādara nevis tas, kas būtu visvairāk piemērots mums pašiem, bet gan tas, kas vajadzīgs sabiedrībai. Visi grib, lai mēs darītu, domātu un pirktu to, ko no mums sagaida. Ja rīkosimies atbilstoši viņu interesēm, mūs paslavēs. Ja rīkosimies citādi, centīsies mūsos radīt vainas apziņu un šaubas par savas rīcības pareizību. Tāpēc mums ir jāatbrīvojas no lomas un it kā pienākumiem, ko mums uzspiež apkārtējie, un pašiem jāizraugās sava īstā vieta un loma dzīvē.

Rūgtas patiesības pieņemt nav viegli. Vēl grūtāk ir atšķirt īstenību no meliem, informāciju no dezinformācijas un maldi. Šī māka veidojas kopā ar dzīves pieredzi. Diemžēl ne vienmēr un ne visiem. «Gudrais mācās no citu kļūdām, bet muļķis nemācās pat no savām.» Tomēr, ja nevēlamies izniekot savu dzīvi dažādu blēžu un krāpnieku interesēs, jāmēģina apgūt arī šī prasme. Minēšu dažus pamatprincipus.

Meli un krāpšana lielā mērā sakņojas mūsu pašu negatīvās rakstura īpašībās.

Piemēram, **slinkums**. Sava slinkuma dēļ mēs gribam būt bagāti nestrādājot un tādēļ viegli noticam tiem, kas par mūsu aizdoto vai noguldīto naudu sola nesamērīgi lielus procentus.

Alkatība. Savas alkatības dēļ mēs gribam kļūt bagāti uz citu rēķina, tādēļ labprāt riskējam ar savu naudu, lai pievāktu svešu naudu. Viss azartspēļu bizness balstās uz cilvēku vēlmi atņemt citiem naudu.

Godkāriba. Savas godkāribas dēļ mēs labprāt atdodam savu naudu tiem, kas glaimo mūsu patmīlībai un paliekam bez naudas.

Naudas kāre. Par naudu mēs esam gatavi pārdot citiem nederīgās un nevajadzīgās preces. Un paši kļūstam par zaudētājiem, pērkot citu naudas kāru ļaužu reklāmētās nederīgās un preces.

Principialitātes trūkums. Par naudu mēs esam gatavi pildīt jebkuŗu politisku vai ideoloģisku pasūtījumu, iegalvojot sev, ka visā, ko darām, nav nekādas politikas vai ideoloģijas, bet mēs tikai vienkārši pelnām savu naudu. Tā mēs palīdzam pie varas nonākt tiem, kas visu sabiedrību un arī mūs pašus vēlāk izmanto kā personisko barotavu.

Nekas šai dzīvē netiek dots par velti. Par visu mums agrāk vai vēlāk nākas samaksāt. Bieži vien visdārgāk jāmaksā tieši par to, kas tiek dots *par velti*. Izņēmums nav arī humānā palīdzība. Vai esat padomājuši, kāpēc mūsu valstī kā humāno palīdzību piegādā preces un pārtikas produktus, bet ne modernas tehnoloģijas un darbarīkus? Uzdāvēini izsalkušajam lielu zivi – un viņš būs paēdis vienu dienu. Uzdāvēini viņam makšķēri – un viņš būs paēdis katru dienu! Palīdzība var būt gan tāda, kas patiešām palīdz trūcīgajiem un vārgajiem nostāties uz kājām, bet tā var būt arī tāda, kas viņus vairāk degradē un padara atkarīgus no palīdzības sniedzēja nākotnē. Ārzemniekiem ir daudz izdevīgāk tādai lauksaimniecības zemei kā Latvija kādu laiku piegādāt lētu pārtiku, tādējādi izputinot vietējos ražotājus, nekā ļaut šiem ražotājiem nākotnē kļūt par konkurentiem pasaules tirgū. Atbrīvo kādu no problēmām tik ilgi, līdz viņš vairs nespēj sev palīdzēt! Un tad kādu dienu viņš būs pilnīgi tavā varā. Lūk, cik vienkāršs ir šis «humānais» aprēķins! Tā rīkojas ne tikai valstis un starptautiskās tirdzniecības organizācijas. **Tā ar mums, veidojot savstarpējās attiecības,**

bieži rīkojas arī auksta aprēķina cilvēki.

Pieņemot svešu naudu vai svešu pajumti, mums nākas maksāt vismaz ar savas neatkarības zaudēšanu. Arī akli ticot kāda solījumiem, mēs kļūstam no viņa atkarīgi. Akla ticēšana citiem cilvēkiem, idejām vai ideoloģijām uzliek par pienākumu sekot principiem, ko izvirzījuši citi. Ir bīstami ļaut citiem domāt savā vietā. Katru dienu mūsu darba spējas vai pirktspēju kāds cenšas izmantot savu mērķu sasniegšanai. **Bet viņa mērķi nav mūsējie!** Tāpēc ne politiskās, ne ekonomiskās reklāmas nav tik nevainīgas, kā mums liekas. Gluži automatiski, nedomājot mēs tām sekojam un pēc tam vaimanājam par rezultātu.

Ja kāds tev izsaka vilinošu priekšlikumu un steidzina pieņemt lēmumu, atceries sakāmvārdu: «Zelts guļ dziļi kalnos, bet dubļi uz ceļa.» Der padomāt, kāpēc šis lēmums ir jāpieņem tūlīt un ne vēlāk? Tas, kuŗš steidzina pieņemt lēmumu, rāda sava piedāvājuma labākās puses un cenšas panākt, lai mēs nevarētu visu kritiski pārbaudīt. Tāpēc nesteidzies! Ir jāuzmanās, ja kāds sarunu sāk, slavīnot mūsu prāta spējas vai citas īpašības. «Kam mīļi glaimi, tam patiesība rūgta.» Aiz visiem glaimiem slēpjas aprēķins. Neiedomāties sevi par pasaules centru. Citi ļaudis nav dekorācijas, uz kuŗu fona norisinās tava dzīve. Pasaulē bez tevis ir vēl daudz cilvēku, tu esi tikai viens no viņiem. Tādēļ neesi pārāk lepns. «Kas lepns, tas dumjš.» Visi lišķi grib dzīvot uz lepmo un bagāto rēķina. Par lepnību nākas dārgi maksāt. Daudzi par to ir samaksājuši ne tikai ar savu naudu, bet arī ar dzīvību. Taču atmest lepnību nenožīmē atmest pašcieņu. Tu esi viens no daudziem, bet neesi zemāks vai nevērtīgāks par šiem daudzajiem. Kājslauķiem un grīdas lupatām parasti neviens nepievērš uzmanību – tajos tikai noslauka kājas. Tādēļ ēdis vai neēdis – galvu augšā! Gan pārlieka lepnība, gan pārlieka pazemība traucē atšķirt patiesību no meliem. Tādēļ ne tikai turi galvu augšā, bet arī domā ar to! Vispirms izvērtē, kas esi

un ko gribi sasniegt savā dzīvē. Tas, kuŗš nezina, ko grib, ko viņam vajag un kas viņu dara laimīgu, tas domā un tic tam un pērk to, ko viņam iestāsta apkārtējie. Tikai tas kuŗš nezina, kas labi zina savu ceļa mērķi, zina arī to, vai vējš, kuŗš pūš viņa kuŗa burās, ir ceļavējš.

Nepieļauj, ka tavu reālo dzīvi aizstāj ilūziju pasaule! Lielā izklaides industrija un dažādas narkotikas piedāvā vilinošas iespējas. Starp sapņiem un dzīvi ir kāda būtiska atšķirība. **Tas, ko tu apēd sapnī, nenonāk tavā vēderā. Un tas, ko tu nopelni sapnī, nenonāk tavā naudas makā.** No narkotiku vai virtuālās reālītātes radītajiem sapņiem tu pamodīsities ar tukšu vēderu un tukšu naudas maku. Bet reālajai dzīvei tik nepieciešamie fiziskie un garīgie spēki būs iztērēti. Tu vairs nespēsi sevi nodrošināt kā neatkarīga, materiāli patstāvīga personība. Naudu tu pelnīsi, kalpojot citiem. Tu būsi viegli pakļaujams, viegli izmantojams un arī viegli kā apēsta banāna miza aizmetams. Un tas ir ļoti normāli un saprotami. Jo bagātāki grib būt kungi, jo vairāk viņiem vajag strādnieku un vergu. Citādi iznāks kā sakāmvārdā: «Es kungs, tu kungs, bet kas nastu nesīs?»

Par brīvību – īsto, vienīgo un katram savu

Vai esi kādreiz padomājis, kas ir pamatā cilvēka laimei? Jā, tai pašai **laimei**, ko tik devīgi gadu mijas reizēs cits citam novēlam. Pareizi, – nauda, veselība, mīlestība, ienesīgs amats, veiksmē un slava – tas viss sagādā prieku gandarījumu un dažādās kombinācijās varbūt pat laimi. Taču viens no mums par savas laimes pamatu uzskata naudu, bet otrs tikpat labi – veiksmi, trešais mīlestību, ceturtais – veselību utt. Iznāk, ka izcelt kādu vienu no nosauktajām lietām kā laimes pamatu nemaz nav iespējams. Drīzāk gribas tās visas salikt kopā un pasludināt par laimes pamatu. Ja tā, mēs būsim ieguvuši milzīgus pamatus, bet pašas celtnes, ko likt uz šiem pamatiem virsū, – nebūs. Visi būvmateriāli būs ielikti pamatos. Tādēļ es gribu par pamatu laimei nosaukt brīvību. Tieši **brīvība** ir pats svarīgākais priekšnoteikums, bez kuŗa neviens savā dzīvē nevar būt patiesi laimīgs. Tu uzskati, ka brīvība bez naudas un maizes nekādu laimi nenesīs? Gribu iebilst – brīvība nav tikai tad, kad var iet, kurp acis rāda, un runāt to, kas ienāk prātā. Ja cilvēks ir patiesi brīvs, viņš ir brīvs arī no naudas grūtībām, uztura vai apģērba iegādes problēmām un visa pārējā. Neņemot vērā morāles aspektus un citu cilvēku intereses, var teikt, ka katra indivīda īstā brīvība ir tad, kad viņš dara tieši to, ko grib. Tas ir, kad cilvēks dara to, ko grib, nevis to, ko viņam liek darīt ieradumi, reklāma, tradīcijas. Par cilvēka brīvu rīcību varētu nosaukt tādu rīcību, kad viņš kādu darbību neveic kāda mudināts, bet tikai pēc savas vēlmes.

Lūk, es šobrīd gribu iedzert glāzi vēsa alus. Īss zvans pa mobilo tālruni – un man tiek piegādāts gan alus, gan šķīvis ar vārītiem vēžiem, žāvētiem vistas stilbiņiem vai kūpinātu lasi.

Gribu nevis sēdēt šeit pie ugunskura, bet braukt uz Indiju medīt ziloņus vai uz Ēģipti aplūkot piramīdas – nekādu problēmu. Sēžos lidmašīnā un dodos turp. Ja gribu, piemēram, traukties ar pelddēli pa okeāna viļņiem vai uzkāpt pasaules augstākajā kalnu virsotnē, ņemu visu nepieciešamo un dodos turp. Lūk, tā ir īsta brīvība! Tev taču nav pret to iebildumu, vai ne? Piekrītu, ka šāda brīvība ne man, ne tev nav pieejama, jo kaut kā tās sasniegšanai mums trūkst. Taču tas netraucē par to padomāt.

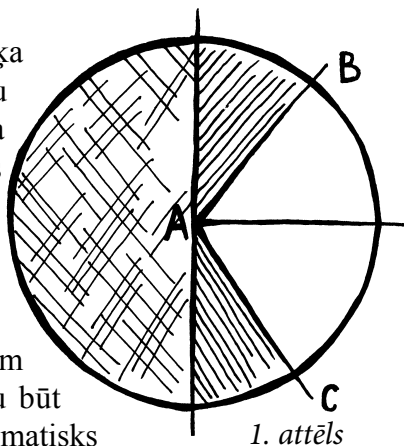
Ja gastronomiskas baudas un pasaules apceļošanas iespējas mums spētu nodrošināt nauda, vizināties ar pelddēli pa okeāna viļņiem mēs varētu tikai tad, kad būtu apguvuši nepieciešamās iemaņas un iemantojuši vajadzīgo fizisko rūdījumu. Bet, lai kļūtu par alpīnistu, bez naudas un rūdījuma ir vajadzīgas arī zināšanas. Tātad brīvība ne tikai kaut ko dod, bet sevis iegūšanai izvirza arī zināmas prasības jeb priekšnoteikumus. Tādēļ padomā: kas tā brīvība īsti tāda ir, un kādi ir tie faktori, kas ierobežo mūsu «absolūto», «teorētisko», «īsto» (vienalga kā mēs to nosaucam) brīvību? Bet parunāsim par visu pēc kārtas.

Vai var būt brīvs cilvēks, kam ir sasiestas rokas? Nevar. Sasiestas rokas traucē viņa brīvību. Vai slims vai fiziski vārgs cilvēks var būt brīvs? Arī ne, jo viņa brīvību ierobežo slimība vai vājas fiziskās spējas. Daudzās dzīves situācijās tas, ko šis cilvēks vēlētos darīt, stipri atšķirsies no tā, ko viņš būs spiests darīt. Un pat nauda nepalīdzēs. Vai var būt brīvs cilvēks, ja viņu saista dažādi noslēgti līgumi, vienošanās, pienākumi? Protams, ne. Vai dumjš cilvēks var būt brīvs? Pareizi, – arī muļķis nevar būt brīvs. Viņa zemās prāta spējas ir ļoti nopietns šķērslis personiskajai brīvībai. To apkrāps, pazemos, iedzīs nabadzībā, un pat nejauši atrasta muca ar zeltu viņu nespēs glābt.

Šādu brīvības ierobežotāju nosaukšanu mēs varētu turpināt ilgi. Bet tas nav vajadzīgs. Galvenais ir saprast, ka starp

teorētisku brīvību, ko mēs vēlētos, un to brīvību, kas mums dzīvē iespējama, ir liela atšķirība. Lai to labāk varētu saprast, mēģināsim ar šo zaru tepat smiltīs ugunsкура priekšā uzzīmēt gan absolūtās jeb teorētiskās, gan reālās brīvības schēmatiskus attēlus un tos papētīt.

Uzvilksim labi lielu riņķa līniju (*1.attēls*). Riņķa centru apzīmēsim ar punktu A. Riņķa līnija ietver visus iespējamus punkta A kustības virzienus šajā plaknē, kā arī atrodas no šā punkta uz visām pusēm vienādā attālumā. Tātad, ja par punktu A mēs pieņemam sevi, tad riņķa līnija varētu būt mūsu absolūtās brīvības schēmatisks

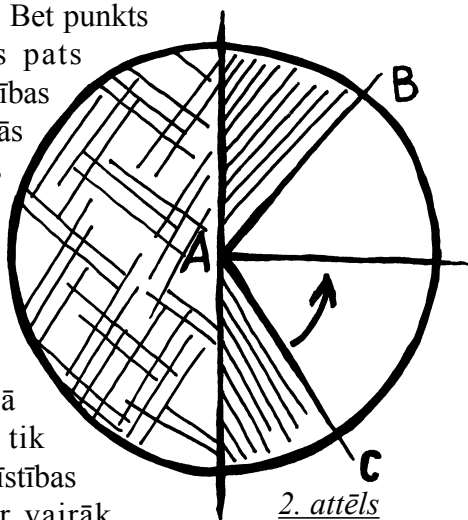

attēlojums, jo uz plaknes nav tāda punkta A virziena (vēlēšanās), kas nebūtu atspoguļots uz šīs līnijas. Tomēr, kā jau tu saproti, absolūtā brīvība pasaulē vispār nav iespējama. Mēs nevaram aizlidot uz citām Saules sistēmas planētām, nemaz jau nerunājot par zvaigznēm vai galaktikām bezgalīgajā visumā. Tāpēc, velkot vertikālu taisni caur punktu A, pārdalīsim uzzīmēto riņķi uz pusēm. Riņķa laukumu kreisajā pusē aizšvīkāsim. Tas simbolizēs mums neiespējamo pārvietošanās, dzīvošanas un darbošanās brīvību visumā. Neiesvītrotais laukums labajā pusē simbolizēs brīvību uz Zemes. Tomēr jāatzīst, ka arī uz Zemes mūsu ķermeņa bioloģiskās īpatnības ierobežo mūsu brīvību. Mēs nevaram līdzīgi putniem lidot gaisā vai līdzīgi zivīm dzīvot ūdeņos. Tāpēc arī vēl atlikušajā riņķa daļā ar taisnēm atdalīsim un aizsvītrosim nelielus laukumņus riņķa puses augšējā un apakšējā daļā. Punktus, kur šīs taisnes krusto riņķa līniju, apzīmēsim ar burtiem. Augšējā daļā tas būs punkts B,

bet apakšējā daļā – punkts C. Nu mums neaizsvītrots palicis tikai leņķis BAC. Šis leņķis ar tajā ietverto riņķa līnijas daļu tad nu ir mums – cilvēkiem dzīvē maksimāli sasniedzamās brīvības schēmatisks attēls. It kā jau šādu brīvību dzīvē mēs varētu iegūt katrs, ja garīgi un fiziski normāls piedzimstam šai pasaulē. Bet praktiski tas tā nenotiek, jo brīvības iespējas, jau sākot ar piedzimšanu, tiek lielākā vai mazākā mērā ierobežotas. Ne jau visi piedzimst valdnieku vai miljonāru ģimenēs, ne visi saņem nevainojamu izglītību, un ne visi līdz pilnībai izkopj savas fiziskās un garīgās spējas. Katrs trūkums vai nepilnība samazina cilvēka iespējas baudīt brīvību, tātad padara šaurāku šo mūsu uzzīmēto leņķi. (Atceries, ka brīvs nevar būt ne vārgs, ne dumjš, ne nabadzīgs cilvēks.)

Aplūkosim, kā mūsu brīvības leņķi ietekmēs veselība un ķermeņa fiziskās spējas. Punktu C uz riņķa līnijas šajā schēmā (2.attēls) pieņemsim par nulles punktu. Tas būs galējais cilvēka nevarības, invalīditātes un paguruma stāvoklis, kad viņa spējas dzīvot bez medikamentiem un citu cilvēku aprūpes līdzinās nullei. Bet punkts

B mūsu schēmā būs pats augstākais ideālas veselības un vislielākās iespējamās fizisko spēju attīstības punkts. Cilvēku, kas sasniedzis šādu pilnību, vairs neierobežo nekādas miesiskas dabas vājums, viņš var baudīt brīvības leņķi visā tā platumā. Protams, tik augsta savas fiziskās attīstības punkta sasniegšana ir vairāk

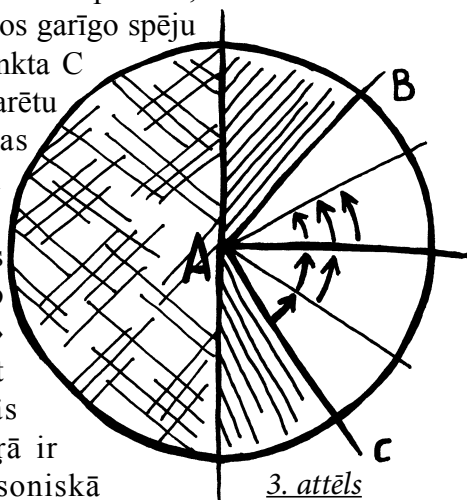
teorētiska, nevis praktiski iespējama.

Velkot taisni no punkta A pārdaļīsim leņķi BAC uz pusēm. Punktu, kur šis novilktais stars krusto riņķa līniju, uzskatīsim par vidusmēra cilvēka veselības un fiziskās attīstības stāvokli. Leņķi, kas izveidojies starp šo taisni un nogriezni AC apzīmēsim ar vienu bultiņu. Šis būs lielākais iespējamais brīvības leņķis, ko var sasniegt normāls cilvēks bez kaitīgiem ieradumiem, kuŗš savu veselību nav bojājis, bet nav arī īpaši rūpējies par tās uzlabošanu un fizisko spēju palielināšanu. Jebkuŗa iedzimta nepilnība, slimība vai kāds cits kaitējums veselībai padarīs šo leņķi šaurāku punkta C virzienā. Savukārt ir tikai viens veids, kā paplašināt brīvības leņķi punkta B virzienā. Tā ir apzināta savu fizisko iespēju palielināšana un veselības uzlabošana, norūdot muskuļus un ķermeni darbībā. Atšķirībā no mašīnām, kur nodarbinātie mezgli un detaļas dilst, cilvēka ķermenī vairāk nodarbinātās muskuļu grupas attīstās un nostiprinās. Protams pārslodze un pārpūle arī šeit var tikai kaitēt, tāpēc nodarbībām jānotiek pēc zināmas metodikas, pakāpeniski un rēgulāri. Lai paplašinātu savas fiziskās spējas, vēlams šādus treniņus saistīt ar pašaizsardzības un cīņas veidu apgūšanu. Jāuzsver, ka starp šādiem treniņiem un sportu ir būtiska atšķirība. Sportā tu trenējies, lai gūtu uzvaras, uzstādītu jaunus rekordus un pelnītu ar to naudu vai slavu. Sportā tu nevis uzlabo veselību, bet gan ziedo to punktu, sekunžu vai centimetru iegūšanai. Savukārt, ja darbosies ar mērķi uzlabot veselību un nedomāsi par rekordu punktiem vai sekundēm, tu paplašināsi savu brīvības leņķi. Nevienam jaunietim, lai cik slikta iedzimtība vai lieli veselības traucējumi viņam būtu, nevajadzētu novērtēt savas nākotnes izredzes pārāk zemu. Katra slimība, protams, prasa zināmu ārstēšanos. Taču pareizi izstrādāta treniņu metodika ļauj paplašināt pat visšaurāko no dabas piešķirto brīvības leņķi.

Bet tagad padomāsim, kā mūsu brīvības leņķi ietekmē prāta spējas. Latviešu tautas gudrība to pasaka īsi un skaidri: «Gudram pieder pasaule, muļķim – mūrītis.» (Kādreiz lielāka daļa latviešu dzīvoja laukos un lauku mājas krāsnij bija mūrītis uz kuŗa parasti gulēja bērni un veci cilvēki.) Tātad – jo augstākas būs mūsu garīgās spējas, jo brīvības leņķis – plataks. No mūsu prāta spējām atkarīgs gan tas, cik augstu izglītības līmeni spēsim iegūt, gan tas, kādu amatu pildīt, gan tas, cik augstu stāvokli sabiedrībā ieņemsim. Savukārt no visa iepriekšminētā atkarīgs mūsu materiālais stāvoklis un iespējas realizēt savu brīvību. Te atkal gribu atgādināt tautas gudrību: «Ar saprašanu var dabūt naudu, bet ne ar naudu – saprašanu».

Tagad palūkosimies, kā tas viss izskatīsies mūsu uzzīmētajā brīvības schēmā (3.attēls). Šoreiz savu maksimāli iespējamo brīvības leņķi BAC ar taisnēm sadalīsim četrās vienādās daļās. Pirmajā daļā virs nogriežņa AC iezīmēsim vienu bultiņu, otrajā – divas bultiņas, trešajā – trīs bultiņas, bet ceturto daļu atstāsim tukšu. Punktu C tāpat kā iepriekš pieņemsim par iespējamās personiskās brīvības nulles punktu, tikai šoreiz cilvēka galējo nevarību raksturos garīgo spēju trūkums.

Tātad pie punkta C uz riņķa līnijas mēs varētu pierakstīt: «Idiots, kas nav spējīgs par sevi rūpēties.» Ieņemamais sabiedriskais stāvoklis šeit varētu būt «speciālo pansionātu iemītnieks.» Punkts B savukārt apzīmēs tādu garīgās attīstības pakāpi, kuŗā ir iegūta vislielākā personiskā

brīvība pasaulē. Šeit varētu pielikt uzrakstu: «Ģēnijs, kas ieguvis pilnīgu materiālu neatkarību.» Sabiedriskajam stāvoklim šajā punktā konkrēta nosaukuma nav, jo šāda neierobežota brīvība ir drīzāk tikai teorētiski, nevis praktiski iespējama.

Katrs ieņemamais amats tā īpašniekam dod zināmu atalgojumu un zināmas priekšrocības sabiedrībā. Jo šis atalgojums un priekšrocības ir lielākas, jo lielāka ir brīvības iespēja, ko amats nodrošina. Mēs varētu apkopot visus pasaulē iespējamos amatus un sabiedriskos stāvokļus, pat izdomāt sistēmu un pēc tās aprēķināt, cik lielu brīvības nodrošinājumu katrs no tiem dod. Iedomāties, ka visus amatus izkārtotam uz riņķa līnijas no punkta C līdz punktam B atbilstoši brīvības iespēju pieaugumam. (Protams tad nāktos šo schēmu zīmēt krietni lielāku.). Mazliet virs punkta C tad atradīsies tādi apzīmējumi kā «vergs», «cietumnieks», «ubags». Tiem sekos vissmagākie un vismazāk atalgotie amatu nosaukumi. Virzienā uz augšu tos pamazām nomainīs arvien labāk atalgotas un cienjamas profesijas, līdz riņķa līnijas augšējā daļā, gandrīz pie paša punkta B, būs tādi apzīmējumi kā «valsts prezidents», «armijas virspavēlnieks», «miljardieris» ...

Jo lielākas brīvības iespējas nodrošina kāds amats, jo augstāks izglītības līmenis nepieciešams, lai ieņemtu un sekmīgi pildītu šo amatu. Tādēļ mūsu izveidotajā schēmā ar vienu bultiņu iezīmēto leņķi pieņemsim par pamatizglītību. Tam sekojošo ar divām bultiņām iezīmēto leņķi – par vidējo (arī vidējo profesionālo) izglītību, bet ar trim bultiņām iezīmēto leņķi – par augstāko izglītību. Pēdējais leņķis, kas atrodas tieši zem nogriežņa AB, apzīmēs vēl pēc augstākās izglītības iegūšanas turpinātu papildu izglītību un garīgo iespēju izaugsmi, jo šeit uz riņķa līnijas novietoto sabiedrisko stāvokļu un amatu sekmīgai veikšanai nepieciešama pamatīga mācīšanās arī pēc maģistra grada iegūšanas.

Jā, es piekrītu, gadās, ka dažādu viltus machināciju rezultātā ar lielu varu un labu atalgojumu apveltītos amatos nonāk cilvēki ar neatbilstošu izglītību un pārāk zemām prāta spējām. Sevišķi tas vērojams politikā. Taču šie cilvēki nespēj ieņemto amatu pienācīgi pildīt un ilgi tajā nenoturas. Arī āksts var uzvilkt karaļa tērpu, bet tāpēc jau viņš nekļūs par karali. Prezidentu, kuŗš ir tikai marionete, nevar uzskatīt par īstu prezidentu. Marionetei nav tādu brīvības iespēju kā īstam prezidentam. Apzīmējums «prezidents – marionete» mūsu schēmā atradīsies uz riņķa līnijas zemākajā pozīcijā. Visos gadījumos, kad augstus amatus ieņem cilvēki ar neatbilstošām prāta spējām, cieš sabiedrība. Šādu karaļa tērpu uzvilkušu ākstu aplamās rīcības dēļ vai neizdarības dēļ rodas tādi zaudējumi un sarežģījumi, kas bieži vien nes postu veselām tautām un valstīm.

Kādēļ es, garī un plaši stāstot, vēl te kaut ko zīmēju? Vispirms jau tādēļ, lai tu labāk redzētu, ka brīvība nav nekāda dāvana, ko kāds mums uz paplātes var pienest klāt un pasniegt. Brīvība ir jānopelna. Savā būtībā brīvība ir atalgojums.

Iedomājies to amatu vai sabiedrisko stāvokli, ko vēlies savā dzīvē sasniegt. Nosaki šai zīmējumā tā aptuveno atrašanās vietu uz riņķa līnijas – un uzreiz redzēsi, cik daudz tev jāpiestrādā, lai to sasniegtu. Tu nevari skolā slinkot un nemācīties, ja ceri dzīvē ieņemt augstu vietu. **Sekmīgi varēsi ieņemt tikai zemāku amatu, nekā pieļauj tava izglītība un prāta spējas, bet nekad augstāku.** Tā nu tas pasaulē ir iekārtots: jo lielāku brīvību savām iegribām un kaprizēm piešķirām bērībā un jaunībā, jo vairāk no reālās brīvības nākas zaudēt turpmākajā dzīvē. Un otrādi: jo vairāk laika ziedojam savu garīgo un fizisko spēju izaugsmei, pretēji savai gribēšanai darot daudzas nepatīkamas un nogurdinošas lietas, jo lielāku brīvību par to kā atalgojumu saņemam nākotnē. Vecāki un pedagogi,

kas tevi šodien atrauj no izklaidēm un dīkdienības, pieprasot vairāk laika veltīt mācībām, neierobežo tavu brīvību, bet gan cenšas paplašināt tavu brīvības leņķi. Alkohols, smēķēšana, narkotisko vielu lietošana vai pārmērīga pievēršanās dažādām izklaidēm, kuŗas tu izvēlēties pēc savas brīvas gribas, īstenībā tavu brīvības leņķi sašaurina, nevis paplašina. Citiem vārdiem sakot, – **īsta brīvība ir tad, kad vari darīt to, ko gribi, bet, lai šo brīvību sasniegtu, mēs nevaram darīt to, ko gribam.** Mums ļoti rūpīgi jāizvērtē atpūtas un izklaidēšanās iespējas no lietderīguma un savas nākotnes interešu viedokļa. Brīva izvēle par labu tam, kas var kaitēt tavām garīgajām spējām vai veselībai, nozīmē ceļu nevis uz brīvību, bet gan projām no tās. Tie, kas tevi uz to aicina, grib, **lai tu brīvības vārdā pats ar savām rokām iznīcini šo brīvību.** Par to, kas un kādēļ to dara, parunāsim mazliet vēlāk. Atceries tikai, ka arī peļu slazda darbības pamatā ir brīvas izvēles princips. Peli neviens ar varu slazdā nedzen. Viņu tur tikai ievilina. Bet izvēli izdara pati pele...

Valsts – mūsu brīvības aizstāve un ienaidniece

Galvenais un no mums neatkarīgais faktors, kas ietekmē mūsu dzīvi, ir valsts. Tiesiskā, neatkarīgā un nacionālā valstī cilvēku dzīves un arī brīvības iespējas ir daudzkārt lielākas nekā beztiesiskā, nabadzīgā, ārvalstu diktātam pakļautā valstī.

Katra valsts ir teritoriāls veidojums, kuŗa pastāvēšanas galvenā jēga ir aizsargāt savu pilsoņu intereses, gādāt par viņu mantisko un tiesisko aizsardzību. Daudzas valstis savu pilsoņu intereses īsteno uz citu valstu pilsoņu interešu rēķina. Tāpēc starp valstīm notiek nemitīga sīva konkurences cīņa. Technologiski augstākās, ekonomiski izdevīgākās ražotnes katra cenšas izvietot un attīstīt savā teritorijā, bet tādu produkciju, kuŗas ražošana saistīta ar dabas bagātību pastiprinātu izmantošanu un apkārtējās vides piesārņošanu, iepirkt no citām valstīm. Jo valsts ir ekonomiski vājāka, jo vieglāk tās teritorijā izvietot dažādas kaitīgas ražotnes un izmantot šīs valsts iedzīvotājus kā lētu darba spēku. Neviena ekonomiski spēcīga valsts savas dabas bagātības nepārstrādātā veidā par pusvelti nepārdod citai valstij. Ekonomiski un politiski vājās valstis tieši to ir spiestas darīt. Šīs valstis ir arī ideāls noieta tirgus visiem novecojušajiem vai nekvalitatīvajiem ražojumiem, ko attīstīto valstu iedzīvotāji nepērk vai kas gluži vienkārši paliek pāri. Tādēļ, mums ir jāsaprot, ka neviens visā pasaulē, izņemot mūs pašus, nav patiesi ieinteresēts Latvijas ekonomiskajā izaugsmē un tautsaimniecības uzplaukumā. Mūsu vājums un nabadzība citām valstīm ir izdevīga. To nedrīkst aizmirst, cerot uz palīdzību no Austrumiem vai Rietumiem.

Ir daudz smalku un viltīgu paņēmienu, kā ne tikai palēnināt kādas valsts attīstību, bet pat nodarīt tai būtisku kaitējumu. Galvenais faktors, kas nodrošina valsts attīstību, ir pašu tās

pilsoņu prāts un iespējas šo prātu likt lietā. Pasaulē ir daudz piemēru, ka pat milzīgas dabas bagātības nespēj glābt valstis no ekonomiskās atkarības, ja trūkst šo bagātību izmantošanai nepieciešamā intelektuālā potenciāla, ja trūkst izglītotu un gudru cilvēku, kas spējīgi virzīt zinātnes un tehnikas attīstību, kā arī valsts politiku atbilstoši savām interesēm. **Nepieļaut kādā valstī vajadzīgā intelektuālā potenciāla izveidošanos nozīmē uzvarēt un pakļaut valsti bez kara pieteikšanas.**

Tāpēc «brīvā tirgus» un demokrātijas lozungu aizsegā intelektuālā potenciāla graušanu mērķtiecīgi veic arī mūsu valstī. Galvenokārt graušana ir tēmēta uz jauniešiem, jo tieši no viņiem nākotnē būs atkarīgs, cik lielā mērā Latvija spēs pastāvēt kā politiski un ekonomiski neatkarīga valsts. Visiem spēkiem tiek bremzēta jauniešu tieksme pēc izglītības un ierobežotas šīs izglītības iegūšanas iespējas. Pasaule vēlas, lai jaunieši izaugtu par patērētājiem, nevis ražotājiem. Pasaule grib, lai mēs būtu tādi muļķi, kas pat stabulīti no kārkla zara nespētu uztaisīt, bet pirktu to importa preču veikalā. Protams, piespiedu kārtā to panākt nevar, tāpēc ir izstrādātas un lietotas dažādas apziņas ietekmēšanas metodes. Ar šīm metodēm panāk, ka cilvēks par muļķi paliek labprātīgi, pašam to nemanot. Un par galveno uzbrukuma ieroci kalpo antikultūra. Tas ir visu to pasākumu kopums, kas vērsts uz patiesas nacionālas kultūras iznīcināšanu cilvēkā. Pamazām vien mums iestāsta, ka visa tā gudrība un morāles normas, ko esam mantojuši no saviem senčiem, nav nekā vērtas un nekam neder, ka tas viss ir bezcerīgi novecojis un atmetams. Šo muļķību simtām reižu atkārtoti tik ilgi, līdz mūsu apziņā tā jau sāk šķist patiesība. Un lai pazemojums būtu pilnīgs, mums pašiem māca ņirgāties par savas tautas svētumiem un nonievāt sentēvu gudrības.

«Vīzes, prievītes, tautas tērps, cik tas primitīvi, cik banāli, un vienkārši stulbi!» svešā mēle ņirdz, sveša mute savilkta nicīgā vieplī, svešā sejā pārākums. Un maziņš latvietītis

nokaunas, nodur ačteles, kādu laiciņu pamīnājas un tad ķiķina svešai balsij līdzī: «Cik tas nepraktiski, nemoderni, mūsdienām neatbilstoši...» Izraut kādu fragmentu, kādu ornamentu no tā paša nopeltā tautas tērpa un uzšūt to kāda modes apģērba piederumam

vai citai vietai – jā, tas ir *oriģināli*, tas ir *īpatnēji*, tas piešķir *zināmu ekstrovaganci*, *šarmu*, tas ir *īpatnēja stila meklējums* utt. Bet ar zīmēm, ko tagad mēdz dēvēt par ornamentiem, nedrīkst jokot. Zīmēm ir sava jēga un piemīt noteikts spēks. Šis spēks darbojas neatkarīgi no tā, vai kāds prot vai neprot zīmes tulkot. Iebrucēji gadu simtiem ir nīdējuši šīs zīmes. Un viņi zināja kāpēc. Tērpā pareizi ievietotas zīmes aizsargā savējo un griež atpakaļ svešajam viņa ļaunumu. Aplami izmantotas zīmes labākajā gadījumā tiešām ir tikai ornamentī, bet sliktākajā gadījumā var radīt kaitējumu šāda tērpa valkātajam. Nedomā, ka, izlasot kādu brošūriņu ar zīmju skaidrojumiem, tu kļūsi par zīmju tulku. Zīmes darbība ir atkarīga ne tikai no tās pamatnozīmes, bet arī no paša tērpa un atrašanās vietas uz tērpa, no tērpa darinātāja personības un domām, ar kādām zīme tērpa uzšūta. Ir iespējams noteikt zīmju starojumu un var runāt par

pozitīvām un negatīvām zīmēm.

Mūsu senči, protams, nebija dzirdējuši par ekstrasensoro uztveri, par paralēlām dimensijām vai psiĥatroniem starojumiem. Toties viņi zināja, kas un kā pareizi jādara, lai cilvēks būtu vesels, lai ģimenes būtu stipras, lai klēti netrūktu labības un kūti mājlopu. Un šis pareizais bija pateikts bez sarežģītiem svešvārdiem mums pašiem tik tuvajā un saprotamajā latviešu valodā. Tā bija seno latviešu dzīvesziņa, bet to var saukt arī par pasaules uztveri.

Kā atšķirt kultūru no antikultūras? Ļoti vienkārši. Iedomājies, ka peldi pāri ezeram. Visu, kas palīdz noturēties virs ūdens un ātrāk virzīties uz priekšu, var salīdzināt ar kultūru, bet visu, kas tevi cenšas nogremdēt, kavēt un mazināt tavus spēkus – par antikultūru. Mūsu nacionālā kultūra

palīdz mums sevī atrast, izcelt un attīstīt visu pozitīvo, to, kas cilvēku padara stiprāku, dzīvotspējīgāku, brīvāku un laimīgāku. Antikultūra – tieši pretēji – stimulē, lai mēs godātu visu negatīvo, kroplo, nenormālo, kas vairo mūsu vājumu, mazina prāta spējas, atņem brīvību un padara mūs nelaimīgus.

Padomā kaut vai par tām pašām šausmu filmām. Tās taču

Kā citi māca mūs iznīcināt savu brīvību

Kā tu domā, vai mūsu valstij ir ļoti vajadzīgi gudri, inteligenti, augsti izglītoti un zinoši cilvēki, kas labi orientējas pasaules notikumos? Es nerunāju par kaut kādu ideālu valsti, kas to vien dara kā cīnās par savu pilsoņu gaišo nākotni, zinātnes progresu un vispārējas labklājības nodibināšanu zemes virsū. Tāda valsts pagaidām pastāv tikai sapņotāju fantazijās vai arī liekulīgu politiķu melīgajās runās. Runāsim par tādu Latviju un pasauli, kādā tagad reāli dzīvojam.

Sapnis par to, ka «melnos», zemas kvalifikācijas darbus, attīstoties zinātnei un teknikai, darīs gudras mašīnas, ir piepildījies tikai daļēji. Gudrā mašīna, kas dara vienkāršus darbus, izmaksā daudz dārgāk nekā parasts melnstrādnieks. Tādēļ visās valstīs vajag un arī turpmāk vajadzēs daudzus, kas strādā ar lāpstām, kapļiem, āmuriem, slotām, laužņiem, cirvjiem, zāģiem, dakšām vai gluži vienkārši kaut ko pienes, padod, slauka, tīra, mazgā utt. Jo nabadzīgāka un vairāk atpalikusi valsts, jo mazāk šajā valstī ir modernās tehnikas, kas atvieglo cilvēka darbu.

Katrs, kam ir zināšanas par to, ko tu nemāki, tiek pie iespējas pelnīt uz tava rēķina. Cilvēki ar vidējo un pabeigtu pamatizglītību ir izdevīgi valstij, jo viņi visai vāji orientējas sabiedrībā norisošajos procesos, neprot izmantot savas cilvēktiesības un viņiem trūkst zināšanu, lai spētu sevi aizstāvēt pret dažādām pārestībām un netaisnību. Viņus ir samērā viegli apmullot, jo viņi tic visam, ko dzird un redz plašsaziņas līdzekļos. Ar šā līmeņa cilvēkiem ir viegli manipulēt gan priekšvēlēšanu kampaņu laikā, gan arī ikdienā. Īsi sakot: jo vairāk no tevis var paņemt un jo mazāk tu spēj pieprasīt kaut ko sev, jo esi izdevīgāks.

Savukārt cilvēki ar augstāko izglītību un pāri vidusmēram attīstītām prāta spējām *brīvā tirgus* valstīm nav izdevīgi. Jo plašākas ir cilvēka zināšanas, jo neērtāks tas kļūst citiem. Tas redz citu kļūdas un prot izmantot tās savā labā. Tas spēj saskatīt robus un nepilnības valsts likumdošanas aktos un arī tos izmantot. Tas atrod paņēmienus, kā mazāk maksāt nodokļus, kā vairāk saņemt atvieglojumus un subsidijas, kā ar mazākiem izdevumiem gūt lielākus ienākumus un kā tos ieguldīt izdevīgos darbos, kas nes peļņu. Viņu vairs nevar tik viegli apmulķot ar dažādiem avīžu rakstiem un propagandas raidījumiem. Tas spēj saskatīt valstī notiekošās nejēdzības un izskaidrot tās citiem. Augstajiem amatvīriem tas ir bīstams gan kā atmasketājs un apsūdzētājs, gan arī kā konkurents, kuŗš pie izdevības spēj ieņemt viņu krēslus. Jo vispār jau tādu amatu, kas dod iespēju, staigājot ar baltu apkaklīti, labi pelnīt, nav nemaz tik daudz. Normāli būtu, ja tajos strādātu spējīgākie un gudrākie valsts pilsoņi. Diemžēl parasti konkurence uz šīm vietām nav godīga. Sevišķi tas jūtams jaunizveidotās vai atjaunotās valstīs, kāda šobrīd ir arī Latvija. Labāk apmaksātos amatus un varu valstī sagrābj atsevišķi grupējumi, un tiem svarīgākais ir, lai visi, kas nokļuvuši pie šīs ērtās barotavas, būtu savējie, jo vārna vārnai jau acīs neknābj. Valsts mērogā pieņem dažādus šauru, savtīgu interešu diktētus lēmumus, kas kaitē sabiedrībai un tautai. Tādēļ augstos valdības amatos strādājošie ir ieinteresēti, lai nebūtu nekādas viņiem nevēlamas informācijas noplūdes un lai iespējami mazāk cilvēku no malas spētu iejaukties viņu darbībā. Ja kāds domā, ka mūsu valdībā strādā mulķi, viņam jāsaprot, ka šie mulķi darīs visu, lai vienkāršie pilsoņi nebūtu par viņiem gudrāki. Te man nāk prātā kāda krievu armijā dzirdēta asprātība: «Vai tu zini, kāpēc pulkvežu dēli nekad nekļūst par ģenerāļiem? Tādēļ, ka ģenerāļiem pašiem ir dēli.»

Protams, prāta spējas nevienam tik vienkārši atņemt nevar. Taču šīs prāta spējas var ierobežot, neļaujot ļaudīm no vienkāršās

tautas iegūt vērā ņemamu augstu izglītību. Tomēr šeit ir viens «bet». Pasaulē daudz runā par humānismu un demokrātiju. Arī mūsu valstij tāpat kā citām uz āru ir jāizskatās humānai un demokratiskai. Tāpēc ar likumu nevar aizliegt vienkāršajai tautai iegūt augstāko izglītību, jo tas nebūs ne humāni, ne demokrātiski. Tieši otrādi: jārada iespāids, ka valsts visiem spēkiem cenšas šo izglītību jaunatnei nodrošināt un nepārtraukti mudina mācīties. Protams, vārdos tā notiek. Domāju, esi pietiekami daudz saklausījies tās runas par izglītības prioritāti un nozīmīgumu, runas, kas tā arī ir palikušas runāšanas līmenī. Bet tajā pašā laikā valstī realizē veselu darbību kompleksu, lai jaunieši zaudētu interesi par mācībām un paši labprātīgi atteiktos no vērā ņemamas izglītības. Lai labāk izprastu šo viltīgo sistēmu, iedomāsimies, ka mēs esam tie ģenerāļi, kas negrib pieļaut, ka pulkvežu un zemāka ranga piederīgo dēli iegūst izglītību, kas viņiem dotu iespēju arī kļūt par ģenerāļiem. Ar ko mēs sāksim?

Sāksim ar pirmsskolas vecuma bērniem. Liksim, lai viņiem saražo labi daudz tādu multiplikācijas filmu, kuŗām nav nekāda satura, bet kuŗās notiek bezjēdzīga skriešana, ķeršana, bļaušana, kaušanās, bēgšana, viss krīt, jūk, gāžas, plīst un šķīst. Nav svarīgi, vai tālrāža ekrānā lēkā un to visu dara uzzīmēti suņi, kaķi, peles vai rozā panteras. Svarīgi, lai tas izskatītos efektīgi un lai tam visam nebūtu nekādas jēgas un satura. Mazie cilvēciņi stundām ilgi vaļējām mutēm blenzīs šajās muļķībās, un no viņu galviņām kā ar slotu būs aizslaucītas visas domas. Tas ļoti labi ikdienā nobremzēs bērnu tieksmi kaut ko saprast, pētīt, izzināt, būvēt, veidot. Kad šādam no *muļķiku* skatīšanās atrautam bērnam kāds liks mācīties pazīt burtus vai ciparus, to nebūs tik viegli panākt. Jau no paša sākuma bērns sapratīs, ka mācības ir kaut kas ļoti garlaicīgs, nepatīkams, nogurdinošs un visi, kas spiež viņu to darīt, ir slikti cilvēki. Saviem *ģenerāļu* bērniem gan šādu filmu skatīšanos mēs stingri ierobežosim. Mēs algosim audzinātājus,

kas ikdienā ar dažādām rotaļām un nodarbībām izkops un attīstīs viņu spējas, kā arī pamazām radinās viņus koncentrēties mācību darbam.

Arī skolas vecuma bērnus nedrīkst atstāt bez ievērbas. *Ģenerāļu* bērni, protams, mācīsies elitārajās skolās, un tur mācību process būs ļoti kvalitatīvs. Bet pārējās skolās jāpanāk, lai bērni mācīšanos neuzņem pārāk nopietni. Nedrīkst būt tā, ka bērns, kuŗš sekmīgi mācās, jūtas pārāks par tiem, kas to nespēj vai negrib darīt. Tieši otrādi: bērnam jau no pirmās klases jājūt,

ka arī bez mācīšanās var tīri labi būt par skolēnu. Tādēļ vismaz pirmajās trijās klasēs aizliegsim skolotājiem bērnu sekmes vērtēt ar atzīmēm. Atzīmes taču ir kaut kas tāds, ar ko bērni lepojas, bet tas var izraisīt savstarpējas sacensības garu un stimulēt mācīšanos. Vēl jāpanāk, lai skolā būtu pēc iespējas vājāka disciplīna. Tas ievērojami grauj sekmju līmeni un

pasliktina mācību darbu. Panākt to var. Vispirms, pedagogiem jāliek strādāt pēc principa, ka nekādus sodus pret bērniem lietot nedrīkst, bet jāgaida, kamēr skolēns paša, nepareizas uzvedības gadījumā izjutīs šīs rīcības sekas un tam radīsies apskaidrība. Manipulējot ar cilvēktiesībām un bērnu aizsardzības likumiem, jāizvirza skolotājiem tādas prasības un jāuzliek tāda atbildība,

lai nekādas negatīvas sekas, kas pašā sliktās uzvedības dēļ bērnam būtu jāizjūt, vispār nevarētu iestāties. Piemēram, bērnu nedrīkst izraidīt no klases, uzlikt pēcstundu darbu, nesekmības dēļ atstāt uz otru gadu tajā pašā klasē, atskaitīt no skolas bez tiesas lēmuma utt. Mazgadīgie huligāni un sliņķi ātri vien atklās skolotāju bezspēcību un slaidi uzspļaus visām labajām pamācībām, aizrādījumiem un morāles sprediķiem. Tā daži muļķi ar savu ālēšanos traucēs visu mācību darbu klasē, padarot arī citus par muļķiem. Lai skolēni, kas negrib vai arī nespēj normāli mācīties, no pamatskolas pēc elementāras lasīt un rakstīt prasmes apgūšanas nevarētu izstāties, valstī jāpieņem likums par obligātu deviņu klašu izglītību līdz 18 gadu vecumam. Par katru priekšlaikus no skolas atskaitītu bērnu skolas vadībai jāuzliek naudas sods. Tas piespiedīs līdz pat devītajai klasei šos negribīšus un nevarīšus garlaikoties skolas solos blakus normāliem bērniem un traucēt viņus mācībās. Protams, valstī jāsamazina speciālo, garīgi atpalikušajiem bērniem domāto mācību iestāžu skaits. Aizbaidinoties ar invalīdu integrāciju sabiedrībā, viņi jāspiež apmeklēt vispārīzglītojošās skolas. Šo bērnu klātbūtne normālā skolā ievērojami apgrūtinās skolotāju darbu, un viņi būs spiesti palēnināt apgūstamās vielas izklāstu, lai piemērotu to speciālo audzēkņu domāšanai. Normālajiem skolēniem tad atliks tikai garlaikoties. Lai paidagogu darbu padarītu īpaši problēmatisku, mācību programmas jāizstrādā tā, lai apgūstamās vielas apjoms būtu pietiekami liels un skolēni bez nopietnām papildnodarbībām tajā vispār nespētu iedziļināties. Savukārt mācību literatūra un uzskates līdzekļi, kas atvieglo mācību vielas apgūšanu, jāražo ierobežotā daudzumā un tiem jābūt dārgiem. Vēl skolās jāriko daudz dažādu izklaides sarīkojumu. Tās varētu būt diskotēkas, skolēnu modes skates, fanklubu sanāksmes, dažādi nenopietni konkursi vai rotaļīgas sacensības. Galvenais, lai visiem šādiem sarīkojumiem būtu pēc iespējas mazāk sakara ar mācību vielu un

skolā gūtajām zināšanām. (Jo bērniem no tā visa ir jāatpūšas!) Ar laiku šāda *sabiedriskā dzīve* bērnu apziņā ieņems galveno vietu un mācības skolā viņiem liksies kaut kas mazsvarīgs un otršķirīgs. Bet bērnu vecākiem mēs iestāstīsim, ka šādi tiek stimulēta bērnu sabiedriskā aktivitāte, radošās spējas, izdoma un saskaršmes prasmes.

Starp citu, visu to, ko te stāstu, es neesmu izdomājis. Es minu tikai daļu no tā, kas reāli ir izdarīts Latvijas valsts izglītības sistēmā pirmajos desmit gados pēc formālās neatkarības atjaunošanas. Protams, tas viss iedarbojas. Daudzi jaunieši kopš agrīnas bērniības zaudē interesi par mācīšanos. Tad nu morālisti var liekuļotā sašutumā nosodīt slinko, neapzinīgo, izlaidīgo un samaitāto jaunatni, kas neko negrib un nespēj dzīvē sasniegt. Un neviens neiedomājas, ka jaunā paaudze nav vainīga. Tāpat kā pirms simt un tūkstoš gadiem bērni ierodas šai pasaulē gan ar sliktāku, gan labāku iedzimtību. Viņi ir tikai materiāls, no kā sabiedrība sev veido tādus pilsoņus, kādi tai ir vajadzīgi.

Vēl viens *brīnišķīgs* līdzeklis, kā notrulināt, degradēt un padarīt atkarīgus no dažādām azartiskām baudām ne tikai bērnus un jauniešus, bet arī pieaugušos, ir modernā izklaides industrija. Ja paskatās jauniešiem domātos raidījuma, filmas, pašķirsta preses izdevumus, nevar nepamanīt, ka tie visi pārsvarā sludina nenopietnu attieksmi pret dzīvi. Kultivē uzskatu, ka ar jaunatni par kaut ko nopietnu vispār nav iespējams runāt. Cenšas iestāstīt, ka visa dzīve ir viena vienīga nepārtraukta jautra spēle. Lai šis uzskats nostiprinātos, piedāvā arī visdažādākās, katrai gaumei un raksturam atbilstošas spēles. Visām spēlēm pamatā ir sacensība *kurš kurū*. Tikai šī sacensība notiek neregulāri, no dzīves atrautā spēļu pasaulē un pēc spēlē noteiktajiem, nevis dzīvē valdošajiem likumiem. Tas ir ļoti būtiski! Enerģiju un laiku, ko jaunieši varētu izmantot dzīves cīņās, viņi iztērē, spaidot podziņas vai raustot kloķus pie virtuālās realitātes spēļu mašīnām. Dzīvē viņi ir

apātiski cilvēciņi, kas nespēj cīnīties ne par savām tiesībām, ne par vietu zem saules.

Viņiem tā īsti nav ne savu uzskatu, ne principu. Ar spēļu azarta pārņemtu cilvēku ir viegli manipulēt, jo viņa galvenā vēlme ir iespējami drīzāk turpināt pārtraukto spēli. Iespēja spēlēt viņam ir kā ēzelim purna priekšā piekārts burkāns, kas liek šim lopiņam bez domāšanas vilkt jebkuŗu uzkrauto nastu. Tādi nav un nekad nebūs konkurenti uz augstiem, ienesīgiem amatiem valstī un sabiedrībā.

Un tomēr katrs no mums vairāk vai mazāk apzinās savas vājības, savas sāpīgās vietas, savu nespēju, savu klupšanas akmeni. Var rasties vēlme cīnīties un ar mērķtiecīgiem treniņiem likvidēt šīs vājās puses, lai atbrīvotos no zemās pašvērtības sajūtas, kas ir tik nomācoša. Zēns, kuŗš sava fiziskā vājuma dēļ pārcietis pazemojumu un bezpalīdzību ļauna, brutāla spēka priekšā, var sākt cītīgi pievērsties pašaizsardzības mākslas treniņiem un kļūt spējīgs par sevi pastāvēt. Nabadzība un beztiesība tādā jaunieši var radīt dusmas, spītību un tieksmi cīnīties par pienācīgas izglītības iegūšanu un tātad arī par augstāku stāvokli sabiedrībā. Lai tas nenotiktu, ir izstrādāta viltīga sava vājuma kompensēšanas sistēma. Mums piedāvā savu vājo pašvērtību nevis likvidēt ar mērķtiecīgiem treniņiem un mācībām, bet gan kompensēt uz citu rēķina.

Vai esat padomājis, kādēļ plašsaziņas līdzekļos tik uzbāzīgi reklamē sportu un pasaulē nepārtraukti notiek visdažādākās sacensības? Kādēļ valstis sportam piešķir tik ievērojamas naudas summas? Neviens sportā izcīnītais punkts, metrs vai sekunde taču nenes nekādu ekonomisku labumu cilvēcei. Gribu apgalvot, ka tik ļoti izreklamēto sporta sarīkojumu pārraides televīzijā nav domātas, lai mēs visi kļūtu par sportistiem, bet gan lai mēs visi kļūtu par līdzjutējiem. Šādi mums piedāvā savu nomācoši zemo pašvērtību kompensēt uz citu rēķina.

Jebkurš cilvēks, pat fiziski vājš invalīds, var jūsmot par kādas komandas vai atsevišķa sporta elka panākumiem. Iztēlē viņš var identificēt sevi ar šo sportistu, pārdzīvot sava elka veiksmes un ar televīzijas vai preses starpniecību baudīt kontaktu ar viņu. Mūsu vājā pašvērtība fiziskās attīstības jomā tiek kompensēta, un mēs jūtamies lieliski.

Ja cilvēks, piemēram, neko nejēdz mūzikā un ir par slinku, lai iemācītos spēlēt kādu instrumentu, savu slinkumu un nevarēšanu var kompensēt, kļūstot par kāda mūziķa vai ansambļa fanu. Var lēkāt un gaviļēt, apmeklējot sava elka koncertus, līdz bezgalībai ikdienā deldēt dievinātā objekta skaņu ierakstus, savā apģērbā, frizūrā un izturēšanās veidā censties līdzināties viņam un tēlot savu elku *popielās*. Cilvēka zemā pašvērtība tiks kompensēta. Līdzīgi par vājuma kompensētājiem mums piedāvā arī slavenus aktierus, filmu zvaigznes un viņu atveidoto neskaitāmo teleseriālu un grāvējfilmu varoņus. Atliek tikai izdarīt izvēli un pievienoties kādam tūkstošgalvainajam līksmojošo fanotāju pulim. Un tu pat nepamanīsi to brīdi, kad prieks par svešām uzvarām būs kļuvis par aizsegu taviem zaudējumiem. Tu būsi pieklusinājis (vai pat pilnīgi apslāpējis) savas dvēseles lūgumu pēc attīstības. Tu melosi pats sev, iegalvojot, ka tā ir tava brīva izvēle un viss ir labākajā kārtībā. Bet iegaumē – **tikai ar tām dūrēm, kas tev ir, dzīvē varēsi aizstāvēt sevi, savu ģimeni, savu māju un savu godu. Tikai tā galva, kas ir uz taviem pleciem, un zināšanas, kas ir tavā galvā, būs tie, kas dzīvē spēs paglābt no apmulļošanas, paverdzināšanas un apsmiekla.** Arī kāzu valsis ar izredzēto būs jādejo pašam, un neviens supermens, estrādes mākslinieks, sporta zvaigzne vai videofilmu varonis, par ko tu tā jūsmo, nenāks palīgā un nedarīs to tavā vietā. Blenžot uz viņiem, *fanojot* par viņiem, tu zaudē laiku to ieroču un mākas kaldināšanai, kas vienīgie tevi vadīs caur dzīvi.

Kā mēs paši iznīcinām savu brīvību

Es pastāstīšu, kā mūsu pašu neapdomīgā rīcība bieži vien apdraud mūsu brīvību.

Viss, kas kaitē mūsu veselībai, kaitē arī mūsu brīvībai. Ja tev, piemēram, nelaimes gadījumā sakropļo roku vai kāju, tava brīvība sašaurinās. Ja traumē mugurkaulu, var iestāties paralīze, un atlikušais mūžs jāpavada gultā. Tad brīvība kļūst pavisam šaura... Neviens nav pasargāts no nelaimes. Un tomēr nereti gadās, ka mēs paši ar savu rīcību nelaimi ataicinām. Visbiežāk tas notiek tad, kad gribam būt stiprāki, veiklāki un prasmīgāki, nekā patiesībā esam. Mēs gribam citu priekšā palielināties, atdarināt kādu *supermenu*, izrādīt tādas spējas, kādu mums nemaz nav. Un tad notiek nelaime.

Kas gan var saskaitīt visus tos gadījumus, kad jaunieši guvuši traumas, kļuvuši par invalīdiem vai gājuši bojā kaut kādu muļķīgu derību vai sacensību dēļ. Bieži tas notiek alkohola iespaidā, kad cilvēks vairs nespēj novērtēt un pārvērtēt savus spēkus. Arī cirkā virves dejojāji, akrobāti, zvēru dresētāji un atlēti rāda dažādus galvu reibinošus priekšnesumus. Taču tur viss ir rūpīgi sagatavots un izplānots. Neskaitāmas reizes ilgstošos treniņos noslīpēta katra kustība, veikti visi nepieciešamie drošības pasākumi. Un tikai tad triku rāda publikai. Lielbnieki turpretim cer uz laimīgu izdošanos. Tāpēc jau arī cerību sauc par muļķa mierinājumu.

Nav gudri par katru cenu censties pierādīt savu *varēšanu* citiem. Vispirms vajag sev pašam pierādīt, ko esi spējīgs paveikt. Tev ir divas rokas, divas kājas un pietiekami gudra galva uz pleciem. Tomēr **laimīgus mūs dara nevis tas, kas mums pieder, bet gan tas, kā mēs izmantojam to, kas mums**

pieder. Tādēļ vajag likt savām rokām, kājām un galvai strādāt. Neviena tenisa vai futbola *zvaigzne* neuzvar tādēļ vien, ka zina, kā jāsit bumba. Ir nemitīgi jāvingrinās! Trenēties – tas nozīmē tik ilgi atkārtot kaut ko, līdz kādu dienu tavi muskuļi to izdara it kā paši no sevis. Arī skolā mācību priekšmetus šķirot derīgajos un nederīgajos nav jēgas. Tie dzejoļi, formulas un teorēmas, kurus tu varbūt uzskati par nevajadzīgām savā dzīvē, **trenē smadzenes tāpat kā nodarbības sporta zālē muskuļus.** Tikai rēgulārs, mērķtiecīgs darbs uzlabo fiziskās un garīgās spējas. Un tad panākumi būs atkarīgi nevis no nejaušības, bet gan no ikdienas sasniegumiem, pie kuriem būsi strādājis. Dzīvē ir pietiekami daudz situāciju, kad ļoti nopietni jāsakopo visi spēki, veiklība un gudrība, lai aizstāvētos pret ļaunumu un cīnītos par savām tiesībām un interesēm. Bet **tukšas lielības dēļ riskēt ar veselību vai pat dzīvību – tas nav tikai slikti, tas ir dumji.**

Tikpat dumji ir, par spīti nepatikai vai pat riebumam, darīt kaut ko tikai kompānijas pēc, lai izpatiktu pārējiem, ar savu nostāju kādu nesadusmotu vai paglābtos no ņirgāšanās. Ja kādam saki «jā», kaut gan gribētu teikt «nē», tu vairs neesi brīvs. Citi ar savu ietekmi ir nomākuši tavu patieso izvēli, un tu esai pakļāvies kāda atsevišķa cilvēka, kolektīva vai, vienkārši sakot, bara prasībām. Mēdz teikt, ka, «vilku barā dzīvojot, jāprot gaudot kā vilkam». Tomēr bars – tas ir glēvo patvērums. Ir tāds teiciens: «Vārnas lasās baros, bet ērgļi lido vienatnē.» Bravūrīgie baros staigājošie *brašuļi* uz vīrišķīgu rīcību nav spējīgi. Bravūra nav vīrišķība.

Ja pretēji bara prasībām paliksi pie saviem principiem, pacelsies pāri baram. Tikai rēķinies, ka bars ienīst katru, kas paceļas tam pāri. Tieši tādēļ tevi visiem iespējamiem līdzekļiem centīsies novilkt līdz viņu līmenim. Kad tas būs izdevies, bars būs apmierināts, tev sitīs uz pleca un teiks: «0, tu esi mūsējais – tāds pats mēsls kā mēs visi!» Tāpēc,

ja nokļūsti kādā sabiedrībā vai kompānijā, kur jūti šo bara gaisotni, padomā, vai šī sabiedrība tev ir tik nepieciešama. Pats vienkāršākais taču ir pārtraukt jebkuras attiecības ar cilvēkiem, kas tevi kaut kādā veidā apgrūtina vai cenšas pakļaut. Ja kādu iemeslu dēļ tomēr nevari atteikties no šīs kompānijas, bet arī nejūties psiholoģiski pietiekami stiprs, lai nostātos opozīcijā baram, var iet vieglākās pretestības ceļu, izdomājot savai rīcībai pietiekami pārliecinošus attaisnojumus. Piemēram, narkotiku piedāvājuma gadījumā var teikt, ka ir alerģija pret medikamentiem un ķīmiskām vielām, smēķēt nevarat tādēļ, ka nodarbojies ar speciāliem treniņiem, bet no alkohola mežonīgi sāp galva. Bara acīs tu kļūsi par dīvainu īpatni, bet nebūsi zaudējis savu brīvību un neatkarību.

Pasaulē visplašāk izplatītais un pats bezjēdzīgākais pakļaušanās piemērs bara ietekmei ir smēķēšana. Var aizbildināties, ka alkohols vai narkotikas piesaista cilvēkus, dodot viņiem īslaicīgu reibumu un labsajūtu, bet smēķēšana iesākumā nedod neko. Tieši otrādi – katram ar nikotīnu nesaindētam cilvēkam tabakas dūmu ievilkšana plaušās izraisīs vienīgi klepu, šķaudīšanu un kaklā kāpjošu nelabumu. Bez grūtībām dūmus ieelpot varēs tikai vēlāk, kad garšas un ožas receptori būs pietiekami notrulināti un organisms pieradināts pie nikotīna. Cik gan lielam muļķim ir jābūt, lai, pārvarot nelabumu un pretīgumu, piespiestu savu organismu uzņemt šo indi! Bet ar to, ka esi pieradinājis sevi pie smēķēšanas, problēmas nebeidzas. Tieši otrādi – tikai tagad tās sākas. Tu esi ievērojami sašaurinājis savu brīvību, iegūstot pazemojošu atkarību no tabakas. Pavēro smēķētājus! Viņi nav spējīgi koncentrēties nevienam nopietnam darbam, kamēr nav izsmēķēta kārtējā cigarete. Tā nav bauda. Tā viņiem ir nepieciešamība, lai uzturētu normālas darbaspējas. Smēķētāju faktiski var pielīdzināt slimniekam, kura pašsajūta atkarīga no kārtējās medikamentu devas. Kādēļ gan neviens labprātīgi

nevēlas kļūt par chronisku aknu, sirds, asinsvadu vai nervu slimnieku, kam arī ir rēgulāri jālieto zāles, lai varētu dzīvot un strādāt? Toties tādu muļķu, kas sevi labprātīgi pieradina būt atkarīgiem no cigaretes dūma, ir pilna pasaule.

Dzīvē ir daudz tādu lietu, kuŗu trūkums ļoti būtiski ietekmē tavu labsajūtu vai pat padara neiespējamu eksistenci. Tu nevari normāli dzīvot bez ēdiena, apģērba, apaviem un vēl daudzām citām lietām. Ja tu vēl pagarini šo sarakstu, kā vienu no svarīgākajam vajadzībām sev izvirzot arī sirds asinsvadu slimības un audzējus izraisošo smēķēšanu, – tas ir ne tikai slikti, bet arī dumji. Katrs nesmēķētājs ar smaidu iet gaŗām tabakas izstrādājumu veikaliem, bet citi stāv rindās, lai tur atstātu savu naudu. Viņi par naudu pērk to, kas nesmēķētājiem tiek dots par velti – normālu pašsajūtu. Tātad, ja bērībā tavi vecāki liedza tev smēķēt, viņi nevis ierobeņoja tavu brīvību, bet gan cīnījās, lai savas muļķības dēļ tu pats nesašaurinātu savu brīvības leņķi.

Un tomēr – vai tev neliekas dīvaini, ka sabiedrībā, kur it kā notiek smēķēšanas apkaŗošana, ir tik daudz smēķētāju?

Izskaidrojums tam ļoti vienkāršs.

Īstas cīņas pret smēķēšanu pasaulē vispār nav. Nopietni pret smēķēšanu vērsās tikai atsevišķi entuziasti un entuziastu grupas. Viss pārējais ir vienīgi teātris. Sabiedrība nevis cīnās pret smēķēšanu, bet tikai tēlo, ka cīnās. Tāpat tēlo cīņu pret narkomāniju un vēl šo to citu. Kāpēc? Tāpēc, ka liela daļa bagātāko un ietekmīgāko cilvēku pasaulē gūst peļņu, tieši šo ļaužu netikumu dēļ. Kuŗš gan ļaus nokaut vīst, kas viņam dēļ

zelta olas? Uz smēķētāju vājības parazītē ne tikai atsevišķi tabakas izstrādājumu fabrikanti un tirgotāji. Ienākumiem no tabakas izstrādājumu eksporta ierādīta nozīmīga vieta pat veselu valstu ekonomikā. Vai tad kāds brīnums, ja atsevišķas pretsmēķēšanas kampaņas nedod rezultātus? Protams, tikai ar aizliegumiem pret smēķēšanu cīnīties nav iespējams. **Smēķētājam aizliegt smēķēt ir tas pats, kas mulķim aizliegt būt dumjam.** Pie atziņas par smēķēšanas bezjēdzību katram jānonāk pašam.

Iedomājies, kas notiktu, ja pēkšņi kādu dienu no visas zemeslodes būtu pazudusi tabaka. No rīta smēķētāji, atverot cigarešu kārbīņas, atklātu, ka tur iekšā ir tikai tukšas papīra čaulītes. Arī cigāri un pīpju tabaka būtu pazudusi. Valdītu milzīgs satraukums. Kaislīgo smēķētāju vaimanas celtos pret debesīm. Pirmajās dienās pīpēs bāzts, *kazaskājās* tīts un smēķēt izmēģināts tiktu viss, sākot ar zāļu tējām un beidzot ar kaltētiem govs mēsliem. Kad visi mēģinājumi atrast tabakas aizstājējus un sintezēt nikotīnu būtu cietuši neveiksmi, smēķētājiem nāktos samierināties ar likteni. Protams, tas prasītu bezmiega naktis, dziļā izmisumā izplūktas matu šķipsnas, bārdas kumšķus un izdzertu nervu zāļu kaudzes. Iespējams, ka dažs labs, pīpētkāres dzīts, pat uzņemtu kaklā cilpu vai izlēktu pa daudzstāvu nama logu, sāktu graužt nagus, sūkā īkšķi vai nesakarīgi runāt. Bet ar to tad arī viss būtu beidzies. Pēc dažiem gadu desmitiem jaunā paaudze ar izbrīnu un jautrību vecās videofilmās vērotu, kā viņu senči staigājuši pa pasauli, sūkākot kaut kādus dūmojošus pulķus. Diemžēl brīnumi nenotiek. Smēķētāji bez bažām var pušķot savus ģimjus ar visu veidu pīpējamām lietām. Vajadzības gadījumā ražošanu palielinās, jo tas nes peļņu. Taču katram jaunam zēnam tomēr būtu derīgi atcerēties, ka zem deguna kūpoša cigarete ir nevis vīrišķības, elegances vai spēka, bet gan **vājuma pazīme**. Un neko nemaina tas, vai smēķētājs ir kāds izdomāts *supervaronis* neskaitāmajās

filmās vai tuvs, cienījams cilvēks.

Līdzīgi ir arī ar alkohola un narkotiku lietošanu. Šīs vielas darbojas pēc principa «smaidi, muļķi, laime nāk», jo, apdullinot smadzenes, izraisa īslaicīgu prieka, laimes un brīvības ilūziju.

Tie ļaudis, kas ir pārāk glēvi vai dumji, lai, uzveicot grūtības, cīnītos par reālo brīvību savā dzīvē, pieķeras šai ilūzijai, kļūst par alkoholiķiem un narkomāniem. Bet ilūzija ir tikai sapnis, kas ātri beidzas. No katra šāda sapņa viņi pamodīsieties arvien vājāki, bezpalīdzīgāki un slimāki. Narkotiskās vielas nežēlīgi sagrauj cilvēka nervu sistēmu. Un tad pienāk brīdis, kad, mostoties no kārtējā sapņa, viņus gaidīs nevis brokastu galds ar smaržīgu kafiju, bet gan tā, ko tautā mēdz saukt par *kaulaino dāmu ar izkapti*. Viņai nebūs ilgi jāgaida.

Vai esi kādreiz ticies ar garīgi atpalikušu cilvēku? Nē, nevis ar psihiski slimu, bet garīgi neattīstītu, kam ir domāšanas un uztveres traucējumi. Visas dzīves situācijas un problēmas, kas tev liekas pašas par sevi saprotamas un ko tu aptver vienā mirklī, šim cilvēkam sagādā lielas grūtības. Pāiet ilgs laiks, līdz viņš spēj atbildēt uz pašu vienkāršāko jautājumu. Bet, lai iemācītu šādam cilvēkam kādu ikdienišķu darbu, piemēram, uzklāt gultu, nepieciešama liela pacietība un ilgstošas nodarbības. Vai esi salīdzinājis sevi ar viņu un novērtējis to Dieva dāvanu, kas tev ir dota? Šo Dieva dāvanu sauc par **normālu smadzeņu darbību**. Tu spēj lasīt grāmatas, mācīties, sazināties ar sev līdzīgiem, darboties ar dažādām tehniskām ierīcēm, mašīnām. Tev, atšķirībā no viņa, ir iespējas saņemt visu, ko daudzveidīgā, interesantā, aizraujošā dzīve spēj dot. Bet kā tu novērtē un izmanto šo savu smadzeņu normālo darbību? Visdrīzāk tu to uzskati par kaut ko pašu par sevi saprotamu un tādēļ par to pat tā īsti neesi domājis. Marka Tvena stāstā par princi kļuvušais ubaga zēns ar karaļvalsts lielo zīmogu dauza riekstus čaulas, jo nezina tam citu lietojumu. Ar dažādām ķīmiskām vielām

apdullināt savas smadzenes, lai *ķertu kaifu*, ir vēl mulķtīgāk nekā dauzīt ar zīmogu riekstus. Bet liela ļaužu daļa tieši to dara. Viņi ar pirmo izdevību iegādājas apdullinošas, toksiskas vielas un tās lieto. Bet pēc atskurbšanas viņiem vienīgais dzīves mērķis ir iegūt līdzekļus jaunai *kaifa* porcijai. Tā ir viņu izvēle, un teikt, ka tā ir slikta izvēle, nav jēgas. Lai tad viņš arī paliek pie saviem uzskatiem.

Sabiedrībā valda konkurence par amatiem, naudu, varu. Jo vājāks un dumjāks būsī, jo izdevīgāk citiem. Cilvēku, kam ir pamatīga izglītības un zināšanu bagāža, jūra var kailu izskalot krastā, bet pēc neilga laika viņš jau strādās labi atalgotā darbā un būs sevi materiāli nodrošinājis. Un otrādi: ja kādam nav prātiņa un izglītības, viņš var būt ģērbts ar zeltu izšūtās drānās un atpeldēt pa jūru, sēžot uz naudas lādes, bet jau pēc pāris gadiem tas būs bez iztikas līdzekļiem un darba, jo viņa nauda būs atradusi gudrāku un veiklāku vīru kabatas.

Neviens normāls bērns pasaulē nepiedzimst slinks,

neuzņēmīgs vai
stulbs. Mazās
rociņas, actiņas,
kājiņas tā vien
raujas visu
ātrāk izpētīt,
iepazīt, saprast.
Un katram
normālam
bērnā savā
dzīvē teorētiski
ir brīva iespēja

ķļūt par jebko – sākot ar vienkāršu ielas klaidoni, kuŗš pārtiek no zagšanas vai ubagošanas, un beidzot ar pasauleslaveni zinātnieku, politiķi, mākslinieku utt. Tā tas ir teorētiski. Praktiski šo brīvo iespēju, bērnam augot, bremzē. Sākumā

tas notiek viņa vecāku ierobežotā materiālā stāvokļa dēļ, jo tas neļauj nodrošināt bērnu ar viņa personības attīstībai nepieciešamo individuālo audzināšanu. Bet vēlākajā dzīvē jau pats bērns tiek apmācīts savu interešu noliegšanā. Viņu iemāca gribēt tikai to, kas pēc citu ieskatiem viņam ir jāgrib, un domāt tikai tā, kā domā vairākums, jūsmot tikai par to, par ko jūsme citi, censties tikai pēc tādām vērtībām, kādas viņam tiek piedāvātas, un sapņot par tādiem ideāliem, kādus viņam liek priekšā. Tu ļoti kļūdies, ja domā, ka ikdienā izdarītā izvēle ir brīva un paša prāta diktēta. Īstenībā, lai tu pieņemtu tieši šo un ne citu izvēli, darbojas milzīga modes industrija, plašsaziņas līdzekļi, politisko un ekonomisko reklāmu aģentūras, sabiedriskās domas veidotāji. Tev piedāvā visādas draņķīgas preces vai izturēšanās modeļus un apgalvo, ka tas ir moderni. Vēl piebilst, ka sevi cenošs cilvēks lieto to, kas ir modē. Tā kā tu gribi būt *sevi cenošs cilvēks*, tad gan sadzīvē, gan uzskatos pieņem to, kas tiek pasniegts kā moderns. Ja prece, ko tev cenšas iesmērēt, ir tik nederīga, ka to pat muļķis neņem pretī, tev piedāvā kaut ko vēl sliktāku un no šiem abiem draņķiem visžēlīgi liek izvēlēties to *mazāko ļaunumu*. Diemžēl cilvēki, kas tikuši apmuļķoti, visbiežāk klusē, nevis cenšas pārējiem atklāt savu kļūdīšanos. Apziņa, ka neesi vienīgais muļķis, uzlabo pašsajūtu.

Patiesa brīvība tiešām ir tad, kad dari to, ko gribi. Tikai – vai ikreiz apzinies, ko īsti gribi? Piemēram, gribi uzsmēķēt cigareti, jo esi dzirdējis, ka tas nomierinot. Vēlies lietot alkoholu, jo tas uzjautrina, palīdz sazināties ar citiem cilvēkiem, sniedz patīkamas izjūtas, padara dzīvi rožaināku, bet pašu asprātīgāku, interesantāku, sabiedriskāku. Tu to gribi? Nieki! Tu negribi rīt tabakas dūmus, tu negribi dzeltenus zobus un pēc tabakas smirdošu muti. Tu negribi ar alkoholu apdullinātas smadzenes, pagīrās trīcošas rokas, nelabu dūšu un sāpošu galvu. Tu tikai vēlies būt asprātīgs, jautrs, brašs, spēcīgs, veikls puisis, kas

patīk meitenēm, prot sveikā izklūt no jebkuŗas situācijas un kam ir daudz draugu. Tu gribi visu to, kas dara brīvu un laimīgu, bet tiec iespaidots tā, ka savu izvēli izdari tieši pretējā virzienā. Tā, lūk, tava *brīvā* izvēle tevi noved nebrīvē.

Kad zivs, ezerā peldot savā nodabā, pamana uz makšķeres āķa uzmaukto ēsmu, tai ir dota gan izvēles, gan rīcības brīvība. Kad ēsma ar āķi norīta, zivs zaudē kā vienu, tā otru. Paliek iespēja vēl kādu brīdi, drudžaini kuļot ar asti pa ūdeni, pretoties nenovēršamajam, bet par brīvību un laimi gan neviens to nenosauks. Tajā pašā laikā, no malas skatoties var teikt, ka zivs izvēle ir bijusi brīva un demokratiska.

Diemžēl savā izvēlē kļūdās un uz āķa uzķēŗas ne tikai zivis. Pēc principa «ko gribu, to daru» kļūdāties un demokrātiski izliktajos slazdos iekrītam arī mēs. Protams, ēsma ir cita un arī āķis cits. Bet maksa par kļūdu ir līdzīga – mēs esam uzķēŗušies uz kāda veikli izmestās makšķeres. Norīto āķi uz brīdi var nepamanīt, bet aukla nostiepjas – un mēs saprotam, ka esam zaudējuši. Tikai tad jau ir par vēlu.

Tūkstošiem jauniešu sapņo savā rīcībā un fiziskajās spējās līdzināties kaut vai tiem pašiem videofilmu varoņiem, bet no agras smēķēšanas iekritušās krūtīs, dīkajā dzīvē iegūtie šļauganie muskulīši un, *kaifu ķēŗot*, notrulinātās smadzenes ir nepārvarams šķēŗslis viņu rīcības brīvībai ikdienā. Liela atšķirība ir starp to, ko šāds cilvēks **gribētu** darīt un ko viņš ir **spiests** darīt vienā vai otrā dzīves situācijā, rēķinoties ar savām niecīgajām fiziskajām vai garīgajām spējām.

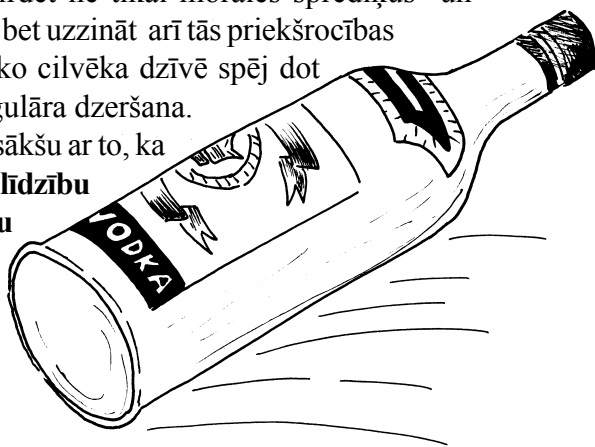
«Ja esi ēzelis, nežēlojies, ka uz tevis jā!» Nav patīkami sevi apzināties par ēzeli. Ēzelis neder par brīvības simbolu. Vispirms jau tādēļ, ka viņam nav nekādas sajēgas par brīvību. Viņam ir nojēga par barību un pātagu. Tagad no latviešiem grib iztaisīt ēzeļus. Tieši tādēļ ir vairāk jādomā par paverdzināšanas mehānismu un brīvību.

Dzer, dzer, brālīti dzer...

Ceru, ka to kas ir alkohols, tev skaidrot nevajag. Es tikko tev stāstīju par alkohola un citu ķīmisko vielu negatīvo iespaidu uz cilvēku. Bet kritizēšana un noliegšana ir visai vienpusēja pieeja šādam jautājumam, kas klausītājā var radīt iekšēju protestu. Tādēļ pārmaiņas pēc es mēģināšu pateikt arī kaut ko pozitīvu par šīm lietām Dzeršanai, ir senas un jaukas tradīcijas visā Latvijā. Ja visas tās vietas, kur zaļā pūķa bruņinieki ir krituši un cēlušies, rāpojuši un gulējuši ar sarkanu krāsu atzīmētu Latvijas kartē, balto plankumu būtu ļoti maz, varbūt pat nebūtu nemaz. Tikpat sena, bet ne tik jauka ir arī cīņa pret dzeršanu. Protams, ka šai cīņai nav vērā ņemamu panākumu, jo pretējā gadījumā šodien neviens no mums nezīnātu, kas ir alkohols. Tomēr atsevišķas pretalkohola kampaņas ar saviem aizliegumiem un liekulīgajām runām par alkohola kaitīgumu, ar alkoholiķu kaunināšanu un nosodīšanu ir samulsinājušas ne vienu vien jaunu cilvēku. Tādēļ katram, kas dzīvē nolēmis iet skarbo, pārbaudījumiem un grūtībām bagāto dzērāja ceļu, mūsdienu atklātības laikmetā ir tiesības dzirdēt ne tikai morāles sprediķus un nosodījumus, bet uzzināt arī tās priekšrocības un labumus, ko cilvēka dzīvē spēj dot kārtīga un rēgulāra dzeršana.

Vispirms, sāksū ar to, ka

**brīnišķīgu palīdzību
un atbalstu
alkohols
niedz
kautrīgiem
un ar
mazvērtības
kompleksu**

«Būt latvietim»

sirgstošiem cilvēkiem, kas savas neveiklības un iekšēja sasprindzinājuma dēļ nevar iejusties sabiedrībā.

Katrs šāds jauneklis zina, cik briesmīgi ir būt par vispārējas uzmanības objektu mazpazīstamā vai pilnīgi svešā kompānijā. Arī uzlūgt uz deju nepazīstamu meiteni vai uzsākt ar viņu sarunu nav viegli. Par visu viņš kaunas, nezina, kur likt rokas, neprot atrast īstos vārdus, baidās par savu izskatu, baidās ar savu izturēšanos radīt sliktu iespaidu. Lai spētu šo neērtības un pārspīlētas kautrības sajūtu pārvarēt, ir nepieciešams nopietns darbs ar sevi. Reizēm pat speciāli psiholoģiski treniņi. Un tas ir apgrūtinājoši. Bet atliek tikai kārtīgi iedzert, un iekšējais sasprindzinājums kopā ar kauna sajūtu pazūd bez pēdām. Vairs neuztrauc un nemulsina ne pile personīgā deguna galā, ne smirdoša elpa, ne vaļēja bikšu priekša. Bez mazākās neērtības sajūtas tāds jebkurai pretimnācējai ir gatavs atzīties mīlestībā un vāvuļot pliekanas asprātības un izteikt stulbus komplimentus, par kuriem skaidrā prātā viņam pašam mati celtos gaisā.

Alkohols stimulē runas spējas pat garīgi atpalikušiem cilvēkiem. Dzērājs līdzīgi bojātai gramofona platei spēj ik pēc maza brītiņa atkal un atkal no jauna pārrunāt vienu un to pašu lietu neskaitāmas reizes. Bieži ir tā, ka pudeles brāļi visu vakaru ar putām uz lūpām par kaut ko strīdas un kaut ko viens otram pierāda, bet no rīta tas viss ir aizmirsts un pēc nelielas iestiprināšanās tā pati garā runa sākas atkal no jauna. Pie atkorķētas pudeles runājamā nekad nepietrūkst. Un temati arī šeit ir visdažādākie. Sākot no tāda svarīgā jautājuma kā «vai tu mani cieni» un beidzot ar «kāpēc tavš suns pagājušajā vasarā iekoda manai govij». Katrs dzērājs ir dziļu jūtu cilvēks. Tragēdija ir vienīgi tā, ka viņa jūtas ir pārāk dziļas, lai skaidrā prātā esošie apkārtējie ļaudis tās spētu saprast.

Alkohols, ja vien to lieto rēgulāri, palīdz rast dzīves piepildījumu. Padomā, cik daudz visādu grūti sasniedzamu

vēlmu un vajadzību dzīvē ir jaunam zēnam. Viņš domā par karjeru, ārzemju ceļojumiem, mīlestību mēnessgaismā, sasniegumiem sportā, mūzikā un biznesā. Viņam vajag mašīnu, naudu, firmīgu apģērbu, modernu video un audio aparātūru, vismaz vienu seksīgu draudzeni un daudz uzticamu draugu. Vai to visu ir viegli sasniegt? Protams, ka ne! Pat ar uzcītību, talantu un vecāku materiālo atbalstu tas ne vienmēr ir iespējams. Bet atliek tikai šim pašam zēnam kārtīgi piedzerties un viņam no tā visa nekas vairs nav vajadzīgs. Viņam ir vajadzīga tikai tualetae, gulta un spainis vemšanai. Jo biežāk tiek lietots alkohols, jo labāk tas palīdz atbrīvoties no intereses par tiem necilajiem labumiem, ko mums spēj sniegt skaidrā prātā nodzīvota dzīve. Var droši teikt, ka garīgajā jomā alkohols spēj aizstāt visu, sākot ar teātru un koncertu apmeklējumiem, grāmatu lasīšanu un beidzot ar jebkuļu augstskolas diplomu. Pamazām dzīvē izzūd visas problēmas un paliek tikai viena problēma – kur dabūt iedzert.

Bet šo problēmu atrisināt nemaz nav tik grūti, jo **dzērāji ir izdomas bagāti cilvēki**. Protams, šī izdoma un attapība parādās galvenokārt tad, kad jāmeklē līdzekļi iedzeršanai. Nav vērts šeit kavēties pie tādām vienkāršām lietām kā naudas ubagošana vai zagtu mantu pārdošana, kas arī, protams, prasa lielu aktiermeistību un izdomu, taču nav nekas neparasts, jo pieskaitāmas pie katra normāla dzērāja eksistences pamata un ikdienas. Viskrāšņāk dzērāju izdoma atklājas tad, kad iespējas iedzert tiek gādātas ar dažādu derību palīdzību. Šeit alkoholiķi parāda tādus talantus un aktiermeistību, ka viņus ar pilnām tiesībām var pieskaitīt slaveno cirkus mākslinieku saimei. Uz derībām ar zobiem tiek sagrauztas stikla glāzes, dzerts degošs šņabis, vaigos un citās vietās durtas adatas, caur degunu uz muti izvilkta dažāda resnuma auklas, kostas nost galvas dzīvām vardēm un pelēm, ar roku cauri dēļiem bez āmura palīdzības

dzītas naglas, vienā elpas vilcienā, bez mazākās rīkles kustības kuņģī salietas veselās šnabja pudeles u.t.t. Stāsta, ka esot pat tādi dižvīri, kas derībās par pusstopu šnabja spējīgi personīgo olu maisiņu pie galda malas pienaglot!

Jā, interesants, ar olu maisiņu saistīts gadījums noticis kādā mazpilsētā, kur kādreiz vietējā krogā par sēdamajiem pie galdiem krēslu vietā izmantotas tukšās alus mucas.

Alus mucām, kā jau katram tas zināms, ir spundes caurums, kuŗš gan nav īpaši liels. Tā nu krogus brāļi ikvienam, kuŗš spēs šajā caurumā iebāzt savu personīgo olu maisiņu ar abām olām, solījuši izmaksāt veselus divus pusstopus šnabja. Beidzot viens paskops un viltīgs drošminieks arī atradies. Tā, kā abas olas reizē spundes caurumā iebāzt nav bijis iespējams, viņš tās, gudri noriktējot, bāzis vienu pēc otras un lieta bijusi darīta. Tomēr cerētais laimests izpalicis. Tukšajā alus mucā nav bijis neviena, kas olas tikpat gudri noriktētu, lai maisiņu būtu iespējams izvilkāt atpakaļ. Nu bezmaksas iedzert kārotājam, sēžot visai neērtā pozā, nācies izpirkt veselu kasti šnabja krogus brāļiem, lai tie tukšo alus mucu uzmanīgi izjauktu un sprostā iekļuvušo vīrišķību no gūsta atbrīvotu. Arī tā mēdz gadīties tiem, kuŗi grib iedzert uz citu rēķina!

Bet ja jau esam aizrunājušies līdz olu maisiņiem, tad nedrīkst aizmirst, ka **alkohols ir liels palīgs mīlas lietās**. Neskatoties uz intensīvu psiholoģisko apstrādi, ko mūsdienās ar jaunatni veic daudzās attiecīgā satura videofilmas un pornožurnāli, normāli jaunieši tomēr vēl joprojām pārāk daudz aizraujas ar mīlestības romantisko pusi. Tiek meklēta tikai tā viena vienīgā, kuŗas dēļ zēns gatavs zvaigznes no debesīm nonest. Taču tas ļoti sarežģīt dzīvi, radot nevajadzīgas problēmas un pārdzīvojumus. Alkohola labvēlīgo iespaidu šajā jomā varētu raksturot īsi – nav neglītu sieviešu, ir tikai par maz dzerts. Ja otrā dienā, atveŗot acis un ieraugot sev blakus izvēlēto seksa partneri atkaŗas žoklis un

izspiežas acis – arī te var palīdzēt tikai iespējami ātrāk norīts kārtīgs gradīgā dzēriena malks. Bet, ja pēc šādas naktsdzīves jāmeklē ārsta – venerologa vai AIDS centra pakalpojumi, tad nekādā gadījumā nevajag te vainot alkoholu. Jo, ne jau alkohols pārnēsā infekcijas.

Alkohols brīnišķīgi likvidē visas ar seksuālo dzīvi saistītās problēmas pašos pamatos. Vismaz par vīriešiem to var droši teikt. Jo vīrietim alkohols ir vishumānākā kastrācijas metode, kāda vien vispār iespējama. Saudzējošais šai metodē ir tas, ka rezultāts iestājas pakāpeniski. Lai kādam nerastos negatīva attieksme pret dzeršanu, teikšu kā ir – alkohols dzimumpotenci iesākumā pat uzlabo. Sevišķi to izjūt kautrīgie zēni, kam seksuālus kontaktus apgrūtinā pārāk liels iekšējais sasprindzinājums un satraukums. Lietojot alkoholu, šis satraukums izzūd un vismaz pašiem zēniem liekas, ka viņi gultā ir kļuvuši ievērojami vīrišķīgāki. Taču regulāri nodarbojoties ar dzeršanu, īstas seksuālas darbības pamazām aizstāj iztēle, jeb citiem vērdiem sakot – darīšana arvien vairāk tiek aizstāta ar runāšanu. Un tad beidzot pienāk brīdis, kad to, kas atrodas dzērājam starp kājām, tautā mēdz apzīmēt ar trim burtiem DTČ (derīgs tikai čurāšanai). Protams, kādu laiku gan dzērājs vēl neizprot sava jaunā stāvokļa priekšrocības un savu seksuālo nespēju cenšas kompensēt ar sievietēm adresētu neķītru izrunāšanos un lamāšanos, bet ar laiku tas pāriet. Beidzot dzērājs saprot, ka galvenais šai pasaulē ir dzeršana, bet viss pārējais, ieskaitot mīlēšanos, ir tikai «pupu mizas». Šī tad nu ir tā pati pēdējā un augstākā apziņas pakāpe, ko sniedz alkohols.

Dzeršana ievērojami atvieglo dzīvi. Paraugies uz ikdienas steigas, pienākumu un rūpju pārņemtajiem darba cilvēkiem! Cik gan nervu un pūļu tas viss viņiem prasa! Turpretim kārtīgam dzērājam nekur nav jāsteidzas. Kaut kādu pienākumu veikšanu sen vairs tādām neviens neuztic. Arī rūpes par ģimeni

un paša kādreiz radītiem bērniem viņam ir svešas. Lai cik arī bargi nebūtu visdažādākie naudas sodi, ko par pārkāpumiem un savu pienākumu nepildīšanu uzliek valsts, pašvaldība vai policija – uz dzērāju tas neattiecas. Viņš var nemaksāt par īri un komūnālajiem pakalpojumiem. Viņam neko nevar padarīt ne sabiedrisks nopelums, ne tiesu izpildītāji. Jo, kā mēdz teikt: «No skopa vēl var kaut ko paņemt, bet, ko tu paņemsi no plika?» Starp citu, plikajam arī no kabatas neko nevar izvilk. Padomājiet vien, cik naudas apzinīgajiem darba darītājiem valsts katru mēnesi izvelk no kabatas nodokļu veidā. Turpretim dzērājs – tieši otrādi, saņem zināmu atbalstu no šīs valstī ienākušās nodokļu maksātāju naudas.

**Alkohols saviem
pielūdzējiem
nodrošina bezrūpīgu
dzīves nogali.** Gandrīz

katram kārtīgam dzērājam, kam izdevies izdzīvot apmēram līdz četrdesmit gadu vecumam, veselības stāvoklis atļauj saņemt invaliditātes pensiju. Tas nozīmē, ka ik mēnesi šim laimīgajam valsts izmaksā naudu, ko viņš bez rūpēm var nodzert. Bez tam vajadzības gadījumā mūsu humānā valsts šo grūtdienu apgādā ar bezmaksas medicīnisko palīdzību un viņa rīcībā tiek nodotas dažādas nakts patversmes un pansionāti.

Jauka ir alkohola internacionālā būtība. Mūsdienu sabiedrībā, kur uz tolerances pamatiem notiek vērienīgs krievalodīgo integrācijas process, tas ir īpaši svarīgi. Dzeršana

tik ļoti tuvina dažādu tautību un valstu pilsoņus, ka pēc zināma alkohola daudzuma izdzeršanas pazūd visas valodas barjeras un pilnīgi nekādi svešvalodu kursi nav vajadzīgi. Ja arī kādreiz gadās sakauties, tad tas parasti nevelkas ilgi. Ja vien netrūkst alkohola, itin drīz visi atkal lielā vienotībā sit viens otram uz pleca, saprotoši miedz ar acīm un nereti pat bučojas tā, ka šņakst vien.

Jāuzsver arī alkohola labvēlīgā iedarbība uz organismu.

Ilgstoši dzerot, nepieciešamais alkohola daudzums noreibuma sasniegšanai pakāpeniski samazinās. Ar laiku pietiek izdert tikai vienu aliņu vai dažus malciņus no krutkas pudeles un «ragi jau sūnās». Tas nenoliedzami ļautu ietaupīt naudu, ja dzērājam tāda būtu. Bet tā kā kārtīgiem dzērājiem naudas parasti nav, tad šī priekšrocība viņiem ļauj ietaupīt laiku, kuŗš nepieciešams naudas dīdēlēšanai kārtējam pusstopam vai aliņam.

Ja runājam par vispārējo alkohola iedarbību uz cilvēka organismu, tad jāsaka, ka ne vienmēr alkoholu nedzērošie ārsti vai skaidrā prātā esošie dzērāja tuvinieki to spēj pareizi novērtēt. Tieši tāpēc jau arī rodas dažādi pārspīlējumi, aplami priekšstati vai pat negatīva attieksme pret alkohola lietošanu. Protams, tām meitenēm, kas lielas mīlestības dēļ ir nolēmušas savu dzīvi saistīt ar dzērāju, ir jārēķinās ar dažām viņa organisma īpatnībām, kas agri vai vēlū parādīsies. Bet tas nu gan nav nekāds iemesls uztraukumam, vai šķērslis laulībām. Vienkārši ir jāsaprot, ka alkoholisms (kā to apgalvo medicīnas zinātnes pārstāvji) arī ir slimība. Un alkoholiķis, kā jebkuŗš cits slimnieks, prasa zināmu kopšanu. Piemēram, reizēm pie dzērājiem guļus stāvoklī novēro vemšanu vai spontānu urīna izdalīšanos. Ir gadījumi, kad no viņiem izdalās ne tikai urīns vien. Bet tas nav nekas briesmīgs. Tā ir normāla parādība, jo alkohola burvības pārņemtās smadzenes nespēj rēgulēt šīs cilvēka organismam tik dabīgās norises. Tāpēc pārmetumi un

trači šeit ir pilnīgi nevietā. Labāk jau iepriekš veikt zināmas darbības. Nu kaut vai laulības gultā ieklāt vaskadrānu, lai kaitējums nebūtu liels. Jāuzsver, ka vemj gan vairāk dzērāji – iesācēji. Tas ir pēdējais izmisīgais organisma mēģinājums atbrīvoties no indīgā satura. Ar laiku šis vemšanas reflekss tiek nomākts (izārstēts) un dzērājam tāpat kā viņa kopējai neērtības vairs nesagādā.

Neslēpšu, ka zināmas problēmas dzeršana sagādā tiem, kuņģis daba apveltījusi ar jūtīgāku nervu sistēmu. Mēdz gadīties, ka viņiem kaut kur pieres vidū, bet varbūt krietni zemāk **alkohola iespaidā atveras trešā acs** un pēkšņi redzamas kļūst būtnes no citām dimensijām. Tās ir ļoti dažādas, sākot no baltajām pelītēm vai zirnekļiem un beidzot ar skeletiem vai melnās kažokādās tērptiem radījumiem, kam rozā nadziņi un balti radziņi. Protams, visas šīs būtnes cenšas piekļūt dzērājam pie rīkles, tāpēc ar tām ir jācīnās. Kādreiz, kad pārdošanā bija stiprinātais vīns pudelēs, kas tautā mīļi tika dēvētas par «bombītēm», šī cīņa bija krietni vienkārša. Pirms gulētiešanas dzērājs pie gultas pa ķērienam nolika vienu vai divas šādas bombītes un mierīgi gāja gulēt. Kad naktī ķēmi sāka grābstīties gar rīkli, pietika tikai no «bombītes» ieraut kārtīgu «šļuku», lai ķēmi tūdaļ atsprāgtu atpakaļ. Bet no rīta, kā zināms, visi mošķi pazūd.

Šodien princips šai svētajai cīņai ir palicis tas pats, mainījušās tikai dzeņamā markas. Un nevajag baidīties vai par zemu novērtēt šo alkohola sniegto iespēju. Ņem vērā, ka asu izjūtu cienītāji par šausmu filmām spiesti maksāt lielu naudu, bet **alkohols visasākos pārdzīvojumus ļauj izbaudīt pilnīgi par velti.**

Arī gaišā dienas laikā dzērājs piedzīvo daudz neparasta. Piemēram, tu mierīgi ej pa ielu un pēkšņi šī iela, kopā ar noasfaltēto ietvi, paceļas gaisā, trāpot tev tieši pa pieri. Vai arī – tu brauc ar mašīnu un pēkšņi pāri ceļam sāk skriet ceļmalas

koki. Gadās, ka kāds no šiem kokiem savā skrējienā aizkavējas un tad notiek avārija. Kur gan skaidrā prātā cilvēks kaut ko tādu spēj piedzīvot?!

Tāpat nemaz nevajag būt kosmonautam, lai izbaudītu, kas ir paaugstināta gravitācija. Ja pareizā daudzumā iedzer pareizo krutku, zemes pievilkšanas spēks top tik liels, ka tā tevi pierauj sev klāt gluži kā mušpapīrs mušu un pat galvu nav spēka pakustināt. Ja nu šādā brīdī mutes caurums gadās uz leju, viegli var noslīkt pats savā sulā. Ne vienam vien lāga vīram tā ir gadījies beigt savu mūžu.

Bet, nerunāsim par nepatīkamām lietām. Ja labi grib, pat vissliktākajā situācijā var atrast kaut ko pozitīvu. Arī īstenajiem dzērājiem piemītošais urīna, vēmekļu un mēslu aromāts kādam var likties slikts. Tas ir ļoti virspusējs iespaids. Patiesībā šī specifiskā smaka dzīvē dod zināmas priekšrocības. Pārpildītos satiksmes līdzekļos neviens nespiežas virsū, bet visi cenšas turēties iespējami tālāk. Jebkurā iestādē ierēdņi tādu cenšas ātri apkalpot un pat veikalos viņš dažkārt tiek laipni palaists ārpus rindas. Šis aromāts daļēji atbaida pat policistus un, ja vien tas ir iespējams, viņi no kārtīgiem dzērājiem turas pa gabalu.

Ko lai saka tādiem zēniem, kas nemaz negrib kļūt par īstiem dzērājiem, bet domā tikai tā nedaudz paniekties ar alkoholu? Slikts tas zaldāts, kuŗš negrib kļūt par ģenerāli! Grūti bradājot pa peļķi nenosmērēties ar dubļiem. Bet, ja kāds domā, ka dzeršanu var pārtraukt un pēc kāda laika atkal atsākt no jauna – viņš kļūdās.

Dzeršanu var atsākt tikai no tās pašas vietas, kur tā ir pārtraukta.

Modernā verdzība

Es saprotu tavas šaubas. Tev liekas, ka «velns nav tik melns, kā tiek mālēts». Tas tāpēc, ka tu arvien vēl nevari pasaulē reāli notiekošo nošķirt no tā teorētiskā pasaules modeļa, ko visu šo laiku tev ir centušies iepotēt apziņā. Tev šķiet, ka valsts intereses nevar būt pretējas pilsoņu interesēm, jo valsts taču pārstāv savus pilsoņus, rūpējas par viņiem un darbojas viņu labā. Turklāt demokratiskās valstīs valdību no sava vidus ievēlē pati tauta. Visu slikto, ko mēs ap sevi redzam, tev gribas izskaidrot ar atsevišķu valdības vīru neapzinīgumu vai kļūdām, kaut kādiem ļauniem ārējiem faktoriem, stichiskām nelaimēm, cilvēku noziedzību, nelaimīgu sagādīšanos utt.

Diemžēl valstu teorētiskie modeļi stipri atšķiras no tā, kas reāli eksistē pasaulē, un cēloņi tam ir daudz dziļāki. Arvien lielākas pretrunas veidojas starp tautām un valstīm, kur tās dzīvo. Tauta attiecībā pret valsti ir padarīta par kaut ko otršķirīgu, maznozīmīgu. Tiek runāts par valsts interesēm, bet runāšanu par savas tautas interesēm uzskata par nepieklājīgu nacionālisma izpausmi. Taču atšķirībā no valsts tauta ir monolīts, gadu tūkstošos radies veidojums ar savu kultūru, mentālītāti, valodu un tātad – arī ar savām vienotām interesēm. Ja kādai tautai ir sava valsts, tā pārstāv tautas intereses un darbojas tautas labā. Valstsvīru iespējas strādāt pretēji tautas interesēm šādā valstī ir ierobežotas, jo viņu darba pozitīvā rezultātā un kontrolē ir ieinteresēti faktiski visi valsts iedzīvotāji. Citādi ir, ja vienas valsts teritorijā sajaukti dzīvo vairākas tautas. Bieži vien tas, kas kaitē vienai tautai, nāk par labu citai, un uz šā pamata nenovēršami veidojas interešu konflikti. Atsevišķu valstsvīru prettautiskajai darbībai tad rodas vesels pulks piekritēju un atbalstītāju no cittautībnieku vidus. Vēl vairāk – cittautībnieki

pat stimulē šādu darbību. Tā notiek arī tad, ja kādas valsts teritorijā ir mākslīgi iepludināts liels daudzums svešautiešu, viņiem piešķirta pilsonība un dota iespēja piedalīties valsts pārvaldē. Intrigu, pretrunu, savstarpējas šantāžas un apmelojumu jūklī starp ekonomiskajiem grupējumiem un dažādu tautību intereses pārstāvošām politiskajām partijām tad notiek nepārtraukta cīņa par varu. Ikvienas apvienības vai partijas biedri domā nevis par valsti, bet gan par iekļūšanu valsts pārvaldes aparātā, jo tas paveiktu iespēju realizēt viņu pārstāvēto grupējumu savtīgās intereses. Visi kandidāti valdības vēlēšanās savā būtībā ir it kā no vienas partijas. Šo partiju varētu nosaukt par «Saeimā iekļūtgribētāju partiju.» Kad vēlēšanas beigušās, to iznākums parasti ir viens un tas pats. Valdībā ir iekļuvusi kārtējā čomu kompānija. Valsts intereses kā tādas faktiski vairs nepastāv. Ir tikai valsti pārvaldošās kompānijas intereses, kuŗas tiek pasniegtas kā valsts intereses vai arī maskētas ar valsts interesēm. To var nosaukt par ierēdņu patvaļu. To var nosaukt par ļaunprātīgu dienesta stāvokļa izmantošanu. To var nosodīt, bet no tā nekas nemainīsies, ja valstī nebūs reāla spēka, kas viņus sauc pie atbildības. Dabiski, ka šādas valdošās kompānijas interesēm nav nekā kopīga ar tautas interesēm. Tautai vispirms ir nepieciešams nodrošināt savu pastāvēšanu. Tātad vajag, lai veidotos stipras un materiāli nodrošinātas ģimenes, lai dzimtu daudz bērnu un viņiem būtu normālas augšanas un attīstības iespējas. Turpretim valstij, ko pārstāv savtīgi ekonomiskie grupējumi, ir pilnīgi vienaldzīgs pamattautas liktenis. Ja latvieši izmirs, vieta jau nepaliks tukša. Iedzīvotājus Latvijā varēs ievest kaut vai no Āfrikas un Ķīnas. Galvenā rūpe valdošajai elitei ir, lai tās noziedzīgā darbība, ko noslēpt nav iespējams, tautā neradītu pārāk lielu protesta vilni un neapdraudētu iedibināto kārtību. Šādas valdības dara visu, lai iedzīvotājus padarītu vieglāk

pakļaujamus un pārvaldāmus. Visideālākais tām būtu tāds pilsonis, kas neuzdod liekus jautājumus, bet tikai strādā *valsts labā*, neko par to neprasot pretim. Savukārt katrs gudrs, radošs, aktīvs un uzņēmīgs cilvēks grib strādāt vispirms jau pats savā un savas ģimenes labā. Un viņam ir noteiktas prasības, lai tā nauda, ko viņš valstij samaksā nodokļu veidā, netiktu nozagta vai izšķērdēta, bet gan izmantota lietderīgi. Jo bagātāks un izglītotāks ir cilvēks, jo viņš ir patstāvīgāks un valdošajai elitei sagādā lielākas grūtības viņu izmantot, pakļaut, aplaupīt. Tādēļ valsts mērogā tiek bremsēta spilgtu, izglītotu personību rašanās no vienkāršās tautas vidus. Valdībā nonākušie darboņi negrib pieļaut, lai mēs būtu saimnieki savā zemē. Viņi vēlas mūs padarīt par kaut ko līdzīgu vergiem un tāpēc ar visiem iespējamiem paņēmieniem cenšas mūsos ieaudzināt vergu domāšanas veidu un vergu tikumus.

Šādai verga apziņai ir daudz negatīvu īpašību, kuŗas nav patīkamas arī pašiem vergu darba izmantotājiem. Bet tieši negatīvās rakstura īpatnības ļauj valdīt pār cilvēku – un tas mūsu valstsvīriem ir pats svarīgākais. Lai labāk saprastu atšķirību starp brīva cilvēka un verga apziņu, aplūkosim šo jautājumu sīkāk. Varbūt tu, pārdomājis manis teikto, varēsi pameklēt verga apziņas paliekas arī savās domās, darbos un uzskatos.

Lai cik tas dīvaini arī būtu, bet vergs savā apziņā ir parazīts. Piespiest viņu strādāt var tikai peŗamā pātaga un uzrauga pavēles. Viņu neinteresē ne pats darbs, ne darba rezultāts, jo, vergtuŗu valstīs darba augļi vergam nepiederēja. Vergam vispār nekas nepiederēja. Ja nu vienīgi karote un kādas apģērba skrandas. Tāpēc arī attieksme pret darbarīkiem un sadzīves priekšmetiem vergam ir augstākā mērā nevērīga. Ja rodas iespēja nesodīti sabojāt kādu darbarīku un tādējādi uz laiku tikt vaļā no apnīcīgā darba, vergs bez sirdsapziņas pārmetumiem

izmanto šādu iespēju. Vergam nav jārūpējas par savu nākotni, jo kārtējo putras bļodu galda sagādā viņa kungs. «Ka tik diena vakarā un putra vēderā,» – tā verga attieksmi pret dzīvi raksturo latviešu sakāmvārds.

Verga apziņas galvenā pazīme ir riebums pret jebkāda veida darbu, kas no viņa prasa kaut vismazāko piepūli. Tas vienādi attiecināms kā uz fizisko, tā garīgo darbu. Mūsdienās verga attieksmi pret dzīvi atspoguļo, piemēram, šāds izteiciens: «Lai domā zirgs, tam lielāka galva!» «Kādēļ strādāt, ja var nestrādāt?» Tik daudzos gadījumos citi visu izdomā un izdara mūsu vietā.

Kaut arī vergs ienīst un lād kungus, tomēr pats sapņo kļūt par kungu. Vergs nesapņo kļūt par saimnieku. Saimniekam ir daudz jādomā un jāstrādā. Vergs sapņo par izpriecām un dīkdienīgu dzīvi. Verga apziņas pārņemtie ļoti labi māc saskaitīt naudu svešos makos un ar skaudību spriest par citiem piederošo mantu. Viņi vienīgi neprot saskatīt

to darbu, ko citi darījuši, lai iegūtu šo naudu un mantu. Kāds lauku saimnieks reiz teicis: «Visi redz, cik man daudz naudas, bet neviens neredz, cikos no rīta es ceļos un cikos vakarā gulēt eju.»

Lai prastu novērtēt cita padarīto darbu un jebkuŗu lietu, kuŗā ir ieguldīts darbs, nepieciešama saimnieka apziņa. Cilvēks ar verga apziņu to neprot un tādēļ neciena citu cilvēku darbu. Viņš bez sirdsapziņas pārmetumiem nospļausies uz tīri izmazgātas grīdas, ar dubļainiem zābakiem lāčos pa rūpīgi

Vergu interesē ēdiens un baudas

iztīrītu paklāju vai arī nemazgājies ielīdīs gulēt gultā. Verga apziņa padara cilvēku slinku un nevīžīgu. Viņš, nedomājot par sekām, jebkurās darbības veikšanā cenšas sevi iespējami mazāk piepūlēt. Kādēļ atkritumus vākt un nest uz tiem paredzēto vietu, ja tos var gluži vienkārši izmest ārā pa durvīm vai logu? Kādēļ jāpļauj ap māju saaugušie dadži un nātres? Lai taču aug! Ja mājai caurs jumts un istabā no griestiem pil ūdens, apakšā var palikt kādu vecu spaini. Bet, ja mājas siena izpuvusi un draud sagāzties, to var atstutēt ar mietu. Vergs labāk simtām reižu kāps pāri mēslu kaudzei durvju priekšā nekā vienreiz to notīrīs.

Cilvēks ar verga apziņu neprot novērtēt priekšmetos un lietās ieguldīto darbu, tādēļ viņš tās nesaudzē. Kāpēc iet un meklēt āmuru, ja naglu sienā var iedzīt, arī paņemot pa rokai gadījušos gludekli? Ar papīram domātajām šķērēm vajadzības gadījumā var griezt gan skārdus, gan metalla stiepli, bet vērtīgu grāmatu izmantot par paliktni no uguns noceltai tējkannai vai pannai. Lielu dusmu brīžos dzīvokļa durvis var atvērt un aizvērt ar kājas spērienu, bet televizora darbības traucējumus censties novērst, dauzot pa to ar dūrēm. Ja telefonsaruna bijusi nepatīkama, jācieš, protams, telefonam, bet ģimenes strīdu gadījumā pret sienu plīst trauki...

Pavēro apkārtējos cilvēkus – un tu ikdienā atklāsi neskaitāmas verga apziņas izpausmes. Tās atradīsi arī savā rīcībā. Sāksim ar pašu vienkāršāko – telpu uzkopšanu, atkritumu iznešanu no dzīvokļa, sava apģērba tīrību un ķermeņa higiēnu. Katrā gadījumā, kad tu šos darbus esi darījis nevis pēc savas iniciatīvas, bet gan tikai pēc citu aizrādījumiem un pamudinājumiem, tavā apziņā ir sēdējis vergs. Ikdienā to mēdz saukt par slinkumu un nolaidību, bet īstenībā tā ir verga apziņas izpausme. Kad tu pa roku galam nometat kādu sadzīves priekšmetu, apģērba gabalu vai ar kājas spērienu kaktā ieraidi

savu skolas somu, iespējams, ka tas izskatās samēra efektīgi. Bieži šādas izrīcības var redzēt arī filmās. Bet cilvēks ar saimnieka apziņu tā nedarīs.

Ja esi saimnieks un noteicējs par savu sētu, māju vai dzīvokli, savu apģērbu un ķermeni, tad tu rūpēsies, lai visur valdītu tīrība un kārtība. Un darīsīt to ne jau tāpēc, ka tīrība un kārtība – tas ir labi un skaisti, bet netīrība un nekārtība – slikti un neglīti. Saimnieka galvenā devīze ir: «Katrai lietai – sava vieta.» Saimniekam jārīkojas gudri. Viņš nevar atļauties izmētāt savas mantas vai darbarīkus, jo tad vajadzības gadījumā tos stundām ilgi nāksies meklēt. Katrs zem kājām nomests priekšmets vai mēslu čupa traucē, katrs bez ievēribas atstāts bojājums tev piederošā sadzīves priekšmetā, darbarīkā vai mašīnā nākotnē var atriebties. Iedomājies šādu ainu: draugi tev uzdāvina skaistu gleznu, ko piekārt pie sienas, bet āmuru un naglas tu nevari atrast. Kad beidzot āmurs ir atrasts, tu atklāj, ka tas krīt laukā no kāta, bet krēsls, uz kura uzkāpt, lai iedzītu naglu sienā, ir tā izļodzīts, ka zem tava svara sašķiebjas un izjūk.

Iedomājieties, kā jūtas meitene, kuras draugs atnācis uz satikšanos ar netīrītiem zobiem vai nemazgātām padusēm. Ir jauki, ja blakus ir gādīga māmiņa, kas vienmēr pasniedz tīru kreklu, zeķes, bikses, nospodrinātas kurpes, sakārto istabu un neaizmirst atgādināt: «Iztīri zobus! Nomazgā kājas! Neaizmirsti iemācīties skolā uzdoto!» Ir jauki, ja blakus ir tētiņš, kas visus remontdarbus mājās izdara tavā vietā un pelna pietiekami daudz naudas, lai jūs varētu dzīvot bez rūpēm. Vilinoši ir pakļauties citu cilvēku gādībai, dzīvot pēc komandām, norādījumiem, pamudinājumiem, atgādinājumiem. Tāda dzīve ir viegla līdz tam brīdim, kad par visu jāsāk domāt un rūpēties pašam. Vergs, kas sēž tevī, nevar kļūt par saimnieku. Vergs gaida pavēles. Vergs nemāk plānot darbus.

Darbam gatavus rīkus un norādījumus vergs vienmēr ir saņēmis no sava saimnieka. Darba izpildi allaž ir kontrolējis uzraugs. Un ja nu pēkšņi vairs nav tā, kas dod norādījumus, komandē un vada? Nav kas kontrolē, nav kas savāc izmētātos darbarīkus un tos vajadzības gadījumā salabo. Nav pat, kas uzliek galdā bļodu ar putru. Verga apziņai tas ir pārāk smags pārbaudījums. Viņš to gluži vienkārši nespēj izturēt. Ar steigu viņš meklē kādu padomdevēju vai pavēļu devēju, kam kalpot. Un, protams, tādu arī atrod. «Kur aitas, tur cirpēji.» Tieši šādi cilvēki valdošajai šeftmaņu kompānijai ir vajadzīgi.

Ja vergam iet slikti, viņš vaino par to savu kungu, īstam, ķēdēs iekaltam vergam tā ir piemērota un pamatota aizbildināšanās. Taču mūsdienīgie vergi nestaigā, ķēdēs iekalti, un pār viņu muguru nešvīkst uzrauga pātaga. **Ķēdes un vajadzība pēc kunga sēž viņu apziņā.** Ja vergam nebūs kunga, ko tad viņš vainos savās nedienās? Verga apziņa nav tā iekārtota, lai viņš spētu uzņemties par kaut ko atbildību vai atzīt savu vainu. Vienkāršāk un ērtāk ir savās nelaimēs vainot citus. Tāpēc cilvēkiem ar verga apziņu patīk lamāt priekšniecību, valdību un visu pasauli. Bet tālāk par lamāšanos viņi parasti netiek, jo nav spējīgi aktīvi darboties, lai situāciju uzlabotu. Vergs turpina kalpot savam kungam, lai cik arī slikts tas būtu. Kungam savukārt ir gluži vienalga, ko vergs par viņu domā. Galvenais, lai pilda pavēles un strādā. Arī mūsdienu valdībām ir vienalga, ja kāds tās lamā. Kā saka: «Rej, rej, krancīt, tikai nekod.» Komunistu valdīšanas laika kolchoznieks bija nostādīts verga lomā. Kad sēt, kad art, kad pļaut – tas viss tika noteikts ar komandām *no augšas*. Kur, ko un kā katreiz darīt, norīkoja brigadieris. Līdzīgā stāvoklī tolaik bija arī citur strādājošie. Ar dažādiem aizliegumiem un ierobežojumiem privātā iniciatīva tika apspiesta. Oficiāli gan slavināja darba tikumu un labākajiem kolchozniekiem dalīja ceļojošos

karodziņus vai goda rakstus, bet mēs nebijām saimnieki savā zemē. Domāt un rīkoties kā saimniekiem mums nebija iespēju. Šādā veidā cilvēku lielākajā daļā tika ieaudzināta verga apziņa. Viņi pierada dzīvot pēc priekšniecības komandām un norādījumiem, bez savām domām un atbildības sajūtas. Arī bez rūpēm par rītdienu, jo *saulaino nākotni* taču nodrošināja visuvarenā kompartija. Kad komunistu imperija sabruka, padomju varas izpostīto saimnieku un īpašnieku mantiniekiem radās iespēja atgūt saviem tēviem un vectēviem atņemtās lauku saimniecības vai vismaz to, kas no tām bija palicis pāri. Tomēr cerētie panākumi saimniekošanā vairumā gadījumu izpalika. Un šeit lielā mērā vainojama ne tikai valdībā iekļuvušo kompāniju piekoptā Latvijas tautsaimniecības graušanas politika, bet arī sociālisma laikos ieaudzinātā verga apziņa cilvēku prātos. Dubļos iestigusī un pamesta tehnika, iesākti un nepabeigti celtniecības vai remonta darbi, pusbadā turēti un neapkopti mājlopi, visās iespējamās un neiespējamās vietās izmētāti darbarīki un instrumenti –, lūk, raksturīgākās pazīmes saimniecībai, ko vada un kur strādā cilvēki ar verga apziņu. Protams, gluži saprotams, ka, šādi saimniekojot, neizbēgams ir bankrots. Un tā tas arī notiek. Daudzi tagad ar ilgošanos atceras *laimīgos* sociālisma laikus, kad varēja neko nedomāt, kad tikai par skaitīšanos darbā maksāja algu, bet ar verdzisku padevību, paklausību un kalpošanu komūnisma idejām varēja ietikt priekšniekos un saņemt privilēģijas.

Tev varbūt liekas dīvaini, ka pretstatā saimniekam es minu tieši vergu, nevis kalpu, kā to visu laiku sludinājuši komunisti. Ļoti vienkārši – no psiholoģiskā viedokļa kalps un saimnieks nav pretstati. Tie īstenībā ir viens otra turpinājums. Kārtīga kalpa attieksme pret darbu un dzīvi ir ļoti tuva saimnieka attieksmei. Kalps – tas ir nākamais saimnieks. Nav iespējams novilkt svītru, kur beidzas kalpa un kur sākas saimnieka apziņa.

Tu nevari kļūt par kārtīgu saimnieku, ja savulaik neesi bijis kalps. «Kas nemācās klausīt, tas nemācēs pavēlēt,» māca mūs tautas gudrība. Arī zinātnes un tehnikas jomā par saimnieku var kļūt tikai tāds, kas ir nokalpojis savu laiku kā mācekļis, praktikants, students. Par saimnieku nepiedzimst. Var piedzimt par kungu, bet par saimnieku ne. Tikai no kalpiem izaug īsti saimnieki. Apzīmējumi «kungs» un «kalps» norāda uz cilvēka stāvokli sabiedrībā, bet neraksturo viņa apziņu. Mūsdienās, kad noziedzība un netaisnība ir ikdienišķas parādības, kungu kārtā ar dažādām viltībām un nelietību ir iekļuvuši daudzi cilvēki ar verga apziņu. Tas nenāk par labu ne sabiedrībai, ne cilvēcei kopumā. Rodas paradoksāla situācija. Kalps savā apziņā bieži vien ir lielāks saimnieks nekā kungs, kuram viņš ir spiests kalpot. Diemžēl strauju pārmaiņu un juku laikos pie varas valstī izdodas piekļūt daudziem ar verga apziņu apveltītiem. Ja šādi cilvēki sagrābj varu, nevar būt nekādas runas par valsts uzplaukumu. Nacionālās bagātības tiek izlaupītas. Stratēģiski svarīgas tautsaimniecības nozares un objekti nonāk apšaubāmu machinātoru un avantūristu rokās. Likumdošana tiek piemērota šaurām valdošo grupējumu interesēm. Vispārēja korupcija pārņem gan valsts pārvaldes, gan tiesībsargājošās iestādes, bet tie, kam vajadzētu domāt par valsts un tautas labklājību, plēšas kā suņi ap treknu gaļas gabalu.

Uzplaukums un attīstība jebkuņā saimniecības, rūpniecības vai zinātnes nozarē būs tikai tad, ja šo nozari vadīs cilvēki ar saimnieka apziņu. Valstī var būt pati progresīvākā un demokratiskākā sabiedriskā iekārta, bet, ja tās pārvaldē strādās cilvēki ar verga apziņu, viņi to visu pārvērtīs par progressa un demokratijas karikatūru. **Vergu neinteresē progress. Vergu interesē ēdiens un baudas.** Tas, ka vergs ir piekļuvis pie lielām materiālajām vērtībām, neko nemaina. Vienīgi viņa ēdiens kļūst izsmalcinātāks un baudas greznākas. Bet viss pārējais ir tikai

aizsegs šim primitīvajam dzīves ideālam.

Tikai nedomā, ka es, kritizējot verga attieksmi pret dzīvi un it kā izsakot atzinību saimnieka dzīves uzskatiem, gribu tev iestāstīt, ka būt par saimnieku ir labi, bet par vergu – slikti. Verga apziņa dzīvi padara daudz vienkāršāku un bezrūpīgāku, nekā tas ir, dzīvojot ar saimnieka apziņu. Izvēle mums jāizdara pašiem. Tikai ņem vērā, ka saimnieka apziņa var dot attīstību personībai un pavērt ceļu uz īstu brīvību. Vergs ir un paliek vergs pat tad, ja viņš domā, ka rīkojas pēc sava prāta, jo viņa prātu vada verga apziņa. Vergus pakļauj un izmanto ne tikai viņu pavēlnieki. Alkohols, nikotīns, narkotikas, skaudība, dusmas, slinkums – tās ir tikai dažas no vājībām un kaislībām, kas sēž verga apziņā, piespiežot viņu sev kalpot. Īsta brīvība ir tad, kad mēs darām to, ko paši gribam. Verga apziņa uz katra soļa cenšas ierobežot cilvēka brīvību. Piemēram, cilvēks grib nosist mušu, kas lido ap viņa pusdienu šķīvi, bet nekur nav atrodama mušu pletne. Kāpēc? Tāpēc, ka verga apziņā sēdošā paviršība un mulķība iepriekšējā dienā viņam šo pašu mušu pletni ir likusi pa roku galam kaut kur nomest. Šodien tā nav atrodama, un cilvēks nevar izdarīt to, ko viņš grib. Viņa brīvība ir ierobežota.

Būtu jau labi, ja verga apziņa mums dzīvē liktu pazaudēt tikai mušu sitamo. Diemžēl tā nav. Dzīves situācijas, ko cilvēkam ir palīdzējusi radīt viņa paša verga apziņa, ikdienā veido neskaitāmus sarežģījumus, apgrūtinājumus un pat nelaimes. Tas viss cilvēku nomāc un dusmo. Šīs negatīvās emocijas savukārt stimulē pastiprinātu negatīvo rakstura īpašību veidošanos. Tas viss ir kā no kalna ripojoša sniega pika, kas kļūst arvien lielāka. Slinkums, mulķība, kaislības, dusmas, vilšanās – dažādās kombinācijās saistīts, tas viss liek cilvēkam rīkoties tā, ka šīs rīcības rezultāti ar savu negatīvo ietekmi vēl vairāk attīsta viņā tās pašas rakstura īpašības.

Slinkums un muļķība rada vēl lielāku slinkumu un muļķību, bet kaislības, dusmas un vilšanās – vēl lielākas kaislības, dusmas un, protams, arī vilšanos. Cilvēka stāvoklis kļūst arvien smagāks, un tas viss var beigties gan ar izmisuma radītu pilnīgu apātiju vai pašnāvību, gan ar nekontrolējamām agresijas vai ārprāta lēkmēm, kas apdraud visus apkārtējos, arī vergu darba izmantotājus. Šādi indivīdi valstī valdošajai elitei, protams, nav vajadzīgi, tāpēc tiek gādāts, lai tik tālu nenonāktu. To panāk, izmantojot tos pašus zemas pašvērtības un vājuma kompensēšanas paņēmienus, par kuriem es jau stāstīju. Šī uz psiholoģiju balstītā sistēma ietver sevī gan nemitīgu vienkāršās tautas apstrādi ar plašsazinas līdzekļu un popkultūras ražojumu palīdzību, gan arī dažādu uz pašiedvesmu balstītu treniņu metodiku izplatību, kas māca, ka «tavas kājas ir siltas un viss ir labi». Vergam ir tiesības skumt, bet labāk lai viņš savu darbu pilda smaidīdams. Noskumuša sulaiņa, durvju sarga vai kurpju tīrītāja seja var sabojāt kungam garastāvokli uz visu dienu. Bet viesmīļa vai bārmeņa bēdīgais izskats var laupīt lielu daļu ēšanas prieka. Modernajai verdzībai šajā pasaulē jābūt jautrai un smaidošai.

Demokratija pāri visam!

Katrai pasaulē sastaptai dzīvai būtnei, priekšmetam vai parādībai cilvēks ir devis savu nosaukumu. Arī tos priekšmetus, ko cilvēks pats izgatavo, viņš nosauc vārdos. Visi šie vārdi veido mūsu valodas pamatu. Taču cilvēks ir ne tikai radoša, bet arī sapņojoša personība. Bieži vien viņš savā iztēlē izdomā un vārdos nosauc arī kaut ko tādu, kas reāli nepastāv. Nav nekas slikts, ja šiem sapņu tēliem piešķirtie nosaukumi paliek cilvēku sapņos vai nepārkāpj fantastisko romānu, pasaku un filmu robežas. Taču nevajadzētu šos nereālos tēlus jaukt ar īstenību un runāt par tiem tā, it kā kaut kas no tā visa jau dabā eksistētu vai vismaz tuvākajā laikā to būtu iespējams radīt. Protams, ja kāds uzņēmīgs vīrelis kaimiņam stāsta, ka viņš no darba brīvajā laikā savā malkas šķūnītī būvē laika mašīnu, kaut patiesībā viņš tur tecina pašbrūvēto, nekāds īpašais ļaunums no tā nerodas. Sliktāk ir, ja kaut kādi krāpnieku izdomājumi pārtop projektos, kuŗu īstenošanai valsts piešķir naudu. Bet pavisam bēdīgi ir, ja, kļūdas dēļ vai apzināti maldinot, nereālu ideju un projektu īstenošanā iesaistītas veselas tautas un valstis.

Nesen mēs dzīvojām padomju imperijā, kas nodarbojās ar komūnisma celtniecību. Neviens gan nebija vaigā skatījis šo «bezšķiru sabiedrisko iekārtu», bet gandrīz visi zināja, kādai tai jābūt, un gandrīz visi bija pārliecināti, ka komūnisma pirmais posms – sociālisms jau ir uzcelts pilnīgi un galīgi. Bet kas tad īsti ir komūnisms? Komūnisms ir nereāls, dabā un sabiedrībā neesošs cilvēka iztēles radīts jēdziens. Komūnisms ir tikai vārds – tukšs, neko neizsakošs cilvēka valodas skaņu sakopojums, ko, apaudzējot ar citiem tikpat tukšiem un izdomātiem vārdiem, tika radīta vesela komūnisma ideoloģija. Šīs ideoloģijas vārdā vairāk nekā pus gadsimtu plašajā PSRS un pasaulē tika nežēlīgi lietas asinis un sviedri, lai īstenotu neīstenojamo. Tikai brīdī,

kad padomju imperija *pārkārtojās*, komūnisma idejām ticīgo vairākums pēkšņi ieraudzīja, ka visu šo laiku ir cēlušies nevis gaišo komūnisma ēku, bet gan melno un drūmo totālītārā režīma ļaunuma imperiju...

Šodien komūnisms un tā lozungi pieder pagātnei. Taču nevar teikt, ka pagātnei piederētu mēģinājumi ar izdomātu vārdu un jēdzienu palīdzību muļķot gan atsevišķus cilvēkus, gan veselas tautas. Darba kārtībā goda vietu ir ieņēmis cits izdomāts vārds – demokrātija. Un atkal neviens šo demokrātiju tīrā veidā vaigā nav skatījis, bet gandrīz visi zina, kādai tai jābūt, un gandrīz visi zina, ka demokrātija jau ir uzvarējusi dažās valstīs, bet citās pilnā sparā notiek demokratizācijas procesi. Un atkal pārliecinošs ļaužu vairākums tic, ka demokrātijai gan piemīt atsevišķi trūkumi, bet nekas labāks par demokrātiju pasaulē vēl nav izdomāts. Un demokrātija esto dārgs prieks. Viņi tic, ka demokrātija ir tautvaldība, vairākuma vara, kas dod iespēju katram individam aktīvi piedalīties sabiedrības dzīvē un politiskajās norisēs. Un atkal mēs esam gatavi cīņai. Šoreiz par demokrātijas uzvaru pasaulē. Un atkal mēs esam gatavi dziedot un dziedoties, šoreiz demokrātijas vārdā.

Bet kur tad pasaulē ir tā uz demokrātijas pamatiem un pēc demokrātijas principiem būvētā sabiedrība? Jā, kaut kas tāpat kā komūnisma laikos arī šodien tiek būvēts. Mēs, upurējot savas valsts suverēnitāti un neatkarību, esam demokrātiski nobalsojuši par iestāšanos Eiropas savienībā. Mēs atkal esam kļuvuši par ķieģelīti kādā celtnē. Un mums tāpat kā toreiz apgalvo, ka šī celtnē ir pati gaišākā, pati progresīvākā, pati daudzsološākā, kādu vien mūsdienās iespējams uzcelt. Un nepārtraukti kā lielākais svētums visā šajā procesā tiek piesaukta demokrātija un runāts demokrātijas vārdā.

Bet kur mēs redzam tās īstās demokrātijas uzvaru pasaulē? Irākā? Afganistanā? Čečenijā? Amerikas Savienotajās Valstīs? Eiropas Savienībā? Ja mēs ticam, ka demokrātija pēc savas

būtības ir tautvaldība, kas dod iespēju attiecīgās valsts pilsoņiem, brīvi paužot savus uzskatus, ietekmēt savas valsts politiku, mums nāksies noticēt, ka, piemēram, tādā demokratiskā valstī kā Amerikas Savienotās Valstis, dzīvo ļoti agresīva, asinskāra tauta, kas to tik vien vēlas, kā likt saviem kaŗavīriem cīnīties un mirt svešās, tālās zemēs kaut kur zemeslodes otrā pusē. Un tad mums jātic, ka arī tādā senas demokrātijas valstī kā Anglija lielākā iedzīvotāju daļa ir tik pat ļauni, jo sadistiskā priekā piekrīt Amerikas agresijai un sūta savus kaŗavīrus piedalīties šinīs asiņainajās orgijās. Taču plašās protesta demonstrācijas

pret kaŗu Irākā abās šajās valstīs gan liecināja par ko pavisam citu. Tautas nevēlas kaŗu ne demokrātijas, ne komūnisma, ne vēl kādu citu izdomātu ideju vārdā. Kaŗš notiek tādēļ, ka tautas vairākuma gribu, pieņemot lēmumus, vienkārši ignorē. Tas liecina, ka patiesībā nekādas «patiesās demokrātijas» šajās *demokrātikajās* valstīs nav. Tāpat kā savulaik īstā un teorētiski pareizā komūnisma nebija Padomju savienībā.

Bet vai īsta demokrātija vispār ir iespējama? «Protams, ka ir iespējama!» – demokrati jums atbildēs tikpat pārliecināti, cik savulaik par komūnisma iespējamību runāja komunisti. Uz papīra jau visas teorijas iznāk skaistas un pareizas. Taču nekaitē nolikt šīs papīra teorijas malā un padomāt, kas reāli slēpjas kaut vai tās pašas plaši izdaudzinātās demokrātijas aizsegā.

Vai vairākuma balsojums par kādu jautājumu var būt garantija taisnīgam šī jautājuma atrisinājumam? «Protams, ne!» – atbild demokrātijas kritiķi. Ja taisnības nav 49%, tad tās var nebūt arī 51%. Vai kāda jautājuma demokrātiska apspriešana būtiski palielina pareizas atbildes atrašanās iespēju uz šo jautājumu? «Protams, ne!» – atbild demokrātijas kritiķi. Pareizo atbildi dod zināšanas. Lai cik ilgi demokrātiski nediskutētu simts mulķu, no viņiem nekad neiznāks viens gudrais. Vai šodien Saeimā demokrātiski ievēlētos politiķus var uzskatīt par tautas pārstāvjiem? Protams, ne. Pirmkārt un galvenokārt viņi ir savu partiju pārstāvji, kas jau automatiski ir pakļauti savu partiju *polītiskajām tradīcijām, finansiālajai atkarībai no naudas devējiem un partijas disciplīnai*. Partijas radīja iespēju šiem cilvēkiem nonākt pie varas, un partijas šiem cilvēkiem tad arī uzliek pildīt pienākumus. Savukārt partiju pastāvēšanu nodrošina nauda. Bet naudu tāpat vien bez iemesla neviens nedod. Katrs praktisks cilvēks saprot, ka naudai ir vērtība, kas var kļūt vēl lielāka, ja to īstajā laikā novieto īstajā vietā. Ar šādu mērķi tad notiek arī partiju «sponsorēšana». Turīgs cilvēks labprāt ziedos savu naudu kādai partijai tikai tad, ja, šai partijai nākot pie varas, iespējams sagaidīt valdības lēmumus par labu tieši viņa «biznesa spēles noteikumiem», šī partija lobēs viņa intereses valdībā, kalpos par «polītisko jumtu», veidos *pareizu* politiku kādā konkrētā viņu interesējošā jautājumā vai vismaz turēs šī cilvēka biznesam vajadzīgo politisko kursu. Savukārt, partijām iekļūstot valdībā, šī nauda ir jāatstrādā. Tādēļ visās tā sauktajās demokrātiskajās valstīs

saikne starp ekonomisko un politisko varu ir vairāk nekā cieša. Uzņēmēji uztur politisko varu (partijas), savukārt politiskā vara nodrošina viņu uzņēmējdarbības «aizmuguri». Ar tautas interesēm un vajadzībām, par kuŗu īstenošanu runā «teorētiskā demokrātija», tam visam ir gaužām maz kopēja. Politiskā konkurence uz demokrātijas pamatiem ir cīņa par vēlētāju balsīm. Un šajā cīņā galvenās nav ne idejas, ne labā griba. Šeit galvenā panākumu nodrošinātāja ir modernā reklāmas tehnika, kas prasa lielu naudu. Jo lielāka nauda, jo krāšņāk, iespaidīgāk un sekmīgāk darbojas reklāma kā vēlētāju balsu piesaistītājs. Jo lielāka nauda, jo pievilcīgāku **pasaku tēlu** vēlētāju acīm no deputātu kandidātiem un butaforiskajām partiju priekšvēlēšanu programmām spēj uzburt reklāma. Un otrādi – pat visvērtīgāko un sabiedrībai vajadzīgāko politisko kursu var bezcerīgi pazudināt attiecīgās partijas naudas trūkums šajā konkurences cīņā.

Bieži mēs dzirdam, ka tā tas notiekot tikai t.s. postsociālisma valstīs, kur īstā demokrātija vēl nav iestājusies. Ir pat izgudroti tādi termini kā «postsociālistiskā demokrātija», «mazliet demokrātija», «vadāmā demokrātija» u.t.t. Tas ir saprotami. Tāpat, lai attaisnotu komūnisma vārdā pastrādāto aplamību neatbilstību komūnisma idejai, savulaik bija jāizgudro sociālisms kā pirmais komūnisma posms jeb pārejas perioda jēdziens. Un tas labi derēja. Diemžēl, jaunu terminu izgudrošana nemaina lietu būtību. Demokratiskās rietumvalstis no mazāk demokrātikajām bijušā sociālisma valstīm atšķiras tikai ar to, ka tur šie no demokrātijas teorijas tālu stāvošie procesi ir viltīgāk nomaskēti un tādēļ pirmajā brīdī grūtāk pamanāmi.

Jo lielāka nauda kādām ļaužu aprindām pieder, jo lielāku ietekmi uz demokrātiju viņi sev var nopirkt. Tām bagātnieku aprindām, kuŗu rokās atrodas valstu ekonomika, pieder arī šo valstu demokrātija. Ja kādas valsts ekonomika pieder transnacionālajām bankām un kompānijām, arī demokrātija šajā

valstī pieder transnacionālajām bankām un kompānijām. Un vienkāršajai tautai šeit nav nekādas teikšanas. Reālā demokrātija faktiski ir slēpta ekonomiska verdzība.

Protams, mums ļoti gribētos, lai pasaulē valda īsta demokrātija, tomēr nevajag vēlamo pieņemt par esošo. Nekādi cienījami vārdi, kuŗos mēs nosauktu kaut ko maz cienījamu, tāpat kā nekādi godājami apzīmējumi, ko mēs izdomātu kaut kam bezgodīgam, nespētu mainīt lietu patieso saturu. No tā, ka mēs etiķa esenci nosauksim par saldumu, tā nekļūs saldāka. Tāpēc es aicinu vairāk padomāt par visu notiekošo pasaulē un saukt lietas īstajos vārdos.

Nelieto vārdu «demokrātija» tur, kur tās nav! Nesauc «naudas maisu» diktēto un ar apdullinošu reklāmas palīdzību veidoto vēlēšanu kampaņu rezultātus par demokratiskām vēlēšanām, izvēli starp diviem ļaunumiem – par demokratisku izvēli, reformas, kas bagātos vērš vēl bagātākos un nabagos – vēl nabagākos – par demokratiskām reformām, bet sabiedrību, kur bagātie ciniski izmanto nabagos, – par demokratisku sabiedrību. Nesauc kādas valsts militāru vai ekonomisku okupāciju par demokratiskiem pārkārtojumiem un valstis, kuŗu likumdošana pa īstam aizstāv tikai tos, kas spēj algot dārgus advokātus – par demokratiskām valstīm...

Bet, ja kāds apgalvo, ka demokrātija tomēr ir vienīgā taisnīgā, saprātīgā un vislabākā valsts pārvaldes forma un tādēļ pasaulē ir jāveic demokratiskie pārkārtojumi, tad man jāatgādina, ka jau Platons savā laikā aicināja politiķus izvēlēties taisnību un tikumību par politikas pamatu, nevis nepārtrauktos kompromisa meklējumus, ar ko nodarbojas tā sauktā demokrātija. «Pareiza ir tā valsts iekārta, kur valda patiesi zinoši valdnieki.»

Varbūt pareizāk būtu vārdu «demokrātija» atstāt zinātniski fantastiskajiem romāniem, bet politikā runāt par skarbo īstenību, kas valda mūsu reālajā pasaulē?

Nav viegli būt saimniekam

Ja nu tevi tomēr nevilina bezrūpīgā, uz patērētāja filozofiju orientētā un ar mākslīgajiem nomierinātajiem un iepriecinātajiem apgādātā modernā verga stāvoklis, tad vienīgā iespēja ir sevī attīstīt saimnieka apziņu un sākt cīņu par savu brīvību. Vidusceļa nav. Nezinu, vai tu to darīsi vai nedarīsi, bet katram gadījumam pastāstīšu, kā, manuprāt, būtu šajā gadījumā jārīkojas.

Tātad – ja esi nolēmis kļūt par saimnieku, tev ļoti nopietni ir jāsāk darboties. Par spīti vecāku aprūpēšanas un apcubināšanas tieksmēm, par spīti tavam slinkumam un nepatikai, par spīti draugu iespējamām zobgalībām ir jāpanāk, lai saimnieka dzīves principi ienāk tavas dzīves ikdienā un kļūst par neatņemamu tās daļu.

Bez citu pavēlēm un norādījumiem sāc kopt savu ķermeni un apģērbu. Neviena labāk par tevi nespēj sajūst un pamanīt netīrību vai nekārtību. Un tev ir jāizkopj sevī šī tieksme pēc tīrības un kārtības! Ja tev tuva reliģija, savu ķermeni vari uzskatīt par apziņas, gara vai dvēseles templi un attiecīgi rūpēties, lai šis templis būtu tīrs. Ja pret reliģiju izturies atturīgi un tev nepatīk vārds «templis», vari uzskatīt, ka tavs ķermenis ir vienīgais un tāpēc pats svarīgākais darbarīks, instruments vai agregāts, kas dots, lai dzīvē varētu ko paveikt. Vienīgi ar šīs ierīces palīdzību tu vari strādāt, cīnīties un baudīt dzīvi. Jo labākā kārtībā būs šis mehānisms, jo sekmīgāk tas funkcionēs. Jaunu nenopirksi!

Nākamais, kas jāapgūst, ir princips: «katrai lietai – sava vieta». Tie nedaudzie soļi vai dažas minūtes, ko patērēsi, lai pēc padarīta darba noliktu atpakaļ noteiktā vietā rīkus un instrumentus, ietaupīs desmit un varbūt pat simts reižu

ilgāku laiku, kas būs nepieciešams, lai nomētātās lietas vēlāk atrastu. «Ar vienu roku aizsviež, ar septiņām meklē,» – brīdina sakāmvārds. Ja jaunībā nepadarīsi par ieradumu šo kārtību uzturēt, nākotnē lielu daļu dzīves zaudēsi, meklējot paša izsvaidītas un pazaudētas lietas. Tas būs velti izniekots dzīves laiks, kuŗa jau tā nav sevišķi daudz, jo vismaz trešo daļu mūŗa mēs katrs noguŗam. Un kur nu vēl tam visam līdzī nākoŗas negātīvās emocijas un materiālie zaudējumi!

Ja gribi būt saimnieks, tavām acīm ir jāiemācās saskatīt katru darbu, kas lūdzas būt padarāms, katru nepilnību, pavirŗību, nolaidību vai kaitējumu, kas būtu jānovērŗ. Bez ievēŗības nevajag atstāt arī ŗķietamus sīkumus, jo «mazs cinītis gāŗ lielu vezumu». Reizēm tāds sīkums, kuŗa novērŗšanai vajadzīgas sekundes, atstāts bez ievēŗības, nākotnē var nodarīt lielu kaitējumu. Cilvēks ar saimnieka apziņu nejautā: kas man par to būs, ja es ŗo nekārtību novērŗīŗu? Viņŗ to novērŗ. Ŗādu vienkāŗŗu saimnieka apziņas izpausmju ikdienā ir daudz. Piemēram, ŗoferis aptur maŗīnu un no ceŗa pretējās braukŗanas joslas novāc tur nokrituŗu, pretimbraucoŗas maŗīnas apdraudoŗu priekŗmetu. Gaŗāmgāŗjējs paceŗ un pret ēkas sienu atbalsta vai citā redzamā vietā noliek zemē nokrituŗu darbarīku. Tūrists meŗā apdzēŗ vieglprātīgu ļauŗu atstātu degoŗu ugunskuru vai aizvāc zem kājām nomestas pudeŗu lauskas utt. Ŗādai rīcībai nav nekā kopēja ar āriŗķību vai vēlmi kādam izrādīt savu ēaklumu un rūpību. Visbieŗāk padarītajam vispār nav liecinieku. Tā ir saimnieka atbildības sajūta, kas liek to darīt. Nav slikti, ja tu panāc, ka arī tādas darbības kā durvju aizvērŗšana vai nevajadzīga apgaismojuma izslēgŗšana, izejot no kādas telpas, kŗūst par ieradumu. Ŗādi ieradumi atvieglo dzīvi un novērŗ nevajadzīgos zaudējumus.

Vienu un to paŗu darbu var paveikt gan ar lielāku, gan mazāku spēka un laika patēŗīnu. Vienu un to paŗu darbu var

paveikt ar lielākiem vai mazākiem izdevumiem. Un ir darbi, kurus vispār nav vērts darīt, jo galarezultāts nav ieguldīto pūļu vērts. Tāpēc, lai veltīgi neizniekotu savu spēku, laiku un naudu, saimniekam jāprot labi rēķināt. «Septiņas reizes nomēri, pirms vienu reizi nogriez,» – māca tautas gudrība. Ja gribi būt saimnieks, tev ir jāprot aprēķināt darāmā lietderība kā svarīgās, tā mazāk svarīgās lietās. Pieradinot sevi apsvērt sīkumus, neklūdīsies arī lielās lietās. Saimniekam jāizdara aprēķins, gan pirms ņem rokās cirvi vai lāpstu, gan pirms ņem bankā kredītu. Visdārgāk mums dzīvē jāmaksā par paša muļķību un neapdomību.

Īsts saimnieks nav skops, bet ir taupīgs. Arī taupība ir aprēķins. Tā ir pareiza katras lietas novērtēšana. Par mūsu salauztām un ar vieglu roku aizmestām mantām priecājas to ražotāji un tirgotāji.

Viņiem patiktu, ja mēs katru dienu pirktu arvien jaunus apavus, apģērbu, sadzīves tehniku, mašīnas. Jo vieglprātīgāk mēs izrīkosimies ar sev piederošām lietām, jo vairāk uz mūsu rēķina pelnīs citi. Tādēļ, pirms aizmet kādu bojātu vai šķietami novecojušu lietu, vispirms padomā. Iespējams, ka izdevīgāk ir to remontēt vai pat, nedaudz pārveidojot, atrast tai citu lietojumu. «Kas vecu netaupa, pie jauna netiek.» Bieži vien arī šķietami sīkumi, ko mēs ikdienā neievērojam, nes mums lielus zaudējumus. Cigarešu paciņa, piemēram, maksā santīmus, taču parēķini, cik naudas tā izkūp gaisā gada vai desmit gadu laikā, un tie vairs nebūs santīmi. Bet, ja no smēķēšanas plaušās, kuņģī vai barības vadā rodas audzējs, – cik tad tas izmaksā? Tāpēc jāmacās kontrolēt savu rīcību, no taupības viedokļa novērtējot gan sev piederošas, gan no jauna iegādājamas lietas. Nauda ir latos pārvērsts tavas dzīves laiks, tava garīgā un fiziskā enerģija. Tie ir tavas dzīves resursi, ko izlietoji šīs naudas pelnīšanai. Ja tu gadā spēj nopelnīt ne vairāk kā

pāris tūkstošus latu, tad nevar pirkt tādu pašu auto, kādu pērk uzņēmējs, kurš mēnesī pelna desmitus un simtus tūkstošus latu. Cena latos, ko jūs abi būsit samaksājuši par auto, gan būs vienāda, tomēr, pārrēķinot dzīves resursos, tu salīdzinājumā ar viņu būsi samaksājis desmit vai pat simt reižu vairāk. Tādēļ, ja savu laimi nākotnē gribi saistīt ar greznu dzīvesveidu, tad vispirms jāiegūst pietiekami augsta kvalifikācija kādā profesijā, kas paveļ iespēju viegli un ātri pelnīt.

Tie aprēķini, kas jāizdara saimniekam, no matematisks viedokļa nav īpaši sarežģīti. Bet tas nenozīmē, ka tie uzskatāmi par vienkāršiem. Te bieži vien jāņem vērā tādas vērtības, ko matematika nepazīst. Piemēram – morālas vērtības. Taupības diktēta rīcība nedrīkst kļūt par apgrūtinājumu tuviem cilvēkiem

Cilvēki ar verga apziņu arvien grib plaut to, ko paši nav sējuši.

un par nastu savstarpējām attiecībām. Taupības aprēķinu nedrīkst stādīt augstāk par savas dzīves ideāliem, ikdienas ērtībām un vajadzībām. Dzenoties pakal santīmam, pazaudēsi latus. Tā vairs nebūs taupība, bet skopums. «Slinkais divas reizes strādā, skopais divas reizes maksā.» Liec, lai nauda tev kalpo, bet sargies pats kļūt par naudas kalpu!

Jebkurš darbs prasa precīzitāti, rūpību un māku koncentrēties. Ja gribi būt saimnieks, tev sevī jāizkopj šīs rakstura īpašības. Tu pat iedomāties nespēj, cik daudz mēs dzīvē zaudējam savas paviršības un virspusējās domāšanas dēļ. Spilgtās preču reklāmas, lozungi, politiskā aģitācija un propaganda – tas viss tiek veidots, rēķinoties ar virspusīgumu cilvēku domāšanā un

uztverē. Paviršs cilvēks neiedziļinās uztvertās informācijas saturā, viņu vairāk ietekmē informācijas pasniegšanas veids. To izmanto gan dažādi blēži un avantūristi, gan politiskās partijas un valsts institūcijas, lai ar mums manipulētu un mūs mulķotu. Ar efektīgiem priekšnesumiem mūs pierunā pirkt nevajadzīgas preces, ziedoties neesošiem mērķiem, cīnīties par svešiem ideāliem, atteikties no šodienas kaut kādas mītiskas nākotnes vārdā utt. Bet, kad melu uzburtās pilis sabrūk, blēži jau ir prom. Viņi prot paredzēt, kad tas notiks, tāpēc jau iepriekš sameklē sev pienācīgus attaisnojumus vai pat noliek citus par vainīgajiem savā vietā. Taču mēs bieži vien tad brīnāmies, kā tas gan gadījies, ka iepriekš neesam pamanījuši tik acīm redzamu viltību vai melus. Ja esi kļuvis par upuri krāpniekam, vaino un nosodi nevis krāpnieku, bet gan savu lētticību, neapdomību un mulķību! Blēdis tāpēc jau ir blēdis, lai mulķotu. Bet tava galva ir tam, lai to nepieļautu.

Virspusējība un uztveres trulums traucē gan saimniekošanā, gan izaugsmē, gan ikdienas dzīvē. Lai saprastu pasauli ap sevi, nekļūdīgi novērtētu situāciju vai prognozētu dažādus notikumus un pieņemtu pareizos lēmumus, mums ir jāspēj saskatīt ne tikai to, kas virspusējs, visiem redzams un zināms, bet arī apslēpto, pirmajā brīdī nepamanāmo, ar attiecīgajiem notikumiem vai parādībām neredzami saistīto. Tādēļ attīsti savu domāšanu! Mācies vērtēt visu, ko dzirdi vai redzi, un saistīt savā prātā ar agrāk redzēto un dzirdēto. Nesapņo un nepieņem vēlamu par esošo! «Ne viss ir zelts, kas spīd.» Ja kāds piedāvā kaut ko lēti pirkt, padomā, kāpēc viņš to tik lēti pārdod. Ja piedāvā naudas aizdevumu uz vilinoši izdevīgiem noteikumiem, padomā, uz ko cer šāds aizdevējs. Ja kāds tavā priekšā cenšas tēlot svētu eņģeli, liec, lai viņš vispirms parāda spārnus un spožo nimbu virs galvas. Un neļauj savas domas ar solījumiem vai dažādiem draudzības, labvēlības un

uzmanības apliecinājumiem novirzīt uz jauko laiku, vispārējo cilvēkmīlestību, brālību un gaišo nākotni. «Pa laipu iedams, neskaties zvaigznēs.» «Ēdot vēro bļodu, arot – lemesi.» Bet vairāk par visu: «Dari ko darīdams, apdomā galu!» Ievērojot šīs vienkāršos vārdos izteiktās tautas atziņas, mēs pasargāsim sevi no daudzām nepatikšanām un dzīves likstām.

Un vēl: ja vēlies kļūt par savas dzīves saimnieku, ir jāsaprot, ka pasaulē kopš tās radīšanas brīža valda zināmi likumi. Šie likumi mums var nepatikt, bet mainīt tos mēs nevaram. Mums vienīgi ir dota brīva izvēle šos likumus ievērot vai neievērot. Cēloņu un seku savstarpējās saistības likums ir viens no tiem. Daudz sakāmvārdu atspoguļo tā būtību: «Ko sēsi, to pļausi»; «Kā sauc, tā atskan»; «Kādu kubuliņu iztaisīsi, no tāda ēdīsi» utt. Katrai rīcībai ir atbilstošas sekas, un katram notikumam ir savs cēlonis. Šā likuma atzīšana un ievērošana visbūtiskāk atšķir saimnieka apziņu un rīcību no verga domāšanas un dzīvesveida. **Cilvēks ar saimnieka apziņu saprot, ka kaut ko gribēt vien ir par maz. Lai vēlēšanās piepildītos, ir jāstrādā.** Ar darbu jārada savu vēlmju piepildījuma nepieciešamais cēlonis. Ja vēlies iegūt graudu ražu savā laukā, vispirms šis lauks jāauza, jānokultivē un jāiesēj labība. Bet cilvēks ar verga apziņu uzskata, ka pasaulē nav nekā svarīgāka par viņa iegribām un vajadzībām. **Tāds grib būt gudrs bez mācīšanās, stiprs un veikls bez trenēšanās, cienījams bez nopelniem un bagāts bez strādāšanas. Viņš nearis un nesējis grib vākt ražu savā laukā.** Diemžēl tā nenotiek. Un tad viņš par savām neveiksmēm ir dusmīgs un aizvainots uz visu pasauli. Vēl vairāk – viņš pieprasa, lai citi izrādītu līdzjūtību un viņam palīdzētu. Verga apziņa nav tā ierīkota, lai spētu atzīt cēloņu un seku kopsakarību, sevišķi vēl tur, kur tas skar pašu: viņa slinkumu, nelietību vai muļķību. Bet pasaulē valdošais likums darbojas neatkarīgi no verga apziņas pārņemtā cilvēka sapņiem

un iegribām. Ja kāds ir iedzēris simt gramus rīcīneļļas, viņš taču nebrīnīsies par vēlāk radušos caureju. Ja kāds ieogrūž roku verdošā ūdenī vai ugunī, viņš taču nebrīnās par apdegumu. Bet tajā pašā laikā cilvēki, kas krāpj, melo un zog, ir izbrīnīti, ka viņus pašus apzog, apmelo, viņiem neuzticas un viņus nicina. Maza jēga ir spriedelēt, cik slikti ir melot un zagt. Ja esi kļuvis par zagli vai meli, nevajag lolot ilūzijas, bet jābūt gatavam saņemt to, kas ir dabiskas sekas tavai rīcībai. Tas ir tāpat kā rīcīneļļu iedzērušajam: viņš nevar lolot cerības, ka šādi izārstēs klepu. Iespējams vienīgi, ka kādu laiku būs bailes klepot.

Ir paņēmiens, kā, ievērojot cēloņu un sekū savstarpējo saistību, būtiski mazināt visā negatīvā ietekmi savā dzīvē. «Nedari otram to, kas pašam nepatīk.» Diemžēl šo vienkāršo bausli ikdienā nav nemaz tik viegli ievērot. Iedomājies, ka tevi vajā neveiksmes, kabatā nav ne santīma, sāp zobu un vēl piedevām neērtā vietā pārplīsušas bikses. Pēkšņi pa ielu pretim nāk kaimiņš labā garastāvoklī, plati smaidīdams, veselīgs un ar dzīvi apmierināts. Pēc apsveicināšanās viņš vēl atļaujas pazoboties par tavu skābo ģīmi un izteikt kādu idiotisku pamācību no sērijas *nenokar degunu*. Vai spēsi pacelties pāri šai situācijai un palūkoties uz sevi un notiekošo no malas? Visticamāk, tev gribēsies kraut pa ausi vai vismaz iedzelt ar vārdiem šim apmierinātajam un pašpārliecinātajam tipam tā, lai smaids nozūd no viņa sejas un arī viņam sāp. Bet kaimiņš taču ne pie kā nav vainīgs! Rīt vai parīt jūs varat nokļūt mainītās lomās. Tāpēc, pirms pār kādu izgāz savas dusmas, aizvainojumu un sliktu garastāvokli, padomā, vai viņš to ir pelnījis. Pirms izvēlies kādu par savu asprātību un zobgalību objektu, padomā, vai šis cilvēks saprot humoru, vai viņam ir jokošanai piemērots garastāvoklis un cik patīkami šādus jokus būtu dzirdēt pašam. Pirms ļaujies kārdinājumam nodarīt kaut ko ļaunu vājākam un no tevis atkarīgam cilvēkam vai

dzīvniekam, padomā, vai šāda rīcība nepazemos pašu. Vairojot pasaulē ļaunumu, mēs palielinām iespēju paši kļūt par ļaunuma upuriem. Tāpat kā, izkaisot ap sevi stikla lauskas, palielinās iespēja kādreiz uz tām pašam sadurt kājas. «Ko sēsi, to pļausi». Cilvēki ar verga apziņu arvien grib pļaut to, ko paši nav sējuši. Taču – agri vai vēlu – mēs visi vienmēr saņemam to, ko ar savu rīcību esam pelnījuši.

Arī cilvēka mūžu var iedalīt sējas laikā un ražas novākšanas laikā. Jaunība ir sējas laiks, bet visa pārējā dzīve – ražas novākšanas laiks. No jaunībā iemantotajām fiziskajām un garīgajām spējām tu pārtiksi visu atlikušo mūžu. Ja nogulēsi vai noslinkosi savu *sējas laiku*, izrakstīsi nabadzības apliecību savai nākotnei. Ņem vērā zinātnes atziņu, ka cilvēks savu garīgo un fizisko spēju potenciālu attīsta apmēram sava mūža pirmajos divdesmit piecos gados! Atlikušo daļu viņš dzīvo, izmantojot šo jaunības gados iegūto bagāžu. Citiem vārdiem sakot, jaunībā tu kaldini savus ieročus nākamajām dzīves cīņām. Vēlākajos gados varēsi pilnveidot cīņas māku ar šiem ieročiem, bet nevarēsi dabūt citus ieročus. Tādēļ ir svarīgi, vai jaunībā sagādātais ierocis līdzinās akmens cirvim vai modernam automatam. Jo primitīvāks būs ierocis, jo mazāk cerību ar tā palīdzību gūt panākumus.

To es nestāstu tādēļ, lai lasītu morāli par apzinīgumu un čaklumu. Man ir pilnīgi vienaldzīga tava dzīve un tavas problēmas. Izņemot tevi pašu un varbūt vecākus, nevienu visā plašajā pasaulē neinteresē ne tavas prāta spējas, ne fiziskā attīstība. Arī mani ne! Tie, kuŗi apgalvo pretējo, parasti ir tikai liekuļi, kas tēlo savam amatam vai sabiedriskajam stāvoklim atbilstošu lomu. **Dzīve mūs neslavē par labiem darbiem un nepel par slikto, dzīve tikai piesūta rēķinu par izdarīto vai laikus neizdarīto. Tāds ir pasaulē valdošā cēloņu un sekū likuma darbības mehānisms.** Es tev par to pastāstīju, bet

secinājumi jāizdara pašam.

Sabiedrībai nav vajadzīga tava pašapliecināšanās. Sabiedrībai ir vajadzīgs, lai tu kalpotu par skrūvēti tās mehānismā. Būt par skrūvēti – tas nenozīmē komunistu sludināto vienlīdzību un brālību. Vienlīdzības nav un nekad nebūs. Arī likuma priekšā ne, jo ar to, ka likums tev piešķir tiesības, vēl ir par maz. Likuma piešķirtās tiesības ir jāprot un jāspēj izmantot. Ja tev to izdarīt nākotnē pietrūks prāta vai naudas, par to neviens neraudās. Tieši tādēļ izniekot sava mūža pirmos divdesmit piecus gadus nav tavās interesēs. Un, ja parēķinām, ka vairāk nekā trešo daļu no šiem gadiem mēs pavadām miegā, savu spēju attīstīšanai laika nemaz nav tik daudz. Tādēļ neļauj citiem būt noteicējiem par tavu laiku! Ja pakļausies citu diktātam un sāksi atsaukties uz visiem priekšlikumiem, piedāvājumiem, pavēlēm un lūgumiem, tu atdosi savu laiku citu rīcībā, neatstājot to sev. Tā tu paliksi neveikls, dumjš, citu izrīkots un nākotnē mocīsies ar mazvērtības kompleksu. Dari to, kas tev nāk par labu vai vismaz sagādā patiesu prieku. Izmanto enerģiju savu mērķu sasniegšanai. Un izmanto savu mērķu sasniegšanai arī sabiedrības piedāvātās iespējas. Skolas, institūti, kursi, semināri, interešu klubi, bibliotēkas, sporta sekcijas – tās visas ir iespējas. Protams, teikt, ka sabiedrība to visu piedāvā, ir pārspīlēti. Tieši otrādi – sabiedrība bieži vien dara visu, lai šo iespēju izmantotāju skaits būtu mazāks. Tomēr klaji aizliegt neviens to nevar, jo ir jātēlo demokrātija. Var vienīgi radīt visdažādākos šķēršļus, ierobežojumus un sarežģījumus. Tas tad arī tiek darīts. Bet šīs grūtības nav nepārvaramas, ja vien tam visam neatmet ar roku.

Nevairies no grūtībām, meklējot savai rīcībai aizbaidinājumus vai attaisnojumus. Grūtībām jātiek pāri un jāiet tālāk. Bieži savam vājumam mēs atrodam izskaidrojumus, kas glaimo mūsu pašcieņai. Mēs nesakām: esmu pārāk slinks un glēvs,

lai varētu pietiekami labi apgūt skolas mācību programmu, jo patīkamāk skan apgalvojums, ka «šie gaŗlaicīgie ķīmijas un matematikas vienādojumi man dzīvē nebūs vajadzīgi». Izvēloties šādu taktiku, cilvēks iemācās piemeklēt solidus attaisnojumus jebkuŗai savai nolaidībai, paviršībai vai kļūdai. Diemžēl pasaulē valdošo cēloņu un seku likumu vēl neviens šādi nav piemānījis. Ja dzīvē esi izvirzījis mērķi, bet tā īstenošanai neesi pielicis vajadzīgās pūles, nekādas atrunas vai izdomāti attaisnojumi nepalīdzēs šos mērķus sasniegt.

Vai esi kādreiz karstā vasaras dienā meŗa izcirtumā lasījis avenes? Dedzinošie saules stari, kas izcirtumu pārvērŗ par kaut ko līdzīgu cepeŗpannai, ir tikai puse bēdas. Īstās mocības sagādā muŗas, odi un dunduri. Tā vien ņķiet, ka ņie mūdzī no visas plaŗās apkārtnes apvienojuŗies, lai ar nemitīgiem uzbrukumiem tevi nogalētu. Šai gadījumā iespējama triju veidu rīcība. Visvienkārŗākais – atmet visam ar roku un doties uz tuvāko upi vai ezeru peldēties. Otrs variants – sākt ar uzbrucējiem nesaudzīgu cīņu. Man gadījās būt par liecinieku, kā viens dusmīgs vīrs, pusi dienas pavadījis izcirtumā, devās mājup, ar lepnumu visiem stāstot, cik daudz asinskāro moŗķu nositis. Lieki piebilst, ka ogu spainītis gan viņam bija pustukŗs. Treŗais iespējamās rīcības veids ir likt galvā no ūdens blaŗķes samitrinātu audekla cepuri, lai pasargātos no svelmes, pret mūdzīem apbruņoties ar pacietību un izturību, bet galveno uzmanību veltīt ogu lasīŗanai. Tikai tā ogu spainis veiksmīgi pildīŗies un, lai cik dīvaini tas būtu, arī asinskāro vampīriņu uzbrukumi mazināŗies.

Cēloņu un seku savstarpējā saistība ir pats nozīmīgākais, kas mums būtu jāievēro dzīvē. Bieŗi mēs sapņojam par bagātību, augstu stāvokli sabiedrībā vai sasniegumiem kādā kultūras vai sporta jomā. Bet tās visas ir sekas. Lai sekas iestātos, ir jārada atbilstoŗi cēloņi. Sapņojot par sekām, bet neko nedarot, lai tām

radītu atbilstošus cēloņus, mēs neko nepanāksim. Ja gribi uzcelt māju, tad neguli un nesapņo, cik skaista būs šī māja, cik jauki tajā būs dzīvot, cik ērtību vai drošības tā jums sagādās un kā tu tajā uzņemsi viesus. Vispirms palasi attiecīgo literatūru un konsultējies ar celtniecības speciālistiem un vīriem, kuŗi jau ir uzcēluši savas mājas. Pēc tam, izmantojot iegūtās zināšanas un ņemot vērā savu materiālo stāvokli, izstrādā rīcības plānu. Šā plāna īstenošana tad arī būs par cēloni tam, ka kādu dienu tu raudzīsities pasaulē caur savas personiskās mājas logu.

Arī tad, ja gribi kļūt miljonārs, slavens mākslinieks, ievērojams politiķis vai sportists, vispirms jāanalizē visi cēloņi, kas tevi par tādu var padarīt. Pēc tam šie cēloņi mērķtiecīgi jāīsteno, un ļoti iespējams, ka sasniegsi savu mērķi. Cita ceļa nav vai, pareizāk sakot, jebkuŗš cits ceļš jau iepriekš ir nolemts neveiksmei.

Vai šī būtu tā pareizā bērnu audzināšana?

Tagad, kad esmu tev pastāstījis, kas jādara, lai iegūtu saimnieka apziņu, parunāsim par to, kā jāaudzina bērni, lai viņi nākotnē iegūtu verga apziņu.

Iedomājies, ka ir rīts. Spoži spīd saule. Gar guļošā bērna gultu nervozi staigā māmiņa. Viņa zina, ka pēkšņa modināšana no miega var traumēt bērna psīchi. Ar klusu, kautrīgu ieklepošanos, viņa cenšas veicināt atmošanās procesu. Beidzot tas notiek. Kad bērna acis paveras, liegi glāstot viņam galviņu, māte apjautājas, vai auklējums šodien vēlas doties uz skolu. Saņēmusi vispirms nenoteiktu, bet pēc tam apstiprinošu atbildi, māte sāk satraukti rosīties, jo līdz mācību sākumam laika atlicis samērā maz, bet tik daudz kas vēl ir jāpaspēj izdarīt. Sagatavot visu nepieciešamo mutes nomazgāšanai, pasniegt šī rīta bērna gaumei pieņemamas drēbes un izveidot viņa individuālītai atbilstošu frizūru nav nemaz tik vienkārši. Tas viss jādara tā, lai bērns ne mīkli neizjustu diskomfortu, nebūtu aizskarts vai apvainots. Labi, vismaz, ka iepriekšējā vakarā dažādos istabas kaktos un pagultē izmētātos apģērba gabalus un apavus māte jau iepriekš tālredzīgi ir savākusi vienkopus, iztīrījusi un sakārtojusi.

Bērnā, kad viņš dodas uz skolu ir jābūt pietiekoši firmīgi apģērbtam, moderni sasukātam un apgādātam ar kabatas naudu, lai klases biedri viņu cienītu un bērna fiziski un intelektuāli vēl nenobriedušajai personībai nerastos depresija vai nepilnvērtības komplekss. Tā kā prasība pēc skolēnu formas tērpiem ir atcelta, bērna apģērbs kalpo vēl arī par jauku ģimenes materiālo iespēju demonstrāciju, kas apvienota ar brīvu fantāzijas lidojumu, nereti pārsteigumā un skaudībā liek

nobālēt pat paidagogiem.

Stundas skolā, kā jau tas pienākas, sākas ar pirmo zvanu. Apmēram puse no skolēniem vēl nav ieradušies, jo rītos bērniem parasti ir vissaldākais miegs. Savstarpējās sarunās bērni pat nepamana ienākušo skolotāju. Tikai tad, kad skolotājs ar vieglu, goddevīgu paklanīšanos sveicina skolēnus un lūdz atļauju piedalīties stundā, skolēnu galvas pakāpeniski pagriežas viņa virzienā. Klasē nedaudz pieklususi balsu murdoņa ir

zīme, ka skolotājs nav atraidīts. Atviegloti uzelpojis, viņš ieņem savu vietu pie nelielā galdiņa klases priekšā un atver klases žurnālu. Mācību darbs var sākties. Lai piesaistītu bērnu uzmanību, skolotājs vispirms pastāsta dažas anekdotes un parāda vienu samērā interesantu triku ar spēļu kārtīm. Kad tas izdarīts, skolotājs pakavējas atmiņās pie iepriekšējā stundā padarītā un nemanot pāriet pie jaunās mācību vielas izklāsta. Ir brīži, kad savu priekšnesumu skolotājam gan nākas pārtraukt, jo jāatvainojas no jauna atnākušajiem skolēniem par to, ka stunda sāka, nesagaidot viņu ierašanos. Šie sīkie starpgadījumi tomēr nespēj samaitāt klasē valdošo omulīgo gaisotni. Kraukšķ

čipsi un saulespuķu sēkliņas skolēnu veselīgajos zobos. Plīkšķ aiz vaigiem aizbāztās košļenes, čaukst daudzkrāsainie sūkājamo karamelu ietinamie papīriņi un no kāda pārnēsājamā «Panasonic», dun klusināts hiphops.

Vēja spārniem aizsteidzas laiks un skolēnus starobrīdī aicina zvana skaņas. Pirms vēl skolotājs paspējis piecelties un aizvērt žurnālu, skolēni kā jauks, draiskulīgs putnēnu bariņš traucas ārā no klases. Nobrīkšķ durvis, žēli iekaucas eņģes un daudz balsīgi blāvieni, spiedzieni un soļu dipoņa piepilda skolas gaiteni. Lielākā daļa zēnu un meiteņu dodas uz mājīgo smēķētavu, kas izveidota, lai bērni ziemas laikā, pagalmā smēķējot, nesaaukstētos. Smēķētava atrodas skolas apakšējā stāvā, blakus pirmo triju klašu telpām. Tas darīts tādēļ, lai pirmīšu nikotīna apdullinātajām galviņām pēc smēķēšanas būtu vieglāk atrast atpakaļceļu uz klasi.

Nesteidzīgi sūcot cigaretes un iemalkojot bezalkoholisko aliņu vai kādu no jauniešiem domātajiem «enerģijas dzērieniem», skolēni šeit pārrunā pēdējās redzētās videofilmas, dalās videospēļu pieredzē, spriež par jaunāko modē, mūzikā, kārtu savstarpējās attiecības un kaļ plānus, ko darīt un kurp doties, kad stundas būs beigušās. Telpas iekārtojumu smēķētavai, protams, veidojuši paši skolēni, izmantojot savas tiesības brīvi izteikties. Ar skolas vadību šeit nekas nav jāsaskaņo. Varbūt tieši tādēļ skolēnu radošā iztēle un personības talantu izpausmes šeit uzplaukušas visā pilnībā. Pat dažs labs modernās mākslas muzejs nespētu sacensties ar šīs telpas noformējumā izmantoto dekoratīvo elementu daudzveidību. Taču vienlaicīgi nav aizmirstas arī dažas tīri praktiskas, skolēniem vajadzīgas lietas. Pie sienas redzamā vietā, starp kādu seksuālajām minoritātēm piederošu popmūziķu grupas attēlu un šausmu filmas reklāmu atrodas arī liels plakāts ar Valsts cilvēktiesību biroja, kā arī un citu bērnus glābjošu

organizāciju un iestāžu telefona numuriem un adresēm. Ir svarīgi, lai bērni zinātu, pie kā griezties, ja viņiem kādu pārestību nodara pedagogi, vecāki, kārtību sargājošo iestāžu darbinieki vai vēl kādi citi ļauni cilvēki.

Paiet starpbrīdis un skolas zvans pārtrauc jauko atpūtas mirkli. Skolēni nesteidzīgi dodas uz klasēm. Sākas nākošais darba cēliens.

Tā līdzīgi gājputnu kāšiem rudenīgajās debesīs arvien jaunas mācību stundas seko cita citai. Mainās mācību priekšmeti un skolotāji, bet pedagoga darba stils un principi paliek nemainīgi. Ir jāņem vērā, ka bērnus nedrīkst traumēt ar kategoriskām prasībām zināšanu apguves vai disciplīnas jomā. Ir jāsaprot, ka ne visi skolēni spēj uztvert stundā aplūkoto mācību vielu un tāpēc viņiem reizēm ir garlaicīgi. Tas ir ļoti normāli, ja bērns, kuš no klases uz klasi ir pārcelts ar nesekmību atsevišķos priekšmetos, vairs nav spējīgs saprast, par ko īsti attiecīgajā mācību stundā runā. Bet uzmākties viņam ar kategoriskām prasībām zināšanu jomā vai kaut kādā veidā izteikt negatīvu atzinumu par viņa sekmēm, tas nenoliedzami būtu nepieļaujams pazemojums, kas varētu radīt šim bērnam garīgu traumu vai pat iedzītu viņu depresijā. Šī principa ievērošana vēl jo svarīgāka ir tādēļ, ka vispārizglītojošo skolu klasēs pēc speciālām programmām mācās arī tie, kušiem pēc novecojošās pedagogijas atziņām būtu jāatrodas speciālajās, bērniem ar garīgo atpalcību domātajās skolās.

Pēc stundām smēķētavas telpā notiek skolēnu padomes sēde. Darba kārtībā ir vairāki jautājumi. Kā pirmā tiek sastādīta kollektīva vēstule Cilvēktiesību aizsardzības birojam par matemātikas skolotāja Kociņa barbarisko, cietsirdīgo un cilvēka cieņu pazemojošo izturēšanos pret kādu skolēnu. Kad šis zēns matemātikas kontroldarba laikā, ar cigareti priekšā sēdošā drauga džinsu jakā (lai vairotu tās dekoratīvo vērtību)

centies iededzināt populāra estrādes ansambļa nosaukumu, viņam nemanot, no mugurpuses uzbrucis matematisks skolotājs Kociņš, sāpīgi pavelkot aiz auss un atņemot cigareti, kas bija šī zēna privātīpašums. Skolotāja vainu pastiprina arī tas, ka viņš cietušo aizskāris mutiski, nosaucot par cietpauri un huligānu. Tādējādi ir rupji pārkāpts Bērnu tiesību aizsardzības likuma devītais pants, kas aizliedz cietsirdīgi izturēties pret bērniem, viņus fiziski sodīt, aizskart viņu cieņu un godu. Skolēnu padomes vienbalsīgi pieņemtajā vēstulē tiek pieprasīta skolotāja Kociņa padzīšana no skolas un attiecīgas krimināllietas ierosināšana.

Otrs apspriežamais jautājums ir saistīts ar pirmo klašu skolēnu sekmju novērtēšanu. Tā kā atzīmju likšana, lai netraumētu bērnus pirmajās klasēs ir aizliegta, galvenais stimulants mācībām ir skolotāja uzslava. Skolēnu padome par savu mērķi ir spraudusi sīkāku šīs uzslavas reglamenta izstrādāšanu. Skolotājam taču būtu jāzina, kuŗos gadījumos uzslava izsakāma tikai vārdos, bet kuŗos gadījumos nepieciešama arī galviņas paglaudīšana vienu, divas vai vairākas reizes. Pēc ilgām debatēm, konkrēts lēmums šajā jautājumā tomēr vēl netiek pieņemts.

Kā trešā un pēdējā skolēnu padomes darba kārtībā ir tematu izvēle kārtējās nedēļas ārpusklases nodarbībām. Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. pantu bērniem ir tiesības saņemt JEBKĀDA veida informāciju. Pārsprīdusi piedāvājumu, skolēni izvēlējās noklausīties priekšlasījumus par trim viņus īpaši ieinteresējušām tematiem. Tie bija: «Sprāgstvielu un spridzekļu izgatavošana mājas apstākļos», «Homoseksuālisms kā dzīves norma» un «Vieglās narkotikas un to lietošana».

Ar to arī skolēnu padomes sēde beidzas, un bērni dodas mājup. Protams, šis mājupceļš ne visiem bija tas taisnākais.

Bērni kā jau bērni pēc grūtajām mācību stundām mīl izklaidēties, padraiskoties, paklainot pa ielām, iegriezties video spēļu zālē, pasēdēt kafejnīcā, vai sapulcēties mazā *tusiņā* kāda klases biedra dzīvoklī. To visu viņiem nodrošina tiesības uz privāto dzīvi, tiesības uz biedrošanās brīvību un tiesības uz atpūtu un brīvā laika pavadīšanu atbilstoši savām vēlmēm un interesēm. Dažkārt no skolēniem tīri nejauši izveidojas jautras kompānijas, kas bez ļauna nodoma, metot ar akmeņiem, mazliet paķircina garāmbraucošo automašīnu šoferus, pienaglo pie koka kādu kaķīti, vai vienkārši no daudzstāvu nama kāpņu telpas loga uzspļauj uz galvas kādam gaŗām ejošam pensionāram. Šeit nav par ko uztraukties, jo augošiem bērniem jau piemīt tieksme aktīvi iepazīt, pētīt un vērtēt apkārtējo pasauli. Tas ir tāds personību un talantu veidošanās periods. Tā ir bērnu garīgās un fiziskās izaugsmes neatņemama daļa. Pamazām visu sapratuši, viņi noteikti kļūs par godīgiem, kārtīgiem un cienījamiem mūsu tolerantās un humānās valsts pilsoņiem, kas ar savām dziļajām zināšanām un erudīciju, bez jebkādiem aizspriedumiem, veidos gaišo Latvijas tēlu nākotnes pasaulē.

Tā, protams, ir skumja ironija. Es te mēģināju attēlot to, kā, imitējot rūpes un gādību, pārspīlēti tēlojot humānismu un nevietā piesaucot cilvēktiesības, no bērniem var izaudzināt verga apziņas pārņemtus ļautiņus. Sasniedzot pilngadību, šādi audzinātiem jauniešiem nav gandrīz nekādu iespēju kļūt par savas dzīves saimniekiem. Par spīti lielajām ambīcijām un pārmērīgam egocentrismam viņi tomēr ir vājas personības. Kā pārāk ilgi siltumnīcā noturēti stādiņi nespēj pretoties vējam, tā šie jaunieši salūst sastopot dzīves grūtības. Slinkums, neuzņēmība, glēvums, zināšanu trūkums, nespēja sevi mobilizēt grūtību pārvarēšanai un vājas koncentrēšanās spējas – tie ir milzīgi šķēršļi ceļā uz jebkādiem vērā ņemamiem

panākumiem. Savukārt bezrūpīgajos skolas gados iegūtie verga apziņai raksturīgie ideāli, aprobežotā domāšana un atkarība no dažādiem netikumiem – tās jau ir visīstākās ķēdes apziņā, kas kavē pat domām un sapņiem pacelties augstāk un tālāk par vienkāršu miesisko vajadzību un personīgo iegribu apmierināšanu. Jā, atrodas arī tādi, kas, pēkšņi ieraugot savu neapskaužamo stāvokli, apzinoties savuniecību un bezspēcību, afekta stāvoklī izdara bezjēdzīgas slepkavības vai dodas pašnāvībā paši. Bet tas ir tikai salīdzinoši niecīgs dabīgais atbirums šajā vergu paaudzes veidošanā. Lielais vairums no viņiem tomēr iekšēji salūst un pieņem uzstādītos dzīves noteikumus. Viņi kļūst par paklausīgu, viegli izmantojamu darba spēku. Darbs gan šiem ļaudīm ne sevišķi patīk, bet viņus ir viegli piespiest strādāt. Par cigarešu paciņām un alkoholiskā dzēriena pudelēm, par vēdera tiesu un iespējām televizorā noskatīties kārtējo «ziepju seriālu».

Bet varbūt tu par to šaubies?

Kas sēž mūsu apziņas goda krēslā?

Izstāstīšu anekdoti.

Kaut kur siltajās zemēs zem banānkoka, slinki graužot banānu, gulējis kāds nēģeris. Gažām gājis baltais cilvēks un teicis: «Kāpēc tu šeit guli un neko nedari? Būtu savācis šos banānus, aiznesis uz tirgu un pārdevis. Pēc tam par iegūto naudu tu varētu algot citus nēģerus, kas vāc un nes tev pārdošanai banānus. Tā tu pakāpeniski iegūtu arvien vairāk naudas un varētu nodibināt savu uzņēmumu. Drīz vien tev pašam vispār nekas vairs nebūtu jādara, jo visu vajadzīgo paveikstu tava uzņēmuma darbinieki. Tu varētu mierīgi gulēt zem banānkoka un grauzt banānus. – Bet ko tad es šobrīd daru?» atjautājis nēģeris.

Katra cilvēka personiskā brīvība nav lieta par sevi. Tā ir cieši saistīta ar to, ko mēs dzīvē gribam sasniegt. Zem banānkoka gulētājiem vai aizkrāsnē sēdētājiem ir vajadzīga tikai tik liela brīvība, lai viņi varētu gulēt zem banānkoka vai tupēt aizkrāsnē. Verga apziņa cilvēkā bloķē gan izpratni par brīvību, gan vajadzību pēc brīvības. Arī cietums ir šķērslis tikai tiem, kuŗi grib tikt no tā ārā. Tiem, kuŗi negrib tikt no cietuma ārā, cietums nav šķērslis. Brīvība ir pamats mūsu dzīves laimei, bet ne pati laime. Neierobežota brīvība, ja tā nav piepildīta ar jēgu, drīz apnīk. Tā ir noticis ar daudziem bagātiem, izlutinātiem dīkdieņiem, kas, garlaicības un pārsātinājuma mākti, baudu un piedzīvojumu meklējumos klīduši un arī šodien klīst pa pasauli. Šie slaisti bieži vien ciniski ņirgājas par morāles vērtībām un spriedelē par dzīves bezjēdzību. Savai nožēlojamai mulķībai un tumsonībai viņi, noliedzot pasauli,

piešķir kosmiskus mērogus. Viņi runā par lietām, par kuŗām pašiem nav nekādas sajēgas. Tā pirmās klases skolnieks, kuŗš vēl īsti pat lasīt neprot, varētu sākt apšaubīt fizikas, ķīmijas vai ģeometrijas pastāvēšanas lietderību.

Cilvēce uz Zemes dzīvo jau sen. Pat modernā zinātne ar visām tehniskajām iespējām tikai nedaudz varējusi pacelt to noslēpumu plīvuru, kas sedz mūsu planētas pagātni. Ar lielu atbildības sajūtu un ļoti piesardzīgi par cilvēces lomu un vietu pasaulē runā filozofi, vēsturnieki, garīdznieki, kas šā jautājuma izpētei veltījuši lielu sava mūža daļu. Bet te pēkšņi uzrodas viens *ģēnijs*, kuŗš, savas dienas bez īpašām pūlēm pavadot izklaidēs un alkohola vai narkotiku reibumā, ir «spējis noskaidrot», ka cilvēka dzīvei nav jēgas un dzīvot nav vērts. Tas būtu smieklīgi, ja vien nebūtu tik skumji. Jā, šādai dīkdieņa dzīvei tiešām nav jēgas. Diemžēl līdz zināmai robežai šīs bezcerības un pasaules noliegšanas idejas itin bieži populārizē gan plašsaziņas līdzekļos, gan vienkāršajai tautai domātajos modernās mākslas ražojumos. Arī tas ir veids, kā bremzēt mūsu jaunradi, aktivitāti un vēlmi domāt par savu nākotni. Jo ja jau dzīvei nav jēgas, tad nav jēgas arī par kaut ko cīnīties. Ar antikultūru mūs cenšas padarīt par aizkrāsnē tupētājiem vai zem banānkoka gulētājiem. Un daudzu ļaužu prātos šī indīgā sēkla ir atradusi auglīgu augsni.

Lai mēs spētu šai pasaulē dzīvot kā cilvēki, nepietiek tikai ar apēsto barību. Cilvēka apziņai nepieciešama ticība kaut kam tādām, ko viņš ir atzinis par visaugstāko, vissvarīgāko un vislielāko vērtību pasaulē. Tēlaini izsakoties, mēs cilvēki, no dzīvniekiem atšķīramies ar to, ka mūsu apziņā ir it kā goda krēsls jeb tronis, kur glabājas ticība tiem ideāliem vai vērtībām, kuŗu dēļ mēs cīnāmies, uz ko paļaujamies un pēc kā tiecamies savā dzīvē. Un atšķīramies arī ar to, ka cilvēks var mainīties uz labo pusi, bet dzīvnieks paliek tāds kāds ir bijis.

Dzīvnieka apziņā šādu ideālu nav, tādēļ tas gluži vienkārši eksistē, patērējot barību un apmierinot savas dabiskās vajadzības. Jo primitīvāks savā garīgajā attīstībā ir cilvēks, jo zemākas viņa atzītās vērtības un dzīves ideāli, jo vairāk viņa prasības pret dzīvi līdzinās dzīvnieka eksistences principiem. Arī katrs no mums ne vienmēr skaidri apzinās to ticību un tās vērtības, kas nosaka viņa dzīvesveidu, rīcību un bieži vien arī no tā visa izrietošo dzīves finālu. Ja tu saviem draugiem jautāsi par to, droši vien viņi atbildēs, ka vispār dzīvē nekam netic vai arī viņiem viss ir vienalga. Bieži par ticīgajiem sauc tikai tos cilvēkus, kuriem ir reliģiska pārliecība. Taču īstenībā bez ticības nevar dzīvot neviens cilvēks. Savu ticību var neapzināties, savu ticību var slēpt, savu ticību var noliegt. **Liela drosme ir vajadzīga, lai savu ticību atzītu.** Bieži vien tiem cilvēkiem, kuri smejas par reliģiju, nepietiek drosmes atzīt, ka viņi savas apziņas goda krēslā Dieva vietā ir ielikuši naudu, mantu, slavu, varaskāri vai ko citu ne visai cienījamu, ko pat reizēm neērti vārdā saukt.

Katrs no mums augstāko vērtību dzīvē izvēlas atbilstoši savām prāta spējām, dzīves pieredzei un psīches īpatnībām, tāpēc šie ideāli var būt arī ļoti tāli no pasaulē pastāvošajām realitātēm. Ticība var mūs balstīt un mierināt dzīves ceļā, bet var arī sagādāt nepārtrauktas ciešanas un pārdzīvojumus. Jo mazāk mūsu ticība atbilst pasaulē valdošajai **Patiesībai**, jo lielākas ciešanas tā mums sagādā. Ticība maldiem agrāk vai vēlāk nes vilšanos, izmisumu un nereti arī bojāeju. Bieži, tikai notiekot traģēdijai, atklājas, kam īsti cilvēks ir ticējis. Lielākā daļa no pašnāvībām ir izdarīta tieši tādēļ, ka cilvēkus pievīlusi viņu ticība. Ne jau mīļotās sievietes nodevība, naudas zaudējums vai kāda apkaunojoša neveiksme, kas aizšķērso ceļu uz slavu un karjeru, ir pašnāvības cēlonis. Īstais cēlonis pašnāvībai ir tas, ka **cilvēks savas apziņas goda krēslā kā**

augstāko vērtību bija ielicis ticību tieši šai sievietei, ticību naudai un veiksmei vai ticību slavai un karjerai. Šī ticība bija pasaulē valdošajai Patiesībai neatbilstoši maldi, un tādēļ tā viņu pievīla.

Kad sagrūst ideāli, nav viegli pārdzīvot šo triecienu un dzīvē atrast ko jaunu zudušā vietā. Daudzi tad izdara pašnāvību, sajūk prātā vai ieslīgst dziļā depresijā. Un tomēr vairumā gadījumu liktenīgās traģēdijas nenotiek. Dzīves gaitā, iegūstot

jaunas zināšanas un pieredzi, cilvēki spēj mainīt arī savus ideālus vai izpratni par augstākajām vērtībām. Mainīt savu ticību – nenozīmē pārvilkt jaunas drēbes, tas nozīmē mainīt iekšējo saturu tam, kas valkā šīs drēbes. Ja kāds izvēlas citu nodarbošanos, piederību pie citas politiskās partijas vai pat kara laikā pāriet pretinieka pusē, – tas vēl nenozīmē, ka viņš ir mainījis savu ticību. Ja cilvēka apziņas goda krēslā ielikta tādas vērtības kā nauda, vara, slava, miesīgas baudas, – viņam politiskās piederības maiņa vai pāriešana ienaidnieka pusē **ir tikai līdzeklis kalpošanai saviem ideāliem.** Tā rodas pērkami žurnālisti, politiķi un valstsvīri. Par tādiem bieži teic, ka viņi ir bezprincipu cilvēki. Tā nav! Gluži vienkārši verga apziņai atbilstoši ideāli liek

dzīvot pēc verga apziņai atbilstošiem principiem.

Īstā pamatvērtību maiņa apziņā notiek ļoti sāpīgi. Viss, kam cilvēks ir ticējis un uz kā balstījis savus nākotnes plānus, viņa acu priekšā pārvēršas par bezvērtīgiem putekļiem. Iedomājies, ka tu ar naudas pilnu somu esi ieradies svešā valstī. Nauda ir viss, kas tev pieder, un tu zini, ka tās pilnīgi pietiek, lai iekārtotos dzīvē un uzsāktu savu uzņēmējdarbību. Bet, atvēris somu, tu pēkšņi naudas vietā atrodi tikai lētu tualetes papīru. Tas ir kā kritiens bezdibenī, kad no rokām izslīdējis atbalsta punkts! Lūk, tāda aptuveni ir sajūta, kas pārņem, zaudējot ideālus! Šai brīdī ir tikai divas iespējas – vai nu iet bojā, vai atrast jaunu pamatu, kam pieķerties.

Jo vecāks cilvēks, jo grūtāk viņam pārciest šādu triecienu. Kā jau teicu, vecāki cilvēki savā prātā uzbūvētajam pasaules modelim ir ļoti pieķērušies un ne vienmēr spēj to mainīt. Turpretim jaunībā mūsu prāts ir elastīgs, jo no informācijas ķieģeļiem būvētais pasaules modelis vēl tikai veidojas, un mēs daudz vieglāk pieņemam jaunu informāciju, jaunas zināšanas un pamatvērtības, atbilstoši tām mainot savu pasaules uzskatu. Faktiski no tā, kādus ideālus mēs pieņemam jaunībā, ir atkarīga visa mūsu turpmākā dzīve. Diemžēl šo patiesību zina un savā labā izmanto mums naidīgi spēki. Viņi ir atklājuši lielisku iespēju, kā mūs padarīt par zemcilvēkiem. **Svešie negūs labumu, ja mēs dzīvosim atbilstoši ideāliem, kas ir augstāki par verga apziņas pamatvērtībām. Viņi dara visu, lai mēs izvēlētos iespējami zemākus ideālus.**

Bet tagad es mazliet pastāstīšu par metodēm, ar kādām tas tiek darīts.

Kā jau teicu, savu ticību vai ideālus dzīvei mēs izvēlamies, iegūstot zināšanas un dzīves pieredzi. Taču ne jau no visas pasaules zināšanām un visas cilvēces dzīves pieredzes mēs veidojam savus ideālus. Dzīves pamatvērtības savā apziņā

mēs varam veidot tikai atbilstoši tai informācijai un dzīves pieredzei, kas mums ir pieejama. Ja kāds ierobežo mūsu iespējas iegūt informāciju un dzīves pieredzi, tiek ierobežota arī mūsu ideālu pareiza izvēle. Prasmīgi manipulējot ar puspatiesībām un sagrozot faktus, var panākt, ka mēs izvēlamies nevis tās dzīves pamatvērtības, kas noderīgas mums, bet gan tās, kuŗas citi grib, lai mēs izvēlētos. Protams tam, ko grib citi, visbiežāk nav nekā kopīga ar lielo, pasaulē valdošo Patiesību. Šiem «citiem» mēs esam vajadzīgi tikai kā pakalpiņi vai vergi, ko var viegli izmantot.

Grūti pat nosaukt visus tos līdzekļus un paņēmienu, visas tās sviras, ar kuŗām svešie ikdienā cenšas ievirzīt jauniešu domas un prātus viņiem vajadzīgajā virzienā. Vienlaikus ar patieso dzīves vērtību noliegšanu un izņirgāšanu tiek veikta dažādu maldīgu atziņu kultivēšana un populārizēšana. Tas viss tiek darīts slepeni, aizsedzoties ar brīvo tirgu, demokrātiju, cilvēktiesībām. **Mums ir izveidota birokrātiska, ierēdnieciska, no tautas atsvešināta valsts, kura savā lietošanā bez liekas kautrības ir pārņēmusi nacionālās Latvijas brīvvalsts simboliku.** Arī nacionālajai valstij piederīgās morālās vērtības nav atmestas. Kaut daudzējādā ziņā neatbilstošas mūsdienu Latvijā iedibinātajai kārtībai, arī tās ir pārņemtas lietošanā. Bet kas notiks, ja kāds klaidonis vai nodzēries bezpajumtnieks paņems savā lietošanā ģenerāļa mundieri? Pareizi! Itin drīz šis ģenerāļa mundieris būs zaudējis savu spožumu un sākotnējo nozīmi. Kaut kas līdzīgs notiek arī ar morālajām vērtībām, ja tās lieto tikai kā dekoratīvus elementus svētku runās, bet ikdienā tās aizmirst. Dzimtenes mīlestība, Tēvzemes svētums, tautas gods – tas viss pārvēršas par tukšu skaņu, ja cilvēki, kas dažādos līmeņos pārstāv valsti un veido tās ekonomiku vai politiku, tikai spēlējas ar šiem vārdiem. Sašutums, cinisms, bezcerība pārņem, redzot,

kā valstsvīru darbi nesakrīt ar viņu vārdiem. Sevišķi asi to pārdzīvo jauni cilvēki. Un tieši to mums naidīgie spēki vēlas. Viņi grib, lai mēs dūsmās sajauktu redzēto liekulību, pārkamību, divkosību, nelietību ar lielajām Patiesībām un noraidītu to visu kā nederīgu. Viņi grib, lai mēs kļūtu par ciniķiem, kas apšaubā un kā neiespējamu izsmej visu cildeno un svēto – visas augstākās vērtības, kas, ieliktas apziņas goda krēslā, spēj mūs pacelt pāri verga domāšanas līmenim. **Lielās Patiesības ir nonākušas necienīgu cilvēku ņirdzīgajās lūpās. Bet mūsu sašutums nedrīkst noārdīt robežu starp lielajām Patiesībām un šīm lūpām.** Atceries to ikreiz, kad dzirdi liekulus runājam par tev svētām un dārgām lietām!

Lai tu dzīves ideālus nemeklētu savas tautas reliģijā vai kultūrā, tevi māca apšaubīt arī šīs vērtības. Vispirms iestāta, ka moderni un progresīvi ir domāt globālās kategorijās. Tas nozīmē, ka sevi jāuzskata vismaz par Eiropas, ja ne visas pasaules pilsoni. Uzskatīt sevi par latvieti – tas nozīmē «ieslīgt nacionālismā un nolemt sevi nenovēršamai atpalicībai». Plaši reklamē tautu, rasu, kultūru un reliģiju sajaukšanos un slavē tās «priekšrocības», ko dod šāda *tautu draudzība*. Tas nav nekas jauns. Šādas ideoloģijas ēnā mēs esam dzīvojuši visu sociālisma laiku. Un mēs zinām, kā tā darbojas. Starp lielām tautām un mazām tautām nav iespējams taisnīgs internacionālisms. Ja tā nebūtu, tad visā bijušajā PSRS teritorijā, kur dzīvoja tik daudz dažādu tautību, par oficiālo valsts valodu vajadzēja pasludināt esperanto vai arī no visu tautu valodām veidot kādu jaunu, internacionālu valodu. Tā vietā *tautu draudzības* aizsegā notika krievu valodas un kultūras uzspiešana un pārkrievošana.

Atsakoties no savas tautības, mēs zaudējam savas saknes. Ja esi piedzimis par latvieti, tu vari savā garā augt liels tikai kā latvietis. Tu nevari būt lielāks krievs par pašiem krieviņiem vai lielāks angļis par pašiem angļiem. Tev ir dota iespēja pārņemt

mūsu senās tautas garīgo mantojumu un attīstīt to tālāk. **Savas tautības apziņa nav vajadzīga tikai vergam.**

Patiesībā īsta tautu draudzība var attīstīties tikai tad, ja katra tauta dzīvo savā zemē un savā valstī. Arī tu ikdienā normāli ar kādu varat draudzēties tikai tad, ja viņš dzīvo savā ģimenē un savā mājā vai dzīvoklī. Tu viņu labprāt aicināsi ciemos, un arī viņš neiebildīs pret tavu ciemošanos pie sevis. Jūs abi kopā risināsīt dažādas problēmas, palīdzēsīt viens otram, kopā strādāsīt un atpūtīsīt. Ja turpretim viņš ievāksies tavā mājā vai sāks dzīvot tavā ģimenē, nenovēršami radīsies interešu sadursmes un konflikti. It īpaši tad, ja viņš pieprasīs pilnīgu savu vajadzību respektēšanu un līdztiesību.

Mūsu sarunas sākumā es minēju atšķirību starp nacionālām un internacionālām jeb visu tautību cilvēkiem kopējām lietām. Internacionālisma ideologi gan vairāk runā par internacionālismu cilvēku un tautu savstarpējās attiecībās. Taču savas attiecības tautas veido nevis uz internacionālisma, bet gan uz savstarpējas cieņas, kopīgu interešu un mierīgas līdzāspastāvēšanas principiem. Šo principu ievērošana ir **cēlonis**, bet tautu draudzība un sadarbība – šā cēloņa **sekas**. Ja kāds šo draudzību nosauc par internacionālismu, no tā vēl nekāds ļaunums vai aplamība nerodas. Ļaunums rodas tad, kad «globāli domājošie» šīs **sekas cenšas samainīt vietām ar to pirmcēloni un draudzības vai sadarbības vārdā sāk varmācīgi jaukt dažādas tautas**. Sekas nevar būt cēloņa vietā! Arī starp «draudzības vārdā» sajauktām tautām kā sekas nerodas mierīga līdzāspastāvēšana un savstarpēja cieņa. Varmācīgai tautu sajaukšanai ir **citas** sekas, un tās ir nesaskaņas un bruņoti konflikti. Internacionālisma sludinātāji paši to lieliski saprot, viņi tikai negrib, lai mēs to saprastu.

Viņi grib, lai mēs šo internacionālismu kā augstāko vērtību ieliktu savas apziņas goda krēslā un atteiktos no savas

nacionālās identitātes. Bet kādēļ atteikties no tā, kas dzīvei piešķir jēgu?

Tā, nepamatoti slavīnot kaut ko vienu un nepelnīti noniecinot kaut ko citu, mūsu interese un izvēle tiek neuzkrītoši virzīta uz verga apziņai atbilstošu ideālu pusi. It kā nejauši tiek ierobežoti arī uz auglīgu attīstību mudinoši mākslas darbi. Priekšplānā izvirzās primitīvisms, jo tas vairāk kairina. Estrādes dziedātāji vairs nedzied, bet brēc, lēkā un dažādi ālējas, ar savām izdarībām cenšoties izraisīt skatītājos pārsteigumu. Kultivē uzskatu, ka jauniešiem domātā māksla jāveido pēc principa «jo trakāk, jo labāk». Sprādzieni, blāvieni, daudzkrāsainu uguņu zibšņi, ķēmīgas pozas, naidpilnas grimases, agresīvi žesti – lūk, tikai daži no izteiksmes līdzekļiem, ar kuŗu palīdzību jaunatnei domātajos priekšnesumos cenšas piesaistīt tavu uzmanību. Aprēķins ir vienkāršs – kļiedzošā bezjēdzība ietekmē cilvēka psīchi, traucējot normālu uztveri, un cilvēks vairs nespēj orientēties apkārtējā pasaulē. Šo virzienu turpina daudzveidīgā filmu produkcija. Nerunāsim par tā sauktajām šausmu filmām, kas rupji un atklāti reklamē dažādas slimīgas fantazijas uzburtas vardarbīgas nāves ainas, cenšoties mūsu apziņā atmodināt zvēru instinktus. Tāpat nav vērts analizēt pornofilmas, kas populārizē dažādas nenormālības un vulgārizē cilvēku savstarpējās attiecības līdz dzīvnieciskas kopošanās līmenim. Gan vienā, gan otrā gadījumā tā ir *garīgā barība* auditorijai, kas par dzīves augstāko vērtību pieņēmusi vergošanu saviem instinktiem. Viltīgāku un tādēļ grūtāk pamanāmu kaitējumu tavai pasaules uztverei cenšas nodarīt ar to videofilmu un teleseriālu palīdzību, kur dīkdienīgi, bezrūpīgi galvenie varoņi spīdoši tiek galā ar dažādām nepatīkšanām, paveic viņu spēkiem neatbilstošus varoņdarbus un piedzīvo nepelnītu veiksmi. Šīs filmas provocē pārņemt vieglprātību un bezrūpību kā normu ikdienā.

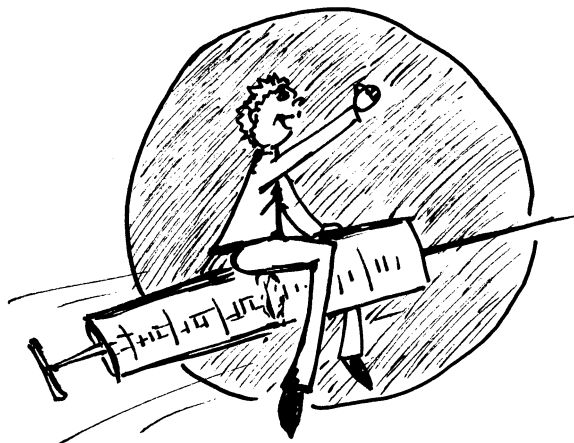
Filmās, kuŗās notiek labā cīņa ar ļauno, dažkārt negatīvie jeb ļaunie varoņi tiek parādīti tik izteismīgi savā varenībā, bagātībā, ļauna spēka pārpilnībā un izsmalcinātā nežēlībā, ka neviļus skatītājā rodas bijība un bezpalīdzības sajūta šāda monstra priekšā. Un tad kā atriebējs vai glābējs parādās pozitīvais varonis. Visbiežāk viņš ir tērpts vienkāršās džinsu biksēs un kokvilnas krekliņā. Paveicot veselu virkni galvu reibinošu, dzīvē neiespējamu varoņdarbu, pozitīvais varonis ar efektīgu šaušanu un kaušanos visus negatīvos varoņus noliek gar zemi. Labais gan ir it kā uzvarējis ļauno, bet kādas izjūtas paliek skatītājā pēc šādas filmas noskatīšanās? Vispirms jau tu saproti, ka neviens cilvēks reālajā dzīvē nav spējīgs atkārtot filmu varoņa fantastiskās izdarības, – un tāvad arī labā uzvara pār ļauno ir apšaubāma vai pat neiespējama. Otrkārt, tā kā jaunieši džinsos tev ir ikdiena, zemapziņā kā paliekošs iespiežas tieši izteismīgais, ar dažādiem tumsas atribūtiem dekorētais un mākslinieciskajiem paņēmieniem izceltais negatīvā varoņa tēls. Ikdienā, nonākot kontaktā ar kaut ko līdzīgu, tava zemapziņa to saista ar daudzajās grāvējfilmās redzēto ļaundaru varenību un visspēcību. Bet tas ievērojami vājina apņēmību un drosmi aizstāvēt pret pārestībām pat sevi un sev tuvus cilvēkus, nemaz jau nerunājot par kaut kādas aktīvas cīņas uzsākšanu pret ļaunumu. Savukārt jaunieši ar vājāku raksturu vai psihiskām novirzēm sāk izjust verdzisku padevību ļaunuma priekšā un vēlmi tam kalpot. Viņi savā izskatā un uzvedībā sāk pārņemt tieši negatīvo filmu varoņu īpašības. Tas arī ir viens no dažādo ielas bandu un sātānistu sektu pastāvēšanas cēloņiem. Cilvēki, kas par lielāko dzīves vērtību savā apziņā izvēlējušies ļaunuma ideālus, būtībā ir glēvi un tāpēc apvienojas baros. Protams, arī nelietībai, skaudībai un bailēm ir sava produktivitāte, taču, kā jau teicu, ļaunumu ir radījusi muļķība, un tā visvarenība pasaulē ir tikai mīts, kam

nav nekā kopēja ar Patiesību.

Sava loma mūsu morāles graušanā var būt arī tām filmām, kuŗas cenšas skatītājā ieaudzināt samierināšanos un iecietību pret ļaunumu. Sižeta pamatā šādām filmām parasti ir kāda izdomāta noziedznieka dzīvesstāsts, un šis *nelaimīgais*, neņemot vērā viņa izdarītos noziegumus, ir attēlots kā dziļu jūtu cilvēks, pret kuŗu visi dzīvē izturas nepelnīti netaisni vai pat ļauni. Un tad nāk kāda scēnārija autora izfantazēta situācija, kuŗā šis ļaundaris, dažādu apstākļu ietekmē veicot cēlus un drosmīgus varoņdarbus, pārvēršas par vispārējas cieņas un apbrīnas vērtu objektu. Skatītājs filmas beigās var notraukt no vaiga aizkustinājuma asaru un smagi nopūsties par ļauno pasauli, kuŗa, darot pāri dziļām jūtām apveltītām personībām, grūž tās noziedzības purvā. Tā vien gribas pastiept roku pretī šiem sirds dziļumos labajiem cilvēkiem un glābt viņus ar savu iejūtību, pretimnākšanu un mīlestību. Diemžēl dzīvē īstie noziedznieki godājamus un slavējamus darbus nemēdz darīt. Sakot «īstie noziedznieki», es gribu teikt, ka neuzskatu par īstiem noziedzniekiem tos, kuŗi izdarījuši kādu noziegumu afekta stāvoklī vai arī neuzmanības un nolaidības dēļ. Īstie noziedznieki ir tie, kuri zog, slepkavo, izvaro un laupa savu vēlmju un dziņu apmierināšanas nolūkā. Un nav svarīgi, vai tādus viņus padarījusi sliktā iedzimtība, grūtā bērnība vai apkārtējā sabiedrība. Noziedznieku psiholoģija stipri atšķiras no filmās attēlotajiem fantaziju tēliem piedēvētā garīguma. Lētticīgu ļaužu mulķošanai arī paši noziedznieki veikli prot sacerēt dažādas aizkustinošas pasaciņas par netaisnību, ciešanām, apmelojumiem un pazemojumiem, kuŗus viņiem it kā nācies pārdzīvot. Noticot šādām blēņām un sākot just līdzi vai pat palīdzot šādiem «nabadziņiem», mēs, paši to nemanīdami, viegli kļūstam par noziedznieku upuriem vai jaunu noziegumu līdzdalībniekiem. Tādēļ nav gudri ļaut citiem

savtīgos nolūkos ekspluatēt savu līdzjūtību un līdzcietību. Mūsu dzīve ir pārāk īsa, lai glābtu šaubīgus tipus, cenšoties zem viņu rupjības, egoisma un nelietības čaulas atklāt noslēptās jūtīgās, maigās dvēseles. Nevienu nevar izglābt pret viņa paša gribu. Ej savu ceļu un gādā, lai citi ar šādām viltībām tevi pašu neieved purvā!

To visu es stāstu ne jau tādēļ, lai atturētu no jaunatnei domātu videofilmu skatīšanās vai sarīkojumu apmeklēšanas. Tas viss ir neatņemama mūsu dzīves daļa. Mēs katrs izvēlamies atpūtu un izklaidi pēc savas gaumes un patikas. Bet svarīgi ir nezaudēt spēju kritiski vērtēt visu redzēto vai dzirdēto un izkopt savu gaumi. **Starp vienas dienas karnevālam darinātiem papīra rotājumiem un cauri gadsimtiem mūzejos glabātiem mākslas darbiem ir milzīga atšķirība.** Šis vērtības nedrīkst sajaukt. Bet tas nebūt nenozīmē, ka mēs nedrīkstam piedalīties karnevālā. Galvenais ir, lai mēs savas dzīves pamatvērtības nemeklētu un neatrastu šajos karnevālam domātajos grabuļos.

Ticība un neticība mūsu dzīvē

Tātad, lai kam tu dzīvē ticētu – naudai, varai, slavai, sievietēm, Dievam vai komūnismam –, šī ticība jeb šie ideāli ir tie, kas dod jēgu tavai dzīvei. Taču laimīgu darīt šie ideāli vien nespēj. Tikai saistot ideālus ar savu brīvību, vari kļūt laimīgs. Dīvaini, bet tā nu iznāk, ka, lai gūtu laimi, mums saviem ideāliem jāziedo brīvība. Piemēram, tu iemīlies kādā meitenē, un jūs nodibināt ģimeni. Bet ģimene izvirza savus noteikumus, uzliek virkni pienākumu un ierobežo jūsu brīvību. Piedzimst bērni, un tiem jāziedo savs laiks, apgādājot viņus ar visu nepieciešamo, rūpējoties par viņiem un mācot viņus. Taču šī brīvības ziedošana ģimenei tev neliekas kaut kas mokošs vai apgrūtinošs. Tieši otrādi – rūpes par tuvajiem, dārgajiem, mīļajiem cilvēkiem dara tevi laimīgu. Kāds cits varbūt dzīvē ir atteicies no ģimenes un savu laiku un brīvību ziedo tehniskiem izgudrojumiem, mākslai vai sportam. Katrs mēs izvēlamies kaut ko savu – atbilstošu mūsu uzskatiem un ideāliem. Savukārt, no malas vērojot, šāda labprātīga atteikšanās no brīvības bieži vien liekas muļķīga. Ļaudis brīnās, ja kāds spēj caurām dienām «nīkt pie grāmatām», «plinkšķināt klavieres», kaut ko zāģēt, skrūvēt, kalt, «mālēt bildes uz audekla», vairāk par citiem nodarboties ar savu bērnu audzināšanu utt. Tādās reizēs tiek aizmirsts, ka katram mums galvā ir *savs putniņš* un muļķīgi ir izsmiet vai nonicināt cita cilvēka rīcību no savu uzskatu un ideālu pozīcijām. Cilvēki no malas bieži to nesaprot un uzbāžas mums ar nelūgtiem padomiem, ieteikumiem vai kritiku. Bet padomi un aizrādījumi, kas neatbilst mūsu dzīves pamatvērtībām, mums nav pieņemami. «Nemēro savu laimi ar cita oļekti,» māca tautas gudrība. **Klausot svešiem padomiem, mēs kalpojam svešiem**

ideāliem. Taču, svešiem ideāliem kalpojot, nevar atrast savu laimi. Ja esi apjēdzis tās vērtības, kuŗu dēļ dzīvot, tad tas, kā dzīvot, citiem vairs nebūs jājautā. Atrastie dzīves ideāli paši mums rāda ceļu un māca dzīvot. Diemžēl, kā jau teicu, nereti cilvēki, daudz nedomājot, izvēlas ideālus, kas ir tāli no pasaulē valdošajiem likumiem un pastāvošās reālītātes. Sekojot šādiem ideāliem, cilvēks gan kādu laiku var justies laimīgs, tomēr agri vai vēlu nākas piedzīvot traģisku vilšanos. Tāpēc ir vērts ieklausīties, ko runā par dzīves jēgu, par mūžīgajām patiesībām un kā izvērtē cilvēka vietu un lomu pasaulē. Tikai zināšanas mums palīdzēs savus dzīves ideālus tuvināt pasaulē valdošajai Patiesībai.

Un nu ir pienācis laiks parunāt arī par tādu dzīves pamatvērtību kā ticība Dievam jeb reliģiskais pasaules uzskats. Tikai nedomā,

mēģināšu tevi pievērst kādai reliģijai vai aicināšu studēt Svētos Rakstus. Es tikai īsos vārdos pastāstīšu par tām atziņām, ko reliģiskā pasaules uzskata sakarā devusi mana dzīves pieredze.

Vispirms gribu atgādināt, ka mūsu ticība vai neticība kaut kam nemaina pasaulē valdošo kārtību. Ja noliegsim kaut ko tādu, kas reāli eksistē, cietēji būsīm mēs paši. Un tāpat notiks, ja atzīsim kaut ko tādu, kas reāli pasaulē neeksistē. Visvieglāk

ir noliegt to, kas nav ar acīm saskatāms un ar rokām aptaustāms. Piemēram, pat spēcīgu radioaktīvo starojumu mēs nespējam uztvert ar saviem maņu orgāniem, tomēr, noliedzot un ignorējot to, aizejam bojā. Arī kaitīgajam ūdens āderu starojumam var neticēt un neņemt to vērā. Bet, ierīkojot gulvietu šā starojuma zonā, mēs nolemjam sevi dažādām slimībām. Līdzīgi varam neticēt biolaukam, hipnozei, adatu terapijai, telepatijai, lūgšanu spēkam, dažādu zīmju un simbolu nozīmei – pasaule no tā necietīs. Ir ļaudis, kas ne vien tic visām šīm lietām, bet arī tās veiksmīgi izmanto savā labā. Lai kaut ko noliegtu, daudz prāta nevajag. Gudrība ir vajadzīga, lai spētu saskatīt to, kas pirmajā brīdī nav pamanāms. Tas attiecas arī uz ticību Dieva esamībai. Cik vienkārši ir pateikt, ka Dieva nav tikai tāpēc, ka tu Viņu nekur neesi redzējis un arī palīdzību no Dieva vai kāda Viņa sūtīta eņģeļa savā dzīvē neesi saņēmis! Un tomēr man jāteic, ka, tā domājot, tu kļūdieš. Mēs tikai esam pārstājuši ievērot to, kas mūs pastāvīgi pavada visu mūžu. Tava sirds nepārtraukti sūknē asinis pa asinsvadiem un uztur dzīvību, bet vai daudz esi pievērsis tai uzmanību? Par sirdi cilvēks sāk domāt tikai tad, kad izjūt tās darbības traucējumus.

Zemeslodi ieskauj atmosfāra. Mēs dzīvojam gaisa okeāna dibenā, un virs mums esošā gaisa slāņa svars uz katru mūsu ķermeņa kvadrātcentimetru spiež ar spēku, kas kopsummā mērāms tonnās. Mēs to nejūtam, jo esam pieraduši nest šo svaru ik stundu, ik minūti, ik sekundi. Un tas vēl nav viss! Šā spiediena spēks, ko mēs nejūtam, satur kopā mūsu ķermeni. Atliek tam izzust kaut uz brīdi – un mēs visi pārvērtīsimies par pārsprāgušiem asins pūšļiem. Ja mums tik grūti ir pamanīt, sajust un novērtēt spēku, kas satur kopā paša ķermeni, vai gan kāds brīnums, ja vēl lielākas šaubas un izpratnes trūkums mums ir par Spēku, kas satur kopā pasauli?

Atziņa par Dieva esamību ir bijusi visos laikos un visām tautām. Cilvēks ir sajutis šo Augstākā Saprāta klātbūtni

pasaulē un centies savā apziņā tuvoties Viņam. Tā laika gaitā izveidojušās dažādas ticības mācības un reliģijas. Taču paralēli tam cilvēka apziņā ir bijušas šaubas un neticība Dieva esamībai. Tas ir tādēļ, ka Dievu pasaulē nevar meklēt un atrast tā, kā mēs meklējam un atrodam savu pazaudēto mantu vai naudu. Neapšaubāmi, mēs Dievu labāk pazītu tad, ja Viņš mums katru rītu acu priekšā noliktu darāmo labo darbu sarakstu vai arī, stāvot mums aiz muguras, uzšautu ar pātagu pa pakalpusi ikreiz, kad darām kaut ko dumju. Taču tā nenotiek. Dievs ir radījis šo pasauli un devis mums pilnīgu rīcības brīvību tajā. Protams, Dieva radītajā pasaulē valda zināmi likumi, bet mums ir dota brīva izvēle šos likumus ievērot vai neievērot. Kad savas aplamās rīcības dēļ nākas ciest, mēs esam nikni uz visu pasauli. Mums liekas, ka esam pelnījuši, lai Dievs šai brīdī no debesīm sūtītu kādu eņģeli, kuŗš ar palīdzīgu roku glābtu mūs no pašu radītajām nepatīkšanām un ieceltu saulītē. Bet, kad tas nenotiek, mēs klaigājam, ka Dieva nav, ka pasaulē valda ļaunums un netaisnība. Taču «kaķa lāsti debesīs nekāpj».

Dieva esamību ir apšaubījuši un apšaubā arī daži dabas pētnieki. Viņi, pētot norises dabā, ir nākuši pie secinājuma, ka viss mūsu pasaulē pēc dabā valdošajiem likumiem notiek it kā pats no sevis un nekāds Dievs nav vajadzīgs. Zinātnieki – materiālisti ir pārāk iedziļinājušies pētījumos par to, kā viss notiek, un aizmirsuši domāt par to, kāpēc viss tā var notikt. Viņi ir izvirzījuši minējumu, ka no nedzīvās matērijas var rasties dzīvība. Un šī dzīvība pati no sevis, attīstoties miljoniem gadu ilgā laika posmā, ir spējusi radīt visu daudzveidīgo dzīvnieku un augu valsti uz mūsu Zemes. Pēc šādiem uzskatiem iznāk, ka chaoss var radīt kārtību. Tātad sensenos laikos dažādi ķīmiskie elementi paši no sevis savienojās un izveidoja pirmo organisko vielu molekulas. Savukārt šīs organiskās vielas, dažādās kombinācijās sajaucoties, izveidoja pirmo dzīvo šūnu. Šī šūna negāja bojā, bet sāka vairoties, attīstīties un veidot

arvien sarežģītākus organismus.

Šādai pasakai var noticēt tikai tie, kas negrib vai nespēj domāt paši ar savu galvu. Ja, piemēram, ieberot kādā maisā vairākus simtus klucīšu ar burtiem un tos tur neskaitāmas reizes sajaucot un berot uz grīdas, reiz pienāks tāds brīdis, kad no visiem izbērtajiem klucīšu burtiem pats no sevis uz grīdas izveidosies sakarīgs teksts?! Bet tā ir krietni lielāka varbūtība par to, ka no ķīmiskajiem elementiem chaoss un laimīga sagādīšanās ir spējusi radīt dzīvajai šūnai pamatā esošas olbaltumvielas, dezoksiribonukleīnskābes un ribonukleīnskābes molekulas un vēl tādus apstākļus, lai tās spētu savstarpēji savienoties. Starp citu, šo sarežģīto organisko vielu sinteze ir nopietna problēma pat mūsdienu modernajās laboratorijās.

Pētot dzīvās būtnes, zinātnieki daudz runā par atklātajām likumībām un procesiem, kas darbojas dzīvo organismu iekšienē. Var teikt, ka katra dzīvā būtne un pat katra dzīvā šūna, no kuŗām mēs sastāvam, ir it kā sava veida fabrika, kur tiek sintezētas dažādas ļoti sarežģītas ķīmiskās vielas. Visvienkāršākā ķīmiskā viela, ko ražo mūsu organisms, ir gremošanas procesam nepieciešamā sālsskābe. Arī cilvēki ir iemācījušies sintezēt šo skābi un uzcēlušī rūpnīcas, kur tā tiek ražota. Nevienam nenāk prātā apgalvot, ka sālsskābes ražošanas rūpnīcu varētu uzcelt, bezjēdzīgi un chaotiski sajaucot kopā būvmateriālus ar sālsskābes ražošanai paredzētās tehnoloģiskās līnijas atsevišķām detaļām, mezgliem un agregātiem. Katram ir skaidrs: lai uzceltu rūpnīcu, izgatavotu kādu mašīnu, ierīci vai agregātu, vispirms ir jāstrādā izgudrotājiem un konstruktoriem. Tātad šā objekta tapšanā jāiegulda garīgais darbs. Varētu teikt arī tā, ka šā darba veikšanai vispirms ir nepieciešams zināms intelektuālais potenciāls. Lūk, šo intelektu jeb Augstāko Saprātu materiālisti cenšas noliegt, apgalvojot, ka viss dzīvais pasaulē radies pats no sevis. Tā nu iznāk, ka pašu izgatavotajā automobilī ieguldīto intelektuālo darbu materiālisti atzīst, bet, runājot par

lietām, kas ir tūkstošiem un miljoniem reižu sarežģītākas par automobili, viņi pēkšņi tajās ieguldīto intelektuālo potenciālu vairs saskatīt nespēj.

Te nu man jāteic, ka ir grūti kādam ieraudzīt to, ko viņš negrib redzēt.

Bet liksim materiālistus fanātisko neticību mierā. Mazliet parunāsim par daudzajām reliģijām, to lomu un vietu pasaulē. Pirmajā brīdī šķiet, ka jau pati šī reliģiju daudzveidība runā par labu Dieva noliedzējiem. Daudzējādā ziņā atšķirīgi ir gan reliģiskie rituāli, gan mīti vai Svētie Raksti, uz ko balstās reliģijas. Ir reliģijas, kuras runā par vienu Dievu, un ir reliģijas, kur dievišķā izpausmes veidi ir nodalīti kā atsevišķas dievības. Tam visam klāt vēl nāk reliģiju savstarpējā kaņošanās un naidīgums, kas vērojams pat starp vienas reliģijas dažādiem novirzieniem. Kopumā veidojas visai nepārliciecināša un juceklīga aina.

Bet tā liekas tikai tad, ja mēs savu uzmanību koncentrējam uz atšķirībām. Pamats visām reliģijām ir kopīgs. Tā ir mācība par Augstāko Saprātu, kas radījis pasauli, un tā ir mācība par Dieva likumiem, kuŗus ievērojot, mēs nonākam harmonijā ar šo pasauli. Tā ir mācība par cilvēka nemirstīgo dvēseli un par iespējām rast saites ar šo savu dvēseli.

Katra reliģija savos pirmsākumos veidojas no pieredzes, ko saņēmis cilvēks saskarsmē ar dievišķo. Šī pieredze pārtop mācībā un kļūst par ceļa rādītāju jeb logu uz Lielo Patiesību citiem cilvēkiem un cilvēku paaudzēm. Taču neviena reliģija nevar pastāvēt nošķirti no cilvēku sabiedrības. Jau no pašiem pirmsākumiem katru reliģiju ietekmē tās tautas kultūras un dzīves pieredze, kuŗas teritorijā attiecīgā reliģija rodas un no kurienes tā sāk savu izplatību pasaulē. Kultūra tāpat kā reliģija pieder pie cilvēka garīgajām vērtībām, un nav iespējams novilkt svītru, kur beidzas kādas tautas kultūra un sākas reliģija. Var teikt, ka pasaules tautu reliģijas ir tikpat atšķirīgas kā dažādu

pasaules tautu kultūras.

Cilvēkam, savā apziņā saskaroties ar dievišķo, paveras līdz šim neredzēta pasaule. Un viņš nespēj atrast piemērotus vārdus, lai izteiktu to, ko šai brīdī piedzīvojis. Tāpēc visas reliģijas runā metaforās jeb līdzībās. Un šī valoda sakņojas katras tautas kultūrā. Iedomāsimies cilvēku, kas atgriezies no citas, mums nezināmas pasaules un cenšas pastāstīt kaut vai par tur redzētiem ziediem. Viņš teiks – «kā rozes». Bet šie ziedi nav rozes, jo citādi viņš teiktu – «tur bija rozes». Šiem ziediem ir citas īpašības. Vārdi «kā rozes» nozīmē, ka šis cilvēks cenšas redzēto tuvināt mums pazīstamiem apzīmējumiem – runā līdzībās. Mēs zinām rozes, bet nezinām šos svešās pasaules ziedus. Un tādēļ nevaram dusmoties, ja, nonākuši šajā svešajā pasaulē, neatradīsim tur rozes. Viņš norāda tikai uz līdzību ar rozi. Roze – tā ir tikai metafora, žests, pret mēnesi pavērsts rādītājpirksts. Mums nav jāturas pie pirksta. Pirksts nav būtisks. Jālūkojas uz mēnesi un jāaizmirst pirksts. Metaforas ir tikai ceļa rādītāji, tas vēl nav pats ceļa mērķis. Arī reliģija pati par sevi nav mērķis. Reliģija ir tikai ceļš uz Lielo Patiesību. Reliģija ir tikai logs uz Lielo Patiesību. Katra reliģija ir tikai viens no mēģinājumiem atmodināt mūsu apziņā saites ar pasaules dziļāko būtību. Bezjēdzīgi ir strīdi par to, kuŗa reliģija ir pareizāka vai labāka. Nevienai reliģijai nepieder monopols uz Lielo Patiesību. Ja Dievs pieņem visus – gan kristiešus, gan muhamedāņus, gan hinduistus, tad kas gan ir tie, kuŗi šķiro ticības pareizajās un nepareizajās? Mēs katrs varam izvēlēties savam raksturam, tautībai un mentālītai atbilstošāko reliģiju un turēties pie tās. Katra reliģija taču ir logs uz Lielo Patiesību. Un mulķīgi ir strīdi par to, kuŗš logs gaišāks, plašāks vai greznāks. Svarīgs ir nevis logs, bet gan Patiesība, ko mēs spējam saskatīt pa šo logu. Daudzu reliģisko mācību nopietna kļūda ir tā, ka šīs reliģijas, pašām nemanot, centrālajā vietā sākušas izvirzīt nevis Patiesību, bet gan pašas sevi. Savus kanonus, savas prasības,

savus likumus tās pasludina par augstāko vērtību pasaulē. Un bezierunu kalpošanu šiem kanoniem sauc par kalpošanu Dievam. Tas ir maldu ceļš, kas ved uz reliģiju savstarpēju naidošanos un bezjēdzīgu asinsizliešanu ticību kaļos. Tie ir cilvēku tumsonības un liekulības radīti maldi. Jo reliģisko kultu kalpi jau arī ir tikai cilvēki.

Daudzi uzskata, ka ticēt Dievam – tas nozīmē labi orientēties reliģiskas dabas jautājumos, piedalīties reliģiskajās ceremonijās un skaistos vārdos slavēt Dievu. Dieva atzīšana vārdos nav ticība Dievam. Īstā ticība Dievam patiesi dzīva ir tikai mūsu izjūtās, nevis vārdos. Ticēt Dievam un cilvēka nemirstīgajai dvēselei nozīmē ik brīdi sevi sajūst kā šo nemirstīgo dvēseli, kas iemiesojusies materiālajā ķermenī un kam ir nesaraujama saikne ar vispasaules saprātu, labestības un mīlestības centru – Dievu. Ja tu, dusmu pārņemts, vicināsi dūres kāda priekšā, lai pierādītu savu fizisko pārkumu, vai miesaskārē un alkatībā trīci par savām vēlmēm un materiālajiem labumiem, tad kur ir tava ticība? Šai brīdī tu esi aizmirsis gan Dievu, gan savu nemirstīgo dvēseli! Jā, varbūt pēc tam būsi gatavs vārdos slavēt un pielūgt Dievu cerībā saņemt par to kā atalgojumu mūžīgo svētlaimi. Bet tā nav ticība Dievam. Tā ir liekulība. Un katrs liekulis savā būtībā ir nelaimīgs cilvēks. Viņš ir apstājies pusceļā. Viņš ir kā kalnā kāpējs, kas, kalna pakājē nonācis, nedodas vis pretī sniegotajām virsotnēm, bet, apmeties vietējā krodziņā, izklausīna tūristus, kuri atgriežas no kalniem. Pārbraucis mājās, šāds «ceļotājs» iztēlos sevi par varenu alpīnistu. Taču, lai cik izsmalcināta būtu viņa daiļrunība, šis cilvēks ir nožēlojams. Viņš, laupot sev kalnu pārgājiena patieso burvību, ir apzadzis pats sevi. Viņš nav devies kalnos, lai iepazītu un iemīlētu tos. Viņš ir devies kalnos, tikai lai iegūtu kalnā kāpēja slavu.

Un kā tu domā, kas notiek, ja vienuviet sapulcējas vairāki šādi «alpīnisti»? Nu, protams, iet vaļā strīdi, lai noskaidrotu, kuŗš tad ir tas īstākais «kalnu tīģeris». Šiem strīdiem diemžēl nav

nekā kopīga ar mirdzošajām kalnu virsotnēm tur tālumā. Pavēro dažādu reliģisko novirzienu fanātiķu savstarpējās ķildas – un saskatīsiet kaut ko ļoti līdzīgu. Starp cilvēkiem, kuŗi nonākuši līdz patiesai reliģiskai apziņai, līdz reālai savas dvēseles un Dieva izjūtai, ķildas izbeidzas. Var būt tikai divas iespējas: vai nu, attiecīgu attīstības pakāpi sasnieguši, mēs savā apziņā patiesi tuvojamies savas eksistences būtībai un meklējam ceļu uz Dievu, vai arī, savā apziņā paliekot materiālisti, meklējam tikai dievlūdēja slavu.

Ne jau šausmas un bailes no nezināmā, kā to apgalvo materiālisti, senatnē lika cilvēkam mesties ceļos un pielūgt kaut kādas izdomātas dievības. Tāda nepraktiska rīcība savā grūtajā ikdienā pirmatnējam cilvēkam būtu bijusi pārāk liela greznība. Un tomēr viņš to darīja. Tātad šīs rīcības rezultātā saņēma reālu, praktisku labumu.

Mēs tagad varam teikt, ka izpratne par dievišķo senajiem ļaudīm bija primitīva, bet nevaram teikt, ka viņu reliģija bija kas sliktāks vai mazvērtīgāks par mūsdienu reliģijām un filozofiskajām mācībām. Seno ļaužu dievnams bija apkārtējā daba, bet svētbildes viņu dievnamā – šīs dabas objekti. Vai mēs varam apgalvot, ka cilvēku būvētais dievnams un kāda mākslinieka gleznota svētbilde ir kas augstāks par Dieva radīto dabu? Ja arī seno ļaužu apziņā nebija īstas nojēgas par pasaules Radītāju, par vienīgo labestības, saprāta un mīlestības centru pasaulē – Dievu, savās lūgšanās viņi, pašiem to neapzinoties, runāja ar šo Dievu. Savās lūgšanās viņi tika uzklausi un saņēma atbildi. Un šī atbilde deva spēku un panākumus cīņā par eksistenci, mācīja cilvēku dzīvot saskaņā ar sevi, apkārtējo dabu un visu pasauli. Bet vai tad mums savā dzīvē ir vajadzīgs kas vairāk?

Technikas progress, kas mums liek justies pārākiem par saviem senčiem, nav atnesis laimi. Tas ir tikai vēl vairāk sarežģījis mūsu dzīvi. Datori, virsskaņas lidmašīnas, mobilie

sakari mums dod iespēju sazināties, veikt darījumus un ceļot pa pasauli galvu reibinošā ātrumā. Un tomēr visur mēs nepaspējam. Mūsu nervu sistēma zaudē šajā sacensībā, jo kaut kas ir nepareizi. Un tāpēc, iespējams, šis Dieva padoms un atbalsts mūsdienu cilvēkiem ir vēl vajadzīgāks nekā tālajiem senčiem. Ja tev kādreiz izdodas atrast reliģiju, kas to spēj sniegt, turieties pie tās! Tas būs tavš logs uz Lielo Patiesību. Bet, pirms esi pie tā nonācis, atceries, ka arī mākslā, filozofijā un literātūrā var atrast daudz patiesi liela, nemirstīga, cauri gadsimtiem atnākuša, tāda, kas spēj tuvināt tavu apziņu Dievam.

Novēršanās no Dieva un garīgo ideālu trūkums valstiskā līmenī rada patērētāju sabiedrību, kas balstās uz nepārtrauktu preču ražošanas – patērēšanas ķēdi. Jo vairāk cilvēks patērē preces, jo vairāk viņš stimulē šo preču ražošanu un vairāk viņš ir spiests strādāt arī pats, lai nopelnītu naudu, par ko preces pirkt. Tas ir kā vāveres ritenis – jo ātrāk vāvere skrien, jo ritenis ātrāk griežas. Jo ritenis ātrāk griežas, jo vāvere ātrāk skrien. Ja vāvere izlec no šā riteņa, tas apstājas. Ja patērētāju sabiedrībā samazinās preču pieprasījums, sākas ekonomiska depresija, krīze un stagnācija. Tāpēc patērētāju sabiedrība ir ieinteresēta uzturēt šo vāveres riteni, nerēķinoties ne ar dabas resursu lietderīgu izmantošanu, ne veselā saprātu. Daudzās modes un reklāmas aģentūras to vien tik dara, kā aicina – pērc, pērc, pērc... Bet, vai cilvēka interesēs ir nepārtraukti pirkt arvien jaunas preces un savu mūžu ziedot, lai pelnītu naudu šo arvien jauno preču iegādei? Ja mēs visu mūžu ar savu darbu kalposim tikai savām ķermeniskajām vajadzībām, ar ko gan tad mēs atšķirsimies no dzīvniekiem?

Iešana uz baznīcu vēl nenozīme saikni ar savu dvēseli un Dievu. Arī daudzi bijušie komunisti tagad apmeklē dievkalpojumus. Baznīcas apmeklēšana daudziem ir kļuvusi par tādu pašu prestiža lietu kā slaveni operu un baletu

pirmizrāžu apmeklēšana vai ielūgums uz augstākās sabiedrības
rīkotu banketu. Greznums, ārišķība un pompozitāte nepalīdz
tuvoties Dievam. Cilvēkam, kuŗš grib savā lūgšanā runāt ar
Dievu, jāsaprot, ka tas, kas runās ar Dievu, nebūs viņa miesa.
Ar Dievu runās mūsu dvēsele. Bet lūgšanā saliktās rokas,
uz ceļiem noliektais ķermenis ir tikai viens no veidiem, kas
palīdz panākt mūsu dvēseles, apziņas un miesas vienotību šai

svētajā brīdī. Un nav svarīgi, vai tas notiek
greznā pilī vai būdīnā. Svarīgi ir atcerēties,
ka ne jau Dievam ir vajadzīgas ticīgo
lūgšanas. Tās ir vajadzīgas pašiem
ticīgajiem. Un nedomāsim, ka lūdzēja
nopietnā un drūmā sejas izteiksme
Dievam ir tīkamāka par jautro
un priecīgo. Tikai tāpēc vien,
lai izpatiktu Dievam, mums
nav jādzīvo arī kaut kāds
nedabīgs dzīvesveids. Tieši
šo daudzveidīgo dzīvi ar
visiem tās notikumiem
un pārbaudījumiem
Dievs mums ir devis
kā līdzekli attīstībai.

Klosteri un
vientulība ir
nepieciešama
tikai tiem,
kuŗi jūt, ka
pasaulīgā
dzīve sākusī
t r a u c ē t
viņu garīgo
izaugsmi.

Griezt vai negriezt otru vaigu?

Daudzus jauniešus atturīgus pret reliģisko pasaules uzskatu dara it kā dažādo reliģiju sludinātā samierināšanās ar ļaunumu. Ir radīts mīts, ka īsteni ticīgie ir tie, kas glēvā padevībā un paklausībā zemojas ļaunuma priekšā, ļaujot sevi apsmiet un bradāt, sitieniem atsedzot vaigu. Ir sludinātāji, kas māca, ka tieši tāda, lūk, esot Dieva griba.

Neapspriedīsim šobrīd, kam tas ir izdevīgi, un nemeklēsim šāda apgalvojuma apstiprinājumu vai noliegumu Svētajos Rakstos, bet padomāsim par ļaunuma būtību un mūsu attiecībām ar to savas dzīves laikā.

Vai tiešām reliģiskā apziņa attaisno nepretošanos ļaunumam? Uzdrošinos apgalvot, ka tie ir vieni no lielākajiem meliem vai – labākajā gadījumā – maldi, kas kļuvuši par pamatu daudzām mūsu dzīves nevērtībām.

Kas tad ir ļaunums? Gandrīz visu pasaules tautu mītoloģijā ļauno, velnišķīgo, sātanisko saista ar tumsu, bet dievišķo, tikumisko, labo – ar gaismu. Šāds uzskats pasaulē ir tik plaši izplatīts, ka to nevar uzskatīt par nejaušību, tāpēc vispirms padomāsim par gaismas un tumsas dabu. Kāda tad ir tumsas būtība? Ar vārdu «tumsa» mēs apzīmējam tādu stāvokli, kad telpā nav gaismas.

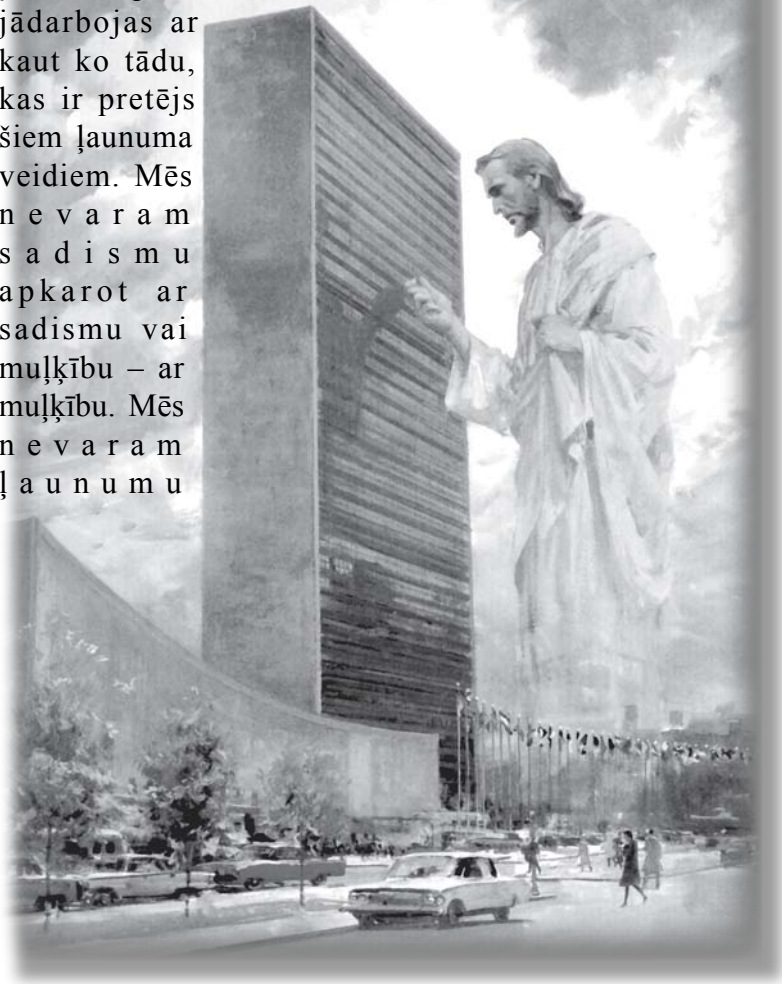
Tiklīdz mēs šajā telpā ienesīsim degošu sveci vai ieslēgsim elektrisko spuldzi, tumsa pazudīs. Ievērojiet, jo tas ir ļoti svarīgi: jūs nevarat telpā ieslēgt un izslēgt tumsu, jūs nevarat telpā ienest vai no tās iznest tumsu. **Lai cīnītos pret tumsu, ir jādarbojas ar gaismu** – tā ir vienīgā saprātīgā iespēja uzveikt tumsu.

Visam ļaunajam pasaulē piemīt tumsas daba. Ļaunums ir

jēdziens, kas apzīmē labestības jeb mīlestības trūkumu cilvēkā vai notikumā. Un šādi raksturot var arī citu ar ļaunumu saistīto negatīvo parādību patieso dabu. **Muļķība, piemēram, ir zināšanu vai saprāta trūkums, naidis – mīlestības trūkums, cietsirdība vai sadisms – līdzietības, žēlsirdības trūkums** utt. Lai sekmīgi cīnītos pret šīm dažādajām

ļaunuma izpausmēm, mums

jādarbojas ar
kaut ko tādu,
kas ir pretējs
šiem ļaunuma
veidiem. Mēs
nevaram
sadismu
apkarot ar
sadismu vai
muļķību – ar
muļķību. Mēs
nevaram
ļaunumu

uzveikt ar ļaunumu. Tas ir tas pats, kas censties ieslēgt un izslēgt tumsu. Tā rīkojoties, mēs cietīsim neveiksmi un sāksim domāt, ka ļaunums ir neuzveicams. Mēs nolemsim, ka esam par vājiem, lai ar to cīnītos, un meklēsim attaisnojumu savam vājumam. Iespējams, ka arī tas ir viens no cēloņiem, kādēļ radušies liekulīgie reliģisko mācību skaidrojumi par nepretošanos ļaunumam un sava ienaidnieka mīlēšanu.

Kur tad ir kļūda? Kad vaigu vaigā sastopamies ar nodevību, cietsirdību, netaisnību, kareivīgu stulbumu vai kādu citu ļaunuma izpausmi, – mūs pārņem dusmas un naid. Bet arī naid ir ļaunuma paveids ar tumsas dabu. Ļauties naidam – tas nozīmē apdzēst saprāta un mīlestības gaismu sevī. Ļauties naidam – tas nozīmē tikt ļaunuma uzvarētam. Tāpēc cīņa ar ļaunumu ir tik grūta. **Naid ir apziņas tumsa, tas padara cilvēku akl.** Visas revolūcijas ir sākušās ar cīņu pret netaisnību, bet, naidā grimstot, radījušas vēl lielāku netaisnību, varmācību un noziegumus. Naid ir tas, kas taisnīgu sašutumu, brīvības alkas un cīņu par labāku dzīvi novirza uz cietsirdīgas atriebības asiņainā ceļa, kur blakus krīt gan vainīgie, gan nevainīgie. Tādēļ **tiem, kas cēlušies cīņai, aizstāvēt taisnību un savas likumīgās tiesības, naid nav vajadzīgs.** Naid, šī apziņas tumsa, ir piederīga ļaundarim vai ienaidniekam, jo tikai naida aptumšota apziņa neļauj redzēt, ka tie, ko viņš grasās iekārot vai slepkavot, ir tādi paši cilvēki kā viņš pats. Tikai naida radīts aklums padara cilvēku par tādu ļaunuma pārņemtu nezvēru, kas spējīgs slepkavot bērnus, sirmgalvjus, sievietes. Tieši tāpēc agresorvalstis pirms iebrukuma kādā zemē vienmēr cenšas uzkurināt naidu pret šīs zemes iedzīvotājiem.

Naid nevairo spēku un nepadara mūs stiprākus. Naid iztukšo mūs, liekot savu fizisko un garīgo enerģiju novadīt ļaunuma īstenošanas virzienā. Ne velti daži pieredzējuši ielas kaušļi un pat profesionāli bokseri ar dažādu aizvainojošu

piezīmju izteikšanu un nīrgāšanos pirms cīņas cenšas savos pretiniekos uzkurināt dusmas un naidu. Viņi zina, ka dusmu un naida pārņemts cilvēks zaudē piesardzību un ir vieglāk uzveicams. Saniknots cilvēks nespēj apsvērt cīņas taktiku un plānot savu aizsardzību. Viņš, līdzīgi vēršu cīņā nokaitinātam bullim, ir gatavs mesties uz priekšu, kļūstot par viegli sasniedzamu mērķi toreadora zobenam. Ne naida, ne kāda cita ļaunuma paveida pārņemts cilvēks nav spējīgs kritiski novērtēt savu rīcību un tās atbilstību veselajam saprātam. Ļaunums – tās ir ciešanas. Pat tad, ja izdodas sasniegt mērķi, ļauns cilvēks nespēj būt laimīgs. Viņa īslaicīgais ļaunais prieks ir pārpilns rūgtuma.

Ikdienas dzīvē mums gadās nokļūt visdažādākajās situācijās. Reakcija uz šīm situācijām katram cilvēkam ir atšķirīga. Piemēram, vienu pēkšņas suņa rejas, iztraucējot no pārdomām, var saniknot. Bet cits, attapies no acumirkļīga satraukuma, par to tikai pasmiesies. Vienā ģimenē pārsālīta zupu uzņems ar labsirdīgu humoru, bet citā tā var izraisīt smagu strīdu, pat līdz trauku plēšanai. Jo tālāk no veselā saprāta ir mūsu reakcija uz kādu notikumu, jo lielākai ļaunuma tumsai mēs esam ļāvuši ienākt savā apziņā. Dusmas un naidis ir slikti padomdevēji gan karā, gan dzīves cīņās. Kas mainīsies, ja dusmās ar dūrēm daudzīm krāsni, pie kuņas savas neuzmanības dēļ esam apdedzinājušies? Ko mainīs mūsu naidis pret zemē nomestu banāna mizu, uz kuņas esam paslīdējuši, vai lietus mākonī, kas samērcējis mūsu apģērbus? **Ar apstākļiem ir jāreķinās, nevis tie jāienīst!** Savā būtībā mūsu naidis vēršas pret Dieva radīto pasauli. Mēs it kā izsakām pārmetumus, ka šeit, lūk, mums neizdevīgā brīdī līst lietus, rej suņi un ir kaut kas tāds, uz kā mēs savā neuzmanībā varam paslīdēt, apdedzināties vai kā citādi ciest. Mirkļa nepatiku vai iegribu ļaunums mūsu apziņā padara svarīgākus par visu pasauli. Un,

ja nenotiek pēc mūsu prāta, mēs apsūdzam pasauli par it kā mums nodarītām pārestībām. Apziņas tumsa liedz saskatīt un saprast, ka pasaule neko mums nav parādā.

Ja darām visu iespējamo, lai pasargātos no lietus vai aukstuma, kādēļ nedarām visu iespējamo, lai izsargātos no ļaunu cilvēku ietekmes? Ja ceļā sastaptu fizisku kropli esam spējīgi uzlūkot ar izpratni un līdzcietību, kāpēc gan drebam dūsmās un aizvainojumā, saskaņoties ar garīgo kroplu izdarībām?

Ir tikai viens ceļš, kā sekmīgi pretoties ļaunuma iekļūšanai mūsu apziņā. Pasaule jāpieņem tāda, kāda tā ir. Zināmā mērā to var saukt arī par samierināšanos. Samierināšanos ar pasaulē valdošajām reālītātēm. Un arī ļaunums šai pasaulē ir reālitate. Tātad jāsamierinās arī ar ļaunuma esamību. Bet veikli demagogi šo samierināšanos iztulko kā paklausību un padevību ļaunuma priekšā. Taču samierināšanās ar ļaunuma esamību pasaulē nenozīmē samierināšanos un nepretošanos šim ļaunumam. Samierināšanās ar sniegu un lietu taču nenozīmē, ka mums jābūvē mājas bez jumtiem! Arī samierināšanās ar ienaidnieka esamību nenozīmē padevību un kalpību šim ienaidniekam.

Nepretoties ļaunumam nozīmē kalpot tam.

Ļaunums pasaulē nav Dieva nolikts. (Saulē nav radījusi tumsu uz Zemes.) No Dieva nolikta mums ir ļaunuma pārvarēšanas vajadzība gan savā apkārtnē, gan sevī. Tikai tā mēs varam sevi apliecināt un augt garīgajā un dvēseliskajā attīstībā. Lieki ir sūroties par dzīvi vai likteni. Mums ir dota tieši tāda dzīve un tāds liktenis, kāds nepieciešams mūsu dvēseles izaugsmei. Lūgšanas un žēlabas, pat ja ar tām vēršamies pie paša Dieva, vēl neliecina par mūsu izaugsmi. Šai izaugsmei nepieciešams apliecinājums darbībā. Un tikai spēja pārvarēt dzīves uzliktos pārbaudījumus un pārciest likteņa triecienus ir šāds apliecinājums. Mēs varam iemācīties ļoti

gudri spriedelēt par dažādiem filozofijas un morāles tematiem, bet, ja esam pārāk glēvi un nevarīgi, lai šo teorētisko bagāžu spētu izmantot praksē, un tāpēc netiekam galā ar savas dzīves situācijām, – mēs šo eksāmenu neesam izturējuši. Dievs neļauj pasaulē rasties tādām ļaunumam, ko mēs nevarētu uzveikt. Pretējā gadījumā cilvēce jau sen būtu gājusi bojā. Dievs mūs atbalsta, dod padomu un paver iespējas ļaunuma pārvarēšanai. Cits jautājums, vai mēs vienmēr izmantojam šīs iespējas un uzklausām šo padomu. **Cilvēks, kas tagad sūdzas par Latvijā valdošo nabadzību, beztiesību, noziedzību, bet tajā pašā laikā piebilst, ka viņš par politiku neinteresējas, ka viņam ir vienalga, par ko balsot vēlēšanās un kādus svētkus svinēt, ir saņēmis to, ko pelnījis.** Un nevajag aizbildināties ar nezināšanu vai to, ka mūs kāds ir apmuļķojis. Starp meliem un tukšvārdību, kas straumēm gāžas pār mūsu galvām, ir pietiekami daudz patiesības, lai mēs to tur spētu atrast. Ja vien no tiesas meklējam. Ja esi atbalstījis ļaunumu (kaut vai tikai ar nepretošanos), nebrīnies, ja tas vēlāk pašam kož. Ja bijī noliķts ļaunumam ceļā un Dievs tev deva kaut vienu vienīgu iespēju cīnīties pret to, bet tu to nedarīji, negaidi, ka Dievs tevi par to atalgo. Ikvienam, sasprindzinot gribu, muskuļus un prāta spējas, ir jādara tieši tik, cik viņš spēj. Ne vairāk, bet arī ne mazāk. Tad ļaunums atkāpsies – kā atkāpjas tumsa.

Un nesaki, ka viens tu neko nespēj mainīt, ka, vilku barā dzīvojot, labāk gaudot kā vilkam, ka tavu nostāju vienā vai otrā gadījumā neviens pat nepamanīs utt. Ir Kāds, kas to redzēs, zinās un novērtēs, jo Viņš redz visu.

Necentīsimies «lāpīt pasauli». Mums katram šai dzīvē atbilstoši spējām ir dots savs kaktiņš un stūrītis zemes, kur mēs varam nest savas labestības un mīlestības gaismu. Šo ļaunuma pārvarēšanas vajadzību dzīvē reizēm apzīmē ar vārdu «pienākums». Pienākums pret savu māju, sētu, ģimeni, tautu,

Tēvzemi. Pienākums, kas ir augstāks par visiem tagad tik plaši reklāmētajiem ļaunuma kārdinājumiem. Padomā par to! Arī pienākums var būt tas, kam ziedojot savu brīvību, mēs dzīvē iegūstam laimi.

Ticība Dievam, ielikta apziņas goda krēslā kā galvenā vērtība, vēl nevienu cilvēku nav pievīlusi. Tomēr jāteic, ka tu savā dzīvē nesastapsi daudz tādu cilvēku, kam ir šāda ticība. Vairums ļaužu, kas gaŗi un plaši runā par Dievu, ir tikai liekuļi, kas cenšas uzturēt savu dievlūdžēja slavu. Viņu apziņā galvenās ir citas vērtības. Ticību Dievam nevar iemācīties, kā mēs skolā mācāmies dzejolišus. Arī filozofiskos strīdos neviens mums nevar pierādīt Dieva esamību. Vienīgi tu pats dzīvē vari meklēt un atrast šo Dieva apziņu. Neviens cits to tavā vietā izdarīt nevar.

Parazīti starp mums

Ļaunums rodas tur, kur kāds cilvēks vai cilvēku grupa vēlas uzkundzēties un parazītēt uz citu rēķina. Šādiem *kungiem* savs parazītiskais dzīvesveids liekas ļoti gudrs, un viņi ar pārākuma apziņu vai pat nicinājumu uzlūko katru, kas dzīvē, viņuprāt, nav mācējis izmantot citus, lai kļūtu pietiekami ietekmīgs un bagāts. Par sevi viņi domā, ka ir sasnieguši kādu īpašu dzīves izpratni, apguvuši vispareizākos un izdevīgākos dzīves principus, augstāko dzīves mākslu. Ar to, ka materiālo labumu iegūšana viņiem ir galvenais, bet metodes un veidi, kā to panākt, nav svarīgi, šie ļaudis parasti arī sasniedz zināmu materiālo labklājību un ar to lepojas.

Bet padomāsim, kas notiktu, ja pasaulē pilnīgi visi cilvēki dzīvotu šādi. Neviens godīgi nestrādātu, bet visi ar dažādām viltībām vai fiziska spēka palīdzību varmācīgi atņemtu citiem piederšo. Neviens neaudzētu labību un neturētu lopus, bet visi cits no cita zagtu un laupītu pārtiku. Neviens neaustu audumus, nešūtu drēbes, bet visu to savām vajadzībām iegūtu, atņemot citiem. Un itin neviens nebūvētu sev mājas, neremontētu dzīvokļus, bet gan censtos izkrāpt vai padzīt no mājām un dzīvokļiem citus, lai ieņemtu tur viņu vietu. Vai šādā gadījumā pasaulē ilgi pietiktu pārtikas, apģērba, apavu? Cik cilvēkiem būtu silts mitekļis un jumts virs galvas pēc desmit, piecdesmit vai simt šādas vispārējās uzkundzēšanās un laupīšanas gadiem? Vai šādā cilvēku sabiedrībā būtu iespējama jebkāda zinātnes un tehnikas vai mākslas un kultūras attīstība? Protams, ka ne! Ja cilvēki šādi dzīvotu, tad vispār nekāda civilizācija uz Zemes nebūtu radusies. Cilvēki joprojām klaiņotu pa mežiem baros, cits citu laupot un slepkavojot.

Bet kas tad bija tas spēks, kas viņus apvienoja un virzīja

civilizācijas attīstību? Uzdrošinos apgalvot, ka civilizācijas attīstības un pastāvēšanas pamatā ir ideālistiskais pasaules uzskats. Tā ir ticība kaut kam augstākam, svarīgākam un nozīmīgākam par mūsu mirkļa iegribām, baudas tieksmēm, garastāvokļa kaprīzēm un vēlmēm sagrābt, pakļaut, iekārot. Tā ir nojēga par to, ka pasaulē bez mums ir vēl kas lielāks un varenāks, ka pasaule nesākas un nebeidzas ar mums.

Ideālistiskais pasaules uzskats balstās uz tādām reliģiskām un garīgām vērtībām kā Dievs, Tēvzeme, sirdsapziņa, cilvēka dvēsele, pienākums pret savu tautu, svētums, līdzciētība, godaprāts... Šādu vispārcilvēcisku vērtību esamības atskārsme liek cilvēkam savā rīcībā pacelties pāri rupjam egoismam, patmīlībai un kalpot šiem augstākajiem ideāliem un vērtībām. Lai cik primitīvas kādam šķiet pirmatnējās reliģijas, bet tieši tās bija cilvēces attīstības priekšnoteikums, kas pavēra jaunus apvāršņus, parādot laužu prātiem par vienkāršajiem dzīvnieciskās eksistences principiem lielākus un svarīgākus dzīves mērķus. Ideālisma dēļ ir radusies mūsu civilizācija. Ideālisma dēļ tā joprojām pastāv.

Un nevajag domāt, ka ideālisti ir tikai tie cilvēki, kuŗi ik dienas lūdz Dievu, lasa Svētos Rakstus un ir kādā garīgā apvienībā vai draudzē. Liela cilvēku daļa savu pasaules uzskatu vēl nav izkopoši. Viņi savā ikdienas aizņemtībā ir maz domājuši par mūžīgajām vērtībām. Dievs, cilvēka dzīvības un nāves noslēpums, dzīves jēga – tie viņiem ir tāli, abstrakti jēdzieni. Un tomēr viņi pakļaujas savas dvēseles klusajai balsij un dzīvo atbilstoši ideālisma morālei. Viņi varbūt pat skaļi deklarē, ka netic ne Dieva, ne velna esamībai, bet tajā pašā laikā savā dzīvē ievēro reliģiskās morāles diktētās sadzīves normas. Viņiem piemīt līdzciētība, godīgums, pienākuma apziņa pret savu tautu, savu ģimeni, savu senču piemiņu, savu stāvokli sabiedrībā. Un atbilstoši tam viņi vada savu dzīvi. Lai

gan šie cilvēki to neapzinās, taču savā būtībā viņi ir ideālisti. Savā dzīvē viņi pārstāv, aizsargā ideālisma morāles vērtības un cīnās par tām, un tas ir ļāvis izveidoties tautām, valstīm un civilizācijām.

Diemžēl, līdzīgi veselīga koka stumbrā dzīvojošam parazitam, kas barojas un vairojas no koka dzīvības sulām, ideālistu radītajā un uzturētajā cilvēku sabiedrībā jau simptiem un tūkstošiem gadu pastāv arī materiālistiskais pasaules uzskats.

Materiālisms – tā ir parazītu filozofija. **Cilvēks ar materiālistisko pasaules uzskatu nav radītājs.** Viņš ir tikai patērētājs. Īsts materiālists neziedos savu laiku, izdarot atklājumus zinātnē, izgudrojumus teknikā vai veicot progresīvas reformas sabiedrībā, jo tad kopīgie mērķi un intereses būtu jāstāda augstāk par personiskajām. Tam nepieciešama ticība garīgajiem ideāliem un spēja tiem pašai izliedzīgi kalpot. Materiālists par nozīmīgāko pasaulē uzskata sevi un savas vajadzības. Citi cilvēki viņam ir tikai līdzeklis vai arī šķērslis šo savu iegribu un vēlmju apmierināšanai.

Materiālistiskais pasaules uzskats nepazīst mūžīgās vērtības. Dieva nav. Cilvēkam dvēseles nav. Paradīzes un elles nav. Ir tikai piedzimšana un cilvēka smadzenes, kas domā ar bioķīmisku reakciju palīdzību līdz savas nāves brīdim. Ir kuņģis, kas prasa ēdienu, un miesa, kas prasa baudas. Bet pats cilvēks ir tikai dabas rotaļa – matērijas burbulis bezgalīgajā laika upē. Nekas pasaulē nav pastāvīgs un mūžīgs, viss ir pakļauts bojāejai un iznīcībai. Jā, mirušo un bojāgājušo augu, dzīvnieku vai cilvēku vietā rodas jauni, bet tie jau ir citi augi, citi dzīvnieki, citi cilvēki. Katram no mums ir tikai viena vienīga un neatkārtojama dzīve, kuņas noslēgums ir tumšā kapa bedrē. Un nebūs nekādas pastarās tiesas un augšāmcelšanās...

Kuŗš īsts materiālists savu «vienreizējo», «neatkārtojamo» un tik dārgo dzīves laiku «izniekos», lai cīnītos par kaut kādiem ideāliem vai domātu par kaut ko cēlu, nezināmu? Materiālists šajā dzīvē ir ieradies, lai ņemtu visu, ko vien var paņemt, nevis kādam kaut ko dotu. Stiprākais pakļauj vai iznīcina vājāko, bet vājākais dreb bailēs stiprākā priekšā, gatavs dziļā padevībā laizīt viņam kājas, lai tikai paliktu ar veselu ādu.

Materiālists nejūt sirdsapziņas pārmetumus un nebīstas Dieva, jo viņa pasaules uzskats nepazīst tādas jēdzienus kā sirdsapziņa vai Dievs. Jebkuŗam materiālistam sirds ir tikai muskuļu kamols, kas sūknē asinis pa asinsvadiem, Bībele – pasaku grāmata, bet Dievs – tikai viens no pasaku tēliem.

Materiālistiem nav Tēvzemes. Ja kādi cilvēki pirms viņa uz šīs zemes ir lējuši savus sviedrus un asinis, – tā ir šo senču problēma, kas aprakta kopā ar viņiem. Un arī Dzimtenes materiālistiem nav. Pareizāk sakot, materiālisti par savu dzimteni uzskata vietu, kur viņiem izdevies atrast piemērotu barotavu.

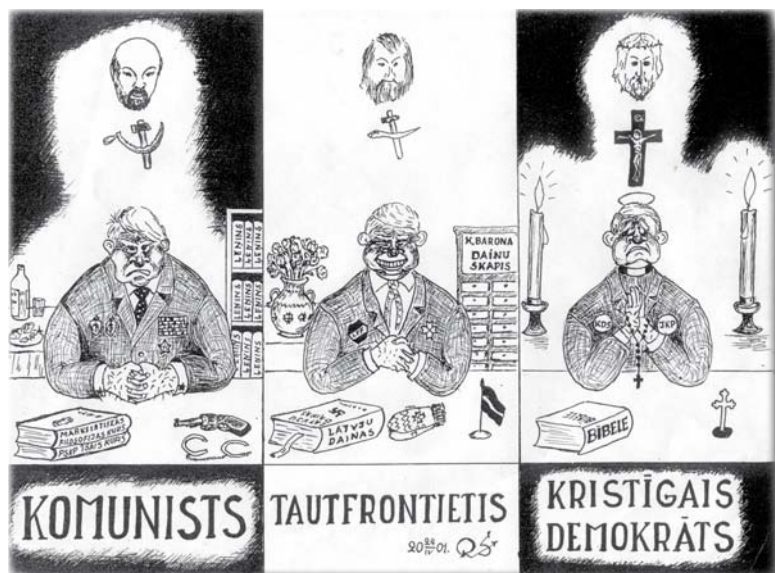
Bet tas nebūt nenozīmē, ka materiālisti ikdienā nelietotu šādus viņiem svešus jēdzienus. Tieŗi otrādi – viņi ir gatavi izmantot jebkuŗu ideju, jebkuŗu svētu simbolu vai reliģisku mācību, lai sasniegtu savus egoistiskos mērķus. **Daudzi bijuŗie komūnisti tagad apmeklē baznīcas un, piedaloties dievkalpojumos, tēlo dziļi dievbijīgus cilvēkus. Bet tam nav nekāda sakara ar ideālismu. Tas gluŗi vienkārŗi ir vajadzīgs viņu prestiŗam, viņu biznesam vai politiŗkajai karjerai.** Tādēļ neļaujiet sevi maldināt, klausoties valstsvīru – materiālistu runas par to, cik ļoti svēta un dārga viņiem ir mūsu tautas krituŗo brīvības cīnītāju piemiņa vai ar kādu paŗaizliedzību viņi gatavojas apkarot kontrabandu, korupciju, narkomāniju un cīnīties par vispārēju labklājību. Viņi ir lieliski iejutuŗies savās pasaku teicēju lomās. Un ŗiem pasaku teicējiem

nerūp ne Sniegbaltītes, ne septiņu rūķīšu liktenis. Viņi tikai pelna sev naudu un tādēļ cenšas, lai sniegtais priekšnesums būtu iespējami pievilcīgāks.

Manipulējot ar jēdzieniem un vērtībām, kuŗu saturu paši nesaprot un kuŗu īsto cenu novērtēt nespēj, materiālisti, iekļuvuši atbildīgos valsts amatos, nodara nelabojamu kaitējumu savām valstīm un tautām. Situācija Latvijā vairāk nekā desmit gadus pēc formālās neatkarības atgūšanas tam ir spilgts apliecinājums.

Materiālistiem patīk tirgoties. Naudu viņi uzskata par galveno visas pasaules labumu un baudu iegūšanas līdzekli. Ikviens materiālists domā, ka par naudu var nopirkt visu vai gandrīz visu. Diemžēl par naudu var tikai visu pārdot. Nopirkt par naudu visu nevar.

Valstsvīri, piemēram, par naudu var pārdot savu Dzimteni, savas tautas brīvību, neatkarību, valodu un no senčiem mantotās tiesības uz šo zemi. Bet, reiz pārdotas, šīs vērtības

nekad un ne par kādu naudu vairs nebūs atpakaļ nopērkamas. Diemžēl cilvēki ar materiālistisko pasaules uzskatu to nesaprot. Līdzīgi arī savā personiskajā dzīvē viņi ir gatavi tirgoties ar dārgumiem, kuŗu vērtību nespēj apjēgt, īsti materiālisti par naudu ir gatavi pārdot gan savu mīlestību, gan draudzību, gan uzticību. Viņi nesaprot, ka par naudu atpakaļ var nopirkt tikai seksu, nevis mīlestību, tikai liekulību, nevis draudzību, tikai piesardzīgu padevību, nevis uzticību.

Jebkuŗš parazīts piemērojas videi, kuŗā eksistē. Arī materiālisma filozofija ir attīstījusies līdzī cilvēcei, piemērojusies jaunajiem apstākļiem sabiedrībā un jaunajām zinātnes atziņām par pasaules uzbūvi. Mūsdienu materiālisti apgalvo, ka viņi vairs nav tie vulgārie materiālisti, kas senatnē un ne tik tālā senatnē pilnīgi noliedza ar svariem nenosveramas un ar mēriem neizmērāmas pasaulē eksistējošas lietas. Mūsdienu materiālisti ir sākuši atzīt gan cilvēka biolauku, gan hipnozi un telepātiju, gan visu aptveŗoša energoinformātīvā lauka esamību. Viņi apgalvo, ka materiālisms mūsdienās ir kļuvis garīgāks, mazāk cinisks un sācis atzīt vispārcilvēciskās vērtības. Tie ir meli! Kamēr vien materiālisma pamatā būs atziņa par cilvēka kā personības nenovērsamo nāvi un pilnīgu iznīcību, nekādas mācības par «smalkajām matērijām» nespēs mainīt cilvēka – materiālista egoistisko un cinisko attieksmi pret pasauli. Tās materiālistu egoistisko alkatību vienīgi pacels smalkās matērijas līmenī, dodot šiem parazītiem jaunas iespējas un vēl varenākus ieročus citu cilvēku pakļaušanai un paverdzināšanai. Ja esi kaut ko dzirdējis par psihotronajiem ieročiem, tad zini, par ko es runāju.

Izšķīrošie vienmēr ir nevis cilvēka ārišķīgi paustie, sabiedrībai domātie uzskati un pieejamās tehniskās iespējas, bet gan iekšējā būtība. Izšķīroša ir nevis cilvēka maska, bet gan morāle, pēc kuŗas principiem viņš dzīvo. Parazītiskā

materiālisma morāle nevar būt pamats dzīvotspējīgai sabiedrībai. Piemēram, komūnisti, kas atklāti sludināja materiālismu, lai izveidotu valsti, bija spiesti savam morāles kodeksam patapināt tos pašus labi zināmos Dieva baušļus. Taču materiālismā Dieva baušļiem pamatojuma nav. Kādēļ tev jābūt labam, ja attiecīgajā brīdī sliktam būt ir izdevīgāk vai patīkamāk? Kādēļ tev jāievēro kaut kādi traucējoši vispārējās labklājības un kopējo interešu principi, ja nāve un iznīcība ir visa beigas?

Ja cilvēks netic Dievam un savai dvēselei, viņam nav iemesla uzņemties kaut kādas saistības vai pienākumus vispārības labā. Tādēļ komūnisti meklēja vērtības, ko vienkāršajai tautai likt apziņas goda krēslā Dieva vietā. Tāda bija ticība Ļeņinam kā ģeniālam proletāriāta vadonim un viņa sludinātajai «gaišajai» nākotnei. Tomēr tas nelīdzēja. Arvien lielāka ļaužu daļa komūnistu valstī sāka nenopietni izturēties pret saviem pilsoņu pienākumiem. Un dzīve pārvērtās par teātri. Materiālisma «gudrības» apguvušo strādnieku vairākums vairs nestrādāja, bet tikai tēloja, ka apzinīgi strādā. Iestāžu un uzņēmumu vadošie darbinieki tēloja, ka pašaieliedzīgi pārvalda savus uzņēmumus, bet valstsvīri tēloja rūpes par valsti un iedzīvotāju labklājību. Svētku reizēs viņi visi, vicinot sarkanus karodziņus, tēloja uzticību un paklausību komūnisma idejām. Loģisks iznākums šim teātrim bija tas, ka komūnistu radītā imperija sāka brukt. Un lai šo cilvēku apspiešanas un iznīcināšanas režīmu uzturētu, bija nepieciešams īstenot to, ko mēs saucam par **pārkārtošanos** un **atmodu**. Komūnisti bija spiesti ļaut tautām atgriezties pie ideālistiskā pasaules uzskata paustajām pamatvērtībām un pieklusināt materiālisma un ateisma propagandu, bet viņi turpina kontrolēt cilvēkus un tos vada arī šodien. Mainījās lozungi, bet iznīcinošā būtība palika.

Diemžēl materiālisms kā postošs faktors darbojas ne tikai

komūnisma imperijā. Tas grauj pamatus jebkuŗai sabiedriskajai iekārtai un kopumā apdraud visu mūsu civīlizāciju. Tieši materiālisma sludinātā nāves filozofija ir tā, kas, iedvešot cilvēkam bezcerību un izmisumu, stimulē alkoholisma un narkomānijas izplatību. Tieši materiālisms cilvēku savstarpējās attiecībās rada kriminālnoziedzumus, ārdā ģimenes, veicina dažādu nenormālību un izvirtības izplatīšanos pasaulē. Pēc materiālisma morāles principiem zagšana, laupīšana, citu cilvēku apkrāpšana nav nekas slikts. Tās gan skaitās krimināli sodāmas darbības, taču, atbilstoši materiālisma morālei, zagli soda ne jau par zagšanu, bet gan par to, ka viņš neprot zagt.

Kādreiz godavīri slēdza dažādas vienošanās un darījumus, apliecinot tos ar rokasspiedienu, un šis rokasspiediens bija neapstrīdama garantija saistību izpildei, bet mūsdienās par kaut ko tādu smietos kā par labu anekdoti. Saskaņā ar materiālisma morāli goda lieta ir jebkuŗā notariāli apliecinātā līgumā vai darījuma aktā iestrādāt tādus nosacījumus un viltīgus formulējumus, kas, darījuma dokumentam stājoties spēkā, sagādātu iespējami lielāku zaudējumu otrai darījuma slēdzējai pusei vai pat to izputinātu. Ja tu esi mācējis ar negodīgi sastādītu līgumu, falsificētu mantojuma dokumentu vai viltīgu kredītu palīdzību nolaupīt citiem cilvēkiem viņu īpašumu un naudu, no senčiem mantoto zemi un mājas, – tu esi īsts «godavīrs»! Un tavā priekšā dziļā cieņā klanīsies ne tikai lepnu restorānu viesmīļi un šveicari, bet arī valsts ierēdņi.

Ja tu esi politiķis, ir pilnīgi vienalga, vai esi kreisais vai labējais, nacionālists vai internacionālists. Saskaņā ar materiālistisko pasaules uzskatu tu esi tikai politiskās virtuves daļa vai produkts. Un saprotama lieta, ka virtuvē vienlīdz noderīgi gan sāļi, gan skābi, gan saldi produkti. Atšķirība ir tikai tur, kādu ēdienu kuŗā brīdī gatavo, tātad – kuŗš no produktiem šai brīdī ir tas vairāk pieprasītais un vajadzīgākais.

Lai iegūtu iespējami labāku rezultātu, tiek ņemti iespējami kvalitatīvāki produkti. Katra politiķa kā produkta kvalitāti nosaka viņa tēls un reitings. Tātad tas, cik labi tu māki tēlot savu lomu un cik daudz cilvēku ar savu radīto tēlu esi spējis apmuļķot, arī nosaka tavu kvalitāti. Jo tavs tēls un reitings ir augstāks, jo tu esi dārgāks produkts un no tiem, kuŗi tevi pērk, vari prasīt lielāku cenu. No materiālisma morāles viedokļa šādā rīcībā nav nekā nosodāma. Galvenais ir – nepārdoties par pārāk zemu cenu.

Materiālisms izdara savas grauļošās korekcijas visos valsts pārvaldes, kontroles un varas realizācijas līmeņos. Piemēram, amatpersonu pērkamība nav kaut kāds abstrakts ļaunums pats par sevi. Korupcija materiālistiski domājošam ierēdnim ir tikpat dabīga kā ziemei sniegs vai vasarai ziedošas pļavas. Un es nešaubos, ka ar zinātniskām metodēm ir pat iespējams noteikt to materiāli domājošo pilsoņu kritisko procentuālo daudzumu valstī, pēc kuŗa sasniegšanas šo parazītu uzturēšana uz pilsoņu – ideālistu rēķina kļūst neiespējama un sāksies vispārējs valsts sabrukums. Baidos, ka ne tikai daudzas valstis, bet visa mūsu civilizācija ir nonākusi ļoti tuvu šim punktam. Dažās valstīs legalizē narkotiku lietošana un cilvēktiesību aizstāvības lozungu aizsegā par normu pieņem tādas pretsabiedriskas, parazītiskai morālei atbilstošas sadzīves parādības kā homoseksuālisms.

Materiālisti, jūtot pārsvaru, vairs necenšas slēpt savu īsto iekšējo pārliecību un morāli. Viņi pieprasa atzīt savas parazītu tiesības. Bet katrs antisabiedrisks tikums vai sadzīves norma, kas iegūst apstiprinājumu un atbalstu valsts likumdošanā, ir solis uz mūsu civilizācijas bojāeju. Tā ir parazītu uzvara, kas tiem dod legālas iespējas attiecīgajā virzienā izvērst savu grauļošo darbību.

Ja materiālisma ideāli un parazītiska dzīvesveida tikumi

pārņem sabiedrības valdošo un valdošo slāni, visos līmeņos sākas degradācija un pagrimums. Valstī var dibināt labklājības ministrijas, cilvēktiesību aizsardzības birojus, neskaitāmas kontroles un humānās palīdzības organizācijas – tas nekādos uzlabojumos nedos. Visu šādu organizāciju vadībā iesēdīsies cilvēki, kas domās nevis par to, kā celt tautas labklājību, cīnīties par cilvēktiesību ievērošanu, kontrolēt saražotās lauksaimniecības vai rūpniecības produkcijas labvērtību, aizsargāt dabu, palīdzēt nelaimē un trūkumā nonākušajiem, bet gan izmantos silto vietņu attiecīgajā dienestā, lai nodrošinātu savas un savu draugu personiskās intereses. Ja normatīvajos aktos iestrādā tādus noteikumus un prasības, kas maksimāli apgrūtina, sadārdzina un sarežģīt ražošanas procesus vai tirdzniecības iespējas, nevajag nekādu īpašu prāta spēju, lai, strādājot pārtikas un veterinārajā dienestā, valsts ieņēmumu dienestā, ekonomikas policijā vai citos tamlīdzīgos kontroles dienestos, atrastu formālus iemeslus dažādām pret ražotājiem un tirgotājiem vērstām represijām. Tā, gluži nemanot, ražošanas labvērtības, dabas aizsardzības, sanitāro un ugunsdzēsības normu ievērošanas vai finanču kontroles institūcijas faktiski pārvēršas par reketieriem, privātās iniciatīvas apspiedējiem un negodīgas konkurences veicinātājiem. Tiek sagrauta tā iekšējā kārtība, kas nodrošina sabiedrības auglīgu attīstību. Tiek izkropļota cēloņu un sekų savstarpējā saistība. Ne visos gadījumos cilvēks par savu darbu saņem to, ko ir pelnījis. Un ne visos gadījumos cilvēks ir pelnījis to, ko viņš saņem.

Ja cilvēks ar noziedzīgām darbībām, citus apzogot, aprāpjot vai ļaunprātīgi izmantojot savu dienesta stāvokli, iegūst sev labklājību, bet godīgs un apzinīgs sava darba darītājs saņem niecīgu algu iztikas minimuma līmenī, šī cēloņu un sekų savstarpējā atbilstība ir izjaukta. Ja valsts nodokļu veidā atņem naudu tiem, kuri strādā un pabalstu veidā šo naudu atdod

tiem kuŗi negrib strādāt, arī tad cēloņu un seku likuma darbība ir traucēta. Kādēļ gan tev un man ar savu godīgo darbu būtu jāuztur tie, kuŗi negrib strādāt? Un kādēļ gan kāds lai censtos godīgi strādāt, ja arī bez darba iespējams iztikēt. Dīkdienī, alkoholiķi, narkomāni – visi viņi labprāt izmanto valsts sociālā dienesta pakalpojumus. Un katrs lats, ko sliņķis vai dīkdienis saņem no valsts nodokļu maksātāju naudas, viņa apziņā ir kā apliecinājums sava dīkdienīgā dzīvesveida pareizībai. Tā veidojas arvien vairāk parazītiska dzīvesveida piekritēju arī zemākajos sabiedrības slāņos.

Tāpēc materiālisms nevar, pārņemot pasauli, dibināt jaunu pasaules kārtību. Materiālisms mūsu civilizāciju spēj tikai iznīcināt. Tāpat kā pārlieku savairojušies parazīti spēj iznīcināt ziedošu koku. Materiālistiskais pasaules uzskats ir ļoti tuvs verga apziņai. Faktiski materiālisms ir verga apziņas pamatā. Tādēļ vienīgā sabiedriskā iekārta, ko materiālisms spēj radīt uz mūsu civilizācijas drupām, ir verdzības iekārta. Tas nozīmē stiprāko, viltīgāko un nežēlīgāko cilvēku neierobežotu kundzību pār vājākajiem. Bet arī šai iekārtai nevar būt ilgs mūžs, jo atsevišķās bagātnieku šķiras uzturēšana un tās vēlmju apmierināšana nepieder pie idejām, kas spētu virzīt progresu.

Visu šo es stāstu ne jau tādēļ, lai nosodītu materiālismu un cildinātu cilvēkus ar ideālistisko pasaules uzskatu. Es tikai gribēju, lai tu, izvēloties savu ceļu dzīvē, padomātu arī par vienu vai otru pasaules uzskata atbilstību mūsu civilizācijas attīstības interesēm.

Ja kāda glēva tauta pazūd, pasaule kļūst tīrāka

Katram cilvēkam pienāk laiks, kad, atskatoties uz ziedošu cerību un plašu iespēju pilnajiem gadalaikiem savā dzīvē, nākas domāt par sasniegto, paveikto, dzīvē iegūto. Viss apēstais, izdzertais, dzīves ceļos novalkātais, notriektais un dzīves cīņās saplēstais ir pazudis līdzīgi pavasara vēja aiznestam ziedlapiņu mākonim. Kas palicis pāri? Kur ir tā raža, tie augļi? Kur ir viss tas, kā dēļ, mums piedzimstot, Dievs deva acis, lai redzētu, ausis, lai dzirdētu, rokas un kājas, lai darbotos, bet galvu, lai domātu?

Un laimīgi tie, kuŗi tad var sev teikt – lūk, mana Tēvzeme, mana tauta, mani bērni un mazbērni! Lūk, mana Latvija, kuŗas uzplaukumā un attīstībā ir arī daļiņa mana darba un dzīves! Ir jauki, ja cilvēks, kuŗš piedzimis raudot, kad viņam apkārt visi smaida, dzīvi nodzīvo tā, lai savā nāves brīdī varētu smaidīt, bet viņam apkārt visi raudātu.

Taču, ko lai saka sev cilvēks,

kuŗš visu mŗŗu dzinies pakaŗ nauda, slava, vai vara? Ko lai saka sev cilvŗks, kuŗa nekaunŗba ņo mŗŗķu sasniegŗnā ir bijusi neizsmeŗama, uzpŗŗība neizmŗrojama un alkatŗba nebeidzama? Kādu apmierinājumu par padarŗto mŗŗa nogalŗ var just tas, kuŗš, uzspŗaujot savai tautai un Tŗvzemei, palŗdzŗjis ņeit visu izvazā, iztirgot, nobruŗģŗjot ceŗu krāpnieku slavas laiku atnākŗšanai Latvijā? Kur ir viŗa raŗa un augŗi? Bŗrni un mazbŗrni savā starpā plŗŗas ap negodŗgi sarausto mantu. Lepno savrupmāŗu greznāŗ istabāŗ valda tŗlota sirsnŗba, gaisā lidināŗ liekulŗgi vārdi, māksloti smaidi, divkosŗba. Un kā gan citādi, ja bŗrnos un mazbŗrnos turpina dzŗvot vecāku egoistiskie un mantrausŗgie ideāli.

Var jau teikt, ka mums ņodien pati dzŗve kŗuvusi tāda, uz brŗvā tirŗus principiem un materiālā aprŗķina balstŗta. Var teikt, ka divdesmit pirmajā gadsimtā nav kā agrāķ jādomā ņaurajos nacionālisma ietvaros, bet ir jādomā globāli, kosmopolŗtiski, internacionāli. Var daudz runāt par to, ka sabiedŗība attŗstās un mŗŗ laika gaitā kŗŗstam gudrāķi, tehniskā ziŗā varenāķi, iegŗstam jaunas atziŗas, atbrŗvojamiem no daudziem maldiem un māŗiem. Un pie ņiem maldiem un māŗiem var pieskaitŗt tādas gadu tūkstoŗos cilvŗku sabiedŗībai neatŗemamas vŗtŗbas kā Tŗvzeme, tautŗba, nacionālāŗ piederŗbas apziŗa. Bet sevi paŗu ar ņādu atrunāŗanos jau apmāŗīt nevar. Katram, kas vien grib redŗēt, nav noslŗpums, ka ņajā progresā kaut kas tomŗr nav pareizi. Kaut kā nekur nav manāmi tie laimŗgo pŗŗi, kas, sildoties ņŗ progresā saulŗtŗ, ar skaŗām gaviŗēm sveiktu katru jauno dienu. Tieŗi otrādi – nabadzŗba, noziedzŗba, amorālisms arvien vairāķ piesaka sevi, sagādāŗjot mums nepārtrauktas rūpes, cieŗanas, priekŗŗlaicŗgu nāvi. Un, ja mŗŗ sāķam meklŗt vainŗgo visām mŗŗu nedienām un likstām, tad jāatzŗst, ka vaina meklŗjama paŗos. Katra morāla vŗtŗba, ko atmetam kā novecoŗuŗu un nederŗģu, rada mŗŗu apziŗnā

tukšumu. Bet apziņas mutuļojošā upe nepieļauj tukšumus. Šie tukšumi nekavējoties aizpildās ar citām atziņām. Arī tādām, kas iepriekš likās amorālas, nepieņemamas, pat ļaunas. Un cilvēka rīcība mainās. Pat zinātnes un tehnikas progress te neko nespēj vērst par labu. Jo gudrāki un izglītotāki mēs kļūstam, jo gudrāks un izglītotāks kļūst mūsu iepriekšējo morāles vērtību vietu aizņēmušais amorālisms vai ļaunums. Mēs protam ne tikai izgatavot arvien sarežģītākas atslēgas un signālizācijas sistēmas, bet arī tās atmūķēt un uzlauzt. Jebkuŗu jaunāko zinātnes un tehnikas sasniegumu mēs ieviešam ne tikai, lai atvieglotu sev dzīvi, bet arī ļoti ātri iemācāmies ar šo jauno tehnoloģiju palīdzību cits citu apkrāpt, izspiegot, pat nogalināt. Ne velti mūsdienu sabiedrībā informāciju vērtē augstāk par naudu. Kāpēc? Tāpēc ka, veikli izmantojot informāciju, var nopelnīt daudz daudz naudas.

Nereti presē parādās ziņas par gadījumiem, kad pie varas nonākuši cilvēki samaina savai tautai un valstij svarīgas lietas pret ārēji spīdzīgām, tikai sev vien iekārotām un savam pašlabumam noderīgām mantām. Kādēļ? Vienkārši šo ļaužu apziņā nav tādu morālu vērtību kā «tauta» vai «valsts», tālab savas tautas vai valsts liktenis viņiem ir pilnīgi vienaldzīgs. Šiem ļaudīm nav un nevar būt valstiskas domāšanas. Viņi savu tautu neuztver kā savu turpinājumu. Labākajā gadījumā par sev svarīgu, ārpus savām personīgajām interesēm un vajadzībām tādi cilvēki redz tikai savu pagalmu, savu ģimeni. Pat brāļa vai māsas ģimene tādiem tikai teorētiski skaitās savējie, bet īstenībā ir tāli un nesvarīgi.

Kādreiz cilvēki uzskatīja, ka vispirms jādzīvo Dievam, tad savai tautai, savai ģimenei un tikai tad sev. Mūsdienās šī vērtību skala cilvēka apziņā pilnībā mainīta. Mēs gan vēl joprojām runājam par pienākumiem pret valsti vai tautu, bet tas viss ir tikai runāšanas līmenī. Mūsu galvās no šīm vērtībām tukšo

vieta jau aizņēmušas citas atziņas, ko mēs esam iecēluši vērtību godā. Un kā galvenā šāda atziņa parasti ir atziņa par naudas nozīmīgumu un tām varenajām, neierobežotajām iespējām, ko mūsdienu sabiedrībā sniedz nauda. Mēs esam kļuvuši par «zelta teļa» pielūdzējiem.

Cieši saistīta ar naudas kultu ir arī kosmopolītisma un globālisma filozofija. Nauda taču pēc savas būtības ir internacionāla vērtība, tās kustībai tautu un valstu robežas

tikai traucē. Tādēļ kosmopolīti aicina visu tautību un rasu cilvēkus apvienoties, atmetot pēc viņu domām novecojušos centienus katram pēc savas tautas vai valsts interesēm. Viņi uzskata, ka savstarpēja konkurence un tirgus attiecības pašas norēgulēs visus sabiedrībai svarīgos attīstības un ražošanas procesus pasaulē. Viņuprāt, skrienot pakaļ dolāriem vai eiro, mēs vienlaikus vienosimies arī kopēju, visai cilvēcei svarīgu un nozīmīgu mērķu un uzdevumu veikšanai. Tāpat kā ēzelis, skrienot pakaļ priekšā piekārtam burkānam, vienlaikus velk arī vāgu. Taču šī sistēma darbojas tikai tad, ja ir ēzelis un

ir saimnieks, kas gādā par vezumu. Ja visi ir ēzeļi, kas dzenas pakaļ burkānam, nebūs, kam gādāt par vezumu. Un pasaulē ieviestais naudas kults ar t.s. brīvo tirgu to jau ir pierādījis. Cilvēcei nozīmīgi mērķi un uzdevumi tiek pieminēti tikai priekšvēlēšanu kampaņās, vai arī izmantoti kā arguments atsevišķu savtīgu nolūku īstenošanai. Nauda nevis tuvina un vieno cilvēkus, bet gan sanaido un šķir. Naudas dēļ nepārtraukti izdara dažādus noziegumus. Iespēja iegūt naudu diktē jebkuŗa cilvēka – gan bezpajumtnieka, gan valsts prezidenta – rīcību. Nauda mūs visus zināmā mērā ir padarījusi par ēzeļiem. Gandrīz katru interesē, kā nopelnīt vairāk naudas, un gandrīz nevienu neinteresē, kādēļ, ar kādu mērķi, jēgu, sūtību mēs, cilvēki, dzīvojam šai pasaulē. Jebkuŗš tehnisks izgudrojums vai zinātnisks atklājums tiek pārvērsts par naudas pelnīšanas instrumentu. Kāda gan interese naudas kulta pārņemtai sabiedrībai par jaunatklājumiem, kuros nav naudas pelnīšanas iespējas? Nekādas! Tikpat labi žurkas varētu interesēties par Pītagora teorēmu.

Kopš formālās Latvijas neatkarības atgūšanas brīža latviešu nacionālie spēki valsts politiskajā arēnā ir zaudējuši vienu pozīciju pēc otras. Lai kā mums tas nepatīktu, rodas jautājums – kāpēc? Vai tiešām visas neveiksmes var izskaidrot tikai ar Latvijai naidīgo speciālo dienestu aģentu šķeltniecisko darbību un masveidīgo, plašsaziņas līdzekļu organizēto smadzeņu skalošanu? Zināmā mērā tā, protams, ir taisnība, taču arī 1918. gadā, kad smagās cīņās pret pārspēku veidojās Latvijas valsts, šeit netrūka mums naidīgu spiegu, provokātoru un aģitātoru. Un tomēr latvieši izcīnīja savu valsti, jo viņu apziņā nacionālā neatkarība bija lielākā, augstākā vērtība.

Mūsdienās daudz runā par labklājību un labklājības līmeni, kā personisko, tā ģimenisko, sabiedrisko, valstisko. Ar to, protams, galvenokārt domāta materiālā labklājība. Šis jēdziens

mums kļuvis par tādu kā svētumu, augstāko vērtību. Vienalga, vai mūsu personiskā labklājība ir miljoni bankā, vai sagrabējis auto vecas privātmājas pagalmā, mēs pie tās turamies tikpat kā ar zobiem vai nagiem un trīcam, lai to nepazaudētu. Ikviens atsakās riskēt ar šo savu labklājību kādu citu ideju vai vērtību dēļ. Jā, mēs atzīstam, ka vajag savu valsti, vajag latvietim kļūt par saimnieku savā zemē, mēs labprāt gribētu Latvijā deokupācijas un dekolonizācijas procesu, bet, atšķirībā no Latvijas brīvības cīnītājiem, šai savā gribēšanā mēs tomēr atsakāmies riskēt ar personisko labklājību vai pat dzīvību.

Kādēļ liela daļa latviešu inteliģences vispār distancējas no dalības nacionāli patriotiskajās organizācijās? Ļoti vienkārši – tas apdraud viņu personisko labklājību. Nevienam nav noslēpums, ka mūsu valsts ekonomikas lielākā daļa atrodas svešautiešu rokās. (Paskaitiet kaut vai, cik no daudzajiem veikaliem Rīgā Brīvības ielā pieder latviešiem!) Atklāti paužot nacionālus uzskatus, cīnoties par latviskuma saglabāšanu,

pastāv lielas iespējas zaudēt labi atalgotu amatu vai turpmākas karjeras iespējas gan privātuzņēmumos, gan valsts struktūrās. Un arī tā intelīgenes daļa, kas piedalās visa notiekošā slavināšanā un tam attaisnojošu iemeslu piemeklēšanā, nav akla, lai nespētu saskatīt nejdzības, kas patiesībā notiek. Taču par savu «priekšnesumu» viņi saņem atalgojumu, no tā ir atkarīga viņu labklājība. Un kas gan tad ir kaut kāda tauta vai valsts, salīdzinājumā ar, viņuprāt, augstāko svētumu – personisko labklājību!

Ar nelieliem izņēmumiem savas korekcijas šis labklājības faktors ievieš arī to cilvēku darbībā, kas ir nacionāli patriotiskajās organizācijās. Vairumā gadījumu katrs teorētiski saprot, ka kaut kas ir jādara, lai mēs kā tauta neietu bojā un varētu dzīvot latviskā Latvijā kā savas zemes saimnieki un paši savu likumu lēmēji. Taču mums nav pieņemami, ja šī «kaut kā» darīšana sāk apdraudēt mūsu labklājību vai pat dzīvību. Tādēļ, lai vismaz daļēji attaisnotos savas sirdsapziņas un līdzcivēku priekšā, mēs visbiežāk nevis cīnāmies, bet gan cenšamies rādīt, ka cīnāmies par latvisku Latviju. Un tam labi kalpo kaut vai sava vārda iedabūšana kādā nacionāli patriotiskas organizācijas biedru sarakstā. Vēl labāk izskatās, ja izdodas iekļūt organizācijā vadošā amatā. Tad var uzstāties ar daiļrunīgiem aicinājumiem, paziņojumiem, nosodījumiem. Var sākt bezgalīgus strīdus ar tādiem pašiem «cīnītājiem» no līdzīgām organizācijām par būtībā mazsvarīgiem nacionālās atmodas teorijas un taktikas jautājumiem. Var kritizēt tos, kas kaut ko mēģina darīt un apšaubīt viņu paveiktā lietderību. Taču diemžēl visa šī darbība notiek nevis ar mērķi ziedot sevi, bet gan – dabūt sev. Ja ne ko citu, tad vismaz kaut nelielu apmierinājumu savai pašapziņai un pašlepnumam. Lieki piebilst, ka, šādi «cīnoties», vērā ņemama apvienošanās kopēja mērķa sasniegšanai nevar notikt. Un Latvijā valdošos un vadošos tas itin labi apmierina. Arī viņi

paši ļoti daļi prot runāt. Šādu runāšanas līmeņa cīkstēšanos viņi sauc par plurālismu un apgalvo, ka tā esot demokrātijas iezīme. Tā nu mēs visi jauki parunājamies un tad, tāpat kā bijušajos sociālisma laikos, dodamies katrs uz savām mājām, lai tur koptu savu personisko piemājas labklājības dārziņu. Un nav neviena pazīstama cilvēka, kas no austrumiem vai rietumiem atnāktu uz Latviju un veiktu šeit deokupāciju vai dekolonizāciju! Bet mums taču tik ļoti nepatīk šī civīlokupantu un viņu pēcteču bezkaunība un uzkundzēšanās tieksmes! Mēs redzam, kā ar katru dienu Latvija kļūst nelatviskāka. Varbūt cerēsim, ka viņi paši ar laiku sapratīs šo mūsu nepatiku un dosies projām uz turieni, no kurienes nākuši?

Viņi to nesaprot un nesapratīs. Jo dzīves norisēs kā vienīgā galvenā ir darbība, nevis emocijas. Emocijas, tā ir vētra, kas plosa tikai un vienīgi mūsu iekšieni, neskarot pasauli ap mums. Mēs varam, nekustīgi sēžot priekšā savam pāri darītājam vai pazemotājam, ļaut savām emocijām saplosīt sevi no iekšienes un nogāzties zemē ar insultu vai infarktu. Bet viņš par to tikai priecāsies. Reāli pasauli, kurā dzīvojam, ietekmēt un mainīt var tikai mūsu rīcība. Bet, ja mūsu rīcība ir saskaņota tikai ar kalpošanu naudai kā augstākajam mērķim, tad rezultātā mēs arī saņemam pasauli, kur visi un viss pakļauts naudas kultam. Kur attiecības starp cilvēkiem veidojas tikai pēc noderīguma un izdevīguma principa. Visi pelna naudu, lai varētu dzīvot, un visi dzīvo, lai pelnītu naudu. Cik maksā tavs kaimiņš? Cik maksā mīlestība, draudzība, dzimtene? Visus un visu šeit var nopirkt, atšķirība ir tikai cenā. Vienus cilvēkus šai pasaulē sauc par blēžiem, noziedzniekiem un liek cietumā, bet citus tur cienā, godā un ceļ amatos. Taču bieži vien šo nosodīto un godā celto ļaužu darbi pēc galarezultāta ne ar ko neatšķiras. Piemēram, kāda starpība, vai gada laikā 10% no maniem naudas ietaupījumiem nozog cietumā liekama zagļu banda vai

godājamo valstsvīru darbības (vai bezdarbības) dēļ valstī gada laikā par desmit procentiem pieaugusi inflācija? Starpības nav nekādas, jo mani zaudējumi abos gadījumos ir vienādi. Kāda starpība, vai gadā vairākus tūkstošus tautiešu uzspīdzina ar bumbām un nošauj, vai valdība valstī vienkārši rada tādus apstākļus pamatnācijai, ka mēs paši izmirstam? Nekādas! Abos gadījumos tautu iznīcina.

Šai naudas kulta pārņemtajā pasaulē vara nesaistās ar atbildību cilvēku priekšā, bet gan ar privilēģijām. Jo lielāka vara, jo lielākas privilēģijas. Vara tāpat kā slava ir kaut kas tāds, kur naudas kulta pārņemti cilvēki meklē sev gandarījumu un baudu. Bet cik ilgi dzīvo šie rēgi, ko sauc par «varu» un «slavu»? Pāiet gadi, un Dieva noliktā vecuma nevarība, pārņemot pasaules varenos, rāda mums varas ilūzoriskumu. Vai tikai varas dēļ bija vērts dzīvot? Kā katrs nākošais vilnis, kas jūras krastā pārklāj un dzēš iepriekšējā pēdas smiltīs, tā katra jauna slavenība aizsedz un dzēš iepriekšējos ar slavu un varu apvītos personību tēlus cilvēku prātos. Ja slava vai vara ir bijis tikai pašmērķis, pāri nepaliek nekas.

Cilvēces vēsturē varoņi miruši ne jau tādēļ, lai panāktu savu vārdu iekalšanu slavas granītā vai ierakstīšanu skolu mācību grāmatās. Varoņi ziedo savas dzīvības idejas vārdā un idejas labā. Viņi aizsargā tās vērtības, ko uzskata augstākas un svarīgākas par atsevišķa cilvēka dzīvību vai labklājību. Un nepieciešamības gadījumā viņi gāja nāvē, lai dzīvotu šīs vērtības un idejas.

Ja cilvēks savu tautu, valsti, Tēvzemi uzskata par kaut ko augstāku nekā personiskā labklājība vai dzīvība, viņš ir gatavs mirt, aizstāvēt šīs tiesības uz savu nacionālo piederību, savu valsti un savu Tēvzemi. Ja cilvēks, kuŗš ieņem augstu valsts amatu, savu labklājību vērtē augstāk par visu pasaulē, laikā paēstas pusdienas viņam būs svarīgākas par jebkuŗu

valstī laikus veiksmīgi realizētu izglītības, medicīnas vai lauksaimniecības reformu.

Nacionālās piederības apziņa nav abstrakta, no pirksta izzīsta ideja, kas vieno ap sevi cilvēkus. Nacionālā piederība ir reālitate, kas izpaužas valodā, mentalitātē, sadzīves tradīcijās. Tā ir Dieva dota iespēja lielām cilvēku grupām apvienoties kopējai rīcībai savu interešu īstenošanai un kopēju mērķu sasniegšanai. Nacionālās piederības apziņa ir kā vidusskolas eksāmens, bez kuŗa nokārtošanas nav iespējama tālāka izglītība augstskolā. Kosmopolītu un internacionālistu idejas par visas cilvēces globālu apvienošanu, noliedzot, atmetot un kā mazsvarīgu pasludinot cilvēku tautību – tas ir muļķīgs (pareizāk sakot, noziedzīgs) mēģinājums studēt augstskolā, nebeidzot vidusskolu. Globālu mērķu un interešu īstenošanai ir jāapvienojas visas pasaules tautām, nevis visas pasaules cilvēkiem. Cilvēks ir tikai vispasaules sabiedrības elementārdaļiņa. Arī savas mājas mēs taču nebūvējam no atomiem vai molekulām. Mājas ceļ no būvmateriāliem, kuŗos šīs molekulas un atomi dažādās kombinācijās ir jau apvienojušies. Līdzīgi arī cilvēkiem vispirms sevi jāapzinās un ar savu darbību jāapliecina vienotība un piederība kādai konkrētai tautai un tikai tad var būt runa par globāla mēroga cilvēces apvienošanu uz līdztiesības, savstarpējas draudzības un sadarbības principiem.

Bet ne jau tādēļ šodien populārizē kosmopolītisma un globālisma idejas, lai apvienotu cilvēci. To dara ar mērķi iznīcināt nacionālās piederības apziņu cilvēku prātos, padarot mūs par klaidoņiem bez tautības un dzimtenes. Un cīņa pret šo nevēlēto būtību ir katras nacionāli patriotiskas organizācijas dzīvības vai nāves jautājums. Tādēļ ir jānotiek cīņai, nevis cīņas imitācijai. Ja pa politiskā teātra skatuvi mūsdienu Lāčplēsis skraidīs ar kartona zobenu pie sāniem, visu krāsu bruņiniekiem

klanīdamies, par integrāciju, toleranci un minoritāšu tiesībām runādams – mēs neuzvarēsim. Ja Hamlets latviešu mūsdienīgajā versijā savas slavenās frāzes «Būt vai nebūt!» vietā nošķukušā balsī teiks «Kā nu būs, tā būs!», jebkuŗa cīŗa vispār zaudēs savu jēgu. Savulaik Klauzevics teica: **«Ja kāda glēva tauta pazūd, pasaule kļūst tīrāka.»** Latvieši nav glēva tauta, tikai savai aizstāvībai mums ir uzspiesti tādi noteikumi, pēc kuŗiem nav cerību uzvarēt un mēs tos esam pieņēmuši

Un šie uzspiestie noteikumi ir šādi: «lai iespaidotu valsts politiku mums vēlamā virzienā, ir jādibina politiska partija, tad jāspēj atrast tādi iespaidīgi sponsori, kuru dāsnie ziedojumi nodrošinātu uzvaru dārgajā priekšvēlēšanu cīŗā un visbeidzot jāiegūst vairākums Saeimā.» Darboties pēc šādiem noteikumiem un sapņot par uzvaru ir tas pats, kas ar desmit latiem kabatā doties uz kazino, cerībā apspēlēt un izputināt kazino īpašnieku. Pat Eināram Repšem ar savākto miljonu un iespaidīgo Saeimā iekļuvušo partijas biedru skaitu nācās atkāpties un atzīt savu nespēju kaut ko mainīt līdzšinējā Latvijas politikā. Savukārt krievu skolu aizstāvības štābs, pat nebūdams politiska organizācija, piespieda valdošo režīmu rēķināties ar savām prasībām. Vai šeit visām nacionāli patriotiskajām organizācijām nebūtu viela pārdomām?

Ja nacionālie spēki arī turpmāk pastāvēs atsevišķās, sadrumstalotās organizācijās, nav nekādu cerību un iespēju mainīt valdības politiku vai mobilizēt ļauŗu masas nacionālo intereŗu aizstāvībai. Ir jārīkojas! Laika domāt nav palicis daudz. Attiecības starp latvieŗiem un sveŗtautieŗiem saasinās. Un savu spēju apvienoties krievvalodīgie mums jau ir demonstrējuŗi.

Summa nemainās no saskaitāmo kārtības

Nav cilvēces vēsturē tāda gadījuma, kad kādas tautas vai valsts pilsoņu miermīlīgums, padevība un pakļāvība būtu bijusi par šķērslī šīs tautas vai valsts iekarošanai un paverdzināšanai no agresoru puses. Tieši otrādi – šāda labestība tikai atvieglo uzbrucējiem sasniegt savus mērķus un īstenot savus plānus. Ja reiz iekarošanas plāns ir sastādīts un lēmums par iebrukumu pieņemts, nekādi morālas vai emociionālas dabas faktori vairs nevar būt tam par šķērslī. Arī pati agresija tiek veikta saskaņā ar sastādīto plānu, nevis emocijām. Līdzjutība, līdzcietība, tāpat kā pārspīlēts sadisms un nežēlība – tās ir tikai atsevišķas nenoīmīgas epizodes visā lielajā šī plāna īstenošanā. Notiekošā kopainu tas neiespaido. Arī iebrucēja paziņojumi, solījumi, garantijas – tas viss ir tikai kara viltība. Kļūstot par uzvarētāju, viņš paņems to, ko saskaņā ar saviem plāniem ir gribējis paņemt – ne vairāk un arī ne mazāk. Uzvarētās tautas liktenis nav atkarīgs no pazemības, pakļāvības vai padevības ienaidniekam, bet gan no tiem mērķiem, ko nospraudis ienaidnieks un viņa tālākajiem ar iekāroto teritoriju saistītajiem plāniem. Ienaidnieks vienkārši iznīcina visu un visus, kas var traucēt vai apgrūtināt šo viņa plānu īstenošanu.

Kad trīsdesmit devītā gada beigās padomju Krievija saskaņā ar saviem plāniem izteica ultimātīvas prasības Latvijai, mūsu valsts vadoņi, cerot uz ienaidnieka žēlastību un humānismu, nolēma nepretoties krievu kara bažu izvietojšanai mūsu zemē. Protams, ka tā bija Latvijas okupācija. Un mūsu tautas toreizējie vadoņi to ļoti labi saprata, bet domāja, ka, necīnoties pret pārspēku, izdosies izvairīties no milzīgiem upuriem. Viņi izdarīja izvēli starp diviem ļaunumiem un kļūdījās. Ienaidnieka karāpulki

gan Latviju okupēja bez cīņas, bet tas neglāba latviešu tautu no asinsizliešanas. Sekoja Baigais gads, kad bez jebkāda iemesla tika spīdzināta un bendēta latviešu tautas gudrākā, intelligentākā, labākā daļa. Un ne jau naid, dusmas vai asinskāre bija tam par iemeslu. Ienaidnieks vienkārši nonāvēja tos, kuŗus bija paredzēts nonāvēt. Jo šie ļaudis bija nopietns šķērslis viņa turpmākajiem ar Latviju saistītajiem nodomiem.

Vienīgais, kas visos laikos ir spējis traucēt iekaroņāju plānus – tā ir iekarojamās puses aktīva pretestība. Jo šī pretdarbība ir lielāka, jo grūtāk agresoram sasniegt savu mērķi un piepildīt savus plānus. Vēsturē ir daudz piemēru tam, ka pārāk lielas pretestības dēļ, agresoram nākas atteikties no ieplānotā, jo varbūtējais ieguvums nepārsniedz agresijas aktā zaudētās materiālās vērtības un cilvēku resursus. Tā, piemēram, ASV nācās aizvākt savu karaspēku no Vjetnamas, bet PSRS atteikties no Afganistanas iekarošanas plāniem.

Kādi tad visos laikos ir bijuši galvenie agresoru mērķi? Kādam nolūkam viņiem vajadzīgas šīs iekaroņās teritorijas? Ne jau tādēļ, lai rūpēs un atbildībā par tur mītošajiem cilvēkiem

apgērbtu un pabarotu nabadzīgos, ārstētu slimos vai izglītotu mazizglītotos. Nabadzīgo, slimo un mazizglītoto katram iekārotājam pietiek savā paša zemē. Iebrucējiem ir vajadzīgi iekārotās zemes resursi! Un atkarībā no tā, kuŗi tieši resursi vajadzīgi, tad arī viņš rīkojas. Ja iebraucējam ir vajadzīgas tikai šīs zemes dabas bagātības, tad viņš sevi īpaši neapgrūtinās ar tur dzīvojošo pamatiedzīvotāju iznīcināšanu, bet gan darīs visu, lai ļaudis pārvērstu par lētu, beztiesīgu darbaspēku šo pašu dabas bagātību apgūšanai. Ja iebraucējam ir vajadzīga dzīves telpa, tad prioritāte, protams, būs tieši iekārotās tautas iznīcināšana. Ja iebraucējam ir vajadzīgs gan viens, gan otrs – tad iekārotās tautas izmantošana par lētu darbaspēku var tikt veikta vienlaikus ar iznīcināšanu. Lai to panāktu, atliek tikai radīt tādu sistēmu, kur ļaudis, strādājot sava iekārotāja labā, paši nevar iegūt nekādu vērā ņemamu materiālu pamatu normālai eksistencei un turpmākai izaugsmei. Tad cilvēki ieslīgst depresijā, sāk pastiprināti lietot apreibinošas vielas, degradēties, zaudē motīvāciju dzīvot un sāk izmirt. Izmirstošo pamattautu var pakāpeniski aizstāt ar savējiem, vai citu iekāroto teritoriju iedzīvotājiem, kuŗi zaudējuši savu nacionālo identitāti un, atrauti no savas etniskās dzimtenes, daudz vieglāk pakļaujas jebkuŗām manipulācijām.

Kad Amerikā ieradās baltie kolonizātori, viņi ar ieroču spēku, meliem un viltu padzina indiāņus no viņu zemēm un ierīkoja tur savas fermas, savus uzņēmumus un uzcēla savas pilsētas. Tas bija visai nežēlīgs un arī samērā dārgs process. Kopš tiem laikiem cilvēce ir ievērojami attīstījusies. Pilnveidojusies ir arī svešu zemju iekārošanas un tautu paverdzināšanas tehnika un taktika. Atklāta militāra spēka lietošana nebūt nav agresoram tā izdevīgākā. Var pat teikt, ka tas ir pats pēdējais un dārgākais līdzeklis, pie kā ķerties, kad visas pārējās okupēšanas un kolonizēšanas iespējas ir izmantotas. Jo militārs spēks neapšaubāmi ir saistīts ar atklātu nežēlību, bet atklāta nežēlība

ievērojami vairo iekaŗojamās tautas pretoŗanos. Līdz ar to būtiski ceļas militārie izdevumi un pieaug agresora militārie zaudējumi. Arī citi iespējamie upurī, redzot agresora neŗēlību, var uzsākt pastiprinātu bruņoŗanos, aizsardzības spēju nostiprināŗanu un tādēŗādi apgrūtināt viņa tālākos pasaules iekaŗoŗanas plānus. Tas nav patīkami.

Daudz izdevīgāk citu valstu un tautu iekaŗoŗanai ir izmantot naudu. Var teikt, ka nauda mūsdienās ir kļuvusi par galveno okupantu un kolonizātoru ieroci. Protams, nauda ņo tautu iekaŗoŗanu un paverdzināŗanu nepadara mazāk neŗēlīgu vai humānāku. Agresoru mērķi un plāni taŗu paliek tie paŗi! Vienīgi atklātā neŗēlība ir pārgājusi slēptajā, āŗēŗi neredzamajā formā un pats agresors aizsedzies ar progresa un demokrātijas nesēŗa masku.

Kādēŗ citas valsts resursu sagrābŗšanai lietot bruņotu spēku, ja to visu var nopirkt par naudu? Un vēl ņis valsts iedzīvotāŗi paŗi savai eksistencei nepiecieŗamos resursus klāt pienesīs un uz paplātes pasniegs. Jūs teiksiet, ka par to ir jāmaksā nauda? Protams, ir jāmaksā. Bet tas ir āŗkārtīgi lēti ja līdzvērtīgu partnerattiecību vietā nauda tiek izmantota paverdzināmo tautu vadoņu vai valstu valdību uzpirkŗšanai, ņantāŗai, iebaidīŗšanai.

Vadoņi nodod savu tautu. Vadoņi par naudu pārdod pamatus savas tautas pastāvēŗšanai. Vadoņi domā, ka viņu varenība ir naudā. Vadoņi neapjēdz, ka viņu lielums un varenība ir paŗu tautā.

Un notiek tas pats, kas notika pirms daudziem gadiem kolonizēŗot Ameriku. Pamatiedzīvotāŗi zaudē savus īpaŗumus un tiesības uz tiem. Kā sēnes pēc lietus sāk augt āŗvalstniekiem piederoŗi uzņēmumi. Atverŗas raŗotnes, kas par lētu naudu izmanto vietēŗās izejvielas, vietēŗo darbaspēku, bet peļņu un raŗojumus izved uz āŗzemēm. Vienīgais, kas paliek – tie ir raŗoŗanas atkritumi un neliela naudas summa nodokļu veidā valdoŗā reŗīma uzturēŗšanai. Bet tautas vadoņi saka, ka tās ir āŗvalstu investīcijas mūsu ekonomikā.

Vai tādēļ, kas mainās kolonizācijas būtībā? Ja vienā gadījumā cilvēku no viņam piederošās zemes padzen, lietojot atklātu varmācību un bruņotu spēku, bet otrā gadījumā cilvēks ir spiests pats savu zemi par lētu naudu pārdot – abos gadījumos rezultāts taču ir vienāds. Pareizāk sakot, rezultāts ir līdzīgs. Jo, lai gan abos gadījumos zemes īpašums tiek zaudēts, pirmajā gadījumā var teikt, ka jaunais īpašnieks zemi ieguvīis nelikumīgi, amorāli, noziedzīgi, nelietīgi, prettiesiski. Otrajā gadījumā jaunais zemes īpašnieks ir labticīgs ieguvējs.

Arī savu īpašumu zaudējošā cilvēka attieksme pret notikušo ir atšķirīga. Pirmajā gadījumā viņš skaidri apzināsies sev nodarīto pārestību un, ļoti iespējams, mēģinās atiebties, kas var nopietni apdraudēt jaunā īpašnieka labsajūtu vai pat dzīvību. Otrajā gadījumā īpašuma zaudējums ir paša cilvēka it kā brīva izvēle un viņam nav iemesla kādam kaut ko pārmest, jo kāda konkrēta vainīgā, kas piespieda šo cilvēku pārdot savu zemi un saimniecību, nav. Viņš var vainot nelaimīgu apstākļu sakritību, neražu, savu neprasmi saimniekot, nepilnības likumdošanā, nepārdomātu kredītsaistību uzņemšanos u.t.t. Cilvēks ir dezorientēts, apjucis, nomākts. Tāds noteikti neapdraud jaunā īpašnieka tiesības netraucēti saimniekot savā zemē. Tieši otrādi, bieži vien viņš ir gatavs pats parniecīgu samaksu kļūt par jaunā saimnieka kalpu.

Atliek vienīgi arī turpmāk valstī (iekaŗotajā teritorijā) ar uzpirkta valdošā režīma palīdzību uzturēt kontrolējamu nabadzību, kontrolējamu noziedzību, kontrolējamu demokratiju, un viss notiek it kā pats no sevis. Kontrolējamā nabadzība tur mazo cilvēku pastāvīgā sasprindzinājumā un liek viņam nepārtraukti vēlt gandrīz visus savus fiziskos un garīgos spēkus cīņai par izdzīvošanu vai sava sabiedriskā stāvokļa saglabāšanu. Kontrolējamā noziedzība rada mazajā cilvēkā nedrošību, savstarpēju neuzticēšanos un māca ļaunumu ikdienā pieņemt par dzīves normu, par neatņemamu savas dzīves daļu. Kontrolējama demokratija, jeb, pareizāk sakot,

šķietama demokrātija mazajā cilvēkā rada ilūziju, ka viņš un viņam līdzīgie ir faktiskie šīs sistēmas radītāji, kas ar parlamentārām metodēm var regulēt tās darbību un tād ar paši ir vainojami, ja kaut kas nav tā, kā vajadzētu būt.

Un ļaunums šeit ir kļuvis tik nemanāms un neredzams kā radioaktīvais starojums, kas sagrauj un iznīcina dzīvību. Tāpat, kā radioaktīvo starojumu arī šo ļaunumu var konstatēt tikai ar zinātniskām metodēm. Šo zinātni sauc par statistiku. Tiesa gan, tāpat kā citām zinātnes nozarēm arī statistikai ir sava valoda, kuru tā pa īstam spēj saprast tikai paši šīs zinātnes pārstāvji. Piemēram, statistika nezīņo, ka kādas nelielas valsts kolonizācijas rezultātā šogad ir veiksmīgi iznīcināti divdesmit tūkstoši šīs valsts iedzīvotāju. Statistika ziņo, ka mirstība attiecīgajā valstī šī gada laikā ir par divdesmit tūkstošiem pārsniegusi dzimstību.

Varbūt tev liksies nesaprotami, kā gan to visu pieļauj attiecīgās valsts valdības locekļi, kas paši ir nākuši no šīs valsts pilsoņu kopuma? Uz ko nākotnē liek cerības šie it kā gudrie un ārēji intelligentie cilvēki?

Protams, uz naudu! Un to viņi arī dabū.

Ja kāda uzņēmuma īpašnieks vai savā zemnieku saimniecībā strādājošas ģimenes galva slepus no pārējiem pārdos uzņēmumam piederošās iekārtas vai zemnieku saimniecībai piederošo zemi, lopus un tehniku konkurentiem, arī viņš par to saņems naudu. Taču savu vadīto uzņēmumu vai savu ģimeni viņš ar to pašu būs izputinājis. Ko darīt tālāk? Kādu laiku var lepnī vizināties par iegūto naudu pirktajā automobilī un krogā sēžot visiem, kam vien ir pacietība klausīties, stāstīt cik tas izputinātais uzņēmums vai ģimene ir bijusi slikta, nekam nederīga, bezperspektīva. Taču agrāk vai vēlāk pienāks brīdis, kad nāksies iet un piedāvāt savus pakalpojumus tiem pašiem bijušajiem konkurentiem. Taču tad tā vairs nebūs agrākā draudzīgā saruna, kad pie galda sēdēja divi līdzvērtīgi sarunu biedri.

Baltā cilvēka pašnāvība

Nav noslēpums, ka Latvijā jaundzimušo latviešu skaits ievērojami atpaliek no mirušo skaita. Tātad notiek latviešu izmiršana. Kopumā, katru gadu uz viņsauli pārceļas nelielas Latvijas pilsētas iedzīvotāji. Nešaubos, ka tīri matemātiski varētu aprēķināt, pēc cik gadiem uz veļu valstību būs pārcēlies pēdējais Latvijas iedzīvotājs. Tomēr dabā tā nenotiek. Dabā vieta nemēdz palikt tukša. Sevišķi tagad, kad esam iestājušies Eiropas Savienībā.

Un tomēr, vai vieta šeit paliktu tukša no cilvēkiem arī tad, ja Latviju ar nepārvaramu mūri atdalītu no visas pārējās pasaules? Protams, ne! Uzdrošinos apgalvot, ka izmiršana itin drīz apstātos un sāktos normāls iedzīvotāju skaita pieaugums. Kāpēc es tā domāju? Tāpēc, ka cilvēces vēsturē vēl līdz šim nav zināms neviens gadījums, kad kāda tauta bez ārēju faktoru iedarbības, dzīvojot savā zemē, vienkārši izmirtu. No slinkuma, no nevēlēšanās radīt bērnus, no homoseksuālisma, no izlaidīgas dzīves, alkoholisma vai narkomānijas. Ja arī kādai nelielai tautas daļai savu netikumu dēļ nav pēcnācēju, tad nekad šādu pašiznīcināšanos nav veikusi tauta kopumā. Katra ģimene vai dzimta, kas kaut kādu individuālu īpatnību vai kaitīgu noviržu dēļ neatstāj pēcnācējus, atbrīvojot dzīves telpu, dod papildu iespējas tiem, kam ar reproduktīvo funkciju viss kārtībā. Tā ir sava veida dabīgā izlase, kas vērsta uz tautas bioloģisko turpinājumu.

Savukārt, ja kādā ierobežotā teritorijā (valstī) dzīvojošo skaits kļūst pārmērīgi liels un sāk trūkt normālai dzīvei nepieciešamo resursu, tad valsts mērogā nākas domāt par mākslīgu dzimstības ierobežošanu vai arī ļaut, lai šo rēgulējošo funkciju paveic nabadzība un nabadzības apstākļos pieauguši cilvēku mirstība. Vienādi vai otrādi, bet šī problēma atrisinās

un dzīve turpinās. Iekšēji sevī noslēgtā valstī nevar rasties tādas demografiskas, ekonomiskas vai politiskas krizes, ar ko šis valsts pilsoņi paši nespētu tikt galā. Jebkuŗa tauta ir spējīga pārvarēt radušās grūtības un, tās pārvarot, augt savā attīstībā, labklājībā un inteliģencē. Tāda pēc savas būtības cauri gadsimtiem kopumā ir bijusi arī visas cilvēces attīstības gaita šajā, sevī noslēgtajā sistēmā, ko sauc par zemeslodi.

Jā, protams, pilnīgi sevī noslēgtas valstis un tautas mūsdienās vairs nav sastopamas. Visas pasaules valstis par spīti nospraustajām robežām savstarpēji saista dažādas politiskas un ekonomiskas intereses, dažādi sadarbības un kopdarbības līgumi, dažādi starpvalstu attiecības rēgulējoši likumi. Un nekāds ļaunums no tā neceļas. Ja vien šī savstarpējā saistība nenasniedz tādus apmērus, kas apdraud atsevišķu valstu pašnoteikšanās tiesības un valstiskumu. Ja viena valsts vai kāda mākslīgi dibināta valstu savienība pēc saviem ieskatiem sāk rēgulēt iekšējos procesus kādā citā valstī, ne pie kā laba tas nenoved. Sevišķi smagas sekas var rasties tad, ja kopdarbības vai kopēju ideju vārdā starp dažādu attīstības līmeni sasniegušām valstīm tiek likvidētas pastāvošās robežas, sapludinot šīs valstis vienotā imperijā vai savienībā. Šajā gadījumā valstu dabīgā attīstība tiek pilnīgi pārtraukta un sabiedrībā sākas dažādi negatīvi procesi.

Atcerēsimies kaut vai to, kas notika komūnisma idejas vārdā veidotajā Padomju savienībā. Miljoniem krievu pameta savus ciemus un devās uz tā saucamajām «savienotajām republikām» labākas dzīves meklējumos. Vai šie cilvēki bija lieki savai Krievzemei? Protams, ne! Vai viņi bija vajadzīgi «savienotajām republikām»? Arī ne! Taču padomju imperijas kosmopolītiskā valdība nevis stimulēja un izmantoja šo cilvēku radošo potenciālu uz vietas, bet atbalstīja migrāciju. Rezultātā Krievijas vidiene pildījās ar pamestām vai daļēji

pamestām sādžām, bet «savienotajās republikās» migrantu lielā pieplūduma dēļ tika pilnībā deformēta un sagrauta vietējā ekonomika un sadzīves kultūra.

Un kas notiek pēc kosmopolītisma un globālisma receptes veidotajā Eiropas Savienībā? Par spīti «nedemokratiskajiem», migrāciju ierobežojošajiem likumiem no Latvijas uz dzīvi un darbu citās valstīs izbraukuši jau desmitiem tūkstoši cilvēku. Vai šie cilvēki Latvijai ir lieki? Vai angļi un īri paši nespēj un nemāk būt par sanitārajiem tehniķiem, elektriķiem, būvstrādniekiem vai sēņu un ogu lasītājiem? Ja mēs uz šo lietu paraugāties tiešām globāli, jāatzīst, ka tā ir pilnīgi neracionāla nevēlēšanās, no kuņas rodas dubults ļaunums. No vienas puses – naudas dēļ uz zemas kvalifikācijas darbiem svešā valstī pārceļas cilvēki, kas, savā valstī dzīvojot un strādājot, spētu dot sabiedrībai daudz lielāku labumu. No otras puses – migrantu pieplūduma dēļ tiek kropļots attiecīgās valsts vietējais darba tirgus, negatīvi ietekmēta sociālās nodrošināšanas sfaira un tradicionālais dzīvesveids, kā arī traucēta visa attiecīgās pamattautas normāla attīstība.

Pasaules valstu robežas nav tikai kaut kādas abstraktas līnijas ģeografijas kartē, ko izdzēšot, iegūsim brīnišķīgu pasauli bez robežām. Robežu funkcijas tālu pārsniedz ģeografijas jomu. Visbiežāk robežas tiek pieminētas tad, ja runājam par valsts aizsardzību no ārēja apdraudējuma. Taču ne mazāk svarīga robeža ir kā ierobežojošs faktors, kā barjera, kas atdala vienu valsti no otras un apgrūtina vai ierobežo attiecīgās valsts iedzīvotāju izklišanu plašajā pasaulē. Var jau teikt, ka šādi ierobežojumi ir lieki, traucējoši un pilnīgi nevajadzīgi, kā to mums visu laiku cenšas iegālvot kosmopolīti. Bet, pirms viņiem piekristam un sākam jūsmot par plašajām iespējām un brīvībām, ko robežu nojaukšana dos tirdzniecības un sadzīves jomā, nekaitētu padomāt, kā robežas ar savu pastāvēšanu ietekmē

katras valsts iekšējo attīstību un kas robežu nojaukšanas gadījumā šajā attīstībā varētu mainīties.

Jebkuņā valstī, kur stingri nospraustas robežas pilda savu uzdevumu, valsts pilsoņi, veidojot savu labklājību, var rēķināties tikai ar savas valsts iekšējām iespējām un resursiem. Ja arī notiek kaut kāda ārēja tirdzniecība, tad, lai kaut ko varētu dabūt no ārienes, kaut kas līdzvērtīgi ir arī uz ārieni jāeksportē. Jebkuņa ekonomiska, politiska vai saimniecības krīze šādā valstī ir izaicinājums tieši šīs valsts pilsoņu intelektuālajam un ekonomiskajam potenciālam. Un šis potenciāls krīzes brīžos tiek aktivizēts. Tiek veikti nepieciešamie pārkārtojumi vai uzlabojumi kādā jomā, un krīze ir pārvarēta. Šādi, pārvarot grūtības un veicot nepieciešamos pārkārtojumus attiecīgajās jomās, valsts sabiedrība attīstās.

Turpretim valstīs, kur robežas nepilda savu uzdevumu vai arī tās ir pilnīgi likvidētas, valsts iedzīvotāji, nonākot kādu grūti pārvaramu problēmu priekšā, labākas dzīves meklējumos vienkārši atstāj savu valsti. Viņiem ir iespēja izdarīt izvēli, un viņi izvēlas vieglāko ceļu. Un vieglāk taču ir aizbēgt no valstī valdošās nabadzības vai beztiesības nekā cīnīties pret to un censties šeit kaut ko pārveidot. Tā rodas tie politisko un ekonomisko bēgļu miljoni, kas, pametuši savas valstis, šodien kļūst pa pasauli.

No attīstības viedokļa ļoti svarīga ir ar valsts robežu noteiktā zināmas zemeslodes resursu daļas piesaiste attiecīgās valsts iedzīvotājiem tas ir tautai. Savā labklājības nodrošināšanā un skaitliskajā izaugsmē katras valsts iedzīvotājiem nākas piemēroties valsts resursu iespējām. Turpretim, likvidējot robežas, vienas valsts iedzīvotājiem rodas iespējas, izmantojot citā valstī esošo labklājību un sociālās garantijas, dzīvot uz šai valstij piederošo resursu rēķina. Faktiski tiek radīta situācija, kad tauta ar lielāku dzimstību var netraucēti

ieplūst citu tautu apdzīvotajās teritorijās un demokratiskā veidā sagrābt sev šo pamattautu izdzīvošanai nepieciešamos resursus un dzīves telpu. Līdz ar to tiek traucētas normālas šo pamattautu attīstības iespējas un tās, nespējot dzimstībā sacensties ar ienācējiem, pakāpeniski iznīkst. Tāpēc Latvijas gadījumā it īpaši visas runas par integrāciju un asimilāciju ir tikai tukša skaņa. Spēlējot pēc demokratijas principiem un stingri ievērojot cilvēktiesības, vienmēr uzvarēs sadzīviski agresīvākā iedzīvotāju daļa. Un parasti tādi ir ienācēji. Lai cik arī bagāta nebūtu kāda pamattauta, ļaujot savā zemē ieplūst viesstrādnieku pūļiem, tā izjauc dabīgo līdzsvaru sabiedrībā un brūgē ceļu uz savu iznīcību.

Kas tad ir dabīgais līdzsvars sabiedrībā? Ne jau visi kādas tautas pārstāvji vai kādas valsts iedzīvotāji var būt zinātnieki, mākslinieki, augsti kvalificēti inženieri, valstsvīri. Katrā tautā ir arī savi «melnā» darba darītāji. Un tas ir dabiski un pareizi. Taču, ja kādā valstī pamattautas materiālais līmenis ir augstāks nekā citās valstīs, rodas kārdinājums par naudu visus netīros un nepatīkamos darbus uzkraut iebrāukušajiem viesstrādniekiem. Tā uz iebrāukušā darbaspēka rēķina par kungiem kļūst arī tie, kam savas zemās kvalifikācijas un izglītības dēļ tādiem nevajadzētu būt. Un svešie jau iesākumā neprasa neko daudz. Pieticīgu algu, pieticīgu mitekli un iztiku. Bet viņu kļūst arvien vairāk un vairāk. Arvien agresīvāk savu klātbūtni un vajadzības piesaka sveša kultūra, sveša mentalitāte. Jo arī viņi taču ir cilvēki un arī viņiem ir cilvēktiesības! Bet Rietumu pasaulē, kā mēs zinām, valda demokratija, kas pēc savas būtības ir vairākuma vara. Cik ilgi bagātā pamattauta, nepārkāpjot demokratijas normas, šādi spēs saglabāt savu vairākumu? Tieši tādēļ tik svarīgas ir valstu robežas, kas liek katras valsts iedzīvotājiem **pašiem** tikt galā ar saviem «melnajiem» un «baltajiem» darbiem un savām problēmām.

Jau šur tur atskan piesardzīgas runas, ka austrumu tautas mūs uzvarēšot nevis ar bruņotu spēku, bet gan ar savu dzimstību. Notiek asas debates, vai Turcijai atvērt ceļu uz Eiropas Savienību vai ne. Skan bažas par islāma reliģijas piekritēju lielā skaita ieplūšanu Eiropas Savienības valstīs. Bet, no otras puses, atteikt Turcijai uzņemšanu Eiropas Savienībā nozīmētu atkāpties no Rietumu pasaulei tik dārgajiem demokrātijas un globālizācijas principiem.

Ja kaut nedaudz paanalizē pasaules demogrāfisko situāciju, tad tiešām liekas, ka baltais cilvēks tik ļoti aizrāvies ar savu biznesu, ka pats vairs nezina, ko savā pasaules globālizēšanas kārē dara. Ir jau vilinoši, atveļot robežas, atvieglot starptautiskajam kapitālam tautu paverdzināšanu, lai greznībā un pārticībā valdītu pār pasauli. Taču nevar neņemt vērā, ka blakus rietumvalstīm, savās robežās iespiestas, dzīvo daudzu miljonu un arī miljardu tauta, kas šobrīd mākslīgi ierobežo dzimstību un to vien tikai gaida, lai iegūtu sev jaunu dzīves telpu. **Pasaules globālizācija – tie nav iznīcības draudi tikai salīdzinoši mazām tautām kā latvieši, lietuvieši vai igauņi. Pasaules globālizācija var kļūt neatgriezeniski liktenīga visai baltajai rasei, ja tā, sekojot starptautiskā kapitāla diktātam, brīvi atvērs savas robežas un dzīves telpu visām Āzijas un Āfrikas tautām.**

Ir tikai viens ceļš, kā to novērst. Robežas starp valstīm ir nevis jānoārda, bet gan jānostiprina. Un tas nebūt nenozīmē savstarpēju izolāciju un atsvešināšanos. Vienkārši valstu savstarpējām attiecībām jāmainās savā kvalitātē.

Ir jāattīsta starpvalstu tūrisms un kultūras apmaiņa, nevis bezjēdzīgā iedzīvotāju migrācija pasaulē. Ir jāattīsta starpvalstu sadarbība zinātnes un tehnikas jomā, dažādu cilvēcei draudīgu globālu katastrofu, epidēmiju novēršanā, nevis centieni ar ekonomiskiem, politiskiem un militāriem līdzekļiem no

ārpuses rēgulēt valstu iekšējos procesus. Ir jāattīsta no valstisku interešu viedokļa kontrolēta starpvalstu tirdzniecība, nevis privātā kapitāla neierobežotās spekulācijas pasaules tirgū, kas, savtīgu interešu dēļ tiecoties pēc peļņas, cilvēcei kopumā rada neaptveļamus zaudējumus. Plaša patēriņa preču ražošanai katrā valstī ir jāpakļaujas šīs valsts iedzīvotāju interesēm, nevis starptautiskā kapitāla diktātam, kas lētāka darbaspēka meklējumos atsevišķas valstis pārvērš par savām kolonijām. Bet tam, kāda valsts pārvaldes forma, kāda politiska un ekonomiska sistēma valda kādā valstī, ir jābūt tikai un vienīgi šīs valsts iekšējai lietai. Laiks un katras valsts sabiedrība pati, ejot savas dabiskās attīstības ceļu, visu noliks savā vietā.

Diemžēl, tiem, kuŗu rokās ir vara un nauda, bet galvās plāni par pasaules kundzību, šīs ābece patiesības ir pilnīgi nesaprotamas.

Par pienākumiem, tiesībām un demokrātiju

Vai zini kādēļ man ir tiesības braukt ar savu auto pa pilsētu ielām un valsts autoceļiem? Tādēļ, ka es esmu uzņēmies pienākumu ievērot ceļu satiksmes noteikumus, Līdz brīdim, kamēr es šo pienākumu nebiju gatavs uzņemties, man šādu braukšanas tiesību nebija.

Vai zini, kādēļ ārstam – ķirurgam ir tiesības pārgriezt ķermeņa audus bezpalīdzīgam, narkozē guļošam cilvēkam un, veicot dažādas operācijas, bieži vien stundām ilgi darboties sava operējamā pacienta ķermeņa iekšienē? Tas ir ne tikai tādēļ, ka ķirurgs ir uzņēmies pienākumu šim cilvēkam veikt nepieciešamo operāciju, bet arī tādēļ, ka viņš ir uzņēmies šo operāciju veikt atbilstoši pareizai metodikai, ievērojot visas aseptikas un antiseptikas prasības un noteikumus. Cilvēks, kuŗam nav ķirurga profesijai nepieciešamo zināšanu, nevar uzņemties ķirurga pienākumus un viņam nav tiesību operēt cilvēkus

Šīs vienkāršās patiesības mums katram šķiet labi saprotamas. Jo, kas gan notiktu pasaulē, ja pa autoceļiem un pilsētu ielām braukātu cilvēki, kuŗi neprot, nespēj vai vienkārši negrib uzņemties pienākumus ievērot ceļu satiksmes noteikumus, bet ķirurģiskas operācijas taisītu katrs, kam vien nav slinkums un ir patika to darīt.

Tātad – **tikai spēja uzņemties pienākumus un šo pienākumu uzņemšanās piešķir mums attiecīgās tiesības.** Ja tiesības kaut ko darīt tiks piešķirtas tādiem, kuŗi nespēj vai negrib pildīt attiecīgos, ar šo darbu saistītos pienākumus, nekas labs nav gaidāms. Loģiski spriežot, pirmārajiem vienmēr

jābūt pienākumiem, bet tiesībām jābūt sekundārām, no šiem pienākumiem izrietošām.

Diemžēl tā saucamā demokrātija šo principu daudzviet ne tikai neievēro, bet pat «apgriež ar kājām gaisā». Tā, piemēram, ikvienam Latvijas Republikas pilsonim, kuŗš vēlēšanu dienā ir vecāks par 21 gadu, ir rīcībspējīgs, nav izdarījis noziegumu un nesastāv nekādā pretvalstiskā organizācijā, ir tiesības tikt ievēlētam Saeimā. Un ar šo ievēlēšanu, viņš iegūst arī deputāta tiesības. Bet kā ir ar deputāta pienākumiem? Ja, piemēram, sētnieka pienākumu pildīšanu ar sliktākām vai labākām sekmēm var uzņemties katrs, tad darbs galvenajā valsts likumdošanas institūcijā nu noteikti ne katram ir pa spēkam. Bet izvirzīt kritērijus topošo deputātu prāta spējām vai izglītībai nedrīkst. Tas nav demokrātiski! Atliek vien, uzticēties vēlētajiem. Un varētu jau arī uzticēties, ja vien arī vēlētaji pildītu savu vēlētāju pienākumu un rūpīgi izvērtētu katra kandidāta spējas, katras partijas priekšvēlēšanu programmu un tās atbilstību reālajai partijas darbībai. Taču vēlētaji savu pienākumu nepilda. Viņi tikai **izmanto savas tiesības** vēlē. Vēl vairāk, visi plašsaziņas līdzekļi tieši šīs tiesības vēlē (pašu piedalīšanos vēlēšanu procesā) sauc par pienākumu. Un vēlētaji nobalso par glītām frizūrām, godīgām acīm, populāriem sportistiem, aktieŗiem, mūziķiem vai vienkārši televīzijā bieŗi rādītiem cilvēkiem. Tā par deputātiem kļūst ļaudis, kas nemaz nespēj pilnvērtīgi pildīt deputāta pienākumus. Viņi savu laiku Saeimā vai nu vienkārši nosēŗ, vai arī, neiedziļinoties lietas būtībā kā marionetes balso kā to liek frakcijas vadītājs. Bet deputāta pienākumu pildīšanas zemā kvalitāte jau neiespaido tiesības uz deputāta algu, prēmijām un deputātam paredzētajiem atvieglojumiem. (Tiesības neizriet no pienākumiem.) Tāpēc jau arī tieŗi centieni pēc deputāta tiesībām, nevis vēlme kalpot tautai, pildot sareŗģītos deputāta pienākumus, ir galvenais vadmotīvs

lielākajai deputātu daļai cīņā par deputātu krēsliem.

Demokratiskā valstī populāri ir runāt par cilvēktiesībām. Katrs grāvī guļošs dzērājs vai narkomāns māk šļupstēt par savām cilvēktiesībām. Katrs notverts noziedznieks – zaglis, laupītājs, slepkava brēc pēc cilvēktiesībām un pieprasa to ievērošanu. Viņi visi dīvainā kārtā nekā nezina par cilvēkpienākumiem, no kuŗiem šādas tiesības varētu izrietēt. Par cilvēka pienākumiem pret savu valsti, tautu, sabiedrību, ģimeni, citiem cilvēkiem. Bet tāda vispārpieņemtu cilvēkpienākumus apkopojoša akta jau nemaz nav! Kristiešiem pienākums ir ievērot baušļus. Bet visiem pārējiem ir tikai **tiesību** akti, kuŗos pienākumi dažādu aizliegumu un ierobežojumu veidā, iestrādāti kā kaut kas otršķirīgs, **no tiesībām izrietošs**.

Īstenībā demokratiskā valstī no pienākumiem neizrietošas tiesības varētu būt tikai rīcības nespējīgiem cilvēkiem, tas ir bērniem un personām, kas par tādām atzītas garīgo traucējumu dēļ. (Arī tiesības uz speciālo vajadzību apmierināšanu invalīdiem.) Un pat bērniem, atbilstoši savam vecumam, mācību procesa gaitā ir jāsāk uzņemties zināmi pienākumi pret skolu un skolotājiem, pret saviem vecākiem, pret sabiedrību, kuŗā viņi dzīvo.

Ja mēs tiesības uzskatām par kaut ko no pienākumiem izrietošu, tad viegli atšķirt arī tos gadījumus, kad kāds cilvēks, cilvēku grupa vai sabiedrības slānis pieprasa sev neatbilstošas, pārspīlēti lielas tiesības.

Piemēram, ģimenes tiesības izriet no tiem pienākumiem, kādus ģimenes locekļi uzņēmušies viens pret otru un pret sabiedrību kopumā. Tieši tādēļ arī valsts laulību aizsargā ar likumu. Saprotams, ka homoseksuāla divu cilvēku savienība nav spējīga uzņemties ģimenes pienākumus un tādēļ nav nekāda pamata viņiem piešķirt ģimenes tiesības.

Padomju okupācijas laikā uz Latviju no visas plašās PSRS

plūda civīlokupanti. Dzīvojot šeit jau vairākus desmitus gadu, daudzi no viņiem nav pat līdz šai dienai uzskatījuši par vajadzīgu iemācīties latviešu valodu. Arī attieksme pret latviešu tautu un Latvijas valsti lielai viņu daļai ir visai negatīva. Taču tas netraucē viņiem visos iespējamajos veidos pieprasīt tiesības uz Latvijas pilsonību. Vēl vairāk, redzot valdošā režīma pretimnākšanu, viņi jau izvirza prasības Latviju izveidot par oficiālu divkopienas valsti. Bet kādus īpašus pienākumus pret šo valsti un tās pamattautu viņi ir uzņēmušies, lai varētu pieprasīt sev šādas tiesības? Protams, ka nekādus. Un tādēļ šādas tiesības viņiem arī nepienākas.

Bet kā ir ar mums – latviešiem? Šodien daudzi žēlojas, ka valstī netiek ievērotas latviešu tiesības, ka mēs vairs neesam saimnieki savā zemē, ka mūsu ievēlētā valdība ir tikai svešām interesēm kalpojoša marionete. Bet vai visos šajos formālās neatkarības gados mēs esam apzinīgi pildījuši tos pienākumus pret savu tautu, tēvzemi un valsti, kas šodien dotu mums tiesības būt saimniekiem savā zemē? Iesākumā mēs klausījām un ticējām tiem pašiem okupācijas laika funkcionāriem. Vēlāk mēs klausījām un ticējām katram, kuŗš tikai kaut ko vairāk pasolīja – lielākas algas, lielākas pensijas, progresu, attīstību. Vairums no mums, redzot, ka solījumus nepilda un pašu ievēlētie deputāti tautai melo, paziņoja, ka nav vērts vispār par politiku interesēties un vēlēšanu dienās vienkārši iemeta urnā to biļetenu, kas gadījās pa rokai, nobalsoja par to partiju, kas bija sevi visvairāk izreklāmējusi vai arī vispār negāja uz vēlēšanām. Tas nebija protests. Tā nebija arī savas negatīvās attieksmes demonstrēšana. Tā vienkārši bija glēva atteikšanās pildīt savu pienākumu!

Kad pretēji Satversmei, pretēji demokrātijas principiem Saeimas vēlēšanās tika ieviesta 5% barjera, vai daudz bija tādu, kas pret to protestēja? Bet tieši šī barjera šodien ierobežo

vēlētāju iespējas izteikt savu gribu, jo spiež balsot nevis par to partiju, par kuru gribētu balsot, bet gan par to, kam ir cerības iekļūt Saeimā. Pretējā gadījumā taču nodotā balss būs «nosviesta zemē».

Kad tika pieņemti Pilsonības un Valodas likumi, vai daudz bija tādu, kas, pildot savu pilsoņa un latvieša pienākumu, aktīvi sekoja, lai šajos likumos noteiktās normas atbilstu latviešu interesēm? Kad notika balsošana par iestāšanos Eiropas Savienībā, cik bija tādu, kas tiešām apzinīgi iedziļinājās notiekošajā un apjēdza, ka, balsojot par Eiropas Savienību, mēs nobalsojam pret Latvijas valstiskumu? Ja kaut daži desmiti tūkstošu latviešu uzskatītu par savu pienākumu, protestējot pret katru latviešu interesēm neatbilstošu valdības lēmumu vai likumu iziet ielās, tad nākotnē simtiem tūkstošu darba spējīgu Latvijas pilsoņu nevajadzētu cilvēka cienīgas algas meklējumos kļūt par melnā darba strādniekiem svešās zemēs.

Tā, lūk, atsakoties pildīt savus pienākumus, mēs zaudējam arī tās tiesības, kas izriet no šiem pienākumiem.

Un tomēr, bez mazākās kautrības mēs dažādās publiskās aptaujās, uzstāšanās reizēs vai vienkārši savstarpējās sarunās sevi dēvējam par nacionālistiem, patriotiem vai vismaz «īsteniem latviešiem». Vai tajā brīdī domājam par to, ka

šie vārdi mums uzliek arī zināmus pienākumus? Un ka, nepildot šos pienākumus, mums nav tiesības saukties ne par nacionālistiem, ne patriotiem, ne īsteniem latviešiem?

Sevišķi svarīgi to ievērot būtu tām nacionālajām partijām un vadoņiem, kas faktiski neko nacionālu, patriotisku savas tautas un tēvzemes labā nav paveikuši, ja neskaita iekļūšanai Saeimā veltītās priekšvēlēšanu kampaņas. Par maz ir kļūstot par tiesībām uz latvisku Latviju un nosaukt visas tās latviešu intereses, kas šodien netiek ievērotas, un vēsturisko taisnīgumu, kas tiek pārkāpts. **Ir mērķtiecīgi jāpilda nacionāli patriotiskie pienākumi pret savu tautu un tēvzemi!**

Šodien, kad tauta ir dezorientēta, apātiska, globālisma propagandas nomākta, cīņa par iekļūšanu Saeimā nevar būt galvenais mērķis nacionālai partijai. Šobrīd galvenais mērķis ir ar visiem iespējamajiem līdzekļiem atgūt tautas nacionālo pašapziņu, saliedēt tautu, populārizēt nacionālās idejas un atmaskot karojošā globālisma melīgo propagandu. Šodien svarīga ir latviešu tradicionālās dzīvesziņas populārizēšana, latviskuma saglabāšana, savstarpējās palīdzības veicināšana. Galvenais nacionālo partiju veicamais darbs būtu darāms tieši vēlēšanu starplaikā, bet piedalīšanās Saeimas vēlēšanās varētu kalpot vienīgi kā rādītājs tam, cik lielā mērā šis darbs ir bijis sekmīgs. Ir taču jāsaprot, ka pat tad, ja kādai nacionālai partijai šodien izdodas nelielā skaitā iekļūt Saeimā, visi tautas nacionālo mērķu labā iesniegtie priekšlikumi, protesti un ierosinājumi ar balsu vairākumu tiks noraidīti. Un tautai no tā nebūs nekāda labuma. Tieši otrādi – ar savu klātbūtni partija būs nospēlējusi nacionālo interešu pārstāvju lomu šajā «teātra izrādē», un tādā veidā Saeimas pretautisko lēmumu pieņemšana būs padarīta tikai vēl pārliecinošāka, vēl «demokratiskāka».

Var jau cīnīties par demokrātiju pasaulē, bet, ja, veicot demokratiskus pārkārtojumus, netiek ievērota pienākumu

prioritāte pār tiesībām, demokrātija nemanot var pārvērsties par savu pretstatu un kļūt par diktātūru vai pat asiņainu tiranniju. It īpaši nepieļaujami ir tā sauktie centieni demokrātiju kādā valstī ieviest no āries. Jo, nav tādu pienākumu, kuŗus, piemēram, Irākas vai Afganistanas pilsoņi būtu uzticējuši ASV un no kuŗiem izrietētu ASV tiesības ar militāra spēka palīdzību okupēt šīs valstis. Amerika izvēlējās ačgārnu ceļu. Tā vispirms piešķirta sev tiesības okupēt šīs valstis un tikai pēc okupācijas sāka uzņemties pienākumus dibināt šeit demokrātiju. Bet kas gan tā ir iznākusi par demokrātiju, ja tautas vairākums šajās valstīs pret to cīnās un okupācijas režīms var pastāvēt tikai ar karaspēka klātbūtni.

Jebkuŗi pārkārtojumi valsts iekšienē, kur netiek ņemta vērā tiesību pareiza saistība ar pienākumiem, sabiedrību nevis tuvina teorētiskajam demokrātijas modelim, bet gan attālina no tā. Arī princips «Viens likums, viena taisnība visiem» darbosies tikai tajā valstī, kur cilvēku tiesības izrietēs no tiem pienākumiem, kuŗus šie cilvēki uzņēmušies, nevis no naudas daudzuma personiskajā bankas kontā. Kur godīgs darbs dos tiesības uz atbilstošu atalgojumu, bet par naudu varēs nopirkt preces un pakalpojumus, nevis tiesības uz privilēģijām.

Ja kādā demokrātiskā valstī pilsoņi no saviem valdībā ievēlētajiem priekšstāvjiem nepieprasa konsekventi pildīt tos pienākumus, kādēļ viņi ir ievēlēti, nekāda demokrātija tur neiznāk. Demokrātija bez pienācīgas atbildības un kontroles ātri vien pārvēršas par bagāto mazākuma un ietekmīgo ļaužu elites slāņa diktātūru pār pilsoņu vairākumu. Un šis pilsoņu vairākums ar laiku kļūst par manipulējamu pūli, kas, piedaloties ārēji demokrātiskā balsošanā, šo diktātūru atzīst un uzskata par pareizu.

Savtīgums ir nopietns demokrātijas ienaidnieks. Ja kādai cilvēku grupai vai sabiedrības slānim rodas iespēja personiskās

intereses celt pāri sabiedrības vairākuma interesēm, tad demokrātija pārvēršas slēptā diktatūrā, kas ārēji gan saglabā demokrātijas elementus, bet satura ziņā vairs tāda nav. Demokrātijas principu īstenošanu valsts pārvaldē un valsts ekonomikā aizstāj manipulēšana ar šiem principiem par labu kādām šauru aprindu savtīgām interesēm.

Viena no šādām manipulēšanas pazīmēm ir tiesību un pienākumu savstarpējā neatbilstība. Ja kāds demokratiskā valstī nepilda savus pienākumus, bet tikai izmanto šiem pienākumiem atbilstošās tiesības vai arī ir piesavinājies lielākas tiesības, nekā tas nepieciešams viņa pienākumu pildīšanai, ir jānoskaidro, kādēļ tā notiek. Un otrādi – ja cilvēkam daļēji vai pilnīgi ir atņemtas viņa pienākuma izpildei nepieciešamās tiesības, arī tad ir jānoskaidro, kādēļ tā tiek darīts. Demokratiskas valsts **visa pilsoņu kopuma interesēm** šāds stāvoklis neatbilst. Tādēļ šo jautājumu noskaidrošana paveic mums iespēju saprast galveno – kas tad īsti savās interesēs attiecīgajā valstī manipulē ar demokrātijas principiem.

Ja paskatāmies tos aizliegumus un ierobežojumus, kādus atsevišķu nozaru darbībai mūsu valstī uzliek valsts likumdošana, Eiropas Savienības direktīvas vai atsevišķu valsts un pašvaldību institūciju izdotie noteikumi, var atrast daudz piemēru tam, kā, ierobežojot tiesības, tiek apgrūtināta zināmu pienākumu izpilde. Ja, piemēram, zemnieks ir uzņēmies pienākumu uz savas zemes veikt lauksaimniecisko ražošanu, tad viņam ir jābūt arī tiesībām būt par saimnieku šai zemē. Ja katra koka ciršanai un katra grāvja rakšanai viņam jāprasa atļaujas dažādās birokratiskās valsts un pašvaldības institūcijās, viņa tiesības brīvi saimniekot ir ierobežotas. Protams, valsts institūcijām ir tiesības valsts interesēs izvirzīt zināmus ierobežojumus zemnieku darbībā, taču šādā gadījumā valstij ir arī pienākums kompensēt zemniekam šo ierobežojumu

radītos zaudējumus. Ja zemnieka zeme atrodas valsts mēroga aizsargājamā teritorijā vai uz tās aug kādi reti, aizsargājami augi un mežā dzīvo saudzējami dzīvnieki, valstij ir jākompensē zemniekam izvirzītie saimnieciskās darbības ierobežojumi. Un šī kompensācija nedrīkst būt tikai simboliska. Pretējā gadījumā tā būs tikai manipulēšana ar vairākuma (valsts) interesēm nolūkā graut latviešu zemnieka iespējas pastāvēt.

Bet zemniecības iznīcināšana Latvijā noteikti nav visa Latvijas pilsoņu kopuma interesēs.

Līdzīgi varētu runāt arī par citām tautsaimniecības nozarēm. Ja kaut kur tiek izvirzīti pārāk lieli ierobežojumi, apgrūtinājumi, pārmērīgi augstas prasības, jāpadomā, cik šādi noteikumi ir pamatoti. Vai tā tiešām ir objektīva nepieciešamība? Varbūt tā ir tikai viltīga manipulācija ar mērķi mākslīgi apgrūtināt attiecīgās nozares darbu vai pat šo nozari iznīcināt. Vai cukura ražotnes iznīcināšana Latvijā atbilst mūsu valsts (pilsoņu kopuma) interesēm? Vai lielo Latvijas rūpniecības uzņēmumu (VEF; Alfa; RAF) likvidācija bija Latvijas interesēs?

Arī problēmas medicīnas aprūpē, izglītībā, tiesiskajā aizsardzībā zināmā mērā ir saistītas ar tiesību un pienākumu savstarpējo neatbilstību. Kā, piemēram, lai vispārizglītojošajās skolās skolotājs izpilda savu pienākumu būt par skolotāju, ja viņam ir atņemta liela daļa no šo pienākumu pildīšanai nepieciešamajām tiesībām? Ja gandrīz vai vienīgās skolotāja tiesības ir izskaidrot skolēnam mācību vielu un sliktas uzvedības vai mācību procesa traucēšanas gadījumā ierobežoties ar aizrādījumu, tad tās jau nav skolotāja, bet drīzāk gan tikai lektora tiesības. Un tādā gadījumā skolotājs arī izpildīt var tikai lektora pienākumus. Bet, ja ņem vērā, ka pamatskolā auditorija nebūt nav tā apzinīgākā, var rasties situācija, kad trokšņainajā klasē skolotājs nav spējīgs veikt pat šos lektora pienākumus. Ja mūsu valsts ar likumu ir noteikusi pamatizglītību visiem

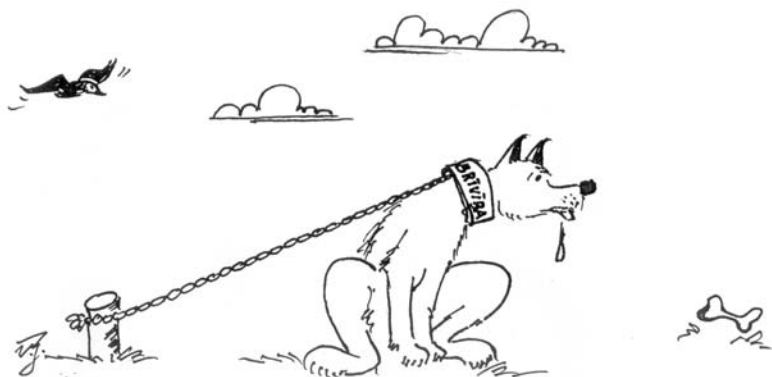
jauniešiem, tad skolotāju tiesībām, nepieciešamības gadījumā, lietot dažādus audzinošus piespiedu līdzekļus un sodus ir jābūt likumīgām. Un nevietā šeit ir runāt par kaut kādu vardarbību pret bērnu. Tad jau arī pati šī valsts izvirzītā obligātā prasība pēc pamatizglītības ir vardarbība! Pedagoģam, kurš saņēmis valsts standartam atbilstošu izglītības dokumentu, ir jāprot atšķirt audzinošus piespiedu līdzekļus no bērniem kaitējošas vardarbības un jāprot šie līdzekļi atbilstoši lietot. Izvirzot aizliegumus un ierobežojumus, valsts faktiski pati apšaubā savu sagatavoto pedagoģijas speciālistu kvalifikāciju.

Tādu un līdzīgu piemēru visās jomās ir ļoti daudz. Kāds kaut kur neizpilda savu pienākumu, bet kāds cits pārsniedz vai ļaunprātīgi izmanto savas tiesības. It kā sabiedrības labā tiek veikti eksperimenti, pārkārtējumi, reformas. Bet ar laiku šie eksperimenti izrādās neveiksmīgi un sabiedrībai gaidītā labuma vietā atnes kaitējumu. Tomēr, sīkāk papētot, gandrīz vienmēr redzams, ka no šīm neveiksmēm kāds tomēr ir ieguvis arī labumu. Protams, tīri personisku labumu.

Ķēdes suņa dzīve demokratiskā valstī

Mēs jau runājām par to, kā, manipulējot ar puspatiesībām un lietojot citas metodes, var ietekmēt cilvēku domāšanu. Arī pārkārtojumus globālizācijas virzienā pavada manipulēšana ar cilvēku apziņu. Sarunu valodā tiek ieviesti jauni no svešvalodām pārņemti vārdi, bet skaidrojot lietas un notikumus, tiek izmantoti tādi apzīmējumi, kas bieži vien nemaz neatbilst šīm lietām un notikumiem. Lai tu labāk saprastu, par ko es runāju, mēģināšu šādā stilā tev pastāstīt par ķēdes suņa dzīvi demokratiskā valstī.

Demokratiskā valstī katram ķēdē piesietam sunim ir savs saimnieks – *tā ir objektīva reālītāte*. Saimnieks pēc saviem ieskatiem var turēt ķēdē piesietu vienu vai vairākus suņus – *tās ir viņa likumīgās tiesības*. Visiem ķēdē piesietajiem suņiem ir kakla siksnas – *tā ir vienlīdzība*. Ķēdē piesietais suns var riet un var neriet – *tā ir vārda brīvība*. Ķēdes suns var riet, uz ko vien viņš grib, izņemot saimnieku – *tā ir uzskatu brīvība*. Ķēdē piesiets suns var riet, skraidot, lēkājot un raustot ķēdi, bet var

arī riet sēžot un stāvēt uz vietas – *tā ir izvēles brīvība*. Par savu riešanu ķēdes suns var saņemt kā atzinību, tā arī pērienu ar nūju – *tās ir viņa tiesības uz izglītību*. Saimnieks suņa ķēdei var mainīt gaļumu – *tā ir mērķtiecīga jaunu iespēju radīšana*.

Ķēdē piesiets suns var gulēt būdā un var gulēt ārpus būdas – *tā ir pārvietošanās brīvība*. Ķēdē piesiets suns var nokārtot savas dabiskās vajadzības jebkuŗā savas būdas pusē vai pat būdas priekšā – *tās ir viņa tiesības uz privāto dzīvi*. Savu seksuālo tieksmju apmierināšanai ķēdē piesietais suns var izmantot jebkuŗu objektu, kas ienāk viņa ķēdes sniedzamības zonā – *tās ir tiesības uz brīvo seksu un brīvu seksuālo orientāciju*.

Sava saimnieka priekšā suns var lēkāt un luncināt asti, vai arī līst uz vēdera un luncināt asti – *tās ir viņa tiesības brīvi paust savu viedokli*. Arī slikta saimnieka priekšā ķēdes suns luncina asti – *tā ir tolerance*.

Ķēdē piesiets suns pārtiek tikai no tā, ko viņam saimnieks ieliek bļodiņā – *tā ir reālpolītika*. Liekot lielāku vai mazāku barības daudzumu bļodiņā, saimnieks *stimulē materiālo ieinteresētību ar tirgus ekonomikas metodēm*. Ja bļodiņas saturs kļuvis šķidrāks, bet tā kopējais apjoms paliek nemainīgs – *tā ir inflācija*. Ja ķēdes suns norok zemē kaulu – *tas ir ilgtermiņa noguldījums pensiju fondā*. Ja sētā iemaldījies klaiņojošu suņu bars iedzen ķēdē piesieto suni būdā, izēd viņa bļodiņu tukšu, izrok un pievāc visus viņa noglabātos kaulus – *tā ir likumsakarīga globālizācijas procesu ietekme uz vietējo ekonomiku*.

Ar laiku ķēde suni var padarīt vairāk vai mazāk niknu – *tā ir emocionāla izaugsme personības veidošanās procesā*. Ja viens ķēdē piesietais suns norej kādu gaŗāmgājēju, tad visdrīzāk to pašu darīs arī citi ķēdē piesietie suņi kaimiņu mājās – *tā ir solidaritāte un vienotība*. Gandrīz visiem ķēdes suņiem, ķēde

ar laiku kļūst par neatņemamu dzīves daļu un viņi pat nespēj iedomāties savu dzīvi bez tās – *tas ir demokratisko vērtību apzināšanas procesa galarezultāts.*

Demokratiskā valstī ķēdē piesieto suņu tiesības aizsargā daudzas politiskas un sabiedriskas organizācijas, *tikai paši ķēdē piesietie suņi par to neko nezina.*

Ja ķēdē piesietais suns naktī gaudo uz mēnesi un neļauj saimniekam mierīgi gulēt, *tas liecina par pārlieku emocionālītāti, kas traucē pieņemt konstruktīvus lēmumus, demokratisko vērtību apšaubīšanu vai pat slēptu tieksmi uz terorismu.* Šajā gadījumā parasti tiek veikta *uzvedības korekcija.* To izdara, atbilstoši pārskatot *reālpolitiku* (*barības daudzumu bļodiņā*) vai arī *reālizējot tiesības uz izglītību* (*pēriens ar nūju*).

Ja suns kļuvis pārāk vecs, pietiekoši skaļi nerej, vai arī rej uz nepareizajiem cilvēkiem, viņu likvidē – *tā ir objektīva nepieciešamība.* Suni likvidē nevis lietojot šaujamieročus vai sitot ar mietu, bet gan izdarot mazsāpīgu, nāvējošu injekciju – *tas ir humānisms.*

Pasaulē visām dzīvām būtnēm ir kaut kas kopīgs.

Arī cilvēkiem un suņiem.

Kādēļ nenormālības cenšas padarīt par normu?

Kultūra un tai piederošā ētika un morāle ir individuāla katrai tautai. No valstī dzīvojošo tautu kultūras ir izveidojies sadzīves un kultūras tradīciju kopums katrā atsevišķā valstī. Rīcība vai parādība, kas ir pretēja kādā valstī eksistējošajai kultūrai un morālei, ir vērtējama kā antikultūrāla vai amorāla.

Tas, kas var būt atbilstošs vienas tautas kultūras un sadzīves tradīcijām, var būt pretējs citas tautas kultūras un sadzīves tradīcijām, tātad šīs citas tautas vidū, jeb šīs citas valsts teritorijā tas būs vērtējams kā nekultūrāls, vai amorāls. Piemēram, kādreiz cilvēkēdāju sabiedrībā eksistējošais kanibālisms nav uzskatāms par amorālu, jo tas atbilda tur dzīvojošās tautas kultūras un sadzīves tradīcijām. Turpretim Eiropas valstīs kanibālisms vienmēr ir bijusi antikultūrāla un amorāla parādība. Tas Eiropas cilvēkiem liekas tik atbaidošs, pretīgi un nepieņemams, ka nekādas diskusijas par kanibālisma tiesībām uz pastāvēšanu nekad nav notikušas un pat mūsu «demokratijas» laikos nenotiek.

Iedomājies, ka viens kanibāls uzdrošinās stāties sabiedrības priekšā ar apgalvojumu, ka «mēs, lūk, esam tādi paši cilvēki,

kā jūs, tikai ar mazliet atšķirīgu gastronomisko gaumi. Un šīs atšķirības dēļ demokratiskā valstī nedrīkst pret mums vērst nekādas represijas, nedz arī ierobežot mūsu cilvēktiesības. Mēs neko ļaunu nedarām. Mēs taču uz ielas neķeram un neēdam dzīvus cilvēkus. Mēs, ja strīdā gadās kādu nogalināt, ēdam tikai savas sabiedrības locekļus, kas paši ir kanibālisma piekritēji. Galu galā, kāda gan starpība, vai cilvēka ķermeni barībā lieto tārpī, vai to, pienācīgi izsautētu un ar garšvielām papildinātu, uzturā izmanto cilvēki paši. Tās runas, ka mēs pa klusam tomēr ķeŗot un ēdot arī citus cilvēkus, nav pareizas. Ja kāds no mums arī kaut ko tādu ir darījis un dara, lūdzu, arestējiet viņu un sodiet. Arī mēs uzskatām, ka tas ir nepieļaujams noziegums. Taču, tā kā demokratiskā valstī mums pienākas visas cilvēktiesības, mēs vismaz vienreiz gadā gribam rīkot jautru, ar galvaskausiem un stilba kauliem rotātu gājieni pilsētu ielās, kuŗa nobeigumā mēs, drošs paliek drošs, gribam noturēt nelielu dievkalpojumu kādā baznīcā. Tāpat mēs gribam, reālizējot savas cilvēktiesības, atvērt dažas ēdnīcas un restorānus, kur būtu pieejama maltīte no cilvēku gaļas un likumdošanā mēs prasām iestrādāt normas, kas noregulētu cilvēku ēšanas tiesiskos aspektus, kā arī apēdāja un apēstā savstarpējās mantiskās attiecības.

Šādā garā vēl varētu ilgi runāt par cilvēkēdāju cilvēktiesībām, un tas pilnīgi ne ar ko neatšķirtos no neskaitāmajām diskusijām, kas ir veltītas homoseksuālisma pastāvēšanas tiesībām Latvijā. Taču šī jautājuma pamatā ir pavisam kaut kas cits, par ko mūsdienās nemēdz runāt.

Pamatā tam ir jautājums par attiecīgajā tautā vai attiecīgajā valstī izveidojušās sabiedrības kultūras un sadzīves tradīciju prioritāti pār tām no citurienes ienākušajām kultūras un sadzīves tradīcijām, kuŗas var sevī ietvert kaut ko pretēju, tradicionālajam uzskatam nepieņemamu (tātad kaut ko

antikultūrālu un amorālu). Diemžēl, šādas prioritātes noteikšana dabīga un pamatota ir tikai nacionālajās valstīs, balstoties uz nacionālajām interesēm un nacionālo ideoloģiju. Pret dabīgajā kosmopolītu sabiedrībā šādai prioritātei nav ne loģiska, ne idejiska pamatojuma, jo visiem taču šeit ir vienādas tiesības un šo tiesību realizēšanā nedrīkst būt nekādas diskriminācijas.

Tāpēc faktiski jau būtu jādiskutē nevis par homoseksuālisma un citu mūsu kultūras un sadzīves tradīcijām neatbilstošu parādību pastāvēšanas tiesībām, bet gan par pašu kosmopolītismu, kā nepieņemamu un nedabīgu civilizētās pasaules attīstības formu un ideoloģisko pamatu.

Mēs nevaram diskutēt par tiesībām melnam tintes pilienam atrasties glāzē ar tīru avota ūdeni un izlikties, ka

«Būt latvietim»

šī melnā tintes piliena klātbūtne avota ūdeni nu nekādā veidā neietekmēs. Bet visu kosmopolītisko «vērtību» tiesības uz pastāvēšanu un to aizstāvība ir balstīta tieši uz šāda ar aklumu sista principa. Tikai aklais var pasludināt, ka vienlaicīga melnā un baltā pastāvēšana vienuviet ir iespējama un normāla. Katrs, kam ir acis pierē, redz, ka vienlaicīgi vienā vietā var pastāvēt tikai kaut kas melns, vai kaut kas balts. Ja tos abus samaisa kopā – rodas kaut kas pelēks. Tātad, vispār vairs nepastāv ne viens, ne otrs no tiem, bet izveidojas kaut kas pavisam cits – trešais.

Tikko mēs pasludinām homoseksuālismu par normu, tā mums par nenormālām jāatzīst heteroseksuālās attiecības. Tātad, par nenormālu jāatzīst divdzimumu laulības un bērnu dzimšana sievietes un vīrieša seksuālo attiecību rezultātā. Te nu homoseksuālisti tūliņ sāks brēkt, ka tā ir demagoģija, ka viņiem nav nekas pret heteroseksuāliem cilvēkiem u.t.t. Taču, ja paanalizējam tuvāk šo «mierīgas līdzāspastāvēšanas» situāciju, tad nākas atzīt, ka tā nu īsti nav. Vienlaicīgi nevar pastāvēt baltais un melnais. Nenovēršami veidojas mijiedarbība. Baltajam un melnajam mijiedarbojoties, sajaucoties, rodas pelēkais. Homoseksuālisms nevar pastāvēt atšķirīgi no heteroseksuālisma, jo pats par sevi tas ir neauglīgs. Varētu teikt, ka homoseksuālisms, lai uzturētu sevi, aprij (nolaupa) daļu no cilvēces pēcnācējiem. Savukārt heteroseksuāļi, zaudējot daļu no savas sūtības jeb dzīves jēgas (un šī jēgas jeb sūtības daļa ir cilvēces bioloģiskā turpināšana), *labprātīgi* sāk kalpot arī par augsni jeb avotu homoseksuālisma eksistencei. Baltais ir kļuvis par pelēko.

Homoseksuālisms, iegūstot likumīgi atzītas tiesības pastāvēt no pretdabiskas, slimīgas novirzes pārvēršas par tādu kā neatņemamu cilvēces daļu un iegūst savai parazītiskajai eksistencei ne tikai pastāvēšanas tiesības, bet pat tādu kā

pienākumu pildīt savu lomu, jeb aizņemt savu vietu cilvēces tālākās attīstības procesos. Melnais arī ir kļuvis par pelēko.

Bet par ko tad šādā gadījumā būs kļuvusi pati cilvēce? Un vai to vispār var vairs saukt par cilvēci? Zemeslodi cilvēces vietā būs pārņēmusi viena pelēka divkājainu radījumu masa, kur tāpat kā amēbām būs grūti noteikt, kuŗš ar kuŗu un kā. No amēbu viedokļa tas nenoliedzami būs progress, jo jaunizveidojušies radījumi zinās reizrēķinu, mācēs gudri filozofēt par mākslas, zinātnes un politikas jautājumiem, ļoti labi izpratīs demokrātiju un pratīs apieties pat ar atomieročiem. No cilvēku viedokļa... Jā, kāda gan nozīme šo jautājumu aplūkot no cilvēku viedokļa, ja nav pašu cilvēku. Sensenos laikos, kad amēbas vēl nebija apjēgušas dižos vienlīdzības principus un tolerances trūkuma dēļ, savstarpēji diskriminējot cita citu pēc dzimumpazīmēm, dalījās divās daļās, viņas mēdza sevi saukt par cilvēkiem. Tas bija tāds archaisks atavisms, kuŗu nav vērts apspriest.

Bet kā tad ir ar tā saukto praidu, jeb homoseksuāļu parādes gājieni, ko viņi katru gadu vēlas rīkot Rīgas ielās?

Praids, nav homoseksuālisma daļa, bet gan homoseksuālisma propaganda. Tātad sakarā ar praida atļaušanu vai aizliegšanu ir nepareizi runāt par homoseksuālistu tiesību brīvu realizēšanu vai tiesību apspiešanu un ierobežošanu, bet gan par homoseksuālisma propagandas ierobežošanu vai arī neierobežošanu.

Mēs zinām, ka sabiedrībā ir par nevēlamu atzīta un aizliegta narkomānijas, alkoholisma, varmācības, sadisma un kaŗa propaganda. Tad nu jājautā, vai homoseksuālisms ir tik vērtīgs un vajadzīgs, lai tā propagandu atļautu? Protams, ka ne!

1) Homoseksuālisms ir nedabisks (pretējs dabas likumiem) un neatbilstošs sabiedrības interesēm.

2) Homoseksuālisms ir seksuālās uzvedības novirze,

kuru cilvēks var iegūt arī dzīves laikā. Medicīnas literātūrā ir aprakstīti daudzi gadījumi, kad jauniešu pirmā seksuālā pieredze nosaka visu turpmāko jaunieša seksuālo orientāciju, un, ja šī pieredze ir homoseksuāla, tad arī turpmāk šis jaunietis kļūst par homoseksuāli. Tātad šie homoseksuālistu praidi attiecībā uz mūsu jaunatni nebūt nav tik nevainīgi, kā to mums cenšas iestāstīt.

3) Lai arī ko mūsdienās pasaules homoseksuālistu organizāciju iespaidā neteiktu oficiālā medicīna, bet homoseksuālisms tomēr ir slimība. Homoseksuālisms

nepārdzimst (tas vienkārši nav iespējams, jo homoseksuālisms ir neauglīgs). Tātad nevar runāt par kaut kādu homoseksuālu tautas daļu tādā nozīmē, kā mēs runājam par tumšmatainiem vai gaišmatainiem latviešiem. Homoseksuālismu tāpat kā citas slimības var iegūt dzīves laikā vai arī tas var būt defekts

gēnu līmenī. Un pati daba ir parūpējusies par to, lai šis defekts nevarētu pārdzimt un izplatīties. Propagandēt homoseksuālismu ir tikpat stulbi, kā, piemēram, propagandēt diabētu, kuņģa čūlu, reimatismu. Bet tas jau nenozīmē, ka pasaulē nedrīkstētu būt šādi slimnieki vai ka kāds speciāli censtos viņus diskriminēt. Ja kāds negrib ārstēt savu vainu, tad tā ir viņa brīva izvēle, bet nevajag ar šo izvēli lielīties un uzbāzties pārējiem.

4) Demokrātija tomēr ir un paliek **vairākuma vara**, tātad mazākumam ir jārespektē vairākuma viedoklis un šim vairākumam **ir tiesības** pieprasīt, lai tādi praidi ar savām izdarībām neapkaunotu tautai svētas un dārgas piemiņas vietas. Un šajā prasībā demokrātijas principi nav pārkāpti.

Cits jautājums ir – kā un vai vispār vajadzēja vērsties pret praidu. Vienkārši valdībai šāds pasākums ir jāaizliedz un policijai jānovērš. Un pupu mizas ir tā visa plāpāšana par demokrātijas trūkumu Latvijā u.t.t. Tad jau tikpat labi

var teikt, ka arī narkomānijas, vai alkoholisma propagandas aizliegums ir demokratijas apdraudējums.

Taču ir kāda cita lieta: šīs pasaules varenie ir nonākuši pie secinājuma, ka uz zemeslodes nākotnē var komfortā dzīvot tikai ne vairāk kā viens miljards cilvēku. Pārējiem ir «demokratiskā» veidā šī pasaule jāatstāj. Pretējā gadījumā visiem vienkārši nepietiks zemeslodes resursu. Un homoseksuālisma propaganda un izplatība sabiedrībā ir viens no šiem «demokratiskajiem» instrumentiem, ar kā palīdzību zeme tiek attīrīta no liekajiem iedzīvotājiem. Arī neveselīgās pārtikas ražošana un reklāmēšana, kā arī neveselīga dzīvesveida veicināšana ir šī uzdevuma izpildes instrumenti. ASV dzīvo ap 4% pasaules iedzīvotāju, bet šī valsts patērē aptuveni pusi pieejamo pasaules resursu. Ja šādi gribēs dzīvot visi, tad viņiem vienkārši nepietiks ne ēdamā, ne kurināmā ne citu dzīvei nepieciešamo resursu. Un tāpēc globālizatori, kuŗi šos procesus rēgulē un pārziņa, – atbilstoši rīkojas. Viss globālizācijas process tiek veikts tikai ar vienu mērķi – iegūt centrālizētu kontroli par visiem zemeslodes resursiem un procesiem visā cilvēku sabiedrībā kopumā, izslēdzot tādu iespēju, ka kāda tauta, nodibinot lielākā vai mazākā mērā nacionālu valsti, varētu saglabāt noteikšanu par savai valstij un tautai piederošajiem resursiem.

Globālizācijas procesā visu pasaules valstu valdības kļūst par banku parādniekiem un valstu iedzīvotāji par darbaspēku, kas bezcerīgi cenšas šo parādu atstrādāt. Tā ir verdzība bankām, jeb, pareizāk sakot, verdzība neražotājiem, kas stāv aiz šīm bankām.

Bet kādi tad esam mēs, ar kuŗiem tik vareni izrīkojas starptautiskais kapitāls, kāda ir mūsu rīcība, aizstāvēt mūsu vērtības?

Mūsu kopējais eksāmens

16. martā

Katru gadu, tuvojoties 16. martam, visos plašsaziņas līdzekļos sākas kaislības. Rīkot vai nerīkot piemiņas gājienu un ziedu nolikšanu pie Brīvības pieminekļa? Atbalstīt, vai neatbalstīt leģionāru piemiņu? Varbūt vienkārši paklusēt un izlikties, ka uz mums tas neattiecas? Bet varbūt pievienoties tiem, kas, ignorējot veselo saprātu un vēsturisko patiesību, brēc par fašisma atdzimšanu Latvijā?

Ar plašsaziņas līdzekļiem viss ir skaidrs. Žurnālisti pakļaujas izdevumu īpašnieku prasībām «Kā maizi ēd, tā dziesmu dzied» – šo skumjo patiesību ļaudis zināja jau tad, kad tāds komūnisms

un fašisms vēl pasaulē nemaz nebija parādījies. Pat suns nekož tai rokai, kas viņu baro. Un par to nav jābrīnās. Lopiņiem savs vēders vienmēr ir tuvāks par jebkuŗiem «ideoloģiskiem apsvērumiem».

Jābrīnās ir par latviešiem. Sevišķi par tiem, kas apgalvo, ka viņi cieņā un godā tur savu valsti, savu tautu, savu Tēvzemi,

bet nezina, vai godā turēt leģionāru piemiņu ir pareizi. Sevišķi par tiem, kas uzskata sevi par īsteniem latviešiem un tajā pašā laikā cenšas norobežoties no leģionāru piemiņai rīkota gājiena vai pat kritizē to un cenšas panākt gājiena aizliegšanu.

Noliksīm uz brīdi malā visus tos propagandas rakstus un runas par fašistiem, nacistiem, žīdu šāvējiem. Ar to daži cilvēki pelna naudu. Viņiem ir tāds darbs. Ļoti netīrs, ļoti apkaunojošs darbs, bet citu neko labāku, diemžēl, viņi strādāt negrib.

Un tagad padomāsim par leģionāriem. Vai viņi tiešām ir kaļojuši nepareizajā pusē? Sāksim ar vispārzināmām ābece patiesībām. Pirms četrdesmitā gada mums, – latviešiem, bija sava neatkarīga valsts. Nav svarīgi, cik diktatoriska vai cik demokrātiska tā bija. Svarīgi, ka latviešiem toreiz bija **sava** valsts. Un šajā valstī bija gan bagātie, gan nabagi, gan cienījami, gan mazāk cienījami pilsoņi. Tāpat kā visās citās pasaules valstīs. Tūkstoš deviņi simti četrdesmitajā gadā Latvijā ienāca krievi. Nav pat šobrīd svarīgi, vai viņi šeit ienāca kā iebrucēji – okupanti, vai tika šeit ielūgti no vietējo komunistu atbalstītāju puses. Svarīgi ir tas, ko pēc viņu ienākšanas Latvijā pastrādāja jaundibinātais padomju režīms kopā ar krievu armiju un čeku. Latviešu neatkarīgās valsts amatpersonas, daudzi redzami latviešu intelligences pārstāvji vai vienkārši turīgāki cilvēki tika masveidā aplaupīti, spīdzināti, sakropļoti, nogalināti. Šo pret latviešiem vērsto terroru var censties noslēpt, bet šo vēsturisko patiesību nav iespējams noliegt. Baigais gads – ar šādu apzīmējumu tas ir iegājis Latvijas vēsturē.

Un tad sekoja vācu iebrukums, kas aizslaucīja no Latvijas zemes šos sarkanos bendes. Jā, teorētiski tā bija jauna okupācija, taču praktiski visi tie, kas padomju režīma īsajā pastāvēšanas laikā bija dzīvojuši nāves draudos un bailēs par savu likteni, to uzņēma kā atbrīvošanu. Un saki, vai tas bija nepareizi, ka tie, kuŗu īpašumi Baigajā gadā bija izlaupīti, bet

tuvinieki – tēvi, brāļi noslepkavoti, pret padzītajiem komunistu varmākām izjuta naidu, nevis kaut kādas draudzīgas jūtas un simpatijas? Vai tas bija nepareizi, ja karstasinīgākie no viņiem vēlējās atriebt savējo nāvi, cīnoties vācu armijas rindās? Un kad vācu armijai frontē sāka iet arvien grūtāk, kad sākās atkāpšanās un Staļina kaņepulki sāka virzīties atpakaļ uz Latviju – vai tas bija nepareizi, ja ļaudis, paklausot izsludinātajai mobilizācijai,

stājās leģiona rindās, lai pasargātu Latviju no jauna Baigā gada? Ko tu šādā situācijā darītu citādi? Ietu uz mežu un pievienotos sarkano partizānu bandām? Pievienotos tiem, kas neslēpa, ka cīnās par asiņainā boļševiku režīma ienākšanu Latvijā? Vai tas būtu bijis pareizāk? Tad ko šodien varat pārnest tiem vīriem, kas toreiz vācu kaņaspēka rindās cīnījās un krita Austrumu frontē? Ko šodien var pārnest tiem, kuŗi ar savu varonību kaŗa beigās Kurzemi padarīja par neieņemamu cietoksni, ļaujot tūkstošiem latviešu izceļot uz Rietumiem, projām no verdzības komunistu režīmā? Vai viņi kaut ko darīja nepareizi?

Jā, viņi nerīkoja diskusijas par toleranci, minoritāšu tiesībām un demokratiju. Viņi nemeklēja starp diviem ļaunumiem to mazāko, to «labāko» ļaunumu. Viņi vienkārši cīnījās uz dzīvību un nāvi pret lielu pārspēku. Un palika neuzvarēti. Viņi nolika ieročus, tikai pakļaujoties vācu virspavēlniecības pavēlei par kapitulāciju. Un arī ne visi. Cik no mums šodien kaut ko tādu spētu paveikt?

Ne jau rūpējoties par vēsturisko patiesību, šodien pret leģionāriem tiek izteikti visbezjēdzīgākie apvainojumi un kultivētas visabsurdākās aizdomas. Tos, kuŗi visiem iespējamajiem vārdiem lamā leģionārus, vēsturiskā patiesība neinteresē. Latviešu leģionāru diskreditēšana un apmelošana pieder pie latviešu tautas audzināšanas jeb, pareizāk sakot, pāraudzinašanas kampaņas, kas ir uzsākta jau padomju laikā un ar jaunu sparur turpinās kopš Latvijas formālās neatkarības atgūšanas brīža. Tiem, kas grib būt saimnieki mūsu zemē, ir vajadzīgs **tikai tāds latvietis**, kuŗš netic saviem spēkiem, apšaubā savas nacionālās piederības, savas Tēvzemes nozīmi un netur cieņā savas tautas vēsturi un varoņus.

Jebkuŗu dzīvnieku pie nebrīves pieradina pakāpeniski. Arī darba lopu pie iejūga pieradina pakāpeniski. Tikai pēc tam, kad viņš ir pieradināts iet iejūgā, var kraut pilnu vezumu un, uzšaujot ar pātagu, likt lopiņam to vilkt.

Nē, vēl jau mums 16. martu neaizliedz. Acīm redzot, līdz klajam aizliegumam mēs vēl «neesam izauguši». Pagaidām mums vēl tikai iesaka to darīt klusi, nemanāmi, vislabāk mājas kārtībā. Bet, ja kāds tomēr vēlas nolikt ziedus pie Brīvības pieminekļa, tad to iesaka darīt neuzkrītoši pa vienam vai nelielās grupiņās. Pagaidām mūs vēl tikai audzina, pieradina, pārbauda. Ar demagoģiju, draudiem, ar svītrainos paltrakos gērbtu provokatoru karnevāliem, ar aktīvāko gājiena dalībnieku īslaicīgu aizturēšanu. Un katrs 16. marts mums latviešiem, ir

kļuvis par tādu kā eksāmenu, kur mūs ar interesi vēro svešas, ļaunas acis. Un pēc tam notikušo rūpīgi analizē – cik tālu paklausībā, padevībā, lētticībā un vienaldzībā mūs ir izdevies izaudzināt. Kādu nastu un cik drīz mums varēs uzkraut?

18. Novembris

Latvieši nekad nav bijuši vāja tauta. Jau senos laikos varens pilskalnu tīkls ir aizsargājis seno latviešu – kuršu, zemgaļu, latgaļu un sēļu zemju robežas. Tikai ar zemisku viltību, nodevību un militāru pārsvaru svešiniekiem izdevās iespieties mūsu zemē. Un tad nāca septiņi atkarības gadsimti, kad latvieši vairs nebija pilntiesīgi saimnieki savā zemē. Bet arī par vergiem latviešu tautu pilnībā tā arī nevienam neizdevās padarīt. Vācieši, poļi, zviedri un krievi – visi viņi gribēja uz mūžīgiem laikiem būt kungi mūsu zemē. Neizdevās! Karš, bads un mēris, draudot ar iznīcību, daudzas reizes šajos atkarības gadsimtos pārstaigāja mūsu zemi. Bet latviešu tauta izdzīvoja! Un tad atnāca 1918. gada 18. novembris – Latvijas Republikas proklamēšanas diena. Pēc septiņiem grūtiem atkarības gadsimtiem latviešu tauta cēlās cīņai, lai atgūtu savu

neatkarību, savu zemi un valsti. Un uzvarēja šajā cīņā! Cik vēl ir tādu tautu pasaulē, kas pēc septiņiem pakļautības gadsimtiem ir spējušas saglabāt savu nacionālo identitāti un ilgas pēc brīvības tādā mērā, lai spētu apvienoties kopējā cīņā par savu nacionālo valsti un uzvarēt?

Nē, latvieši nav vergu tauta un nekad tāda nav bijusi! Un tie, kas mēģina mums iestāstīt pretējo, bezkaunīgi melo. Mēs varam lepoties ar saviem senčiem. Mēs varam lepoties ar

cīnītājiem. Jo tajā tālajā 1918. gadā politiskais stāvoklis kara izpostītajā Latvijas teritorijā nedeja nekādas cerības šeit nodibināt neatkarīgu valsti. Labi, ka mūsu tautas vadoņi toreiz nepiederēja pie tiem ļaudīm, kas šodien sevi lepni mēdz dēvēt par reālpolitiķiem. Tad viņi droši vien sēdētu, kasītu pakaušus un domātu, kam izdevīgāk turpmāk padoties kalpībā – vāciešiem vai sarkanajai Krievijai. Labi, ka latviešu tauta toreiz bija pietiekoši apņēmīga un drosmīga, lai šo brīvās, nacionālās valsts ideju ar ieročiem rokās aizsargātu kaujas laukos pret milzīgo ienaidnieka pārspēku. Neviena no viņiem

neņēma vērā, ko par to teiks lielvaras Rietumos un Austrumos. Nevieni tad nedomāja, vai Eiropā kāds sapratīs un atbalstīs šo cīņu. Viņi uzdrošinājās un izdarīja....

Tādēļ 18. Novembris ir lieli svētki visiem latviešiem un Latvijas patriotiem. Mēs izkaļam savus nacionālos karogus, jo tā ir MŪSU valsts dzimšanas diena. Mēs godinām latviešu tautas varonību un izjūtam lepnumu par savu piederību šai stiprajai, sīkstajai drošsirdīgo cīnītāju un zemes arāju tautai.

Bet tiem latviski runājošajiem kosmopolītiem, kas sevi uzskata par pasaules pilsoņiem, 18. Novembris nav svētki. Tas viņu uztverē ir tikai kādas vienas pasaules valsts proklamēšanas datums kalendārā. Vienas starp daudzām. Un nebūt ne tās lielākās. Viņuprāt tādas Latvijas valsts nodibināšanu var uzskatīt pat par kļūdu, jo tas tikai vairo sašķeltību un savrupību viņu apziņā mītošajā globālās pasaules ideālā. Arī par nacionālo identitāti viņi runā kā par tumsonīgu pagātnes aizspriedumu, jo neizjūt piederību savai tautai. Viņi domā, ka atsakoties no patriotisma pret savu zemi, valsti un tautu, varēs kļūt par visas cilvēces un pasaules patriotiem. Ja šādā virzienā šie ļaudis turpinās «paplašināt savu apziņu», tad drīz vien parādīsies tādi globālisti, kas uzskatīs sevi par Piena Ceļa vai pasaules Visuma pilsoņiem. Viņi jūsmos par bezgalīgajiem visuma plašumiem un milzīgajām iespējām, ko ietver sevī Visuma izplatījumā peldošās neskaitāmās sauļu sistēmas, bet dzimtās planētas Zemes liktenis viņiem būs vienaldzīgs. Tikpat vienaldzīgs kā savas tautas un Tēvzemes liktenis ir mūsdienu globālistiem.

Kādēļ mūsu prātos tik neatlaidīgi cenšas iedēstīt kosmopolītisma un globālisma idejas? Kādēļ agrāk «skolotāji no austrumiem» mums tik ļoti centās iestāstīt to, cik labi ir dzīvot «lielajā brāļu saimē» un «iet pāri robežām paceltu galvu», bet tagad to pašu cenšas darīt «skolotāji no Rietumiem»? Vai tiešām tas notiek izglītošanas nolūkā? Nez kādēļ tad nevienu

visā plašajā pasaulē neuztrauc mūsu zināšanas matematikā, fizikā, ķīmijā, astronomijā? Kāda gan kuŗam būtu darīšana, vai mēs sevi uzskatām par latviešiem un Latvijas patriotiem, vai pasaules pilsoņiem, kam tēvzeme ir visa plašā zemeslode? Kāda cilvēkiem no malas būtu atšķirība, vai mēs mīlam savu Latviju, vai lielā cilvēkmīlestībā mīlam visu pasauli? Lai jau tie latvieši dzied savas dziesmas, svin savus svētkus un lepojas ar savu sarkanbaltsarkano karogu, folkloru, Brīvības pieminekli... Nevienu taču tas netraucē.

Un tiešām, nevienu arī neinteresētu mūsu uzskati par nacionālo piederību un jūtas pret Tēvzemi, ja vien mīlestībai nebūtu vēl viena īpašība, vēl viens tās izpausmes veids.

Mēs rūpējamies par tiem, kuŗus mīlam. Mēs uztraucamies par tiem, kuŗus mīlam. Un dažkārt mēs pat esam gatavi atdot savu dzīvību par tiem, kuŗus mīlam. Ja mēs mīlēsim savu valsti, mēs uztrauksimies par tās likteni un rūpēsimies par labklājību, drošību un tiesiskumu mūsu valstī. Mēs centīsimies izrādīt pretestību katram, kuŗš apdraudēs mūsu valsts un tautas pastāvēšanu.

Un mēs ar visiem iespējamiem līdzekļiem pretosimies tiem, kuŗi ar varu vai viltu centīsies paverdzināt mūsu tautu un izlaupīt mūsu valsts resursus. Tāpat, kā to darīja Latvijas brīvības cīnītāji. Tāpat, kā to darīja viņu un mūsu senči, aizstāvod savas likumīgās tiesības.

Valsts un tautas vienotība ir bijis milzīgs šķērslis svešo zemju iekaroņiem visos laikos. Tas, ka, mīlot savu tautu un valsti, mēs uztraucamies un rūpējamies par tās likteni, var izjaukt viņu viltīgi sastādītos plānus. Lūk, īstais cēlonis mūsu pastiprinātajā «izglītošanā» kosmopolītisma un globālisma ideju virzienā. Lūk, īstais cēlonis, kādēļ viņi mums cenšas nolaupīt mūsu mīlestību pret Latviju.

Rīts

Lūk, zvaigznes sāk balēt. Rītausma jau šūpojas koku galotnēs. Vasaras nakts ir īsas. Ja mēs ticam pasaules Radītājam, tad var teikt, ka Viņš mums lietošanā ir nodevis brīnišķīgu zaļojošu un ziedošu pasaules stūrīti ar zilām debesīm un jūras plašumiem. Dzīve, kādu to veidojam mūsu kopējā mājā, ir atkarīga no mums pašiem. Diemžēl lielākā daļa to sabiedrības aprindu, kuŗas mūsdienās vada valstu ekonomiku un politiku, ir tālas no saimnieka apziņas un pasaulē valdošo likumu ievērošanas. Ja nekas nemainīsies, mēs pasaulē nebūsim pirmā tauta un pat ne pirmā civilizācija, kuŗu sev līdzī nebudībā aizrauj tās aprobežotie vadoņi. Bet varbūt tā nemaz nenotiks. Tāpēc nebēdāsimies un nekaisīsim pelnus sev uz galvas, bet gan dzīvosim, cenšoties no dzīves paņemt visu, ko tā mums dod! Taču, lai to spētu, mums ir jāpazīst pasaule un jāzina tajā valdošās likumības. Un tieši par to es centos tev pastāstīt.

Ļoti iespējams, ka daudz kas no manis teiktā tev likās tikpat vispārzināms un pašsaprotams kā tas, ka ūdenī var noslīkt un ugunī var sadegt. Tomēr zināt ne vienmēr nozīmē saprast. Zināšanas iegūst vērtību tikai tādā gadījumā, ja mēs tās protam likt lietā. Zināšanas par to, ka ūdenī var noslīkt, tevi neglābs, ja tu nepratīsi peldēt. Taču tu nekad neiemācīsies peldēt, ja nezināsi, ka ūdenī var noslīkt.

Par ko dzīvē kļūt? Tas jāizlemj tev pašam. Profesija, ideāli, dzīvesveids – tie visi ir instrumenti, ar kuŗu palīdzību tu vari apliecināt savu klātbūtni šajā pasaulē. Kādus instrumentus izvēlēšies, no tā būs atkarīgas tavas iespējas kaut ko paveikt savā un citu labā. Bet izdarīt pareizo izvēli šajā sarežģītajā un pretrunu plosītajā sabiedrībā nav vienkārši.

Mūsu saruna nebija ne jautra, ne izklaidējoša. Varbūt tev tā likās gaŗlaicīga, bet tā bija nopietna saruna. Tā bija saruna

par **tavām** iespējām dzīvē. Un ņem vērā, ka to, ko šonakt dzirdēji, neviens un nekad tev vairs nestāstīs. Arī es ne. Vai tu šajā sarunā iemantotās zināšanas izmantosi dzīvē? Taču tā vairs nav mana darīšana.

Kaut gan debesis virs meža jau balē, līdz jaunai dienai vēl ir pietiekami ilgs laiks, mēs to izmantosim, lai pagulētu. Cerēsim, ka rīts mums būs gudrāks par vakaru.

Bet tagad – paliec sveiks! Vecākiem vīriem miega stundas ir īsas. Ļoti iespējams, ka, no rīta piecēlies, tu mani pie šā ugunskura vairs nesastapsi.

Izdevēja pēcvārds

Kā jau grāmatas sākumā ir teikts, šī grāmata ir J. Miezīša iepriekš izdotās grāmatas «Saruna, kas neļauj aizmigt» atkārtots, pārstrādāts un papildināts izdevums.

Šīs grāmatas vāku rotā nosaukums «Būt latvietim». Tātad grāmatas galvenais motīvs un mērķis ir latviskums un latvietība. Ja Latvijā nav latviešu, tad mums ir vienalga, kāda sociālā un politiskā iekārta šeit valda, ja nav latviešu, tad mums nerūp, kāds te ir bezdarba līmenis. Protams, mēs neesam vienaldzīgie un mums nav svešas cilvēciskās jūtas, tomēr, kāds ir bezdarba līmenis, piemēram, Francijā mums taču maz rūp. Mums vairāk rūp pašu bērni un tikai tad tas, cik bērnu ir kādā mums svešā ģimenē un vai viņi ir paēduši.

Iedomāsimies, ka upē vienlaicīgi slīkst mūsu un vēl kāds bērns. Kuŗu mēs glābsim pirmo? Protams, savu. Ja kāds apgalvos citādi, tad viņš melo, bet mēs taču tīšām neradīsim tādu situāciju, lai to pierādītu. Latviešu tauta ir mūsu ģimene, un mūsu personiskās ģimenes ir tikai lielās saimes mazā šūniņā. Latvija bez latviešiem kļūs par vienu no mums svešām pasaules valstīm un nekas vairāk.

Ja lasītājs domā, ka mums nav par ko uztraukties, tad skaudrā reālītāte liecina par pretējo. Milzīgais jaukto laulību skaits, milzīgais nelatviešu skaits (it sevišķi Latvijas lielajās pilsētās), milzīgais svešautiešu pārsvars uzņēmējdarbībā. Izejiet Rīgā, Brīvības ielā un atrodiē tur latvietim piederošu uzņēmumu! Būs ilgi un neatlaidīgi jāmeklē! Jā, pašā ielas sākumā ir it kā latvisks uzņēmums, kuŗš saucas Latvijas Republikas Ministru kabinēts. Ir naivi domāt, ka tur vara pieder latviešiem. Latvieši ir tikai izkārtņes un dekorācijas. Un, laikam ejot, latviešu daļa un ietekme mazinās. Jaunā paaudze izaug tādā Latvijā un uzskata to par normu, jo neko citu viņi nav redzējuši un nespēj iedomāties.

«Būt latvietim»

Un latviski runājošais vēl nav latvietis. Valodas prasmes ir tikai viena no prasmēm, bet ar vārdu latvietis ir jāsaprot kas vairāk.

Kā jūs domājat, vai Latvijai ir jāvirzās uz kosmopolitizēšanos un jāizšķīst kādā no Eiropas vai pasaules kultūrām un sabiedrībām? Vai arī latviešu tautas nacionālai idejai ir jābūt augstākai par citām vērtībām tautas saglabāšanās vārdā?

Tās ir divas dažādas pozīcijas, un katrā vieni un tie paši skaitļi, notikumi un tendences vienā gadījumā jāvērtē kā negatīvas, bet otrā – kā pozitīvas.

Nepieciešamībai saglabāt savu tautu ir jāpakārto citi jautājumi.

Pašreiz Latvijā dzīvo pamatnācija – latvieši un dažādi cittautieši. Atturēšos no cēloņu aprakstīšanas, kāpēc tā ir noticis, bet galvenokārt runāšu par pašreizējo stāvokli un Latvijas izredzēm.

Latvijā jau eksistē vismaz divas kopienas. Vienā valstī un vienā politiskā vidē ir spiestas dzīvot dažādi orientētas sabiedrības daļas, kas atšķiras gan pēc pasaules uzskata, gan pēc skatījuma par cilvēka vietu sabiedrībā. Tās ir dažādas attieksmē pret varu, ģimenes tradīcijām un priekšstatos par vēlamajiem uzvedības stereotipiem sadzīvē. Orientācijas ir tik dažādas, ka ir diezgan problēmatisks to politiski vienlīdzīga tuprmākā līdzpastāvēšana un līdz ar to arī Latvijas nākotne.

Lai arī cik mēs sevi un citi mūs nemuļķotu ar integrācijām, naturālizācijām un citām ācijām, tās neizbēgami nesīs nelaimi gan latviešiem, gan arī šo latviešiem naidīgo āciju uzspiedējiem. Šī patiesība ir tik vienkārša, ka jābrīnās par pastāvošo tuvredzību. Ja nacionālo kultūru un latviešu tautas pastāvēšanu savā dzimtenē uzskatām par vērtību, tad situācija ir traģiska, jo latviski nerunājošā sabiedrības daļa ir acīmredzami daudz vitālāka par latviešiem – gan savu demografisko potenču, gan ikdienas vitālītātes, gan savu sadzīves un pasaules uzskatu stereotipu izplatīšanas ziņā.

Un cerēt, ka latvieši varēs asimilēt un pievērst savam pasaules skatījumam tik milzīgu citādi orientētu, pret latvisku Latviju naidīgi noskaņotu, krieviski runājošu cilvēku skaitu, ir utopija un apzināta maldināšana. Rezultāts tam būs Latvijā dzīvojoša krieviski runājoša sabiedrība, kas nebūs krievi. Tas būs kaut kāds jauns diezgan kosmopolītiski orientēts veidojums. Tādas mazas latviskas etniskas zīmītes varbūt arī paliks pašdarbības pulciņos, austās segās un tamlīdzīgi, bet nevis dzīves uztverē vai nacionālā vidē. Pašlaik katra kopiena ir dažādi orientēta, un problēmas rodas tad, kad tās spiestas dzīvot vienā vidē, kurā ilgstoši pastāvēt un izdzīvot var tikai viena no tām.

Kādas tad ir galvenās atšķirīgās īpašības, kas raksturīgas šīm divām kopienām?

Pirmkārt, tie ir dažādie uzskati par cilvēka lomu sabiedrībā, jo krievvalodīgo sabiedrības daļā dominē orientācija uz kolektīvu kā galveno cilvēka dzīves problēmu risinātāju un atbildīgo. Šāds uzskats gadsimtiem ir valdījis gan Krievijā, gan Āzijas valstīs. Tā ir viena no sabiedrības dzīves organizācijas formām, kas atbilst šo tautu kultūrai un videi. Varbūt tā ir optimāla sabiedrībai, kur cilvēkam kā indivīdam ir maz tiesību, taču viņam ir arī maz atbildības. Svarīgāko dzīves jautājumu izlemšanu viņš deleģē kolektīvam, kopienai, valstij.

Latviskā dzīves izpratne par cilvēka un sabiedrības attiecībām ir balstīta uz indivīdu, kur katrs ir pats par sevi atbildīgs un katram pašam jāveido savs liktenis, un pašam jāatbild par pieņemto lēmumu sekām. Līdz ar to sabiedrībā, kas centrēta uz indivīdu, notiek indivīdu daudzveidības palielināšanās, kas ietekmē cilvēka spējas, aktivitāti pretstatā austrumu tipa sabiedrībai, kurā pastāv nolīdzināšana starp cilvēkiem.

Šādas dažādi orientētas sabiedrības daļas, viena otru neapkaļojot un neiznīcinot līdzās pastāvēt nespēj. Faktiski tām nav savā starpā jāsadužas. Tāda psiholoģiska attieksme, kāda valda sa-

biedrībā, rada zināmu spiedienu uz varas struktūrām caur varas deleģēšanas mehānismu, kāds valstī izveidojies. Un kuŗa no šīm ideju nesējām ir spēcīgāka, atbilstoši tai tad arī varas struktūras rīkojas, ko tā atražo tālāk politiskās institūcijās. Pagaidām politiski latvieši Latvijā ir vairāk privilēģētā situācijā, jo balsošanas tiesības ir tikai pilsoņiem, un latvieši tur ir pārsvarā, taču pēc laika, kad balstiesības iegūs visi Latvijā dzīvojošie, uz varas struktūrām palielināsies spiediens no pretējās puses. Saprotams, ka cilvēki vēlēšies redzēt varu tādu, kādi ir paši, un varai vai nu nāksies piekāpties un pakļauties sabiedrības agresīvākai daļai, vai arī nemitīgi konfliktēt ar kādu no šīm pusēm. Var notikt arī tā, ka jaunie pilsoņi (nelatvieši) un latviešu glēvākā un pārkrievotā daļa tad ievēlēs tādu Rīgas domi, kas demokratiski nobalsos par Brīvības ielas pārdēvēšanu par Ļeņina ielu, uzstādīs pieminekli Pēterim I un veiks citas tamlīdzīgas darbības. Nebūs vajadzīgi ne tanki, ne Pleskavā novietotais desants, to panāks ar vienkāršu rokas pacelšanu balsojot. Un tās būs pelnītas sekas gudro, nosvērto, prātīgo, reāli domājošo, konkrētu darbu darītāju uz vēdera lienošās taktikas rezultāts. Un, protams, ka viņi nebūs vainīgi, tā būs kārtējā realitāte, ar kuŗu jārēķinās, utt.

Skaidrs, ka to vairs apturēt nevar, jo naturālizācijas mašīna ir iedarbināta, ģimeņu apvienošanās arī notiek, un jautājums ir tikai, kad šīs glēvuma un nodevības sekas mēs izjutīsim nepārprotami un personiski. Tie, kas domā, ka, šādus nodevīgus likumus ieviešot un saraušot naudiņu, varēs paslēpties savās par algu celstās pilīs, rūgti maldās. Savas darbības rezultātus viņi jutīs pirmie, jo jaunajiem Latvijas saimniekiem arī būs nepieciešami nami un auto, un tie būs ne jau trūcīgajam latvietim, bet gan tiem, kas nodrošināja varu jaunajiem saimniekiem, ar savu rīcību nodrošināja. Līdz šim lielais vairums pilsoņu bija latvieši un bez viņu līdzdalības šos būtiskos likumus nebija iespējams pieņemt.

Kad nepilsoņi būs veiksmīgi naturālizējušies un Latvijas

prezidents vai prezidente pēc draudzīgās Krievijas vadītāja lūguma būs atvieglājusi pilsonības iegūšanu, šo kopienu varas konfliktu dēļ radīsies varas krīze, un tad šis konflikts izvēršies tieši starp latviešiem un krieviski runājošiem. Tas izies ielās! Tas notiks tajā brīdī, kad vara neizturēs pastāvīgos spiedienus no abām kopienām un neviena puse nebūs tik spēcīga, lai izveidotu sev atbilstošu varas virsbūvi, un nebūs institūcijas, kas dzēš šīs pretrunas. Tad šīs pretrunas tiks risinātas tieši.

Un tad stichiski veidosies nesamierināmo teroristu vienības un vara tās nežēlīgi apkaļos, un tas radīs atbalstu latviešos, bet arī veicinās nelatviešu līdzīgo grupējumu izaugsmi un ietekmi. Latviju varēsīm ieskaitīt nemierīgajos reģionos, kur katru dienu spridzina un kādu nogalina. Tā visa rezultātā, protams, neiegūs neviens. Par to liecina Izraēlas piemērs, kad esošā valstī – Palestīnā izveidoja citu valsti – Izraēlu un ierobežoja pamatnācijas tiesības. Arī risinājuma nav, ja nu vienīgi pēc Čečēnijas parauga — fiziski iznīcināt latviešus.

Ko darīt? Diemžēl, tā saucamais atmodas laiks ir jāpārdēvē par neizmantoto iespēju laiku. Mēs iespēju iekārtot šo valsti pēc sava prāta esam palaiduši gaŗām un tagad atveseļošanās jāsāk ar patiesu izpratni par notikušo un notiekošo. Iespējams, ka caur to ieraudzīsīm arī risinājumu, bet vispirms ir nepieciešama pareiza izpratne un atteikšanās no vienaldzības, nolemtības un nepamatotām ilūzijām.

Tāpēc loģiski būtu šo grāmatu nosaukt par «Neizmantoto iespēju laiku», bet, tā kā mēs ceram tomēr izmantot kādu no grāmatā aprakstītām iespējām, un tā ir būt latvietim, arī šīs grāmatas nosaukums ir «Būt latvietim».

Nebrīnieties par neparasto grāmatas valodu, jo latvieši jau ir atradināti lasīt un klausīties latvisku valodu. Grāmata ir izdota latviskā pareizrakstībā, kuŗu sauc arī par Endzelīna rakstību, jo kopš 19. gadsimta vidus latvieši paši sāka kārtot latviešu valodas

un rakstības jautājumus.

1876. gadā Rīgas Latviešu biedrība izveidoja pareizrakstības komisiju, kas pieņēma lēmumu par latviešu valodas pareizrakstību, izmantojot daudz jaunlatviešu ieteikumu. Šīs latviešu valodas un tautas pūles saglabāt savu identitāti pārtrauca Krievijā pastāvošā pakļauto tautu pārkrievošana. 19. gadsimta astoņdesmito gadu beigās Krievijas imperijā tika aizliegts lietot latīņu burtus. Bija atļauta tikai kirilica. Tāpēc šodien pat ļoti tālu no krieviskuma stāvošas tautas, kā tatāri, turkmēņi, kirgīzi, uzbeki, tadžiki u. c. izmanto rakstībā kirilicu. Pārkrievošana turpinās gadsimtiem ilgi un tās uzņemtais kurss nemainās, mainās tikai taktika virzībai uz to.

Tikai pēc 1905. gadarevolūcijas 1908. gadā bija iespējams atsākt darbu pie latviešu valodas pareizrakstības izstrādes. Rīgas Latviešu biedrībā izveidoja otru latviešu valodas pareizrakstības komisiju. To vadīja Kārlis Mīlenbachs un tās darbā piedalījās Jānis Endzelīns un citi valodnieki. Šī

komisija pieņēma latviešu rakstības nosacījumus un tai izdevās panākt, ka sāka izdot grāmatas jaunajā latviešu rakstībā. Šo rakstību mācīja arī latviešu skolās.

Jo stingrāk nostiprinājās latviešu rakstība un jo vairāk latviski iznāca grāmatas, jo asāk varēja izjust nepieciešamību ieviest kārtību svešvārdu izmantošanā. Jo dzīvē ienāca tehnoloģijas un dažādas tehniskas lietas, kuŗām nebija latvisku nosaukumu un apzīmējumu. Svešvārdu rakstības sakārtošanai Latvijas Izglītības ministrija izveidoja pareizrakstības komisiju, kuŗa darbojās divus gadus – 1924. un 1925. gadā. 1926. gadā komisija izdeva Svešvārdu vārdnīcu.

1935. gadā nodibināja Latviešu valodas krātuvi. Vienlaicīgi darbojās arī pareizrakstības komisija. Un gan Latviešu valodas krātuves, gan pareizrakstības komisijas darba rezultātā 1942. gadā pirmajā izdevumā un 1944. gadā otrā izdevumā iznāca Latviešu pareizrakstības vārdnīca. Ar šo brīdi bija noslēdzies darbs, kuru 19. gadsimtā sāka jaunlatvieši – **Juris Alunāns, Krišjānis Valdemārs, Krišjānis Barons, Atis Kronvalds**. To turpināja un noslēdza **Kārlis Mīlenbachs** un **Jānis Endzelīns**. Mūsu rakstība kļuva par vienu no labākajām pasaulē. Tā labi saskanēja ar izrunu, ļāva iekļaut mūsu valodā nepieciešamos aizguvumus no citām valodām. Šo latviešu identitātes nostiprināšanu varmācīgi pārtrauca PSRS okupācija, kuŗa turpināja Krievijas imperijas sākto pakļauto tautu pārkrievošanu, jo cilvēks bez senču mantojuma un tautiskās identitātes ir veiksmīgāk izmantojams un paverdzināms.

Latviešu valodas pārveidošana sākās ar Latvijas pirmo okupāciju 1940. gadā. 1940. gada 14. septembra pavēlē izglītības tautas komisārs pavēlēja: «Visos žīdu skolu nosaukumos vārdu «**žīds**» turpmāk atvietot ar vārdu «**ebrejs**»»

Lai latviešus pārveidotu par latviski runājošiem kosmopolītiem, 1946. gadā okupētajā Latvijā ieviesa nezinātniskus uzskatus par

latviešu valodu. Šo viltus mācību bija radījis N. Marrs un to sauca viņa vārdā par marrismu.

Marrisms uzskatīja par nederīgu un kaitīgu *brīvajam* padomju latvietim buržuāzisko valodu un pareizrakstību.

Pareiza latviešu valoda uzturēja ilgas pēc brīvvalsts un tāpēc tā bija jāizskauž. Jauno padomju latvieti veidoja, tuvinot latviešu valodu krievu valodai. Šī mērķa sasniegšanai Viļa Lāča padomju Latvijas valdība izdeva rīkojumu par latviešu valodas pareizrakstības maiņu pēc marristu ieteikumiem un padomju valdības rīkojumiem.

No latviešu pareizrakstības izņēma mīksto **ŗ**. Pat krieviem tas ir saglabājies. Tas radīja apāmības jo mīkstinot vai nemīkstinot burtu **r** ir iespējams mainīt vārda nozīmi, piemēram:

Asaru ezers

Vai tas ir ezers, kuŗš pieraudāts ar asarām, vai ezers kuŗā dzīvo zivis? Mīkstais **ŗ** maina šī ezera nosaukuma nozīmi. Ja nosaukums ir **asaru**, tas nozīmē – pieraudāts, ja **asaŗu** – tātad tāds, kuŗā dzīvo zivis – asaŗi.

Teikumā «**Kas ar manu tēvzemi**» vārdā «**ar**» mīkstais **ŗ** maina teikuma jēgu.

Ja ir rakstīts: «**Kas ar** manu tēvzemi?», tas nozīmē – kas ir noticis ar manu tēvzemi, bet, ja ir rakstīts «**Kas aŗ** manu tēvzemi?», jāsaprot, kas ar arklu **aŗ** tēvzemi.

Rakstot vai nerakstot mīksto **ŗ** vārdā «**gars**» mainās tā jēga.

Gars nozīmē, ka runa ir par ko garīgu, un **gaŗš**, nozīmē kādu gaŗuma mēru.

Piemēram, «**gara gaita**» un «**gaŗa gaita**». Pirmajā gadījumā runājam par kādas iešanas (gājiena, svētceļojuma) garīgumu, bet otrā gadījumā par ejamā ceļa gaŗumu.

K. Krūzes dzejolī «*Agrais arājs*» ir šādas rindas:

«Kā gadiem **aru**¹ es, tā **aŗu**²

Un lauks liek pilnām vārpām likt

Lai zeltā pārvērst **varu**³ **varu**⁴

Kā gadiem aru es, tā aŗu.»

¹ – šai gadījumā cietais **r** nozīmē, ka runa ir par pagātni,

² – šai gadījumā mīkstais **ŗ** nozīmē, ka runa ir par tagadni,

³ – šai vārdā cietais **r** norāda uz to, ka runa ir par kādu darbību, varēšanu,

⁴ – bet šai vārdā mīkstais **ŗ** norāda uz to, ka domāts ir metalls – varš.

Ja gadījumā ar mīksto **ŗ** mēs intuitīvi, kaut rakstām vienādi, zinām kuŗā vārdā kāds **r** izrunājams, tad ar **o** ir daudz grūtāk.

Tika aizliegta gaŗā **ō** lietošana. Ar vienu burtu **o** padomju latviešu rakstībā apzīmē trīs skaņas: īso **o**, gaŗo **ō** un divskani **uo**. Šis ir viens no latviešu rakstības lielākajiem kropļojumiem un tādēļ rodas daudzi pārpratumi. Burts **ō** mūsu rakstos ir nepieciešams tāpat kā citi gaŗie patskaņi. Īsais **o** un garais **ō** ir tikai svešvārdos, bet latviešu valodā ir divskanis **uo**. Piemēram, svešvārdā **oktōbris** sākumā ir īsais **o** un vārda vidū gaŗais **ō**, bet latviešu vārdā ozols ir divskanis **uo**.

Divskani **uo** raksta ar burtu **o**. Kaut vēl zinām kā turpmāk minētie vārdi jāizrunā, bieži tos jau runājam nepareizi. Piemēram, vārdos: **Code** (**Cuode**), **Dole** (**Duole**), **Ēdole** (**Ēduole**), **Grostona** (**Gruostuona**), **Madona** (**Maduona**), **Okte** (**Uokte**), **Pope** (**Puope**), **Roja** (**Ruoja**). Uzvārdos: **Brodelis** (**Bruodelis**), **Graudonis** (**Grauduonis**), **Plūdonis** (**Plūduonis**), **Rozītis** (**Ruozītis**).

Tika samazināta divskaņu lietošana latviešu valodā. Tos neizņēma pavisam tāpēc, ka latviešu valoda bez divskaņiem nav iespējama, toties tos, pieskaņojoties krievu valodai, svešvārdos aizstāja ar patskaņiem. Un tā latviešu valodā svešvārdos divskaņu vietā ieviesa patskaņus, bet divskani **eu** aizliedza. Piemēram, līdz 1946. gadam rakstījām un runājām: **paidagogs**, **Aigejs**, **Feidijs**, **pleura**, bet mums pavēlēja atdarināt krievu valodu – **pedagogs**,

Egejs, Fidijs, pleira.

Šāda latviski nepareiza izruna sākumā izraisīja pat smieklus, bet šodien krievu valodas ietekmē esam ar to tā saraduši, ka, dzirdot latviski pareizu izrunu, smejamies, neapzinoties, ka apsmejam paši sevi. Vienīgais, par ko šeit var smieties, ir pašu mulķība un verdziskā iztapība.

1957. gadā padomju Latvijas valdība izdeva rīkojumu **ch** un **h** rakstos apzīmēt ar vienu burtu – **h**. Ir aplams viedoklis, ka, redzot kopā rakstītus **ch** burtus, tie abi ir jāizrunā. Pat mūsu mazizglītotie senči – zemnieki šīs skaņas labi prata atšķirt. Arī šādas latviešu valodas maiņas radīja ne mazums problēmu, it sevišķi medicīnā. Piemēram, medicīnā ir daudz vārdu ar formantu **chemi** un **hemi**. Formants **chemi** – ir pamatā vārdiem, kam sakars ar vielu, ko lieto ārstēšansi, bet formants **hemi** ir pamatā vārdiem, kuŗi nozīmē «puse»

Bet, tā kā bija ieplānots medicīnā un citās zinātnēs par pamatvalodu izmantot krievu valodu, tad iebildumi nevienam neinteresēja.

Varētu jau domāt, ka valodas attīstās un latviešu valoda nav izņēmums, un šī padomju latviešu valoda ir kādas tur attīstības rezultāts, ja nebūtu skaidrs, ka veiktās pārmaiņas tikai vājināja latviešu valodas pozīcijas un latviešu tautas identitāti. Un veiktās pārmaiņas nebija valodas attīstīšanās un pilnveidošanās, bet padomju varas pārkrievošanas procesa daļa. Arī tagadējās Latvijas valstī noteicēji ir tie paši, kas kropļoja latviešu valodu un pārkrievoja latviešus. Okupācijas laikā ieviestā padomju rakstība mūsu valodu tuvināja krievu valodai un attālināja no latīņu un grieķu valodas. Mūsu valodā jau ir ieviesti ap 10000 krievu valodas atdarinājumu. Un krievu valodas ietekme nav mazinājusies arī formāli neatkarīgā Latvijā.

Krievu valodai tuvinājusies līdzskaņa **l** izruna – tas kļuvis ļoti ciets. Ja tam blakus ir patskanis **i**, tad arī tas ir kļuvis līdzīgs

krievu valodas cietajam **ы**.

Latvieši sākuši līdzskaņus **č, dž, š** un **ž** runāt ar lūpu apaļojumu, kā krievu valodā.

Latviešu gramatikā sāk zust īpatnības, kuŗu nav krievu valodā. Nereti vokātīva vietā dzirdams nōminātīvs, lokātīva vietā parādās citi locījumi kopā ar prievārdiem. Kā krievu valodā atstāstījuma izteiksmes vietā ieviešas īstenības izteiksmes vienkāršā pagātnē. Arvien retāk lieto saliktos laikus, jo krievu valodā to nav.

Daudz krievu valodas ietekmju ir sintaksē. Dzirdams daudzskaitlis blakus gada skaitļiem: 1991. līdz 1999. gados (pareizi – gadā). Nesaskaņotais apzīmētājs, tiek pārcelts aiz apzīmējamā vārda.

Par krievu valodas atdarinājumu jāatzīst palīgteikuma novietojums starp nesaskaņoto apzīmētāju un apzīmējamo vārdu.

Mainot vārdu kārtu pēc krievu valodas līdzības, ļoti bieži ir sakropļots palīgteikuma sākums.

Bieži latviešu valodā dzirdami krievu valodas vārdi tādos gadījumos, kur tie nav vajadzīgi un var pateikt latviski. Un ļaunākais ir tad, ja ar latviešu valodas vārdiem atdarina krievu valodas vārdus un teicienus. Tad valoda ir it kā latviska, bet patiesībā – krievu valodas atdarinājums.

Padomju okupācijas laikā latviešus cītīgi mācīja atdarināt krievu valodu. Šāda paklausība un sevis noniecināšana manāma joprojām, un latvieši tagad labprāt pakļaujas ne vien krievu valodas ietekmei, bet sāk atdarināt arī angļu valodu. Un parādās angļu gramatikas atdarinājumi.

Tāpat kā feodālisma vācu baronu varas laikā arī tagad atkal sākti bez vajadzības lietot daudzi vācu valodas vārdi.

Nav tiesa, ka pēc Latvijas valsts atjaunošanas latviešu valodas kopšana ir lieka. Nav tiesa, ka krievu valodas

ietekme ir beigusies. Patiesībā tā turpinās un pat pastiprinās. Maldīgs ir viedoklis, ka mums ir jāpārņem no citām valodām šo valodu teoriju. Mūsu valoda ir atšķirīga.

Mūsu valodas kopšana jāsāk ģimenēs un skolās. Jāaudzina lepnums par mūsu valodu, tautu un valsti. Padomju gados to visādi niecināja un no šādas paklausības mums ir jāatbrīvojas.

Latviešu valoda ir ne tikai sazināšanās līdzeklis, bet arī liela un svarīga kultūras vērtība un tāpēc kopjama un sargājama. Valoda ir vienīgais, kas mums vēl palicis, viss pārējais jau ir atņemts.

Iedomāsimies nelielu līdzību. Līdz 1940. gadam Latvijas karogs bija sarkanbalti sarkans. Okupētajā Latvijā, tas ir LPSR ar zilu viļņotu līniju. Atjaunojot sarkanbaltsarkano, valsts ģerboni, himnu un citus brīvvalsts atribūtus un simbolus līdzīgi jāīkkojas arī ar latviešu valodu. Jāatjauno pareiza latviska rakstība.

Mums ir tiesības izvēlēties, kādu Latviju gribam, kādā vēlamies dzīvot un kādā rakstībā rakstīt. Šī mūsu izvēle arī liecinās, kas esam patiesībā. Vai tikai patriotisku runu teicēji vai patrioti?

Kas valda valodu, valda prātu.

Cik daudzi no mums vispār kādreiz ir padomājuši, ko tad īsti nozīmē būt latvietim? Vieniem ir svarīgi, lai pasē pie tautības būtu ierakstīts «latvietis», citi domā, ka pietiek piedzimt Latvijā un tad jau automatiski kļūsti par latvieti. Šī grāmata tikai papildina un atgādina to, kam jābūt sirdī, domās un darbos. Arvien vairāk dzird runājam, ka cilvēki ir vīlušies valstī, ka tā viņiem neko nedod un tikai padara to dzīvi vēl grūtāku. Mīlestībā, nevar vilties. Var vilties valdībā, bet ne pašā valstī, zemē vai mājā.

Ko domāja tie cilvēki, kas lika pamatus 18. Novembra Latvijai? Kas viņiem deva ticību, ka izdosies, kaut arī nebija nekāda atbalsta, naudas un armijas?

Mums šodien vairs nekas no jauna un no sākuma nav jāceļ, taču mums ir jāsaglabā un jāturpina veidot tas, ko latvieši izcīnīja 20. gadsimta sākumā. Un izrādās, ka tas ir vēl grūtāk, vai arī esam zaudējuši ticību un sirds degsmi. Varbūt esam kļuvuši pārāk praktiski un reālistiski? Un arī pretinieks ir kļuvis stiprāks un viltīgāks. Šodien tautu pakļaušanas un paverdzināšanas veidi ir daudz iedarbīgāki un nemanāmāki.

Šī grāmata ir kā lukturītis, kas rāda virzienu uz latviskumu, kā kļūt par latvieti un saglabāt Latviju. Šeit apskatītie temati ir ja ne gluži, kā Bībeles baušļi, tad tuvu tam. Pieņemot tos, atzīstot un cenšoties dzīvē tos ievērot, mēs kļūsim par latviešiem, vienalga, vai rados mums ir angļi vai krievi. Pats svarīgākais ir tas, kas notiek cilvēkā pašā, nevis tas, kas viņam dokumentos rakstīts. Pase var sadegt, radi aizbraukt uz ārzemēm, bet, ja esi sirdī latvietis, tad tāds paliksi. Var atņemt mantu, var nozagt naudu, bet nevar nozagt latviskumu!

Kad 18. Novembrī pie mājām izkārti sarkanbaltsarkanie karogi, pavērojiet rūpīgāk. Ne jau katrā namā dzīvo dzimtenes mīlestības un patriotisma aicināts cilvēks, bet ir arī tādi, kas karogu mastā uzvilkuši ar rūpību un cieņu. Tādi, kas domā citādi nekā vairums cilvēku. Ja jūti, ka piederi pie tiem pats, tad 18. Novembris iegūst pavisam citu nozīmi.

Būt latvietim pirmkārt nozīmē pilnveidot sevi. Lielas lietas top no mazām. Pat tad, ja jūs tikai cenšaties, arī tas jau ir daudz.

Nemiet šo grāmatu sev kā ceļvedi un draugu. Tā jums parādīs, ko nozīmē būt latvietim.

Lasiet un dzīvojiet ar devīzi: **«Latvieti! Ja tev ir grūti – atrodi to latvieti, kam ir vēl grūtāk, un palidzi viņam».**

Biedrības «Latvietis»
priekšsēža vietnieks
Leonards Inkins

Saturs

Ievads.....	3
Esi sveicināts pie mana ugunsкура!	6
Par pasauli, kurā mums jādzīvo	9
Par mācībām un mācīšanos	13
Vai dabā ir labais un sliktais?	23
Ražotāji un neražotāji	29
Mūsu kopējais produkts jeb blēžu ekonomika	38
Par profesionālītāti un daļēju taisnību	43
Meli un patiesība	46
Par brīvību – īsto, vienīgo un katram savu	54
Valsts – mūsu brīvības aizstāve un ienaidniece	63
Kā citi māca mūs iznīcināt savu brīvību	68
Kā mēs paši iznīcinām savu brīvību	76
Dzer, dzer, brālīti dzer.....	85
Modernā verdzība	94
Demokratija pāri visam!	105
Nav viegli būt saimniekam	111
Vai šī būtu tā pareizā bērnu audzināšana?	122
Kas sēž mūsu apziņas goda krēslā?	129
Ticība un neticība mūsu dzīvē	141
Griezt vai negriezt otru vaigu?	152
Parazīti starp mums	159
Ja kāda glēva tauta pazūd, pasaule kļūst tīrāka	170
Summa nemainās no saskaitāmo kārtības	181
Baltā cilvēka pašnāvība	187
Par pienākumiem, tiesībām un demokrātiju	194
Ķēdes suņa dzīve demokratiskā valstī	204
Kādēļ nenormālības cenšas padarīt par normu?	207
Mūsu kopējais eksāmens 16. martā	215
18. Novembris	220
Rīts	225
Izdevēja pēcvārds	227